Kişiliğinizi Tanımanın Yolları

"Kendiniz Olma Lüksünü yaşayın"

Patricia Hedges

ROTA YAYINLARI • SİYAH BEYAZ SERİSİ

01- Kişiliğinizi Tanımanın Yolları

© Patricia Hedges / Sheldon Press

© Rota Yayın Yapım Tanıtım Ticaret Ltd. Şti., 1997

Her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama; erişim sistemi de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

1. Basım Rota Yayınları, Şubat 1997.

2. Basım Temmuz 1997

Rota Yayın Yapım Tanıtım Ticaret Ltd. Şti.
•Siyah Beyaz Serisi 01- ISBN 975-7805-57-2

Yayın Yönetmeni	:Günseli Özen Ocakoğlu
Çeviri	:Dr. Banu Büyükkal
Baskı	:Perspektiv
Dizgi-Tasarım	:Rota / Sevinç Erdoğan Özer

ROTA YAYIN YAPIM TANITIM TİCARET LTD.ŞTİ.

M.Avni Sözen Cad.No:29 Mecidiyeköy 80290 İSTANBUL

Tel:(0-212) 288 30 87-266 98 66 Fax:(0-212) 272 52 30

Myers-Briggs Yöntemi ve Diğerleri

PATRICIA HEDGES, Dr.Frank Lake ile birlikte çalışırken kişilik konusuna ilgi duyduğunu keşfetti ve daha sonraları Professor David Keirsey'in çalışmalarını kullanarak bu ilgisini geliştirdi. Halen gruplar ve bireyler için danışmanlık hizmeti vermekte ve çeşitli yerlerde tip ve mizaç üzerine konuşmalar yapmaktadır. Patricia insanların tip ve mizacı anlamasına ve bunu en iyi şekilde kullanmalarına yardımcı olmak için hafta sonları konferanslar düzenlemektedir.

Benim İDuHY kocam Tom'a

Yaşam koşullarınız, kişisel bağlarınız, iş ve sorumluluklarınız ne olursa olsun, tip konusunu anlamak algılarınızı berraklaştıracak, yargılarınızı sağlamlaştıracak ve yaşamınızı gönlünüzün istediğine yaklaştıracaktır.

Isabel Briggs Myers

Gifts Differing (Farklı Yetenekler)

İÇİNDEKİLER

	GİRİŞ	7
1	TİPE GİRİŞ	9
2	FARKLILIKLARIMIZI FARKETMEK	11
3	KİŞİLİĞİMİZİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	17
4	FARKLI KİŞİLİK TİPLERİNİN PROFİLLERİ	41
5	MİZAÇ : DAVRANIŞ ÖRÜNTÜLERİMİZ	73
6	İŞTE KİŞİLİK ÇATIŞMALARI	87
7	İŞ TATMİNİ: TİPLER VE İŞ	111
8	EĞİTİM: SINIFTA OLUP BİTENLER	135
9	AİLELER	147
10	AŞKTA ÇEKİM VE ÇATIŞMA	163
11	KENDİMİZİ NASIL SUNUYORUZ?	185
12	GÖLGE KİŞİLİĞİNİZİ GELİŞTİRMENİN YOLLARI	197
13	SEMİNERLER, KONFERANSLAR VE GRUPLARDA TİPİN ELE ALINMASI	221
	MİZACIN ÖZETİ	227
	KAYNAKÇA	229

GİRİŞ

Bir günde kaç kez çevrenizdeki insanların tepkileri sizi şaşırtır? İnsanların nasıl hissettikleri, düşündükleri ve hareket ettiklerini anlayabilmeyi ne sıklıkta arzularsınız?

Birbirimizle yaşadığımız ve çalıştığımız için, kaçınılmaz olarak kişiliklerimizdeki farklılıklardan etkilenir, hayrete düşer bazen de ümitsizliğe kapılırız. Hepimiz şu veya bu zaman, kendimizi bile şaşırttığımız tepkiler göstermişizdir, özellikle de bunların çevremizdekilere tümüyle ters düştüğünü gördüğümüzde şaşkınlığımız daha da artmıştır. Bazen insanlarla olan gündelik ilişkilerimizde, "kendimizi ve başkalarını biraz daha iyi anlayabilseydik, belki de yaşam daha az karmaşık ve daha pürüzsüz olabilirdi!" dediğimiz olmuştur.

Bu kitabın amacı, *hepimizin* duyuş, düşünüş ve davranış tarzlarımız arasında farklı örüntüler bulunduğunu ve bu örüntülerin insanlarla olan ilişkilerimizde nasıl yanlış anlamalara yol açabileceğini göstermektir. İzleyen bölümlerde kendi örün-tülerinizi ve başkalarınınkini ayrıntısıyla öğrenecek ve bunları evinizde, işinizde ve sosyal hayatınızda kullanmaktan nasıl yarar göreceğinizi okuyacaksınız.

Patricia Hedges

1

TİPE GİRİŞ

Binlerce yıldır, insanların davranışları arasında önemli farklılıklar olduğu bilinmektedir. M.Ö. 450'de Hipokrat dört farklı mizaç gözlemlenebileceğini öne sürmüştü. Yüzyıllar boyunca diğer birçok kişi de bu kuramı desteklemişti. Daha elle tutulabilir verilerin ortaya konması ise ancak 1920'de Carl Jung'un *Psikolojik Tipler* isimli kitabının yayınlanmasıyla gerçekleşebildi. İsviçreli hekimin kitabı, her birimizin kendine özgü ve tanımlanabilir özellikleri olduğunu göstermişti. Bu kitap tüm eserleri arasında küçük bir yer tutmakla birlikte, daha sonraki araştırmalar için sağlam bir temel oluşturmuştu.

Jung'un kişilik üzerine çalışmasının değerini kavrayanlardan biri de, bu kitabın kendi fikirlerini doğruladığını fark eden Amerikalı Katharine Myers olmuştur. Myers zaten çevresindeki kişilerdeki farklılıkları gözlemeye kendini adamıştı ve Jung'un kuramları onu çalışmayı sürdürme konusunda teşvik etmişti.

Katharine'in kızı, Isabel, annesinin bu konuya olan hayranlığını ve bu kavramlara olan bağlılığını paylaşarak büyümüştü ve psikolog olmayan bu iki kadın, yaşamlarının kalanını Jung'un kuramlarını araştırmaya adadılar. Son derece titiz ve gayretli araştırmaları, her türlü muhalefete karşı ve pek

az destek olmasına rağmen kırk yıl sürdü. Bu sürenin sonunda, 1962'de 16 farklı kişilik tipini ayırabilecek ve tanımlayabilecek bir anket geliştirdiler. Buna Myers-Briggs Tip Göstergesi (MBTI) adını verdiler ve sonraki yıllarda yaptıkları araştırmaların sonuçlarını bu anketle elde ettiler.

İlk başlarda bu çalışma pek coşkuyla karşılanmamıştı, ancak 1972'de Florida'da resmi bir araştırma merkezi olarak Psikolojik Tipin Uyarlanması Merkezi (CAPT) kuruldu ve Merkez kişilik tipleri hakkında bilgi ve veri toplamaya başladı. Bugün bu merkez, dünyada Tip konusundaki verilerin de merkezi durumundadır.

Nihayet, 1975'te Myers-Briggs Tip Göstergesi ABD'de Consultin Psychologists Press tarafından basıldı ve hala aynı yayınevi tarafından basımı sürdürülmektedir. Göstergenin tanınması uzun sürmedi ve MBTI'nin sunduğu bilgilere olan ilgi 1980'lerde hızla arttı. MBTI ile yapılan araştırmalar çok sağlam ve titizdi, Tipin kültürü aştığı anlaşıldığı için de, tüm dünyadan birçok kişinin buna katkısı oldu.

Son yıllarda bu araştırmalara en büyük katkısı bulunanlardan biri de Amerikalı bir profesör olan David Keirsey'dir. Keirsey 40 yıl boyunca kendi çalışma çizgisini izlemiştir ve onun mizaç kuramı, 16 Tipi akılda tutmakta zorlanan bizler için son derece yararlı olmuştur. Keirseyci Mizaç kuramı, 16 Tipin dört temel Mizaca bölündüğünü söyler ve bunları nasıl tanıyacağımıza ilişkin kesin ve doğru ayrıntılar sağlar. Bu kitapta Mizacı ele alan bölümler Profesör David Keirsey'in çalışmalarına dayandırılmıştır.

On yılı aşkın bir süredir Tip diye bir şey bulunduğunu fark etmiş ve bunun ne olduğunu anlamış durumdayım. Bu bilgi yaşamımı çok zenginleştirdi, daha dengeli olmasını sağladı ve yeteneklerimi doğru kanallara aktarmama yardım etti. Kim ve nerede olursanız olun, bunu sizin için de yapabilir.

2

FARKLILIKLARIMIZI FARK ETMEK

Bu bölüm, yaşantımızdaki farklı örüntülere nasıl baktığımızı ele almaktadır. İzleyen örnekler, herhangi bir kişinin tutumu karşısında, neden diğer bir kişinin tutumuna göre kendimizi daha rahat hissettiğimize ışık tutacaktır. Bunun sizin için de geçerli olup olmadığını deneyin. Üçüncü Bölümde bu daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Tom ve Jennifer'in dışa açılma gereksinimleri birbirinden farklıdır. Tom bir ofiste çalışmaktadır ve zamanının büyük bir kısmını diğer insanlarla birlikte geçirir. Uzun süreler diğer insanlarla birlikte bulunmak kendisini yorar ve enerjisini yeniden kazanmak için kendi başına kalacağı bir zamana gerek duyar. Evde geçireceği sessiz bir akşamı dört gözle bekler. Jennifer farklıdır. Onun enerjisi, diğer insanlarla etkileşim kurarak yenilenir ve kendi başına uzun süre kalmak onu sıkar. Jennifer 'Bu hafta akşam yemeğine birkaç kişi çağırmak istiyorum. Kendimi sanki yıllardır kimseyle konuşmamış gibi hissediyorum' dediğinde, Tom hayret eder; nasıl olur da Jennifer konuşacak kimsesi yokmuş gibi hissedebilir? 'Neden böyle hissettiğini anlayamı-

yorum' der. 'Daha geçen hafta John ve Susan yemeğe gelmişlerdi!'

Kendinizi Tom'un daha fazla yalnız kalma gereksinimi ile mi, yoksa Jennifer'ın daha fazla dış etkileşim gereksinimi ile mi daha rahat hissediyorsunuz?

Derek ve Jean bir mühendislik danışmanlığı şirketinde yönetici olarak çalışmaktadırlar. Bir öğleden sonra, şirkette bir danışmanlık işi için başvurmuş olan Bob Smith'le görüşmek için Jean'ın ofisinde buluşurlar.

Jean, en önemli şeyin Bob'un geçmişteki kalifikasyonlarının ayrıntılarını ve edinmiş olduğu özgün deneyimlerle, bunları nerede edindiğini öğrenmek olduğunu düşünmektedir.

Diğer yandan Derek, Bob'un işle ilgili ne gibi fikirler ileri sürebileceğini öğrenmenin, ve onun potansiyelini tartmanın, diğer bir deyişle gelecekte neler yapabileceğini araştırmanın çok daha önemli olduğunu düşünmektedir.

Görüşme planlarını tartıştıklarında, Jean ve Derek in görüşlerinin çeliştiği ortaya çıkar. Jean durumdan hoşnut değildir. Düzenli olarak şirket için görüşmeler yapmaktadır ve her zaman kararlarını kişinin geçmiş deneyimlerine dayandırır. Adayları geçmişleri hakkında sorgulamayı ve olabildiğince çok pratik ayrıntı öğrenmeyi sever. Derek de düzenli olarak adaylarla görüşmekle birlikte, şimdiye dek o Jean görüşmeleri ayrı ayrı yapmışlardır. Derek, geçmişin geçmişte kaldığına ve gerçekte önemli olanın gelecek olduğuna inandığı için farklı bir tutum takınmaktadır. Daha kavramsal bir düşünce tarzı vardır ve bir adayın işle ilgili olarak, yeni fikirler ve önerilerde bulunabilecek bir konumda olmasını bekler.

Jean'ın gerçekleri ve geçmiş deneyimi önemsemesi mi, yoksa Derek'in gelecekteki potansiyeli vurgulaması mı size kendinizi daha rahat hissettiriyor?

Carol ve Margaret üç ay önce bir sağlık kulübünde tanışmış ve iyi arkadaş olmuşlardı. Carol, Margaret'in açık ve mantıklı düşünüş tarzına değer verir ve Margaret Carol'un iyi ve yumuşak tarzından hoşlanır. Bazen hafta sonları da buluşurlar ve bu Cumartesi sabahı birlikte alışveriş etmektedirler. Carol, 'Bu öğleden sonra boşum, Jane'i ziyarete gideceğim' dediğinde Margaret şaşırır. Jane'i biraz tanımaktadır ve onun çok yorucu bir insan olduğunu düşünmektedir; ayrıca Carol'un işte yoğun bir hafta geçirmiş olduğunu da bilmektedir. Şöyle yanıtlar: 'Ama çok yorgunsun, Allah aşkına bugün onu ziyaret etmek de nereden çıktı?' 'Jane'in pek arkadaşı yok' diye açıklar Carol, 'erkek arkadaşından ayrıldığından beri onun için üzülüyorum. Her neyse, ona gitmem Jane'i çok sevindiriyor ve bu da hep kendimi iyi hissetmemi sağlıyor.' Margaret bir şey söylemez, ama şöyle düşünür: 'Birini ziyaret etmek için ne komik bir neden!'

Carol ve Margaret aynı duruma farklı açılardan bakmaktadır. Carol, Jane'in kendisine karşı duygularını ve bu ziyaretin aralarındaki uyumu nasıl etkileyeceğini önemsemektedir. Jane erkek arkadaşından ayrılmış olduğu için Carol ona karşı büyük bir sempati duymaktadır. Margaret ise olayları mantıklı ve akılcı olarak ele almanın önemli olduğunu düşünür. Carol zaten yorgun olduğu için Margaret onun Jane'i ziyaret ederek kendisini daha da yormasını mantıksız ve anlamsız bulmaktadır.

Carol'un daha kişisel karar verme tarzı mı, yoksa Margaret'in daha nesnel bakışı mı sizi daha rahat hissettiriyor?

Jackson'ların oturma odasında bir cuma akşamı. Andrew Jacson işten gelmiştir ve karısıyla birlikte akşam yemeğini henüz bitirmişlerdir. Barbara ona annesinin ufak bir ameliyat geçirmiş olduğunu ve telefon etmesi gerektiğini hatırlatır. Andrew şöyle der, 'Evet, arayacağım', ancak akşam boyu aramaz. Hafta sonu boyunca Barbara sürekli telefon etmesini hatırlatsa da Andrew ancak pazar akşamı geç saatte telefon eder. Bu Barbara'nın canını çok sıkar, çünkü tüm hafta sonu aklı telefonda kalmıştır. 'Ben kendi annemi arayacak olsaydım, cuma akşamı arardım, bundan sonra da rahat ederdim.' Andrew'un da aynısını yapmasını ve telefonu aradan çıkarmasını yeğlerdi. Böylece bu konuyu rahatlıkla unutabilirlerdi.

Andrew kesinlikle telefon etmeye niyetliydi, ancak bunda bir aciliyet görmüyordu. Cumartesi sabahını tenis kulübünde geçirmeye karar vermişti ve eve döndüğünde iki mutfak dolabının tamire ihtiyacı olduğunu hatırlamış ve hafta sonunun kalanını bu işle geçirmişti. Andrew, her şeye sırası geldikçe karar vermeyi tercih eder ve yaşamın gereğinden fazla yapılandırılmış ve düzenlenmiş olması onu rahatsız eder. Barbara'nın neden tüm hafta sonu başının etini yediğini anlayamaz. Pazar akşamı annesini arar.

Barbara'nın daha planlı olma ve işleri bir an önce aradan çıkarma gereksinimi ile mi yoksa, Andrew'un daha açık uçlu olup, neler olacağını görme beklentisi ile mi daha rahatsınız?

Buna benzer çatışmalar ve farklılıklar her zaman başımıza gelmektedir, ancak içgörü kazanmaya başlamak için, bu farklılıkları anlamamız ve berraklaştırmamız gerekir. İlk önce, kendimizde ve çevremizdekilerde bulunan farklı özellikleri tanıyarak ve tanımlayarak başlayabiliriz; ikinci olarak tutar-

sız ve gelişigüzel görünen davranışların altında, gerçekte bir mantık ve düzen yattığını fark edebiliriz.

Bu kitap kişiliğin karmaşık yönlerini ortaya koydukça, sizin kendi olumlu özelliklerinizi nasıl tanıyabileceğiniz ve en iyi niteliklerinize nasıl ışık tutabileceğinizi de gösterecektir. Bu, kendinizi daha iyi hissetmenizi sağlayacak ve yaşamınızda neyi hedeflemeniz gerektiğini kendi içinizde bulmanıza yardım edecektir. Neden bazı şeyler size çok kolay gelirken diğerlerinde zorlandığınızı da anlayacaksınız.

3

KİŞİLİĞİMİZİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Bu bölüm kişiliğin temel özelliklerini tanıtmaktadır. Daha gelişmiş olan özelliklerimiz kişilik tipimizi oluşturur. Kullanmayı yeğlediğimiz kişilik özellikleri, en güçlü olanlardır ve bunlardan *tercihlerimiz* olarak söz edilecektir. Bu, daha az gelişmiş özelliklerimizi kullanamayacağımız anlamına gelmez, daha ziyade, tercih ettiğimiz özellikleri kullandığımızda daha iyi çalıştığımızı ve yaşadığımızı gösterir. Bu özellikler, dünya ile olan etkileşimimizin farklı yönlerine (ya da *işlevlerine*) karşılık gelir.

Bir şeyi tercih ettiğimizde, bu şeyi diğerinden daha çok sevmişizdir. Yalnızca bir seçim şansımız olduğunda tercih yapabiliriz. Bu seçim, kişilik özelliklerimiz arasından yapılır. Dört çift özellik arasında seçim yapabiliriz ve her çiftten birini, yani tercih ettiğimizi seçeriz. Demek ki, kişilik tipimizi (Tip) oluşturan, yeğlediğimiz (Tercih) bu dört özelliktir.

Dört çift özellik hakkında daha fazla okudukça, bir özelliğin diğerine göre sizi daha rahat hissettirdiğini fark edeceksiniz. Ayrıntıya girdikçe, bunların yaşamınızdaki rolünü de görmeye başlayacaksınız.

Dört çift temel kişilik özelliği şunlardır:

Dışadönüklük (D) ve İçedönüklük (İ). Bunlar, iç dünya ile dış dünya arasındaki tercihimizi belirler.

Duyumsama (Du) ve Sezgisellik (S). Bunlar, çevremizdeki dünya hakkındaki bilgileri nasıl edindiğimizi belirler.

Düşünme (Dş) ve Hissetme (H) Bunlar karar verme sürecimizin göstergesidir.

Yargılama (Y) ve Algılama (A). Bunlar, daha düzenli bir yaşam tarzıyla, daha esnek bir yaşam tarzı arasındaki tercihimizi gösterir.

Benim geliştirmiş olduğum Kişiliğin Keşfi Anketini yapmak isterseniz, bu ankette bununla ilgili daha fazla ayrıntı bulabilirsiniz. Okudukça, ankette kendinizle ilgili olarak söylediklerinizin doğru olup olmadığını da göreceksiniz.

Dışadönüklük ve İçedönüklük

Dışadönüklük (D) ve İçedönüklük (İ), dünyaya karşı *tutumumuzu* gösterir -yani, insanlar ve nesnelerden oluşan dış dünyayı mı, yoksa düşünceler ve tasarılardan oluşan iç dünyayı mı yeğlediğimizi. Enerjimizi bu tercihimizden alırız.

Dışadönükler ve İçedönükler kendilerini harekete geçirmek ve enerjilerini şarj etmek için farklı çevrelere gerek duyarlar. Dışadönüklerin ihtiyacı diğer insanlarla etkileşime girmektir; kolayca konuşur ve kendilerini ifade ederler, çekingen değil, dost canlısıdırlar. İçedönükler daha çok yalnız kalmaya gerek duyarlar, onlar için en değerli olan şey, düşünmeye ayırabilecekleri zamandır. Dost canlısı olmaktan çok, içe kapanıktırlar. Dışadönükler, dünyanın talepleri ve ihtiyaçları doğrultusunda dışa doğru çekilirken, içedönükler aynı doğrultuda içe çekilirler. D'ler toplum içine girmeyi se-

verler ve dost canlısıdırlar-diğer insanlarla yaşamaya ve fikirlerini paylaşmaya gerek duyarlar- İ'ler ise kendilerini uzak tutmayı ve ayrı durmayı sever ve kendi başlarına kalabilecekleri bir sessizliğe gereksinim duyarlar.

Dışadönük tipler diğer insanlarla bağlantı içinde olmalıdırlar-iletişim kurma, konuşma, fikirleri eyleme sokma gibi. Dikkatleri dış dünyaya çevrilmiştir. Kolay karar verip eyleme geçerler, sorunlarla anında uğraşırlar. Evde ya da işte İ'lerle çevrili bir durumdaysalar rahatsız olurlar ve diğer insanlarla iletişime ihtiyaçları olduğu için, sabırsızlanırlar.

İçedönük tipler farklıdır: diğer insanlardan uzak geçirecekleri zamana gereksinimleri vardır; bu zamanda sorunları dikkatlice düşünürler. İşleri D'lere kıyasla daha yavaş yaparlar, eyleme geçmeden önce düşünmeyi yeğlerler. Daha sabırlıdırlar ve dikkatleri içe yönelmiştir. Evde veya işte çevrelerinde D'ler varsa, bu durumu enerji tüketici bulurlar. Bazen duygularını içe atarlar.

Dışadönüklerin TUTUMunun dışarıya yönelik, buna karşın İçedönüklerin içeriye yönelik olduğunu görebiliriz. Aşağıdaki ifadeler Tutumları göstermektedir; kendinizi hangisiyle daha rahat hissettiğinizi belirleyin.

Dışadönük Tutum	İçedönük Tutum
İnsanlarla çalışmayı severler ve onlar olmazsa kendilerini yalnız hissedebilirler. Boş zamanlarının çoğunu da insanlarla birlikte geçirmeyi severler.	Bazen insanlarla olmayı severler, ancak tek başlarına yapabilecekleri etkinliklere gerek duyarlar. Yalnız kalıp okuyabilecekleri, düşünebilecekleri ya da sessizlik içinde oturabilecekleri zamana ihtiyaçları vardır.

Grup içinde olmaktan hoşlanırlar ve genellikle konuşkan ve dost canlısıdırlar. Uzun süre yalnız kalınca tükenmiş hissedebilirler.	Az sayıda insanla buluşmayı yeğlerler ve insanlarla bire bir ilişkide daha iyidirler; çok sayıda insanı yorucu ve enerji tüketici bulurlar.
Herkes hakkında haber almayı severler, ilgi alanları geniş ve dışarı dönüktür.	Diğer insanlardan haber alana dek bekleme eğilimindedirler. İçe dönerek düşünmek daha çok ilgilerini çeker.
Genellikle düşündüklerini söylerler ve kolayca arkadaş edinirler, çok insan tanırlar.	Çekingendirler ve kolayca seslerini yükseltemezler. Çabuk arkadaşlık kuramazlar, ama dostlarına değer verirler.
Enerjilerini diğer insanlarla etkileşimden sağlarlar. Enerjiyi kolayca harcar ve yorulurlar.	Enerjilerini iç kaynaklardan alırlar ve bunu harcamaktan ziyade koruma eğilimindedirler.
Diğer insanlarla olduklarında duygularını ve düşüncelerini kolay ifade ederler. Genellikle telefonla konuşmakta zorlanmazlar.	Diğer insanlarla olduklarında fikir belirtmeden önce düşünecek zamana gereksinim duyarlar. Diğerleri konuşuyorsa onlar fırsat bulamayabilirler. Telefonda kolay konuşamayabilirler.
Dürtüsel davranırlar; eyleme geçtikten sonra düşünürler.	Eyleme geçmeden önce düşünmeyi severler; bazen zamanında eyleme geçemeyebilirler.

Kendileri ve görüşleri hakkında kolayca konuşurlar. İçedönüklerle çevrili olduklarında bundan rahatsız olabilirler, çünkü sessizlik onları huzursuz eder.	Kişiliklerinin büyük kısmı gizli kaldığı için tanımak daha zordur. Geveze dışadönüklerle çevrili olduklarında acı çekebilirler.
Bir miktar içedönüklük geliştirdiklerinde daha dengeli olurlar.	Bir miktar dışadönüklük geliştirdiklerinde daha dengeli olurlar.

ABD'de yapılan araştırmalara göre, genel toplumun %70-75'inde dışadönüklük ve %25-30'unda içedönüklük görülmektedir. D ve İ'lerin cinsiyete göre eşit dağıldığını düşünebiliriz.

Dışadönüklerin sayısı İçedönüklerden çok daha fazla olduğuna göre, D'lerin çevrelerindeki dünyada yaşamayı çok daha kolay bulduklarını öngörebiliriz. İçedönükler azınlıktadır ve sıklıkla kendilerini daha dışadönük ve dost canlısı olmaları için D'ler tarafından baskı altına alınmış hissederler. İ'lerin sayısı az olduğu ve bu nedenle bir azınlık grubu oluşturdukları için, bazen egzantrik ve toplum dışı kabul edilirler. D ve İ'lere eşit değer vermeliyiz, çünkü her ikisi de topluma farklı yollardan katkıda bulunurlar.

Dışadönükler genellikle içedönüklerden daha hızlı ve yüksek sesle konuşurlar, bazen de söyleyeceklerini ellerini kullanarak ifade ederler. İçedönükler daha yavaş ve olasılıkla daha alçak sesle konuşma eğilimindedirler. Beden ve yüz ifadelerini daha az kullanırlar.

Dışadönüklerin düşünce ve fikirleri, bunlardan diğer insanlara söz ettikçe berraklaşır; İçedönüklerin düşünce ve fikirleri ise kendi başlarına düşünebildiklerinde açıklık kazanır.

Güçlü Dışadönükler, uzun süre yalnız kaldıklarında huzursuzlaşırlar, diğer insanlarla iletişim kurmaya gerek duyarlar, bunu yapabildiklerinde yeniden enerji toplayıp bir süre daha kendi başlarına çalışmayı sürdürebilirler. Buna karşın güçlü İçedönükler, uzun süre insanlarla birlikte olmak zorunda kaldıklarında kendilerini tükenmiş ve yorgun hissederek içe kapanma ihtiyacı duyarlar. Bir süre içe kapanıp enerji topladıklarında yeniden toplum içine karışabilirler.

Evde, D ve İ'ler birlikte yaşamakta zorlanabilirler, her ikisi de diğerinin kendisine veremeyeceği şeyin ihtiyacındadır! D'nin her şey hakkında konuşma gereksinimi, İ'nin enerjisini tüketir; D İ'den yanıt alamazsa, daha da çok konuşmaya çalışır! Tersine, İ'nin ihtiyaç duyduğu kişisel alana D pek az izin verir. İ, kişisel alanını korumak için daha da içe kapanır, bu da D'nin ona daha fazla baskı yapmasına neden olur.

Amacı ne olursa olsun, her toplantıda ve toplulukta D ve İ'ler bulunur. Çoğumuz, ister iş, isterse toplumsal amaçlı bu tür topluluklara ya da arkadaş gruplarına katılırız. D/İ tercihlerine ilişkin neler olabileceğine dair bazı örnekler verelim.

D'ler ve İ'lerin karışımından oluşan bir grupta ilk konuşan olasılıkla, fikrini duyurmak isteyen bir D olacaktır. Onu diğer D'ler izler ve sıklıkla İ'ler dışarıda bırakılır. Bu kasıtlı değildir: D'ler, isteseler di İ'lerin de konuşacağını düşünürler. Ancak, birçok İ, konuşmadan *önce* biraz sessiz ve sakin kalmaya ihtiyaç duyar. Çoğu toplantıda ve grupta böyle bir fırsat çıkmaz. Eğer karar verilmesi gerekiyorsa, bunu en iyi İ'ler verebilir, kuşkusuz onlara seçenekleri düşünebilecekleri bir zaman verdikten sonra fikirleri sorulursa.

İ'lerle karşılaştığımızda, en iyi yönlerinin içlerinde gizli olduğunun farkında olmamız gerekir. Günlük iletişimde bu yönlere ulaşamayız. Ancak İ'ler bizi iyi tanıdıklarında, ya da güvendiklerinde kendilerindeki en iyi yönleri ortaya koymaya başlarlar. Bu İ'leri anlamada önemli bir özelliktir ve 11. Bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Tüm İ'ler, yaşamlarını sürdürebilmek için dışadönük bir yan geliştirmiştir- bazılarında diğerlerinden daha güçlü olarak. Bir İ'nin önemli olduğunu düşündüğü bir şeyi başarmak için sesini yükseltmesi gerekirse, bunu genellikle yapar. Dış dünyaya açıldığının farkındadır ve görevlerini yerine getirdikten sonra çabucak iç dünyasına döner.

Birçok çiftin D ve İ tercihleri farklıdır-çekici gelen de diğerinin tam ters varoluş şeklidir. Dışadönükler, içedönüklerin sessiz gücüne doğru çekilirler ve bunun kendi canlılıklarına bir denge getirdiğini hissederler. İçedönükler ise dışadönüklerin açıklığına ve dost canlısı tutumlarına çekilirler. Ne var ki, birlikte yaşamak tümüyle farklı bir deneyimdir, her ikisi de yaşama karşı farklı bir Tutum takınmıştır. Bir eşin tutumunu anlamak, geçinmeyi kolaylaştırabilir.

Duyumsama ve Sezgisellik

Duyumsama ve Sezgisellik, çevremizdeki dünyayı nasıl fark ettiğimizi ve bilgileri nasıl içe aldığımızı gösterir. İnsanlara, nesnelere ve durumlara nasıl dikkat ettiğimizi ve okuduklarımızdan ve duyduklarımızdan neleri özümseyebileceğimizi belirler. Bunlar belki de kendimizi anlamada en önemli tercihlerimizdir. Vereceğimiz kararlar ve bunları nasıl uygulayacağımız, çevremizdekileri nasıl algıladığımıza, ya da dikkat ettiğimize bağlıdır. Bu nedenle, Duyumsama (Du) ve Sezgiselliği (S) Algılama işlevlerimiz arasında sayıyoruz.

Duyumsama niteliklerimiz, bilgiyi beş duyumuz kanalıyla alır -görme, duyma, dokunma, tat ve koku.- Yeğlediğiniz işleyiş tarzı Duyumsama yoluyla ise, özgün ve özel olanı önemseme olasılığınız daha yüksektir; her şeyi adım adım ele alırsınız, bugünde yaşarsınız, direktifleri okur ve buna göre hareket edersiniz ve gerçeklere önem verirsiniz; büyük olasılıkla gerçekçi birisiniz ve olmakta olanı, olabileceğe yeğlersiniz, bir şey hakkında fikir yürütmektense onu yapmayı seçersiniz.

Duyumsayan (Du) kişi genellikle günlük yaşamın gerçeklerini temel alır, belirli ve ölçülebilir şeyleri sever ve pratik sorunları kolaylıkla halleder. Sorunlara sistemli şekilde, adım adım yaklaşır, sabırla kesin veriler elde etmeye çalışır. Duyumsayan kişiler, ihtiyaçları olmasa bile, gerçekleri öğrenmeyi severler. Öğrenmiş oldukları becerileri kullanmaktan hoşlanırlar ve bugüne yoğunlaşarak, her şeyi yöntemine göre yaparlar. Bu nedenle de, gelecekte doğabilecek sonuçları daha az öngörebilirler.

Sezgisel insanların işleyişi oldukça farklıdır: bilgiyi daha geniş bir tarzda içe alırlar. Verileri farklı parçalar olarak değil de bir bütün olarak özümserler. Sezgi işleviniz baskınsa, bazı gerçekleri ve direktifleri atlayarak, tasarıları kendi bildiğiniz gibi ele alıyor olabilirsiniz. Bazen aklınız havadadır ve günlük yaşamın gerçeklerinden ziyade fikirler ve olasılıklar ilginizi çeker, gelecekte olabilecekleri düşünürsünüz. Eski becerilerinizi sürekli yinelemektense, yeni beceriler öğrenmekten hoşlanırsınız.

Sezgisel kişi gelecekte yaşama eğilimindedir. Her zaman, elindekileri değiştirip iyileştirme yollarını arar ve yeni olasılıklar peşindedir. Şu anki durumun daha iyi olabileceğini hisseder ve bunu gerçekleştirmenin yollarını düşünmeyi sever. Bazen S, anahtarların, biletlerin veya cüzdanının nerede olduğu gibi, günlük yaşamın gerçeklerinin farkında değildir. Sezgisel kişiler ayrıntılardan ziyade resmin bütününe bakarlar

ve insanlar ve şeyler arasındaki ilişkileri ve örüntüleri görebilirler. Dişlerini geçirebilecekleri yeni projeler onları heyecanlandırır ve önsezilerine göre hareket ederler. Bilgiler anlamsız bir şekilde içe alınmaz, çünkü alınan her şey bağlantılıdır.

Aşağıda Duyumsama ve Sezgi işlevlerimizle ilgili bazı ifadeler verilmektedir. Bunlar çevremizdeki dünyayı nasıl Algıladığımızı bize gösterir. Bunlardan biri sizin için de daha baskın olacaktır.

Duyumsama işlevi	Sezgi işlevi
Gerçekçi, pratik ve akılcı	Daha düşünceli ve hayal gücü geniş
Direktifleri izler; ayrıntılara dikkat eder	Direktifleri yok sayabilir; dürtüsel olarak kendini ortaya atabilir; ayrıntıları önemsemez
Her şey harfi harfine olmalıdır; yerleşik yöntemleri kullanır	Yaratıcıdır; değişiklik ve çeşitliliği sever
Geçmişin önemli olduğuna ve kararlarımızı geçmiş deneyimlere dayandırmamız gerektiğine inanır	Geleceğin önemli olduğuna ve kararlarımızı gelecekteki olasılıklara dayandırmamız gerektiğine inanır
Şu an olup bitenle ilgilenir, ayağı yere basar ve bugünde yaşamaktan zevk alır	Olabileceklerin beklentisi içindedir, bugünde yaşamıyor olabilir, 'aklı havada'dır
Gerçekler önemlidir ve kullanılmalıdırlar; olasılıkları araştırmayabilir	Fikirler ve olasılıklar daha ilginçtir; önemli gerçekleri gözden kaçırabilir

Bir şeyler yapmaktan hoşlanır ve yaparken dinlenir	Her şeyi enine boyuna düşünmeyi sever
Yararlı olmak ona çekici gelir	Yaratıcılık ona çekici gelir
Kesin ve ayrıntılı şeylere dikkat eder; resmin bütününü göremeyebilir	Ayrıntılardan ziyade bütüne dikkat etme eğilimindedir, iyi gözlem yapamayabilir
Sezgisel tiplerin aklı havada, pratiklikten uzak olduklarını ve gerçekçi olmadıklarını düşünebilir	Duyumsayan tiplerin sıkıcı olduklarını ve fikirleri yakalayamadıklarını düşünebilir
Denge için bir miktar Sezgisellik geliştirmesi gerekir	Denge için bir miktar Duyumsama geliştirmesi gerekir.

Amerikan araştırmaları, genel nüfusun %75'inde Duyumsama ve %25'inde Sezgisellik bulunduğunu ortaya koyar. Erkek ve kadınlarda Du ve S'nin eşit dağıldığını umabiliriz. Du'ların sayısı S'lerden çok daha fazla olduğu için, onların yaşadıkları dünyada çok daha rahat olduklarını görebiliriz. İ'ler gibi, S'ler de azınlıktadır ve sıklıkla toplumda olup bitenlere ayak uyduramadıklarını hissederler.

Dört çift tercihteki farklılıkların tümü de insanlar arasında yanlış anlamalara yol açabilir, ancak olasılıkla en büyük tartışmaları yaratan, her şeyi nasıl algıladığımızı belirleyen Du ve S işlevlerindeki farklılıktır. Du'lar her şeyi beş duyuları yoluyla öğrenmeye ihtiyaç duyarlar, yani bir şeyi görmek, dokunmak, hissetmek, tatmak, ya da koklamak zorundadırlar, yoksa o şey onlar için var olamaz. S'ler için ise her şey onların imgelerinde pekala da var olabilir, somutlaşmaları gerekmez. Sezgisel kişiler zihinlerinde fikirleri ve kavramları evirip çevirebilir ve birbirlerine bağlayabilirler. Du'lar ve S'ler

birbirlerine bilgi aktardıklarında, biri diğerinin ne dediğini anlamakta güçlük çekebilir.

Duyumsayanlar Sezgisellerin gerçekler ve ayrıntılara dikkat etme ve denetleme konusunda dikkatsiz ve sorumsuz olduklarını düşünebilirler; S'ler Du'ların hayal gücünden yoksun olduklarını ve ileriyi göremediklerini düşünebilirler. Bir Du bir S'den direktif alıyorsa, gerek duyduğu bilginin adım adım ayrıntılı olarak verilmediğini hissedebilir. S, 'Koridorun sonunda, yuvarlak şeyi geçince solda bir yerde' diye bir tarif yapabilir. Buna karşın Du daha özgül olarak 'Asansörden ikinci katta in, koridordan sağa dön. Yuvarlak bir banko olan hemşire masasını geç ve Dr.Smith'in odası soldan üçüncü kapı' diyecektir.

Bununla birlikte, bir S'nin, diğer bir S'nin ta ifini anlama şansı çok daha yüksektir. Sezgisel insanlar birbirleriyle cümleleri bitirmeden konuşabilirler, yine de karşıdaki ne demek istediklerini anlar. Bu, her ayrıntının verilmesini isteyen Du için bir bilmecedir.

Arkadaşlarımdan bir çiftte, adam Du ve karısı S'dir. Büyük bir evde yaşarlar ve sıklıkla bir şeyin nerede olduğunu birbirlerine sormaları gerekir. Bir Du olan adam şöyle söyleyebilir: 'Sağ taraftaki rafın solunda, ikinci kattaki dolapta'. Kadın panikler, çünkü çok fazla direktif S'nin zihninde kaos yaratır. Bunun diğer şekilde söylenmesi gerekir 'İkinci kattaki dolabın sağ taraftaki rafında, solda duruyor'. Du, özgül olandan (nesnenin tam yeri) genele (ikinci kat) giderken, S genelden (ikinci kat) özgül olana gider.

Duyumsayanlar, günlük yaşamla Sezgisel olanlara göre daha kolay başa çıkabilirler. Evdeki işleri yapmayı ve günlük yaşamın sıradan ayrıntılarını idare etmeyi daha kolay bulurlar. Genellikle pratik yaşamla daha kolay baş ederler ve bu, enerjilerini çok fazla tüketmez. Sezgisel olanlar bunda daha fazla güçlük çekerler. Somut ve pratik bir dünyada yaşadığımız i-

için S'lerin bununla yaşamayı öğrenmeleri gerekir. Bazıları diğerlerinden daha iyi idare ederler, ama S'lerin çoğu bunu yaparken çok enerji harcarlar, günlük işleri tamamlamak için daha fazla zamana ihtiyaçları vardır ve sonunda kendilerini yorgun ve tükenmiş hissederler.

Bazen S'ler neden tükenmiş hissettiklerini anlayamazlar, çünkü aslında çok iş yapmamışlardır; genellikle bunun nedeni pratik ayrıntılarla başa çıkmak için çok enerji harcamalarının gerekli olmasıdır. Bir evi çekip çevirmenin, seyahat etmenin, araba kullanmanın, yemek yapmanın, alışveriş etmenin, dikiş dikmenin, anahtarlarını bulmanın ve doğru zamanda doğru yerde bulunmanın pratik ayrıntıları S'yi yorar. Karmaşık direktifleri izlemeleri gerektiğinde, bunları akılda tutamayacaklarından endişe duyabilirler. Bunlar için, daha az gelişmiş olan Du işlevlerini kullanmak zorunda kalırlar. Kuşkusuz Du'lar da bunları yaparken yorulabilirler, ancak daha gelişmiş yanları bu olduğu için yorulma olasılıkları daha düşüktür.

Duyumsayanlar yaşamın fiziksel zevklerinden daha fazla pay alabilirler, çünkü o an hazırdırlar. Sezgisel olanlar ise, bir sonraki ana ilerlemek için sabırsızlandıklarından dolayı o anın keyfini çıkaramayabilirler.

Duyumsayanların konuşmaları genellikle geçmişteki olaylara göndermelerle doludur, ancak bunları gelecekle ilişkilendirmek için özel bir ihtiyaç duymazlar. S için geçmiş geçmiştir ve bir S'nin geçmişe gönderme yapmasının ardında genellikle bu gerçeği gelecekte kullanma fikri yatar.

Ne türden bilgi aradığımıza bağlı olarak, her iki Algılama tipinin de değerli olduğunu görebiliriz. Önemli kararlar verirken, karar vermeden önce zıt Tipe sormak yararlı olabilir -bu, bizim aklımıza gelmeyen bir bilgiye dikkatimizi çekebilir. Böylece, daha dengeli bir algımız olur ve karar verirken bize daha geniş ve daha doğru veriler sağlar.

İnsanlar bazen bu ikisi arasında denge kurmaları gerektiğini hissederler, ancak bu iyi bir şey olmayabilir. Du veya S işlevinin baskın olduğunu fark ettiğimizde, nasıl hareket edeceğimizi biliriz ve bunu yaşamımızda kullanabiliriz. Tarafsız bir bölgede olduğumuzda -yani ortada- gücümüzün ve tercihlerimizin hangi yönde olduğunu bilemeyebiliriz ve hangi işlevi kullanmamız gerektiğine karar veremeyiz.

Ortada olduğunuzu hissediyorsanız, yaşamda güçlüklerle karşılaşabilirsiniz. Bazı nedenlerden ötürü dört doğal tercihimizden herhangi birini geliştirememiş olabiliriz. Bu nedenlerden biri, bu tercihlerden bir veya daha fazlasının çocuklukta bastırılmış olmasıdır. Gerçek işlevimizi geliştiremeden erişkin yaşama geçmiş olabiliriz. Yine de, gerçek kişiliğimizi bulma yolunda küçük de olsa bazı adımlar atmak için hiçbir zaman geç değildir. Okumaya devam ettikçe, bunu daha iyi göreceğiz.

Düşünme ve Hissetme

Bu Yargılama İşlevlerimiz, kararlarımızı nasıl verdiğimizi ve olaylar hakkında nasıl vargı ve yargılara ulaştığımızı gösterir. Karar vermek için önce Algılama işlevlerimizden, Du ya da S, bilgi almamız gerekir. Bunu nasıl farklı şekillerde gerçekleştirdiğimizi okumuştuk. Du veya S tarzımızla bilgimizi edindiğimizde, bunlara dayanarak karar veririz. Özümsemediğimiz bilgilere dayanarak karar veremeyiz. İnsanların kararlarını farklı şekillerde (Düşünme ve Hissetme) vermelerinin yanısıra, bunları farklı bilgilere dayandırdıklarını da (Du ve S) anlamak zorundayız.

Tıpkı Du ve S işlevlerimizin farklı olması gibi, karar verme tarzlarımız da farklıdır ve yeğlediğimiz işlevi kullandığımızda kendimizi daha rahat hissederiz.

Kararlarımızı, Düşünme ya da Hissetme işlevlerinden hangisini yeğliyorsak onunla veririz. Düşünme (Dş) işlevimiz akılcı ve mantıklı düşünceyi kullanır, ve daha kesin fikirli, tarafsız ve nesneldir. Düşünme (Dş) işlevini yeğleyen kişiler genellikle bir durumu dışarıdan değerlendirebilir, kişisel olarak katılımda bulunmazlar. Düşünenler duygularını daha az gösterme eğilimindedirler -çok güçlü duyguları olmakla birlikte- ve nesnel olabilirler. İyi irdeleme yapabildikleri için genellikle kararlarına bağlı kalırlar ve insanca duyguların etkisinde pek kalmazlar.

Hissetme (H) işlevimiz, insan ilişkilerindeki uyuma daha çok önem verir, insanların gereksinimleri, koşullar, kişisel duygular ve sadakatten etkilenir. Hisseden tipler, diğer insanların duygularıyla özdeşleşir ve kararlarını, bunların insanları iyi ya da kötü yönde nasıl etkileyeceğine dayandırırlar. Hisseden tip bir şey üzerine düşündüğünde şunu sorar: 'Bu, insanları nasıl etkileyecek?'

Düşünen (Dş) tip, hak ve adalete inanır ve haksızlık ve adaletsizlik karşısında öfkelenerek itiraz eder. Kararların üzerinde konuşulması gerektiğinde, bunu yöntemli şekilde ve sakince yapar. Standartlara ve ilkelere inanan Dş, genellikle hafifletici nedenlere fazla prim vermez.

Hisseden (H) tip, kararları daha kişisel ve öznel bir tarzda verir. İnsanca gereksinimler ve durumlar onu ikna edebilir. Hissedenler duygularını gösterme ve sempatiyle yaklaşma eğilimindedirler. Dş'lerin tersine, kararların çoğuna kişisel özelliklerini katarlar ve birini memnun etmek için kendi yollarının dışına çıkabilirler.

Aşağıda her işlevle ilgili bazı ifadeler verilmiştir.

Düşünme işlevi	Hissetme işlevi
Kararları akıl yoluyla, kişisel düşüncelerini katmadan, nesnel bir tarzda verme eğilimindedir.	Kararlarını duygularıyla verme eğilimindedir, kişisel ve öznel değerlere göre fikir değiştirebilir.
Bir konuya mantıklı ve akılcı bakış açısından bakabilir.	En önemli şeyin insan gereksinimleri olduğunu düşünür
İrdelemeyi iyi yapar ve ilkeliliği takdir eder.	Anlayış ve uyumun daha önemli olduğunu düşünür.
Hisseden bir tip kadar duygusal tepkiler verebilir, ancak duygularını daha az gösterir, birçok kişi onun duyguları olmadığını düşünür.	Duygularını gösterir.
Şirket için çalışır; herhangi bir duruma dışarıdan ve oldukça duygusuz bir şekilde bakabilir.	Patron, ya da şirketteki diğer insanlar için çalışır; birçok duruma kişisel duygularını karıştırır ve insan ilişkilerini uyumlu tutmaya çabalar.
Birçok konuda ayağını yere sıkı basar.	Birçok konuda kişisel gereksinimler onu ikna edebilir.
Hisseden tiplerin mantıksız ve beceriksiz olduklarını düşünebilir	Düşünen tiplerin soğuk ve insanlıktan uzak olduklarını düşünebilir.
Diğer insanların duygularını göz önüne alması ve bazı durumlara insanca yaklaşması onun için yararlı olabilir.	Mantığın ve aklın yolunu görmek onun için yararlı olabilir. Bir karar vermesi gerektiğinde Düşünen bir tipten yardım istemesi lehine olabilir.

Düşünenler (Dş) ve Hissedenler (H) birbiriyle aynı fikirde olmasalar bile, karşılarındakini yanlış anlamazlar. Düşünenler H'lerin kararlar konusunda belirsiz kaldıkları görüşündeyken, H'ler Dş'lerin kalpsiz ve soğuk olduklarını düşünebilirler.

Düşünenler, şansı kötü giden birini duyduklarında omuz silkip 'Vah vah' derler, buna karşın H'ler anlayışla baş sallayıp 'Zavallı adam' deme eğilimindedirler. Yine de, Dş'lerin duyguları da H'lerinki kadar güçlüdür, ama bunu göstermeyi sevmezler. Hissedenlerin duyguları genellikle ortadadır, yüzlerinden ve bedenlerinden açıkça anlaşılır.

İnsanların Dş veya H yargılar konusundaki tercihleri eşit gibi (yüzde ellişer) durmaktadır. Erkeklerle kadınlar arasındaki tek fark bu işlevde kendini gösterir. Erkeklerin yaklaşık yüzde 65'i Dş olmayı tercih ederken, kadınlarda bu oran yalnızca yüzde 35'tir. Tersine, kadınlarda H tercihi %65, erkeklerde ise yalnızca %35'tir. Bu kadın/erkek farklılığına bakarak, toplumda erkeklerin daha ziyade kafalarıyla, kadınların ise yürekleriyle hareket ettiklerini düşünebiliriz.

Tipik bir senaryoda Dş erkek H kadına şöyle der 'Bir kez olsun mantıklı olmayı dene', buna karşılık H kadın Dş erkeğe şöyle der 'Bir kez olsun duygularını benimle paylaşmayı dene'. Daha çok sayıda Dş erkek ve H kadın olduğu için, bu tipik senaryodur. Daha ender olmakla birlikte durum aksi olduğunda, kültürel yapıya ters düşebilir. H davranışı göstermesi beklenen 'Yeni Erkek' imajına karşın, H erkek ve Dş kadını kabul etmekte zorlanabiliriz. Toplum hala daha bu kişilerin doğal özelliklerinin yanısıra, zıt özellikler göstermesini beklemektedir.

İster erkek ister kadın olsun, Düşünenler diğer insanlara hoş olmayan şeyleri daha rahat söyleyebilirler ve işlerine gelmese bile doğruyu söyleme eğilimindedirler. Beğenilen insan olmaya uğraşmazlar.

Diğer yandan Hissedenler hoş olmayan şeyler söylemekten kaçınırlar ve karşılarındakini incitmemek için, gerçeği söylemekte zorlanırlar. Hissedenler, insanların kendilerini sevmesini isterler ve birçoğu kendilerini H tarzında ifade edebilecekleri fırsatlar ararlar, böylece diğer insanlardan sıcaklık ve onay görmeyi isterler.

Örneğin bir Ds, bir kişiye işten atılacağını söyleyebilir, bunu yapmaktan hoşlanmasa bile çok fazla rahatsız olmaz. Buna karşın, H bu görevden hiç hoşlanmaz ve bunu yapması için başka birini ikna etmeye çalışabilir. Eğer bir H işyerinde birine atılacağını söylemek zorunda kalırsa, kendisini kişisel olarak işin içinde hisseder ve diğer insanın mutsuzluğunu paylaşır.

Düşünenler ve Hissedenler, birbirlerine kendi bakış açılarını açıklayabiliyorlarsa birlikte kolayca çalışabilirler. Düşünenler, H'lerin mantıklı bir bakış açısını anladıklarını görebilir, H'ler ise, Ds'lerin göstermeseler bile, derin duyguları olduğunu görebilirler. Ds'ler diğer insanların duygularını ve isteklerini göz önüne almaya hazır olduklarında ve H'ler bir kararın mantıklı sonuçlarını düşünmeye hazır olduklarında ikisinin anlaşma şansı artar. Her ikisi de kendi bakış açısının dikkate alındığını hissedebilir.

Yargılama ve Algılama

Bu tercih çifti, yaşama karşı tutumlarımızı belirler. Bu tutum, Duyumsama veya Sezgiselliği içeren Algılama işlevimizi mi yoksa Düşünme veya Hissetmeyi içeren Yargılama işlevimizi mi kullandığımızla ilişkilidir.

Siz, zamanınızı bilgi almak ve çevrenizdeki dünyayı algılamakla geçirmeyi mi seversiniz, yoksa kararlar vermek ve dünyayı yargılamakla mı? Yargılayıcı tutumu tercih eden insanlar, yaşamları planlı ve düzenli olduğunda mutlu olurlar.

Genellikle kararları kolayca verirler ve bu kararları pek değiştirmeden uygularlar. Sabah uyandıklarında o gün ne yapacaklarını biliyor olmayı yeğlerler ve planların değişmesi onları üzebilir. Yargılayıcılar yaşamlarının bir amacı olmasını isterler ve beklenmedik veya değişen durumlara ayak uydurmakta zorlanırlar.

Algılayıcı tutumu yeğleyenler daha rahat ve geniş insanlardır, yaşamlarının belli bir çerçevede olmasından hoşlanmazlar, ancak gerektiğinde kararlar verirler. Genellikle, daha fazla bilgi toplayana dek kararları ertelerler, 'bakalım neler olacak' şeklinde hareket ettikleri için de, kararları son ana bırakırlar-böyle bir tutum Yargılayıcılara büyük bir kaygı yaşatır! Algılayıcı tipler sabah uyandıklarında, önlerindeki günün kendileri için sürprizlerle dolu olabileceğini hissetmekten mutluluk duyarlar. Beklenmedik olaylar ya da durumlara A'lar iyi uyum sağlar ve kendilerini yaşamın akışına bırakırlar.

Yargılayıcı (Y) ve Algılayıcı (A) tutumlar, birbirine zıt yaşam tarzlarıdır. Düzenli bir insan olan Yargılayıcı tip, önceden planlar ve hazırlıklar yapar ve projeleri zamanında bitirir. Günlerini yapıcı ve yaratıcı şekilde geçirir, nadiren vakit öldürür veya tembellik yapar. Yargılayıcılar ister yemek yapmak, isterse tez yazmak olsun, sürekli olarak bir projeyi tamamlamaya çalıştıkları için, genellikle bir aciliyet duygusu içindedirler. Tamamlanmamış işler her zaman Y'nin aklını kurcalar ve tamamlayana kadar rahat etmez.

Daha az düzenli ve daha esnek olan Algılayıcı Tip, pek az kesin plan yapar, zaten bunlar da değişmeye adaydır. Genellikle hazırlık yapmayan A, işleri sırası geldikçe yapmayı yeğler. Daha az aciliyet hisseden A'lar, bir projeyi bitirme gereksiniminden çok, daha fazla bilgi toplamaya gerek duyarlar. Bunun sonucunda, genellikle aynı anda yürüyen bir sürü projeye girişiler, Y'ler ise bir seferde bir iş yapmayı yeğlerler.

Algılayıcıları yaşamı severler ve başarılara daha az ilgi duyarlar.

Y'ler bir proje yarım kaldığında huzursuz olurken, A'lar bir projeyi tamamladıklarında huzursuzlaşırlar, çünkü bir kapıyı kapattıklarını ve bunun dönüşsüz bir şey olduğunu hissederler.

Genel nüfusun (Amerikan) yaklaşık yüzde 55'i Yargılayıcı, yüzde 45'i Algılayıcıdır. Erkeklerle kadınlardaki oranlar eşittir.

Yargılayıcı Tutum	Algılayıcı Tutum
Her şeyi yerli yerine oturtmayı yeğler.	Her şeyin açık uçlu ve değişken olmasını yeğler, yaşamın akışına kendini bırakır.
Bitim tarihi belirler ve bunlara uyar; yaptığı düzenlemeleri gerçekleştirir.	Bitim tarihleri neyin yapılması gerektiği yolunda bir hatırlatmadır; düzenlemeleri değiştirebilir.
Karar verildiğinde kendini daha iyi hisseder ve ancak bundan sonra yoluna devam edebilir	Daha fazla veri toplamak için karar vermeyi erteleyebilir; nihai bir karar verildiğinde huzursuzlaşabilir.
İşinde sıkı ve güvenilirdir; iş için hazırlık yapar ve sonrasında temizlik yapar; bir işi tamamlayana dek nadiren dinlenir.	İşin havasına kendini kaptırdığında çalışmayı yeğler,çok çalışır; hazırlık ya da temizlikten hoşlanmaz. Yapacak işi olsa bile, oyun oynamak veya dinlenmekten mutluluk duyar.

Yaşamı planlar ve yapılandırır, başkalarının da aynısını yapmasını ister; planların değişmesi gerektiğinde çok kötü hissedebilir.	Daha esnektir, bağlanıp kalmaktan hoşlanmaz, ne olursa olsun iyi uyum sağlar.
Genellikle bir aciliyet duygusu vardır ve işleri yoluna koymaktan hoşlanır.	Genellikle önünde çok zaman olduğu duygusunu taşır; bekleyip neler olacağını görmekten mutlu olur.
Algılayıcı tiplerin kararsız, hedefsiz ve amaçsız olduklarını düşünür.	Yargılayıcı tiplerin kendilerini zorlayan, işgüzar ve katı olduklarını düşünür.
Daha fazla bilgiye açık olmak ve daha esnek olmaktan yarar görebilir.	Daha yapılandırılmış ve düzenli olmak onun yararına olabilir.

Yargılayıcı ve Algılayıcıların birbirlerini nasıl çektiklerini görebiliriz, kuşkusuz birbirlerini yiyebilirler de! Y, A'nın oyunculuğu ve anlık karar verme özelliğinden yararlanabilir - Y'ler daha düzenli insanlardır ve anlık kararlar veremeyebilirler-ve A'lar da Y'lerin yaşama düzen ve yapılanma getirmesinden yararlanabilir. Birçok ilişki bu şekilde sürer, A ilişkiye eğlence ve değişkenlik getirirken Y her ikisi için de işleri düzenleme görevini üstlenir.

Anna (bir Y), hafta sonunda eşinin evde olmayacağını öğrenince, iki arkadaşını ziyaret etmeyi planlayarak hafta sonu için bir düzenleme yapmaya çalışır. Her iki arkadaşı da A'dır. Anna, ajandasına yazabilmek için, her ikisiyle de belli bir zamanda buluşmayı ister, ama ikisi de kendilerini önceden bağlamak istemezler -biri ne

yapacağına 'emin olmadığını' söylerken, diğeri 'zamanı geldiğinde' karar vereceğini söyler. Anna, A olan iki arkadaşının da haftasonu neler yapabilecekleri üzerine telefonda uzun uzun konuşmalarından rahatsız olur. Yargılayıcılar, kararları ve planları daha çabuk oluşturabilirler, Anna, arkadaşlarının kararsız ve hedefsiz oluşundan çok sıkıntı duymuştur, çünkü her ikisi de belirli bir plan yapmamıştır-bir Y için huzursuz edici bir durum.

Başlama ve bitiş saatleri belirli, yapılandırılmış işlerde çalışmak zorunda kalan Algılayıcılar, daha açık uçlu ve esnek olma şansını ancak akşamlar ve hafta sonları bulabileceklerini düşünürler. İşte daha Y gözükseler bile, evde daha gevşemiş, rahat ve kendiliğinden davranarak çok farklı gözükebilirler.

Bryony (bir Y) erkek arkadaşı Alan'la (bir A) bir araya geldiğinde hemen ajandasını çıkarıp, bir sonraki hafta sonu, gelecek ay hatta gelecek yıl için planlar yapmaya başlıyordu! Bu, düzenli olmasını ve belli zamanlarda çalışmasını gerektiren bir işi olan Alan'ın sabrını taşırıyordu, çünkü o, hafta sonları yataktan çıkıncaya dek, hatta bazen çıktıktan sonra da, plan yapmayan birisiydi. Bryony planlar yapması için ona baskı yaptıkça, Alan kendini bağlamaktan kaçınıyordu. Boş zamanlarında birçok seçeneği olduğunu bilmek onun hoşuna gidiyordu. A'lar için seçim yapabilecek olmak önemlidir.

Sonunda, Alan kendini baskı altında hissetmeye başladı, Bryony ise kendini atlatılmış hissediyordu. Her ikisi de, diğerinin güçlü Y ve güçlü A ihtiyaçlarını karşılayamadıkları ve ayrılmalarının en doğrusu olacağı konusunda fikir birliğine vardılar. Diğerinin tutumunu anlamaya başladıkları için de dost kaldılar.

Yargılayıcılar, bir karara vardıktan sonra daha fazla bilgi edinme ihtiyacı duymazlar. Çok önemli bazı bilgileri kaçırabilecekleri için bu bazen hatalı sonuçlara yol açabilir. Diğer yandan Algılayıcılar, hiç kullanmadan veri toplamayı sürdürebilirler.

Bu bölüm, kendimiz ve diğerleri hakkında bir şeyler öğrenmemizi sağladı:

Dışadönüklük ve İçedönüklük dünyaya karşı *tutumumuzun* dışarıya mı yoksa içeriye mi yönelik olduğunu gösterir.

Duyumsama ve Sezgisellik çevremizdeki dünyayı nasıl *algıladığımızı* belirler. Algılama, *işlev gördüğümüz* yollardan biridir.

Düşünme ve Hissetme algılarımız hakkında nasıl Yargılara vardığımızı söyler. Yargılama işlev gördüğümüz yollardan biridir.

Yargılama ve Algılama bu işlevlerden hangisiyle daha rahat ettiğimizi gösterir; bunlar dünyaya karşı tutumlarımızdır.

Kendimizde hangi *tercihin* daha güçlü olduğunu bilirsek, Tipimizi de biliriz. Örneğin, İçedönükten ziyade daha Dışadönük, Sezgiselden ziyade Duyumsayan, Hissedenden ziyade daha fazla Düşünen, Algılamak yerine daha fala Yargılayan bir insansak, Tipimiz Dışadönük-Duyumsayan-Düşünen-Yargıla-yandır (DDuDşY). İçedönük, Sezgisel, Hisseden ve Algılayan biriyseniz, tipiniz İSHA'dır.

Beryl Shedden buna güzel bir örnek vermiştir.

Vişneli Pasta Yerken

Dışadönükler, çok yorgun değillerse veya ilgileri henüz sönmemişse pasta ve diğer her şey hakkında konuşma gereği duyacaklardır (bir Y değil de A iseler, olasılıkla ağızları doluyken).

İçedönükler, İSDş iseler, ya da henüz bir tartışmadan çıkmışlarsa, sessizce pastayı yiyeceklerdir. İDuDş iseler ve uzun süredir yalnız kalmışlarsa yerken konuşabilirler, ama bunun D'lerin konuştukları konular olması gerekmez.

Duyumsayanlar bunun *vişneli* bir pasta olduğuna dikkat edecek ve tadına varacaklardır; DDu'lar, aslında çok açık da olsa, bunun hakkında yorum yapacaklardır. DuY, önce kekini yiyip vişneleri sona saklayabilirler, ama daha ziyade, çatallarına geleni yiyeceklerdir. DuA'lar, vişneyi seviyorlarsa önce onları yiyeceklerdir.

Sezgisel tipler bunun vişneli pasta olduğunu fark etmeyebilirler, ancak kesinlikle yarın ne gibi bir pasta çıkacağını merak edeceklerdir. Ortamın havasından, aslında kendilerinin de çiğnemekte oldukları şeyi herkesin beğenip beğenmediğini anlayacaklardır.

Düşünenler vişneli pasta hakkında düşüneceklerdir. DuDş'ler olasılıkla pastanın tarifini çıkarmaya çalışacak ve bunun başka hangi tariflerde kullanılacağını düşüneceklerdir. SDş'ler tümüyle başka bir şey düşünüyor olabilirler, örneğin yediğimiz şey hazımsızlık yapar mı, ya da, kilo sorunumu arttırır mı, gibi. D'lerin yorumlarından bir tanesi bile İSDş'lerin dikkatini çekebildiyse (İSDşA'ların dış etkilere kapalı olduğunu hatırlayın), İSDşY'ler bir süre düşündükten sonra açık bir dille 'İnsanlar yedikleri şeylerle ilgili böyle büyük tantana yapmamalılar; hayatta düşünecek çok daha önemli şeyler var' diyebilirler!

Hissedenler pastayı beğenip beğenmediklerini fark edecek, buna göre ya mutlu olacak ya da kendileriyle aynı şeyleri hissettiklerine emin oldukları diğer insanlar için kaygılanacaklardır. Herhangi birisi H'nin hissettiklerine ters bir duyguyu dışa vurursa, H gerçekten de çok üzülecektir. HY iseler, gruptaki bu uyumsuzluğa neyin neden olduğunu bulmaya çalışacak ve bu nedeni ortadan kaldırmaya çalışacaklardır. Eğer DHY iseler, olasılıkla garsona başka ne seçenekler olduğunu soracaklardır. DDuHY, şikayette bulunanlara şunu soracak kadar işi ileri vardırabilir: 'Kim pastanın kekini, kim vişneleri tercih ediyor?' ve değiş tokuş yapmayı (kendi tercihi olsun olmasın) önerebilir, böylece mırın kırın edenler istediklerini elde ederler ve yeniden barış sağlanır.

Yargılayıcılar vişneli pasta yemenin normal ve kabul edilebilir yolunu göstermek isteyeceklerdir.

Algılayıcılar pastalarının tadını çıkaracak, kırıntıları parmaklarıyla toplayacaklardır!

ve TÜMÜ DE İYİ VAKİT GEÇİRMİŞ OLACAKTIR!!!!

Şimdiye dek olasılıkla kendi tipinizi kafanızda bir yerle oturtmuş oldunuz. Şimdi, bu tercihler tarafından yaratılan 16 farklı tipi ele alacağız.

4

FARKLI KİŞİLİK TİPLERİNİN PROFİLLERİ

Bu bölümde 16 tipin profilini ele alacağız. Buna başlamadan önce her tipte bulmayı umduğumuz özellikleri bir hatırlayalım. Bu özellikleri kendimizde ve çevremizdekilerde açıkça tanıyabiliriz. Çok kısaca tiplerin özellikleri şunlardır:

Dışadönükler dışarıya daha açıktırlar, konuşmak onlar için kolaydır, diğer insanlarla çalışmayı ve oynamayı severler

İçedönükler daha çekingendirler, daha az konuşurlar ve kendi başlarına kalmaya ihtiyaç duyarlar

Duyumsayanlar bugünde yaşarlar, gerçeklere güvenirler ve pratik sorunlarla iyi başa çıkarlar; her şeyin belirli ve ölçülebilir olmasından hoşlanırlar

Sezgisel kişiler daha yaratıcıdırlar, geleceğe yönelirler; olanakları düşlemeyi yeğlerler ve her şeyi daha iyiye götürmeye çalışırlar

Düşünenler mantık ve nesnel irdeleme yoluyla karar verirler; yüreklerinden ziyade kafalarını kullanırlar

Hissedenler diğer insanları daha çok önemserler ve onların ihtiyaçlarını karşılamayı severler; kafalarından ziyade yüreklerini dinlerler

Yargılayıcılar düzenli olmayı severler, projeleri bitirmek için çalışmaya başlarlar

Algılayıcılar esnek olmayı severler, sürekli bilgi topladıkları için değişikliğe de açıktırlar

Bu kısa tanımlara bakarak her tipi çabucak gözümüzde canlandırabiliriz. Örneğin, bir DDuDşY tip, dışarı dönüktür, gerçeklere güvenir, mantıklı ve düzenlidir. Bir İSHA tip çekingen, yaratıcı, insanları önemseyen ve esnek bir insandır. Her tipin kendine özgü özellikleri vardır. İzleyen tip profilinde kendi tipinizi okuduktan sonra sizin tam zıddınız olan tipin profilini de okuyun, bu, zorlandığınız bazı şeyleri görmenizi sağlayacaktır.

Diğer bir nokta da, her Tipin genel toplumun yüzde kaçında bulunduğunu görmektir. Örneğin, tüm DDu tipler, kendi özelliklerini taşıyan birçok insanla yaşar ve çalışırlar, buna karşın, tüm İS tiplerin kendilerine benzer insanlarla karşılaşma olasılıkları düşüktür, bu da bazen bir yalnızlık duygusu verir.

Dışadönük-Sezgisel-Hisseden-Yargılayıcı (DSHY)

Dışa açık Yaratıcı İnsanları önemser Düzenli

İnsanlara karşı sıcak ve ilgili bir yaklaşım ve her şeyi düzenleme ve önerilerde bulunma yetisi DSHY'leri grupların gözde liderleri haline getirir. Bir DSHY bir şeye inandığında, çevresindekileri de heveslendirir ve akıcı konuşması ve ikna edici yaklaşımıyla diğer insanların kendi fikirlerine uymasını

sağlar. DSHY'ler diğer insanların yaklaşımlarına yanıt verirler, bu da onları popüler yapar.

Bu özellikler birçok meslekte başarılı olmalarını sağlar. DSHY'ler insanlarla kişisel temasta bulunabilecekleri işlere doğru çekilirler. Radyo, televizyon ve medya DSHY'yi çeker. Harika satıcılar olabilirler, çünkü alışverişe kişisel bir yan katarlar. Herhangi bir dalda öğretmenlik yaptıklarında hem diğer öğretmenler, hem de öğrenciler tarafından sevilirler. İyi tera-pistler olurlar. DSHY'ler dinsel ve manevi konulara da ilgi duyarlar ve gruplara aktif olarak katılabilirler. Herhangi bir işin pratikteki idarecilik yanı onları sıkar ve küçük ayrıntıları moral bozucu bulurlar. Bu nedenle, muhasebe, sigortacılık ve bankacılık gibi işler onlar için çekici değildir.

Bir DSHY'nin hayatı her zaman doludur, kendilerini birçok insana ve birçok projeye bağlarlar. Bağlandıkları işleri her zaman yerine getirdikleri için de sıklıkla bir acele içindedirler. Projelerin her biri için yeterli zaman ayırmamış olabilirler. Bir DSHY'nin evine herkes davetlidir, yiyecek ve sıcak bir karşılama her zaman hazırdır. Telefon sürekli çalar ve faturası da büyük olasılıkla kabarıktır!

Tek başına uzun zaman geçirmeyi sevmezler, çünkü en iyi hissettikleri zaman çevrelerinde insanlar bulunduğundadır. Çok uzun süre yalnız kalmak DSHY için çökkünlük verici bir durumdur, çabucak başka insanlarla buluşmalar ayarlayarak bu zamanı doldurur; en dışa dönük tipler bunlardır. Evde ya da işyerindeki çatışmalar ve uyumsuzluklar onları üzer ve DSHY bunlardan kaçınmak için hemen her yola başvurur. Başka biri hakkında kötü konuştuğu çok enderdir.

İnsan ilişkilerindeki bu olağandışı yetenekleriyle DSHY' ler doğal olarak insanları çekerler. Çevrelerinde insanlar bulunmasından hoşlanmaları, beraberinde insanların kendi sorunlarını onlara yüklemesini de getirir. Hissetme işlevleri güçlü olduğunda, hemen karşıdakinin sorunlarıyla öz-

leşerek onları kendi sorunları kabul ederler. Bunun sonucunda DSHY duygusal olarak tükenmiş hissetmeye başlayabilir. Kendini toplamak için zamana gereksinim duymasına karşın, verdiği sözleri yerine getirme zorunluluğu buna izin vermez.

Tüm tipler, diğer özelliklerin önemini fark edemedikleri için başarısızlığa uğrayabilirler. DSHY'ler, her şeyi aceleye getirmemeyi öğrenmeli, tüm gerçekleri bildiklerine emin olmalı, her duruma mantıklı bir bakış açısından bakmalı ve karar vermeden önce yeni bilgileri de göz önünde bulundurmalıdırlar.

Genel toplumun yaklaşık yüzde 4'ü DSHY'dir ve çeşitli mesleklere dağılmış oldukları için kendi tiplerindeki insanlarla sık karşılaşamayabilirler. Kadın DSHY erkeğe göre daha sıktır.

İçedönük-Sezgisel-Hisseden-Yargılayıcı (İSHY)

Çekingen Yaratıcı İnsanları önemseyen Düzenli

İSHY'ler çok derin duyguları olan insanlardır; çevresindeki herkese karşı ilgi ve şefkat gösterirler. Diğer insanların kişisel gelişimine katkıda bulunma arzuları güçlüdür ve insanlar için esin kaynağı olabilirler.

Ne var ki, birçok kişi İSHY'nin en iyi niteliklerinden yararlanamaz, çünkü karşısındakini iyi tanıyıp güvenmedikçe kendini açmaz. İnsanlar İSHY'nin iyi bir insan olduğunu hissederler ama onu biraz soğuk bulurlar. İSHY'ler hiç de soğuk değildirler ve yoğun duyguları vardır, ancak en derin ve en karmaşık düşünce ve duyguları içlerinde kalıp asla diğer insanlarla paylaşılamayabilir. Anlayışlı bir DS tip içgüdüsel olarak bu zengin iç yaşamı görebilir ve İSHY'nin bunu çevresindekilerin yararına kullanması için ona yardımcı olabilir.

İnsanlar her zaman bir İSHY'nin işini zamanında bitireceğine, toplantılara tam vaktinde katılacağına ve sözünü tutacağına güvenebilirler. Projeleri ve işleri vakitlice yaparlar-son dakika koşuşturmasından hoşlanmazlar. Sözlerini tutamamaktan nefret ederler ve bunu önlemek için ellerinden geleni yaparlar. Çalışkan ve inatçıdırlar, bazen işleri bitirme gereksinimi, düşünme ve hayal kurma gereksinimiyle savaşa tutuşur.

Birçok durumda İSHY insanların başına gelecek şeyleri esrarengiz bir şekilde hisseder ve genellikle de haklı çıkar. İSHY'nin bu türden önsezileri açıklanamaz, ama birçoğunun medyumluk yeteneği vardır. Bir İSHY'nin zihni genellikle olasılıklarla kaynar, eleştiriye ve çatışmaya aşırı duyarlı olduğu için bunlardan kaçınmak için çok çaba harcar.

İSHY diğer insanlardaki en iyi yönleri çıkartma yeteneğini kullanabileceği bir işte çalışmalıdır. Öğretmenlik, ya da bakım veren meslekler genellikle onlara uyar, öğrencileri kendi potansiyellerini ortaya koymaları için yüreklendirir ve desteklerler. İSHY'lerin kendileri de çoğunlukla başarılı öğrencilerdir ve akademik çalışmalarda başarılıdırlar. Sanat ve müzik de onları ilgilendirebilir. İSHY'yi büyüleyen şey insanları anlamaktır ve psikiyatri veya psikolojiye yönelebilirler.

Birçok İSHY yazar olur, bu şekilde derin iç düşünce ve duygularının bazılarını insanlara aktarabilirler. İç düşüncelerini sözel olarak ifade edemeyebilirler, ancak yazma konusunda şaşırtıcı bir akıcılık ve iletişim gücü gösterebilirler. Kuşkusuz tüm İSHY'ler yaşamlarını yazarak kazanmaz - aslında bunu yapan çok olmakla birlikte- ama çoğu kendi zevki için, ya da işi veya toplumsal yaşamının bir parçası olarak yazmayı sever. Bazıları da yayıncılık dünyasına girer.

İSHY'ler her sorunu gereğinden çok düşünmemeye çalışmalı, gerçekleri öğrendiklerine emin olmalı, durumlara

mantıksal bakış açısından bakabilmeli ve karar vermeden önce yeni bilgileri edindiklerine emin olmalıdırlar.

İnsanların yalnızca yüzde biri İSHY'dir ve erkekler kadınlardan oldukça az sayıdadır. Bir İSHY kendi türünden fazla sayıda kişiye rastlamayabilir, ancak tümü de belirli ilgileri paylaştıkları için bazılarıyla karşılaşacaktır.

Dışadönük- Sezgisel-Hisseden-Algılayıcı (DSHA)

Dışa açık Yaratıcı İnsanları önemser Esnek

DSHA'ların dolu ve değişken bir yaşam tarzları vardır ve yaşamları boyunca birçok iş değiştirmek onlar için olağandır. DSHA'lar çalıştıkları işe sıcaklık ve coşku getirirler ve hayal güçleri ve zekalarıyla, yeteneklerini kendilerini çeken herhangi bir şey için kullanabilirler. Diğer insanlar onların güler yüzlü ve insancıl tutumlarından hoşlanırlar ve bu onları genellikle popüler yapar.

Herhangi bir işte, DSHA'lar insanlarla birlikte olmalıdırlar; kendi başlarına uzun süre verimli çalışamazlar. İş ve yeni projeler için fikirler üretmeyi severler ve öyle ikna edici konuşurlar ki, diğer insanlar da destek vermeye heveslenirler. Daha sonra bu projeleri hem sözel hem de yazılı olarak sunmak için çok özen gösterirler ve çok sayıda insanı bu işe katmaya çalışırlar. Ne var ki, bir proje yoluna girdiğinde ve küçük pratik ayrıntılarla uğraşmak gerektiğinde DSHA'lar huzursuzlaşırlar ve ilgilerini kaybederler. Bu ayrıntılarla uğraşacak biri yoksa, DSHA'ların mükemmel projeleri bozguna uğrayabilir. Yani, DSHA'lar bitiriciden ziyade başlatıcıdırlar, daha düzenli tipler böylesine parlak bir başlangıcın neden çıkmaza girdiğini anlayamazlar.

DSHA'lar geçici olarak somut pratik işlerle başa çıkabilirlerse de -uyum ve doğaçlama yetenekleri sayesinde oldukça başarılı da olabilirler- daha fazla insan etkileşimi olan

işlere yönelme eğilimindedirler. Satış ve reklamcılıkta kesinlikle başarılı olurlar, psikoloji ve öğretmenlik de ilgilerini çeker. Oyunculukta da yeteneklerini gösterebilirler. İş dünyasında meslektaşlarını ve diğer çalışanları gayretlendirirler, nadiren zorba patron olurlar.

Eş olarak DSHA'lar eğlenceli, yumuşak ve hoş insanlardır. Erkek ve kadın DSHA'lar çaba harcamadan insanları etkileyebilirler. Bir gülümseme, bir bakış ve bir öpücükle karşılarındaki insanı ele geçirebilirler. Bir DSHA ile yaşamak, diğer bir A için kolaydır, ancak güçlü bir Y, pahalı zevkleri için düşünmeden para harcayabilen DSHA'yı anlaşılmaz bulabilir.

DSHA yaşamın günlük olaylarını anlamlı ve önemli bulduğu için, sıklıkla kendini tükenmiş hissedebilir. Bir DSHA'nın zihni sürekli çalışır, yeni bilgileri sığdırmaya uğraşır, bu nedenle de aşırı yüklenme ve çökkünlük hissedebilir. Sürekli hareket halinde oldukları için DSHA'ların enerjisi çabuk biter ve yollarına devam etmek için diğer insanların onayına gerek duyarlar. Genellikle insanlar hakkında aşırı duyarlıdırlar, ancak bazen bu nedenle yanlış sonuçlara ulaşabilirler. DSHA'ların bir sürü arkadaşı ve meslektaşı vardır ve telefon defterleri isimlerle doludur. İnsanlar birine ulaşmak istediklerinde DSHA'ya sorabileceklerini bilirler.

DSHA'lar işleri aceleye getirmemeye çalışmalı, gerçekleri öğrenip durumlara mantıklı bir bakış açısından baktıklarına emin olmalıdırlar. Bir işin teslim tarihini kaçırmamaya ve kararları fazla ertelememeye çalışmalıdırlar.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde 4'ü DSHA'dır. Fazla dolaştıkları için kendi tiplerindeki insanlarla karşılaşabilirler, ancak ellerinde yeni bir proje olduğu ve kendilerini kabul eden insanlarla çevrili oldukları sürece genellikle hallerinden memnundurlar.

İçedönük-Sezgisel-Hisseden-Algılayıcı (İSHA)

Çekingen Yaratıcı İnsanları önemser Esnek

İSHA'lar ileri derecede duyarlı ve sezgisel oldukları için sıradışı insanlardır. İlgilenmeyi seçtikleri konularda cömert ve aşırı bir tarzları vardır. Çok geniş bir bilgi dağarcıkları ve algıları vardır, bunları da genellikle öğretme veya yazma şeklinde ortaya koyarlar. Günlük ilişkilerde bazı insanlar İSHA'ların çekingen ve uzak olduklarını düşünebilirler, ancak bu yanlış bir hükümdür.

İSHA'lar, çevrelerindeki dünyada yaşayan insanların yararına bir şeyler yapmayı çok önemserler ve çeşitli projelere kendilerini adayabilirler, sonuçta bunları tamamlamak için iki ayaklarının bir pabuca girdiğini hissederler. Yeterince düzenli olmayabilirler bu nedenle de gün boyu geç kalabilirler. (genel-likle her iş için gereken zamanı kestiremedikleri için) Rahat insanlar İSHA'ların geç kalmasına alışabilirler, ancak çok düzenli insanlar bundan hoşlanmazlar.

İSHA'nin güçlü idealleri bazen günlük yaşamın gerçekleriyle çatışır. Ayağı yere basan, gerçekçi bir eş seçmişse, büyük olasılıkla yaşamın küçük pratik ayrıntılarıyla bu eş uğraşacaktır. Kendisine benzer bir eşle yaşamak, bu dünyanın pratik yönlerine pek az dikkat harcanacağı ve vaktin çoğunun eyleme geçirilmeyen fikirlerin alışverişiyle geçeceği anlamına gelir.

İSHA'lar çocukluklarında bilgileri doğal olarak aldıkları için iyi öğrenciler olurlar. Ayrıntıları toplamak konusunda sabırlı oldukları ve insanların gelişmesiyle ilgili her şeyden hoşlandıkları için araştırma işleri İSHA'lara uyar. Danışmanlık, psikiyatri ve psikoloji ilgilerini çeker. Müzisyenler ve sanatçıların çoğu İSHA'dır. Bir İSHA bilgisayar dili dahil olmak üzere, dil konusunda yetenekli olabilir. Ticarete atılırlarsa, çalışanların refahından sorumlu olacakları işlerde en başarılı olurlar.

İSHA'nın iyiliğe olan inancında biraz da melankoli yatar. Yaşamın karanlık yanının farkındadır ve bu onu derin depresyonlara itebilir, böyle bir durumda diğer insanlar ona ulaşamazlar. İSHA'yı anlamak için bilge ve derinlikli bir eş gerekir.

Yaşam İSHA için sürekli bir anlam arayışıdır, kendi tiplerinden insanlarla pek karşılaşmadıkları için bazen yalnızlık hissedebilirler. Dünya için özel bir katkıda bulunma arzularına bir çıkış yolu bulamadıklarında kendilerini engellenmiş hissederler.

İSHA'lar, sorunları düşünmek için fazla zaman harcamamaya çalışmalı, gerçekleri bildiklerine ve durumlara mantıklı bir bakış açısından baktıklarına emin olmalıdırlar. Kararları fazla ertelememeli ve bitirme tarihlerine uymaya çalışmalıdırlar.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde 1-2'si İSHA'dır. Kadınların sayısı erkeklerden fazladır. Kendilerini toplumun geri kalanından ayrı hissedebilirler.

Dışadönük-Sezgisel-Düşünen-Yargılayıcı (DSDŞY)

Dışa açık Yaratıcı Mantıklı Düzenli

Bu tipten insanlar samimi ve doğru sözlüdürler, doğrudan iletişim kurarlar. Diğer insanlar onların ne kastettiklerini çoğunlukla anlar. Bu yaklaşım, bazen daha yumuşak tiplere saldırganca gelebilir, ancak DSDŞY'ler diğer insanlara her şeyi açıklama ve netleştirme ihtiyacı duyarlar. DSDŞY'nin büyük bir örgütleme gücü vardır. Özellikle de zamanı ve insanları etkili şekillerde kullanma konusunda. Sıklıkla yönetici konumlara getirilmelerinin nedeni budur.

DSDşY'lerin çoğu için yaşam çalışmaktan ibarettir ve bunun için hiçbir şeyi esirgemez ve başkalarının da aynısını yapmasını bekler. Bir kez bir DSDşY'yi düş kırıklığına uğratmış bir insanın çalışması, sürekli olarak onun tarafından kontrol edilir.

Konuşkan ve genellikle kendine güvenli biri olan DSDşY genellikle ayağı yere basan, pratik bir insan olarak görülür. Yaratma arzusu, yeni bir şeyler üretme isteği ve daha önce yapılmamış olan yapma hevesi insanları şaşırtır. Rutin idarecilik ve küçük ayrıntılar DSDşY'nin ilgisini çekmez, ancak istediği sonuca ulaştıracaksa bunları yapmak için kendini zorlayacaktır.

DSDşY'ler yöneticilik basamaklarını hızla tırmandıkları için kendilerini başka insanlardan-olasılıkla insan gruplarından- sorumlu bir konumda bulabilirler. Genel bir kural olarak liderlik DSDşY için doğal bir durumdur, diğerlerine direktif vermekten ve kalabalıklara konuşmaktan hoşlanırlar. Bununla birlikte diğer insanlar DSDşY'nin hükmedici olduğunu düşünebilirler.

Fikirleri sorulduğunda, DSDşY'ler her zaman yanıtlarının mantıklı olmasına çalışırlar. Bir yanıt mantıksızsa, onlar için önemi yoktur. Mantık olmadan, kendilerini duygusal olarak ifade eden insanlar DSDşY'nin dikkatini çekemez; ancak duygusal olduğu kadar mantıklı da olduğuna inandıkları şeylere karşı anlayış ve eş duyumla yaklaşabilirler.

Yapı olarak çok bağımsız olan DSDşY'ler çok önceden planlar yaparlar ve ne zaman ne yaptıklarını denetlemek isterler. Sessiz, duyarlı ve daha az düzenli tipler DSDşY'leri hükmedici ve zorba bulabilir, DSDşY'lerin böyle insanlara daha fazla anlayışla yaklaşmaları gereklidir.

DSDşY erkekler genellikle aynı tipteki kadınlara kıyasla toplumda daha fazla kabul görürler. Evde, hem erkekler hem de kadınlar, tüm aile bireylerinin düzenli ve kontrollü

olmasını beklerler. Ev ya da günlük aile yaşantıları onlardan aşırı taleplerde bulunuyorsa, bunu rahatsız edici bulabilirler, çünkü daha yaratıcı projelere kendilerini verme ihtiyacındadırlar.

DSDşY'ler işleri aceleye getirmeye çalışmamalı, gerçekleri bildiklerine emin olmalı, diğer insanların duygularını göz önüne almalı ve karar vermeden önce yeni bilgileri edinmelidirler.

Çok sayıda kendi tiplerindeki insanla karşılaşamayabilirler -toplumun yaklaşık %4'ü- çünkü hepsi de planları eyleme sokmakla meşguldürler! Erkeklerle karşılaşma olasılıkları daha yüksektir.

İçedönük-Sezgisel-Düşünen-Yargılayıcı (İSDşY)

Çekingen Yaratıcı Mantıklı Düzenli

İSDşY'lerin öngörüşlü ve yaratıcı zihinleri hep yeni bir proje ile meşguldür. İşler yolunda gidiyor gibi görünse bile, İSDşY hoşnut olmaz ve bir şeyleri düzeltmenin yollarını arar. İSDşY, mümkün olabildiğince planlarını eyleme koymaya gayret eder.

İşte, İSDşY'ler geleceği görebilen ve plan yapabilen orijinal insanlar olarak görülürler. Bu değişiklik ve gelişmeyi tüm düzeylerde sağlama arzuları, projeleri bitirme konusunda iyi örgütleme güçleriyle desteklenir.

Önemsiz ve sıradan aile sorunları İSDşY'nin ilgisini çekmez. Sosyal ortamlarda söyleyecek pek az şeyleri olabilir. Bu diğer insanlar tarafından kaba ve burnu büyük bir tutum olarak görülebilir, ancak bu tutumun tek nedeni İSDşY'lerin günlük yaşamın önemsiz ayrıntılarına ilgi duymamasıdır. Sosyal ortamlarda İSDşY'ler yaşamı daha iyiye götürmek için bazı önerilerde bulunabilir, ancak bu diğer insanlara çılgın ve

garip gelebilir; bunun nedeni İSDşY'nin sıradışı düşünce tarzını izleyememeleri olabilir.

İSDşY'ler çekingen insanlar oldukları için birçok düşüncelerini ifade edemeyebilirler. Yaratıcı düşünme tarzları bir iç süreçtir. Akılcı düşünce İSDşY'ler için önemlidir ve üzerinde çalıştıkları her şey mantığa dayanmalıdır -eğlence ve oyun bile. Bir şey mantıklı gözüküyorsa ve zihinlerinde bunu eyleme geçirebileceklerini canlandırabilirlerse, bunu gerçekleştirmek için son derece sıkı çalışırlar.

Çok bağımsız olan İSDşY sessizce kendi yolunda ilerler. Sınıflandırmaya ve çıkarsamaya dayanan sistemler yaratırlar ve değerli bir şeyler ortaya koyabilirler. Kendi fikirleri üzerinde çalışmayı tercih etmekle birlikte, diğer insanların fikirlerini de geliştirme yeteneğine sahiptirler. Bu fikirleri anlaşılır bir tarzda sunabilirler.

Bu tipte pek az insan olduğu için İSDşY'lere işte genellikle değer verilir. Daha ilerisi için planlardan da sorumlu oldukları takdirde birçok alanda çalışabilirler. İSDşY eleştirel ve inatçı olabilir. Bilgisayar konusunda iyidirler ve yeni sistemler oluşturabilirler; ürünlerden ziyade insanları kullanmanın en iyi yollarını tasarlamaktan hoşlanırlar.

Eşi S olduğunda, İSDşY birçok fikrini ve düşüncesini onunla paylaşabilir, ancak daha pratik bir tiple birlikteyse, eşi bunları anlayamayabilir; bununla birlikte fikirlerinin pratik açıdan işe yarayıp yaramayacağını İSDşY'ye söyleyebilir.

İSDşY'ler sorunlar üzerinde düşünmek için çok fazla zaman harcamamaya dikkat etmeli, gerçekleri bildiklerine emin olmalı, insanların duygularını göz önüne almalı ve karar vermeden önce yeni bilgileri edinmeye çalışmalıdır.

Genel nüfusun yalnızca yüzde biri İSDşY olduğu için bir çoğu kendilerini yalnız hissedebilir. Erkeklerin sayısı kadınlardan çoktur.

Dışadönük-Sezgisel-Düşünen-Algılayıcı (DSDşA)

Dışa açık Yaratıcı Mantıklı Esnek

DSDşA'lar çeşitli etkinliklere katılırlar ve genellikle çok değişken ilgileri ve projeleri aynı anda yürütebilirler. Fikir üretme konusundaki müthiş yetenekleri, yollarına çıkan hemen her şeyde kullanılır. Her an akıllarına yeni fikirler gelir, ve zihinlerinde yeni fikirler sürekli dönüp dolaşır. DSDşA'lar hep projeden projeye atlarlar ve bu sırada yeni bilgiler edindikçe fikirleri de değişir.

Diğer insanlar, özellikle de daha Y tipler bunu bazen rahatsız edici bulabilir; bir yolu izlemeye başlamışlarsa ve DSDşA dönüp artık başka türlü düşündüğünü söylerse, akıllarını karışabilir. DSDşA'ların kaynakları zengindir. Düşünceleri öyle hızlıdır ki pek az insan onlara ayak uydurabilir.

DSDşA'lar kendi fikirlerini diğer insanları ikna edecek şekilde sunabilirler. Ancak, bu fikirlerin pratik açıdan işe yarar olup olmadığını uzun boylu düşünmemiş olabilirler, bunu diğer insanlara bırakmayı tercih ederler. Fikirleri bir kez eyleme döküldükten sonra -ki bu da küçük pratik ayrıntılarla ilgilenmeyi gerektirir- DSDşA ilgisini kaybedebilir ve bir sonraki işe yönelebilir. Şans eseri bu projeyi yürütecek başka birisi yoksa, proje ölmeye mahkumdur. Küçük pratik ayrıntıların sistemli bir tarzda ele alınmasının önemini DSDşA kavrayamayabilir ve bu nedenle birçok iyi fikirleri işlerlik kazanamaz. Yine de projeleri eyleme dökme konusunda çok iyidirler.

Rutin ve tekrarlayıcı işlere dayalı bir iş veya ev yaşamına bağlanmışlarsa, DSDşA'lar kendilerini son derece engellenmiş hissederler ve nedenini bilmeden çökkünlüğe girebilirler. DSDşA'ın yaşamında çeşitlilik ve meydan okuma olmalıdır. Dikkatlerini verebilecekleri birçok projeye ihtiyaç duyarlar. Diğer tipler bunu anlayamayabilir ve DSDşA'ların sorumluluk almayan tipler olduğunu düşünebilirler.

İşte ve sosyal ortamlarda DSDşA genellikle eğlendirici ve büyüleyici bir konuşmacıdır, kalabalığı sever ve mizah duygusu gelişmiştir. Mantıklı zihniyle aklına koyduğu herhangi bir şey üzerine tartışabilir- onun bulunduğu bir ortamda başka kimsenin şansı yoktur!

DSDşA'lar bir düzenlilik örneği olamazlar, ancak diğer aile bireyleri için canlı bir ortam oluştururlar. Önemsiz ev işleriyle ilgilenmezler ve bunları yapmaları için başka insanları örgütlerler. Çocukların zihinlerini geliştirmek için bir sürü fikirleri vardır, bu da yaşamın asla sıkıcı olmayacağı anlamına gelir. İcatlarda bulunmak DSDşA'nın diğer bir yeteneğidir.

DSDşA'lar işleri aceleye getirmeye çalışmamalı, gerçekleri bildiklerine emin olmalı, diğer insanların duygularını göz önüne almalı, karar vermeyi fazla ertelememeli ve bitirme tarihlerini kaçırmamaya çalışmalıdırlar.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde 4'ü DSDşA'dır. Müthiş bir arkadaş ve tanıdık koleksiyonları olduğu için kendi tiplerindeki diğer insanlarla karşılaşma olasılığı yüksektir. Erkeklerin sayısı kadınlardan çoktur.

İçedönük-Sezgisel-Düşünen-Algılayıcı (İSDşA)

Çekingen Yaratıcı Mantıklı Esnek

İSDşA'lar tüm düşündüklerinde mantıklı ve akılcıdırlar ve genellikle zeka olarak üstün oldukları düşünülür. Bunun nedeni, belirli bir konuda çabucak önemli verileri toplamaları ve önemsiz şeyleri ayıklamalarıdır. İSDşA'lar genellikle onların karmaşık mantık sistemlerini izleyemeyen diğer insanların bir adım önündedirler.

İSDşA yeni bilgiler edindikçe, zihinleri hemen bunlara uyum sağlar ve o anki düşünce ve kararları buna göre değişir. Gerçekten de İSDşA bunu yaparken mutlu olur, yaşamdaki

her şeyin değişmeyi ve genişlemeyi sürdürdüğünü hisseder. Sorunları genellikle, özgün bir yanıtı olan belirli ve değişmez durumlar olarak değil, ortaya çıkan ve gelişen durumlar olarak görür.

Ne var ki, fikirlerini eyleme dökmek başka bir konudur, çünkü bu kavramlar pratiklikten uzak ve aşırı olabilir. İSDşA'ların fikirlerini uygulamaya dökmesi zordur, çünkü zihinleri çoktan dikkatlerini çeken bir sonraki konuya geçmiştir bile. İSDşA'ların düşüncelerini izleyebilen diğer bazı kişiler, kendilerini özgün fikir sahibiymiş gibi gösterebilirler.

İSDşA'lar büyük oranda soyut düşünceler ve fikirler dünyasında yaşadıkları için, içine kapanık, uzak ve egzantrik olarak görülebilirler. Sıklıkla, kitap ardından kitap deviren okuyuculardır ve insanlar onların hiç gerçek dünyaya dönüp dönmediklerini merak edebilirler! İSDşA 'gerçek' dünyanın kendi işine bakmasını ister; o kendi kuramsal dünyasında yaşar.

İSDşA yeteneklerinin kullanılabileceği bir işi bulmak güçtür, İSDşA'lar genellikle araştırma yaparak mutlu olurlar, böylece kendi bulgularına sürekli yeni bilgiler ekleyebilirler. Belirli bir rutin ve fazla pratik ayrıntı gerektiren işler İSDşA'lara uygun değildir ve böyle işlerde pek başarılı olamazlar. Ele aldıkları her işte, İSDşA'nın bir konu çevresindeki her şeyi araştırmasına izin verilmeli ve hemen bir yanıt beklenmemelidir. Toplumumuzda erkek İSDşA'lar kadınlara göre daha fazla kabul görür, çünkü kadınların bir şekilde kadınlıktan uzak oldukları ve kuraldışı yaşadıkları sanılır.

Bir aile bireyi olarak İSDşA toplumsal yaşamdan uzak durmaya çalışır -zıt tip olan DDuHY'nin tersine. Ancak, İSDşA'lar genellikle uyumludurlar ve çevrelerinde aile yaşantısının sürüp gitmesinden mutlu olurlar- dağınıklık, ya da düzenli yemek olmaması onları rahatsız etmez. Düzenli olarak ev işleri yapmak onlara çekici gelmez ve buna gerek de

görmezler. Çocukları olduğunda, İSDşA onların yalnızca becerilerini değil, zihinlerini de geliştirmelerini ister ve bunun için özel fırsatlar yaratır.

İSDşA'ların sorunları uzun boylu düşünmekten kaçınmaları, gerçekleri bildiklerine emin olmaları, insanların duygularına önem vermeleri , ve kararları uzun süre ertelemekten ve bitirme tarihlerini kaçırmaktan kaçınmaları gerekebilir.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde biri İSDşA olduğu için aynı tipten fazla kişiyle karşılaşma olasılıkları düşüktür- özellikle de tek başına bir yaşam tarzını seçtikleri için.

Dışadönük-Duyumsayan-Düşünen-Yargılayıcı (DDuDşY)

Dışa açık Direktiflere uyar Mantıklı Düzenli

DDuDşY'lar, ayakları yere basan, pratik insanlardır. Çevrelerindeki dünyada neler olup bittiğinin farkındadırlar çünkü genellikle olayların orta yerindedirler. Doğrudan ve açık sözlü oldukları için insanlar DDuDşY'nin kendileri hakkındaki düşüncelerini bilirler. İşte insanların güvenilir ve üretken olmalarını beklerler. DDuDşY'lerin yüksek standartları vardır ve diğer insanların da bunlara sahip olmasını beklerler.

Fikirler ve kuramlar, ancak uygulamada nasıl işleyeceklerini bildiği durumlarda DDuDşY için yararlı kabul edilirler. Bir şeyin yararlı bir sonucu olacağını hissederlerse onu desteklerler, aksi halde o fikir işe yaramaz kabul edilir.

DDuDşY dışa açık doğası gereği, genellikle işle ilgili ya da yöresel haberlerden anında haberdar olur, ve bunları genellikle diğer insanlarla konuşarak öğrenir. İnsanlar DDuDşY'nin bir bilgi madeni olduğunu düşünürler, çünkü dünya hakkında birçok önemli gerçeği bilir. Bu nedenle, ka-

labalıkta öne çıkarlar, her şey hakkında bilgi sahibi olarak uzun konuşmalar yaparlar.

DDuDşY sistemli ve kararlıdır. Projeleri sonuna kadar götürme arzuları onları ticaret alanında başarılı kılar. İş ve ekonomide başarılıdırlar, sıklıkla kazandıkları paralarla akıllı yatırımlar yaparlar. İdareci olarak, belli bir zamanda birçok işi bitirebildikleri ve diğerlerinin de aynısını yapmasına gözkulak oldukları için yüksek konumlara ulaşabilirler -iyi ve oldukça sert idarecilerdir. Organizatör olarak çok iyidirler ve her zaman onlara güvenilebilir; insanlar onların bir projeyi sonuna kadar götüreceklerini bilirler.

Yaşam DDuDşY için görece açık ve basittir. Açık sözlü ve samimidirler. Gizemli ve kavramsal kuramlar onları huzursuz eder ve kafa karıştırıcı bulabilirler. Daha karmaşık ve idealist doğadaki tipler DDuDşY'yi biraz künt bulabilir. Evde ya da işte, bir iş yapılırken insanların duyguları ikinci plandadır. Komitelerde DDuDşY yönetici olabilir -diğer insanlar onun grubun lideri olmasını kabul ederler. Sorumsuz insanlara karşı sabır gösteremedikleri için böyle kişiler DDuDşY'den azar işitebilir.

Evde DDuDşY açık sözlü, ancak dengeli eşler ve anababa ister. Ailenin diğer bireyleri ondan ne bekleyebileceklerini bilirler. DDuDşY düzenli ve temiz bir ev ister, içindeki insanların da böyle olmasından hoşlanır. DDuDşY genellikle içinde bulunduğu toplumda birçok projeye katılır, bunlarda etkin bir rol üstlenmeyi sever.

DDuDşY'ler, işleri aceleye getirmemeye çalışmalı, diğer insanların duygularını göz önüne almalı, gelecekteki olasılıkları düşünmeli ve karar vermeden önce yeni bilgiler edinmeye çalışmalıdırlar.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde 14'ü DDuDşY'dir. Kendi türlerinden birçok insanla karşılaşırlar, bu nedenle de somut dünyada kendilerini çok rahat hissederler.

İçedönük-Duyumsayan-Düşünen-Yargılayıcı (İDuDşY)

Çekingen Direktiflere uyar Mantıklı Düzenli

İDuDşY'lere bankacılık, sigortacılık, hukuk ve muhasebe gibi mesleklerde rastlanır. Böyle meslekler için, kendi başına çalışacak, pratik ayrıntılarla mantıklı bir tarzda ilgilenecek ve rutine uyacak insanlar gerekir. Ordunun birçok dalında İDuDşY'ler egemendir ve sıkı kışla yaşamına uygundurlar. Birçok geleneksel kurumun da bel kemiğidirler. Sakince kendi işlerine bakarlar, görevlerinin farkındadırlar ve her zaman yerine getirirler. İyi denetleyici olurlar.

Diğer insanlar İDuDşY'lerin yaptıklarını anlayamayabilir veya değerlendiremeyebilirler, çünkü onların biraz sıkıcı ve tutucu olduklarını düşünebilirler. İDuDşY diğer tiplerin sabırsızlık göstereceği küçük pratik ayrıntılarla saatler harcayabilir. Çalışkan ve titiz oldukları için İDuDşY'ler verileri kesinlik ve konsantrasyonla gözden geçirirler. Yaşamlarının çoğu bu şekilde geçer, özellikle de işten kendilerini sorumlu hissediyorlarsa. Sorumluluk sahibi bir insan olarak görülmek İDuDşY için birincil önem taşır.

İDuDşY'ler yaşamlarında kendi içlerine yoğunlaşırlar ve zihinleri, ellerindeki işi tamamlamak için gereken adımlarla meşguldür. Yaptıkları şeyin doğru olduğuna inanıyorlarsa, hiç bir şey onları yollarından döndüremez ve gerekirse bunu güçlü şekilde savunabilirler. Rahat bir tavırları olmadığı için insanlar bazen İDuDşY'lere yaklaşmaktan çekinebilir. Ancak, kısa zamanda İDuDşY'lerin tamamen güvenilir olduklarını ve onlara dayanabileceklerini anlarlar. İDuDşY, çevresindeki dünyayla ilgili bilgileri radyo dinleyerek, TV seyrederek ve her gün gazeteleri baştan sona okuyarak edinirler.

Sosyal toplantılarda İDuDşY için partinin can damarı olduğu söylenemez, bu daha ziyade zıt tip olan DSHA için

geçerlidir. Yeni fikirler, eğlence ve olasılıklar İDuDşY'nin yaşamında önemli rol oynamaz. Ancak, ona işleri veya hobileriyle ilgili bir ayrıntı sorulduğunda, geçmişten bugüne uzanan bir sürü kesin veri sunarlar. Diğer bazı tipler görünürde bağlantısız şeylerle ilgili bir sürü bilgi toplamanın anlamını kavrayamayabilir, ancak İDuDşY bunları okuyarak ve duyarak toplar ve zihninde depolar.

İşte İDuDşY'nin düzenli giriş çıkış saatleri vardır. Rutin, İDuDşY'nin yaşamında önemli bir çerçevedir.

Boş zamanlarını geleneksel kulüplere veya gruplara katılarak geçirebilirler; izcilikten tutun, Rotaryenliğe veya dinsel gruplara ve spora uzanan toplumsal ilgileri vardır. Gizemci gruplara pek ilgi duymazlar.

Kadın İDuDşY'ler geleneksel eş ve anne rollerine uyarlar, ve orta yaşlarında çocuklar evden ayrıldığında işe yaramama duygusuyla kendilerini kaybolmuş hissedebilirler. Diğer' tipten kadınlara göre yaşama balıklama atlamak ve 'iz bırakmak' hevesleri daha azdır ve çalışma hayatına atıldıklarında evdeki sorumluluklarını bırakmış olmaktan ötürü suçluluk duyarlar. Tüm İDuDşY'ler ailenin dengeli bireyleridir ve herkes onlara dayanabilir.

İDuDşY'lerin sorunları uzun boylu düşünmekten kaçınmaları, gelecekteki olasılıkları göz önüne almaları insanların duygularına önem vermeleri ve karar vermeden önce yeni bilgileri edinmeleri gerekebilir.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde 6'sı İDuDşY'dir ve kendi türünden insanlarla (ve DDuDşY'lerle) birlikte olmayı sevdiklerinden kendilerini pek yalnız hissetmezler. Erkeklerin sayısı kadınlardan fazladır.

Dışadönük-Duyumsayan-Hisseden-Yargılayıcı (DDuHY)

Dışa açık Direktiflere uyar İnsanları önemser Düzenli

DDuHY sıcak, dışa açık, ayağı yere basan ve düzenli insanlar olarak birçok kişiyi çeken bir tiptir. İnsanlara onlarla ilgilenildiği duygusunu veren bir ilişki şekilleri vardır- örneğin eve geldiklerinde paltolarını tutmak, besleyici bir yemek hazırlamak ya da nasıl olduklarını sorup ihtiyaçlarını karşılamak gibi. Kadınlar evdeki rollerinden memnundurlar, genellikle aileyi evde tutarak ve hafta sonları eve gelmelerini teşvik ederek bunu uzatmaya çalışırlar. Erkekler de aynı şekilde şefkatli babalar olarak görülürler.

DDuHY'ler çok dost canlısıdırlar ve iyi konuşmacılardır. Aile yaşamı ya da işte çalışanların yaşamlarıyla ilgili sonsuz ayrıntılar hakkında söyleyecek pek çok şeyleri vardır. Çocuk sahibi olamayan DDuHY kadın büyük bir üzüntü ve düş kırıklığı yaşar.

Birçok insan DDuHY'leri sever ve onlardan iyi söz ederler. DDuHY'ler yüksek öğrenime devam edebilirler, ancak gerçekte güçlü oldukları konu diğer insanlara hizmet vermektir. Buna yönelik meslekler seçme eğilimindedirler. Hemşirelik, öğretmenlik, resepsiyonculuk gibi insanlara hizmet veren, yardım eden mesleklere yönelebilirler. Çok iyi satıcıdırlar, sattıkları şeye kişisel bir katkıda bulunurlar.

DDuHY'ler yerel komitelere katılmayı severler, işbirliği yapan, etkin üyeler olarak tanınırlar. İster evde, ister işte olsun, DDuHY'lar diğer insanlarla ilgilenmeyi severler ve zaten bunu yapmalarını bekleyen kişilerden yeterli takdiri göremeyebilirler. DDuHY'ler iyi huylu, sadık ve şefkatli oldukları için insanlar onları takdir etmeyi unutabilir. DDuHY takdir edilmeye ihtiyaç duyar, böylece herkese bakım ve destek vermeyi sürdürebilir. Yaşam DDuHY'ler için bundan ibarettir. Karmaşık kuramlara ilgi duymazlar -yani, zıt tip olan

İSDşY'nın başlıca ilgisi. DDuHY kadınlar soyut şeylerin erkeklerin alanı olduğunu düşünebilirler.

Ailenin bir bireyi olarak DDuHY diğer bireylere randevuları ve planları anımsatır ve sıklıkla zamanında varabilmeleri için onlara eşlik eder. Aile yaşamı ev ve aileyle ilgili konularla doludur. Bu etkinlikler daha sonra arkadaşlara ve meslektaşlara şevkle anlatılır, her olayın ayrıntıları aktarılır. İnsanlar DDuHY aileyi genellikle 'harika bir şekilde bağlı aile' olarak tanımlar, bunun nedeni DDuHY'nin aile bireylerini bir araya getirmesi ve onlara bakması olabilir.

Alternatif yaşam tarzları DDuHY'nin gözünde yoktur; bunların statükoyu tehdit ettiğini hisseder. Sıradışı davranan aile bireyleri de gözden düşer.

DDuHY'ler işleri aceleye getirmemeye çalışmalı, gelecekteki olasılıkları düşünmeli, olaylara mantıklı bir açıdan bakabilmeli ve karar vermeden önce yeni bilgiler edinmeye çalışmalıdırlar.

Genel nüfusta çok sayıda DDuHY bulunur, neredeyse yüzde 18. Ortak noktaları olan birçok kişiyle karşılaşırlar. Kadın DDuHY sayısı erkeklerden daha fazladır.

İçedönük-Duyumsayan-Hisseden-Yargılayıcı (İDuHY)

Çekingen Direktiflere uyar İnsanları önemser Düzenli

Sessiz, ciddi, özenli ve sıkı çalışan sıfatları İDuHY'yi tanımlar. İDuHY nadiren kendi borusunu öttürür ve yaptıkları için nadiren takdir toplar- bunun nedeni diğer insanların onun katkılarının sıklıkla farkında olmayışıdır. İDuHY genellikle kendini belli etmeden yardımcı olur ve nadiren dikkatleri üzerine toplar.

İDuHY yıllarca aynı işte çalışabilir. Başkalarının sıkıcı bulacağı işleri sakince ve sabırla yürütür. İDuHY yaptığı için insanlara hizmet eden bir yanı olmasını ister, böylece diğer insanlara yararlı bir şeyler yaptığını hisseder. Muhasebe, bankacılık, sigortacılık gibi bir işte çalışıyorsa, insanlarla kişisel temas kurmayı sever. Kadın İDuHY'ler hemşirelik, sekreterlik, resepsiyonculuk, yemek şirketlerinde bir iş ve tıbbın idari işlerinde çalışmaya yönelirler. Bu işleri dikkat ve doğrulukla yaparlar.

İDuHY'nin ön planda olması gerekmez, ancak katkıları anlaşılmalı ve takdir edilmelidir. Liderlik, ün ve şöhret aramazlar, böyle bir durum gerçekleşirse de patron konumunu üstlenmeyi güç bularak kendilerini rahat hissetmeyebilirler. Emir alan bir konumda olmaktan mutlu oldukları bir işte terfi ettiklerinde emir vermekte zorlandıkları için yönetici konumunda başarılı olamayabilirler. Diğer insanlar, rol karmaşası olmaması için terfi eden İDuHY'nin emir vermeye başlamasını beklerler, o bunu yapmayınca şaşırırlar.

Çocukken İDuHY ciddi ve uysaldır, kusursuz çocuk! Ana baba olduğunda geleneksel bir yol izler ve çocuklarına yaşamın pratik gereksinimlerini öğretir. İnsanlar kısa sürede İDuHY'ye tümüyle güvenebileceklerini anlarlar ve başka insanların reddedeceği işleri onlara yükleyebilirler. İDuHY, bunu görevi kabul ederek gerekenden fazla iş üstlenme eğilimindedir. Fazladan çalışmaları çoğunlukla göz önüne alınmaz.

İDuHY'lerin herkesin dikkatini çekecek dramatik şeyler yapmaları beklenmez. Yaşamları sakin geçer. Çekingen oldukları ve yaptıkları şeylerin reklamını yapmadıkları için aldatılmaları kolaydır. Hazır cevaplık ve anında uyum yetenekleri pek yoktur; bunlar daha ziyade zıt tip olan DSDşA'da gözlenir. İDuHY'ler eş olarak sadık ve güvenilirdirler, ancak fazla heyecan verici değillerdir. Plansız gezi teklifleri genellikle İDuHY'den gelmez. Eşi değişken ve uçarı olduğunda,

İDuHY ona dengeli ve pratik bir dayanak oluşturmaktan mutlu olur.

Çalışmayan bir kadın İDuHY çocuklar evden ayrıldığında kendi kimliğini kaybettiğini hissedebilir, çünkü rolünü kocasına ve çocuklarına bakmak olarak görmektedir. Çocukların evden ayrılmasıyla bu rol küçülür ve işe yaramazlık duygusu hakim olabilir. Evliliğinin yıkılması durumunda hem kadın hem de erkek İDuHY, karı veya koca rolünü yitirmenin yanısıra, ciddi bir kayıp duygusu yaşar.

İDuHY'ler kısa sürede çok fazla pratik iş çıkarabilirler. Rahatsız edilmedikçe, ya da başka bir şey yapmaları için ikna edilmedikçe zamanı iyi kullanırlar.

İDuHY'lerin, sorunları uzun boylu düşünmekten kaçınmaları, gelecekteki olasılıkları gözönüne almaları olaylara mantıklı bir açıdan bakmaya çalışmaları ve karar vermeden önce yeni bilgileri edinmeleri gerekebilir.

Genel nüfusun en az yüzde 6'sı İDuHY'dir ve diğer İDuHY'lerin yanısıra DDuHY'larla karşılaşma olasılıkları yüksektir. Kadınların sayısı daha fazladır.

Dışadönük-Duyumsayan-Düşünen-Algılayıcı (DDuDşA)

Dışa açık Direktiflere uyar Mantıklı Esnek

Her zaman söyleyecek ilginç bir şeyi olan DDuDşA herhangi bir toplantının odak noktası olarak insanların dikkatini çeker. Kendilerinin ya da diğer insanların başından geçmiş dramatik ve ilginç öyküler anlatabilirler. Yaşamlarının heyecanlı ve değişik olmasını isterler. Günlük yaşamın rutinliği ve evcimenliği onları çabucak sıkar ve genellikle bundan kaçmayı başarırlar. Bu, erkekler için daha kolay olabilir, çünkü hem işlerinde, hem de çok sevdikleri gezme yo-

hayla değişiklik yaratabilirler. DDuDşA'ların aktif olmaya ihtiyaçları vardır.

İşleri yineleyici bir rutin içeriyorsa, kendilerini engellenmiş hissedebilirler ve boş zamanlarını plansız şeyler yaparak geçirmek isterler. İşleri bu türden değilse, boş zamanlarında pratik ve aktif şeyler yapmayı severler. DDuDşA'lar ellerini iyi kullanırlar: gerçekçi resimler yapabilirler, marangozluk ve heykeltıraşlıkla uğraşabilirler, hatta gayret geldiğinde kendi tamiratlarını bile yapabilirler. DDuDşA'ların müziğe yeteneği de olabilir. Bir enstrüman çalıyorlarsa bunu değişik müzik gruplarında çalmaktan hoşlanırlar. Spordan da hoşlanabilirler.

Felsefe ve psikoloji onlara göre değildir. Fikirler ve kuramlar onlara çekici gelmez. DDuDşA için çevresindeki somut ve gerçek dünya daha ilginçtir. Onu çeken o anın somutluğu ve gerçekliğidir. İçinde bulundukları an için yaşarlar, anlar değiştikçe, onların tepkileri de değişir. Diğer bazı tipler onların değişken ve olasılıkla güvenilmez olduğunu düşünebilirler, ancak bunun nedeni yaşamdaki küçük değişikliklere karşı duyarlı olmalarıdır.

Kendini geliştirme gruplarında DDuDşA'lara rastlamak güçtür, bilinçaltını deşmek de ilgilerini çekmez; 'titreşimlere göre hareket eden' gizemciliğe karşı temkinlidirler; belki de 'titreşimlerin' ne olduğunu fark etmedikleri için!

Sosyal durumlarda konuşkan olmalarına karşın, samimi bir konuşma yerine, eylem arayışındadırlar. Günün gerçeklerini önemseyen DDuDşA kararlarını doğrulara dayandırır; çeşitli olasılıkları değerlendirdikten sonra, kararlarını mantıkla, sakince ve kolaylıkla verir. Bir projeyi değerlendirecekse, tüm olasılıkları göz önüne alır -bunların çoğu boş çıksa bile. Bu nedenle DDuDşA hep hareket halindedir, hep yorulmadan bir şeylerin peşinden koşar, sıklıkla bir yerlere seyahat eder, bir yerde uzun süre kalmaz. Günümüz dünyasında bile böyle

bir yaşam tarzı erkekler için kadınlara göre daha kolay kabul görür. Geleneksel eş ve anne olarak evde kalması gereken kadın DDuDşA heyecan ve yenilik olmamasından ötürü kendini engellenmiş hisseder ve kendine çıkış yolları bulmak ihtiyacı duyar.

Duyarlı tipler DDuDşA ile yakın ilişki kurmakta zorlanırlar, çünkü sürekli samimi ilişkiler onu yorar ve hatta utandırır. Böyle bir ilişkiye zorlanırsa, hem fiziksel hem de duygusal olarak giderek daha fazla içine kapanır. Gündelik sıradan arkadaşlıklarda DDuDşA eğlenceli, rahat ve dost canlısıdır. Eş olarak heyecan verici ve umulmadık şekilde davranabilirler, ancak ilişkiye güçlü bir gerçekçilik duygusu getirirler. Gündelik aile yaşamının ayrıntıları onları çekmez ve bir şeyler yapma dürtüleri bunları göz ardı etmeleri anlamına gelebilir.

Yaşamları boyunca DDuDşA'lar çeşitli işlere girebilirler. Bunların çoğunda yeteneklerini kullanırlar. Dostlarını sıklıkla iş aracılığıyla edinirler. Girişimci işlerden hoşlanırlar ve sıkı pazarlık yaparlar. Rüzgara göre yön değiştirebilirler, heyecan olmadığında sıkılırlar. Makineler, mekanik şeyler ve ulaşımla ilgili her şey -gemiler, uçaklar ve arabalar- hareket ettikleri için onların ilgilerini çeker. İş kötüye gittiğinde, zararı kara dönüştürebilecek kişi tam da bir DDuDşA'dır. İşler yeniden yoluna girdiğindeyse tüm ilgisini kaybeder. Bu nedenle, kusursuz bir iş kurabilirler, ancak bunu sürdürmek için gereken ilgiyi kaybettikleri için başarısızlığa uğrayabilirler.

DDuDşA'ların işleri aceleye getirmemeye çalışmaları, gelecekteki olasılıkları düşünmeleri, insanların duygularını göz önüne almaları, ve kararları uzun süre ertelemekten ve bitirme tarihlerini kaçırmaktan kaçınmaları gerekebilir.

Diğer DDu tipler gibi, çok sayıda DDuDşA vardır - yaklaşık %12- ve arkadaş sıkıntısı çekmezler. Erkeklerin sayısı kadınlardan fazladır.

İçedönük-Duyumsayan-Düşünen-Algılayıcı (İDuDşA)

Çekingen Direktiflere uyar Mantıklı Esnek

Eylemi sözcüklere yeğleyen İDuDşA çok konuşmayabilir, ancak bu dünyanın somut gerçeklerinin çok iyi farkındadır. İDuDşA'lar gözlemcidirler ve küçük pratik ayrıntılara dikkat ederler -iş dünyasında önemli bir beceri. İDuDşA önüne çıkan fırsatları görür ve genellikle ne zaman harekete geçeceğini bilir -gereksiz eylemler üzerinde ender olarak enerji harcar. Dedikoduyu ve boş lafı sevmedikleri için insanlar onların ne kadar keskin ve kurnaz olduğunu pek fark edemezler.

İDuDşA'ların pratik yetenekleri, makineler ve aletler gibi mekanik şeyleri ve ulaşımla ilgili araçları iyi kavramalarına ve kullanmalarına neden olur. Bir makine ya da aracın nasıl çalıştığını anlaması için bir bakması yeter ve genellikle bu yeteneklerini kullanarak iş bulur. Bir makineyi veya aracı sökmek, nasıl çalıştığını anlamak ve onarmak İDuDşA'nın ellerini kullanma gereksinimini karşılar. Ellerini veya bir makine ve gereç kullanmasını gerektiren işler ona uyar. Pilotluk veya araç sürücülüğü tatminkar olabilir. Çocukluğunda derslerle pek ilgilenmediği için, olasılıkla ana-babası ya da öğretmenlerini ümitsizliğe sokmuştur.

Gerçekçi oluşu ve ayağını yere sağlam basma nitelikleri İDuDşA'ya günlük yaşama ilişkin olarak bir güven duygusu verir, bu diğer tiplerin imrendiği bir özelliktir.

İşinde heyecan ve değişiklik varsa İDuDşA mutlu olur-bazen rahatsız koşullarda uzun saatler çalışması gerektiğinde bile dayanıklı ve beceriklidir. Ne var ki, daha sıradan, resmi ya da banal bir işte çalışıyorsa, çok çabuk sıkılır ve işleri karıştırmak için bir kriz yaratabilir. Çalıştığı iş İDuDşA'ya değişen bir çevrede pratik doğruluk ve kesinlik becerilerini kullanabilme olanağı vermelidir. Ticaret ve işteki dalgalanmalar

İDuDşA'yı hiç üzmez -kolayca bunlara uyum sağlar, kartal gibi keskin gözlerini ve çabuk düşünme yeteneğini kullanır.

Sakin bir yaşam ona göre değildir, geleneksel, yineleyici bir işi varsa, evde istediğini yaparak bunu telafi etmelidir. Dürtüsellik, anında karar verme ve harekete geçme özgürlüğü İDuDşA için önemlidir -farklı tipten bir eş bunlara şaşırabilir.

İDuDşA işte ya da evde eşine taahhütlerde bulunabilir, ancak bunu olabildiğince az yapmaya çalışır, çünkü en büyük ihtiyacı özgür olmaktır. Her an olan küçük değişikliklere duyarlı olduğu için bağlantısız olmayı yeğler, böylece anında karar verebilir.

Günümüzde bile erkek İDuDşA'nın gereksinimleri kadınlarınkinden daha fazla toplumsal kabul görmektedir. Ancak, ressamlık, dekoratörlük, inşaatçılık, ulaşım endüstrisi gibi işlerde, hatta orduda çalışan kadın İDuDşA'lar giderek daha fazla kabul edilmektedirler.

İDuDşA'ların sorunları uzun boylu düşünmekten kaçınmaları, gelecekteki olasılıkları değerlendirmeleri, insanların duygularını göz önüne almaları, ve kararları uzun süre ertelemekten ve bitirme tarihlerini kaçırmaktan kaçınmaları gerekebilir.

İDuDşA'lar toplumun yüzde 6'sını oluştururlar, özellikle iş konusunda çeşitli yerlere dağılmışlardır, benzer tiplerle daha ziyade iş dışındaki ortamlarda karşılaşabilirler.

Dışadönük-Duyumsayan-Hisseden-Algılayıcı (DDuHA)

Dışa açık Direktiflere uyar İnsanları önemser Esnek

DDuHA'lar genellikle popüler kişilerdir ve insanlar onlarla olmaktan hoşlanırlar. Yabancılara bile dostça davranan DDuHA'lar ikna edici ve konuşkandırlar. İster işte, ister

evde olsun aynı anda bir sürü projeleri vardır ve birinden diğerine kolayca geçerler.

Kuram ve analiz DDuHA'nın pek ilgisini çekmez, çünkü onlar bir şey hakkında düşünmektense, hareket neredeyse orada olmayı severler. Aynı anda çok sayıda pratik işi yürütebilirler, çünkü konsantrasyonlarını bir işten diğerine verebilme yetisine sahiptirler.

Evde DDuHA'lar bir çok işe başlamış olabilirler, ancak çoğu yarımdır. Kendi tamiratlarını yapmak ilgilerini çekmekle birlikte, daha çekici bir iş çıktığında yarım bırakabilirler. Yarım kalmış işler onları endişelendirmez, çünkü bir işe başlanmış olması onlar için yeterlidir. Bu, her işin tamamlanması gerektiğini düşünen Y bir eşi huzursuz edebilir.

Evi dağınık olsa bile DDuHA insanların evine gelmesinden hoşlanır, lezzetli yiyecekler sunarak ve çeşitli etkinliklerden konuşarak eğlendirici bir atmosfer yaratır. Genellikle uçarı ve moda giysiler giyerler ve hangi giysilerin birbirine uyacağını bildiklerinden moda konusunda yorumlar yapabilirler. DDuHA'lar bir şey kaçırıyor olmaktan nefret ederler ve birçok şeyi kısa bir süreye sığdırmaya çalışırlar. Uyum sağlayabildikleri için ve bir etkinlik ardına bir diğerine katılmaktan hoşlandıkları için eşleri veya çocukları evde sakin bir akşam geçirme özleminde olabilirler.

Çeşitli sporlar DDuHA'ların ilgisini çekebilir, sporcuların değişen ve o anki ihtiyaçlarına duyarlı oldukları için iyi antrenör olurlar. Jimnastik veya spor öğretmeni olabilirler; öğrencilerin ilgisini ayakta tutmak için her hafta bir değişiklik getirirler -bu nedenle insanlar onların yönettiği etkinliklere katılmaktan hoşlanırlar.

DDuHA doğası gereği yumuşak bir insandır. Bazı DDuHA'lar komik ve eğlendiricidirler ve bunu meslek haline getirebilirler. İşleri seyahat etmeyi gerektiriyorsa, bunu memnunlukla yaparlar ve bir daha asla görmeyecekleri insanlarla

konuşmaktan mutlu olurlar. Genellikle gülen DDuHA'lar insanları da neşelendirir. Bu, hemşirelik gibi mesleklerde yararlı olabilir, ancak, üzüntü ve mutsuzlukla başetmekte zorlandıkları için, en iyi oldukları alan krize müdahaledir.

Rutin ve kurallar DDuHA için çok bağlayıcıdır, çünkü anlık hareket etmeyi sever. DDuHA, bir şey üzerine düşünmektense onu yapmayı sever. Halkla ilişkiler konusundan hoşlanırlar ve iyi satıcı olurlar -özellikle de pratik bir alet veya bir hizmet satıyorlarsa. İşte, doğru anda doğru şeyi söylemeyi bildikleri için satış konusunda çok iyidirler. Tiyatro da onlar için çekicidir, çünkü heyecan ve dramı çok severler.

DDuHA'ların işleri aceleye getirmemeye çalışmaları, gelecekteki olasılıkları düşünmeleri, olaylara mantıklı bir açıdan bakmaları ve kararları uzun süre ertelemekten ve bitirme tarihlerini kaçırmaktan kaçınmaları gerekebilir.

DDuHA'lara çeşitli mesleklerde rastlanabilir. İnsanların yaklaşık %12'si bu tipte olduğu için birbirleriyle oldukça sık karşılaşırlar. Kadınların sayısı daha fazladır.

İçedönük-Duyumsayan-Hisseden-Algılayıcı (İDuHA)

Çekingen Direktiflere uyar İnsanları önemser Esnek

İDuHA'lar, sessiz, yumuşak ve alçakgönüllü oldukları ve nadiren seslerini yükselttikleri için genellikle yanlış anlaşılırlar. Gözlem yetenekleri çok iyidir, her ayrıntıya dikkat ederler, ancak yorumda bulunmayabilirler. Şu anda yaşarlar, eğer yaptıkları şeyden hoşlanıyorlarsa onları başka bir şey yapmaya ikna etmek zordur. Diğer insanlar İDuHA'ların yaşamda belli bir yönü olmadığını düşünebilirler, ancak onlar kendileri ve çevrelerindeki dünyanın fazlasıyla farkındadırlar.

Çocuklarla ve hayvanlarla iyi anlaşırlar ve doğayla çok güçlü bağlantıları vardır. Hayat anlayışları 'yaşa ve yaşat'tır. Nadiren insanları değiştirmeye çalışırlar, çünkü insanların ve doğanın uyum içinde yaşaması gerektiğine inanırlar. Doğayla bütün olma duygusu, hayvanlarla, çiftçilikle veya doğa korumacılığıyla uğraşmaya yöneltebilir.

Dans, resim ya da müzik gibi konularda İDuHA'ların sanata yeteneği olabilir. Konuşmaktan ziyade, kendilerini diğer insanlara bu yollarla ifade ederler. Uzun alıştırmalar veya provalar, plan ya da hazırlık değil de, bir şey 'yapmak' anlamına geldiği için onlara yorucu gelmez. Özgürce ve düşünmeden bunu yapabildiklerinde, enerjileri kendilerini çalışmaya zorlayan insanlarınkinden çok daha uzun süre canlı kalır.

Nazik ve yardımcı olmayı seven İDuHA'lar olağandışı iyi ve anlayışlıdırlar ve insanların ihtiyaçlarını hemen fark ederek bunları karşılamaktan mutlu olurlar. Bazen içinde bulundukları anın ayrıntılarına kendilerini öyle kaptırırlar ki gelecek hakkında düşünmeye fırsat bulamazlar. İşte de o anın gereklerine önem verirler. Evde misafirlerine karşı aşırı duyarlıdırlar. İDuHA'lar insanların ihtiyaçlarını karşılayarak ve onlara dikkatle hazırlanmış yemekler sunarak onlarla ilgilenirler. Çocuklara kusursuz bakım verirler ve ne zaman bakım gerektiğini tam olarak bilirler.

İDuHA insanlara hizmet sunan işlerde çalışma ihtiyacı duyar, kendi üzerine dikkat çekecek işleri sevmez. Yaptıklarının çoğu perde arkasındandır ve dikkat çekmeyebilir, böylece teşekkür de alamayabilir. Erkeklere sıklıkla yeterince güç göstermedikleri söylenir. Hemşirelik ya da sosyal çalışmalar İDuHA'ların gereksinimlerini karşılayabilir. Sanat dünyası ya da doğa da buna dahildir. Gündelik çeşitliliği olduğu takdirde memuriyet ve pratik el işlerinde de başarılı olabilirler.

İDuHA'lar sınıfa geri kalabilirler ve akademik konulara pek ilgi duymadıkları için yüksek eğitime devam etmek iste-

meyebilirler. Okulda yetenekleri fark edilmeyebilir ve insanlar onların ileriki yaşamlarında gösterdiği başarıya şaşırabilirler.

İDuHA'ların sorunları uzun boylu düşünmekten kaçınmaları, gelecekteki olasılıkları değerlendirmeleri, olaylara mantıklı bir açıdan bakmaları ve kararları uzun süre ertelemekten ve bitirme tarihlerini kaçırmaktan kaçınmaları gerekebilir.

Seçtikleri işlerde ve hobilerde İDuHA'lar kendi tiplerinden pek fazla insanla karşılaşamayabilir; genel nüfusta İDuHA'ların oranı yaklaşık yüzde 6'dır. Kadınların sayısı erkeklerden çoktur.

Bu profillere bakarak tipimizi doğru olarak belirlemeye ve kendimizden ve diğer insanlardan neler umabileceğimiz konusunda gerçekçi olmaya başlayabiliriz. Her tipin daha olumlu yönlerini fark ettikçe, kendimizdeki ve başka insanlardaki nitelikleri takdir edebiliriz. Bu aynı zamanda kendi tipimizi en iyi nasıl geliştireceğimiz konusunda da bizi yönlendirecektir.

On altı tip konusunda bilgi sahibi olduktan sonra, artık davranışlarımızın *mizacımızla* nasıl yönlendirildiğini okumaya başlayabiliriz.

5

MİZAÇ : DAVRANIŞ ÖRÜNTÜLERİMİZ

Kendi tipimizi daha iyi tanıdıkça, çevremizdeki insanlardaki farklı özelliklere de dikkat etmeye başlarız. Bir arkadaşımızın D'den ziyade İ olduğunu fark edebiliriz; olasılıkla onun A değil de Y olduğunu görebiliriz; ancak onun tüm tercihlerini fark edemeyebiliriz. Diğer insanlarla ilişki tarzımızı etkileyen birçok etmen olduğu için birinin tipi konusunda aklımız kolayca karışabilir. Farklı tiplerin nasıl davrandığını ileriki bölümlerde göreceğiz.

Tip hakkında bir şeyler öğrenmeye başladığımızda, 16 çeşidi akılda tutmakta zorlandığımızı görebiliriz. Neyse ki artık elimizde bunları kısa yoldan anlamamıza yardım edecek bir yöntem var.

Bu yöntem, 35 yıldan uzun bir süredir tipteki farklılıklar üzerine araştırma yapmakta olan Amerikalı Profesör David Keirsey tarafından bulundu. Profesör, tipimizi oluşturan farklı tercihlerin yanısıra hepimizin *genel bir davranış örüntüsü* bulunduğunu söyler ve buna *mizaç* adını verir.

Dört farklı mizaç olduğunu -kendimizinki ve diğer üç mizaç- fark ettikçe 16 tipi anlamamız kolaylaşacaktır. Her

mizaç dört tipten oluştuğu için, kendi mizaç grubumuzda üç tip daha bulunmaktadır. Özellikle de daha az rastlanan tiplerden biriysek, bizim düşüncelerimizi, tutumlarımızı ve davranışlarımızı paylaşan birçok insan daha olduğunu öğrenmek içimizi rahatlatabilir. Bu aynı zamanda bize işimizde ve evimizde daha sağlam bir temel oluşturacaktır.

Bu bölüm mizacımızı nasıl tanıyacağımızı ve dört mizacın itici güçleriyle, temel farklılıklarını gösterecektir.

Mizacımızı Nasıl Tanırız?

Tipimizi keşfettikten sonra mizacımızı tanımak basit bir işlemdir. Önce Du veya S işlevlerinden hangisini tercih ettiğimizi belirleriz. Örneğin tercihimiz S ise, bunu Dş veya H tercihimizle birleştiririz. Böylece mizacımız SH veya SDş olarak belirlenir. Tercihimiz Du yönündeyse, bunu Y veya A tercihimizle birleştirdiğimizde mizacımız DuY veya DuA olarak ortaya çıkar. Aşağıdaki tablo 16 tipin her birinin hangi mizaca dahil olduğunu göstermektedir.

SH	SDş	DuY	DuA
DSHY	DSDY	DDuDşY	DDuDşA
İSHY	İÇDşY	İDuDşY	İDuDşA
DSHA	DSDşA	DDuHY	DDuHA
İSHA	İSDşA	İDuHYİDuHA	

David Keirsey şöyle der: 'Kişinin mizacı, her hareketine imzasını atar, parmak izini bırakır, o hareketin o kişiye ait olduğu anlaşılır' Her birimizin farklı arzuları ve ihtiyaçları ol-

duğunu zaten biliyoruz, mizacımız, bunları elde etmek için davranışlarımızın alacağı yönü belirler.

SH Mizaç (DSHY, İSHY, DSHA VE İSHA)

SH'lèr toplumumuzda önemli bir rol oynar, eşsiz katkıları öne çıkmalarını sağlar. Onların ihtiyaçları ve ilhamları kolayca anlaşılmaz, bu nedenle diğer üç mizaç için bir bilmece olabilirler. Temel ihtiyaçları, 'yapmak'tan ziyade 'olmak'tır, bu nedenle de kendi kimliklerini ararlar ve dünyaya daha somut ve maddeci açıdan bakan kişiler onları karmaşık bulur. Benzer şekilde, SH'ler de diğer üç mizacın değerlerini ve ihtiyaçlarını anlamakta güçlük çekebilirler.

Kendilik arayışı yaşam boyu sürer ve SH'ler sıklıkla ruhani ve psikolojik gruplara ve kendini geliştirmeyi hedefleyen gruplara katılırlar. Bu tür gruplarda, kendilerininkine benzer arayışları olan insanların arasında rahat hissederler. İnsanların duygularını ve gereksinimlerini sezgisel olarak anlayabildikleri için sıkça terapist olurlar; diğer insanların sorunlarını da üstlendikleri için aslında kendilerinin de terapiye ihtiyacı olabilir. SH için karıştığı her işe kendi katkılarını getirmek ve özgün olmak önemlidir. Kendilerinin ve diğer insanların kişisel gelişimleri için harcadıkları çaba uç noktalara vardığında SH mutsuz olabilir, çünkü ilişkilerdeki küçük gerginliklere aşırı duyarlıdırlar. İlişkilerinin çoğuna büyük yatırım yapmaya hazırdırlar ve herhangi biri yolunda gitmediğinde büyük düş kırıklığı yaşayabilirler.

SH sözcükleri iyi kullanır ve genellikle iletişim ve yazma konularında yeteneklidir. Diğer hiç bir mizaçta bu yetenek bu kadar gelişmemiştir, ve iletişim işinde çok sayıda SH bulunur. SH sözcükleri diğer insanları ikna edecek, kişisel bir şekilde kullanabilir, insanların anlayacağı tarzda açıklamalar yapabilir. SH, insanları önemser ve onların kişisel yaşamlarıyla ilgilenir. Yazar olarak diğer insanların yaşamın ö-

nemi ve anlamını nasıl gördüklerini ifade edebilir ve insanlara ilham kaynağı olabilir. En yaratıcı yazarlar ve roman yazarları SH mizacındadır; bilimsel ve teknik yazarlar ise daha ziyade SDş mizacından çıkar.

SH'yi insanlar yerine yalnızca cansız şeylerle ilgilenmekle sınırlayan işler doyurucu gelmez. Sürekli diğer insanlardaki potansiyeli araştıran SH'ler, insanlardaki en iyi yönleri ortaya çıkarmalarına izin veren işlere ihtiyaç duyarlar. Personel, eğiticilik, danışmanlık veya halkla ilişkiler işlerine doğru çekilirler; aynı zamanda psikoloji, psikiyatri, alternatif tıp, kilise ve diğer ruhani gruplar da ilgilerini çeker. SH'ler sanatı -lisan, sosyal bilimler ve tüm sanat dünyası dahil olmak üzere teknoloji ve ticaret dünyasına tercih ederler. Ticari zihniyetleri olmamakla birlikte, insanlarla çalışmayı içeren konularda iş dünyasında mutlu olabilirler.

SH tiyatro, radyo ve televizyonla ilgili çeşitli işlerde de çalışabilir. Bu gibi işlerde DuA icraat yaparken SH iletişim kurar. Rol yaptıklarında, roldeki kişinin kimliğine bürünerek neredeyse o kişi 'olurlar'.

Konuşmacı olarak yeteneklidirler, genellikle diğer insanları ikna yeteneğine sahiptirler. Kendilerini bir şeye adadıklarında -ki, SH'lerin çoğu herhangi bir şeye kendilerini derinden adamıştır-kolayca kendilerini izleyecek insanlar toplarlar.

SH için insanların daha iyi veya daha insancıl olmalarına yardımcı olmak güç değildir. Ne var ki onlar için herhangi bir şeye 'Hayır' demek çok güçtür, bu nedenle, zaman ve enerji kaynaklarını sınırlı harcamayı öğrenmeleri gerekir. Önerilen fikirler ve projeler SH'ye hemen çekici gelebilir, ancak geleceğe önem verdikleri için önlerine başka bir şey çıkarsa bu fikirlerden vazgeçebilirler. Bu insan ilişkilerinde de böyle olabilir. SH, birine sadakatini, bağlılığını ve inancını verebi-

lir, daha sonra da bir başkası için onu terk edebilir. Terk edilen kişi bunun nedenini hiç anlamayabilir.

Bir eş, SH'nin yaşamındaki romantizm ihtiyacını karşılar, SH gerçek ve kalıcı aşka inanır. Uyum ve yüksek standartlar SH için önemlidir, ilişkileri konusunda idealist düşünürler. Gündelik yaşamın sıradanlığı ve ilişkilerinin gerçek yüzü SH'yi düş kırıklığına uğratır. Bunun bir nedeni SH'nin bu dünyanın pratik yanlarına kendini uyduramaması olabilir. SH'ler kolayca duygusallaşırlar; D'ler içlerini dökerek duygularını ifade ederler, ancak İ'ler duygularını içlerinde tutma eğilimindedirler.

SH genellikle diğer insanlara karşı iyi niyet doludur. SH'lerin çoğu düşmanlık ifade etmekten nefret eder ve bundan kaçınmak için olmayacak şeyler yaparlar. Bu nedenle, sıkıntılı veya gergin durumlara uyum getirerek gerginliği giderebilirler.

SH'lerin güçlü bir fantezi dünyası vardır, romantik ve büyüsel olaylar düşlerler ve bunların çoğunu yazıya dökebilirler ve sıklıkla da bunu yaparlar. İ'ler bu dünyanın özel olduğunu düşündükleri için nadiren diğer insanlarla paylaşırlar. Eğer yazdıklarınız -ya da yüreğinizi koyduğunuz herhangi bir iş- eleştirilirse, kolayca cesaretiniz kırılır ve işinizi bir daha kimseye göstermeyebilirsiniz.

SH'lerin her duruma Duyumsayan ve Düşünen bir bakış açısından bakmaları yararlı olabilir. Bu onların daha gerçekçi ve mantıklı olmalarına yardım eder. On ikinci Bölümde bu konuda daha fazla bilgi bulabilirsiniz.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde 10'u SH'dir, H kadınların sayısı daha fazla olduğu için, bu mizaçtaki kadınların sayısı da erkeklerden fazladır. Aynı şekilde, D'lerin sayısı İ'lerden daha çok olduğu için, DSHY ve DSHA'ların sayısı İSHY ve İSHA'lardan fazladır.

SDş Mizaç (DSDşY, İSDşY, DSDşA ve İSDşA)

SDş'leri yöneten, evreni anlama ve açıklama gereksinimleridir. İçten içe bilim adamıdırlar. Dünyayı oluşturan tüm şeylere bilimsel bir tutum getirirler. Ayrıca ele aldıkları her şeye mantıklı ve yaratıcı bir zihinle yaklaşırlar, yaşamlarını kontrol ettiklerini hissetmek isterler.

Zekaya değer verirler -hem kendilerinde, hem de başkalarında- ve yaşamları boyunca bilgi edinmeyi sürdürürler. Zihinleri yeni fikirler, kavramlar, ve bir şeylerle uğraşmanın yeni yollarıyla doludur. Yeni beceriler ve konular öğrenmek de SDş için çekicidir ve genellikle sürmekte olan yeni projeleri vardır. Yeni bir beceri öğrendiğinde SDş kendini çok zorlar, ancak başarıları nadiren onu tatmin eder, her ulaştığı başarı ona yetmez olur ve kendini bir sonraki düzeye geçmeye zorlar. Yaptığı her işte uzman ve etkili olmak SDş için önemlidir ve kendini sıkça eleştirir.

SDş'ler gelecekte yaşar, genellikle bunun bedeli şimdiyi yaşayamamalarıdır. Zihinleri hep bir adım önde giderek bir şeyleri yapmanın yeni yollarını tasarlar. Kusursuz stratejiler ve planlar kurabilirler. Olayları ve sonuçları önceden görürler, bu da iş hayatında değerli olabilir. SDş bir fikir ürettiğinde, onu olmuş gibi zihninde canlandırır, ancak bazen bu fikirleri gerçeğe dönüştürmek için gereken pratik ayrıntıların farkında olamayabilir, böylece fikir bir sonuca ulaşamamış olur. A'lar bunu pek kafalarına takmazlar, çünkü onların ihtiyacı, planları adım adım gerçekleştirmekten ziyade fikir üretmektir. Y'ler fikirlerini eyleme dökmek için acımasızca kendilerini zorlarlar. Hem Y'ler, hem de A'lar zaman zaman bir şeyi başarma yolunda yanlış adımlar atabilirler.

SDş, kesinlik ve doğruluğa değer verir ve insanlar onun biraz küstah ve kılı kırk yaran biri olduğuna inanabilir. Boşa söylenmiş bir söz veya harcanmış emek onu rahatsız eder, zamanın boşa harcanmasına da kızar.

Her şeyi sınıflamak ve gruplandırmak SDş için doğaldır, ancak bunları nicel hale dökmek zordur; örneğin bir işin ne kadar zaman alacağını hesaplamak onun için çok güç olabilir. Zihni geleceğe odaklanmış olduğu için bugün geçen zamanın farkında olamayabilir.

SDş'ler geleceğe odaklanır ve ilerleme arzusu onları bilim ve teknolojide mükemmelleşmeye yöneltir. SDş'ler problem çözmeyi ve her şeyin nasıl geliştirilebileceğini düşünmeyi severler. Bir şeyi geliştirmek üzere yaptığı çalışmalar onlara herhangi bir hobiden çok daha fazla zevk verir. SDş'ler ne üzerinde çalışırlarsa çalışsınlar kendilerini tümüyle verirler - sıklıkla gündelik toplumsal ilişkileri ihmal ederler. Gevşemeyi ve eğlenmeyi kolayca beceremezler, sıradan konuşmalardan sıkıldıkları için toplumsal ortamlarda rahat edemeyebilirler.

SDş'ler ne yapmak istediklerine karar verirler ve çevresindekilere de bunu açıkça belli ederler. Herhangi bir gruba katılmaları için o grubun mantıklı bir varoluş nedeni olduğuna emin olmalıdırlar. Dışarıdan bakıldığında SDş'ler genellikle sakin ve kontrollüdürler, bunun nedeni güçlü bir iradeleri ve mantık yapıları olmasıdır.

En iyi işlevleri problem çözmek olduğu için, işleri yürütmek genellikle onları doyurmaz. Fikirlerini ortaya attıklarında bunu kesin ve net bir şekilde yaparlar, ancak diğer insanlara önemli pratik aşamaları söylemeyi ihmal edebilirler, çünkü onların bunları zaten bileceğini varsayarlar. SDş'ler nadiren başarılarından hoşnut olurlar, sürekli daha fazlasını başarmak için kendilerini zorlarlar ve hata yaptıklarında kendilerine çok sinirlenirler. SDş'ler adalet ve doğruluğa inanırlar.

SDş'nin gölgede kalan yanı DuH'dir -Duyumsayan ve Hisseden. Bunlar onda daha az gelişmiştir. DuH tercihleri olan kişiler evlerimizde ve toplumumuzdaki pratik ihtiyaçların

farkındadırlar. Gündelik gereksinimlerimizi karşılayanlar da onlardır -ister paltomuzu giymemize yardım etmek, hasta olduğumuzda bakmak, isterse maddi yaşantımızda tüm ihtiyaçlarımızın karşılanmasını sağlamak olsun. SDş bunları daha az fark ettiği için diğerleri SDş'nin ilgisiz olduğunu düşünebilir.

Genel nüfusun yaklaşık yüzde 10'u SDş'dir ve erkek Dş sayısı daha fazla olduğu için erkek SDş'ler de kadınlardan fazladır. Aynı şekilde D'lerin sayısı İ'lerden fazla olduğu için DSDşY ve DSDşA'ların sayısı İSDşY ve İSDşA'lardan fazladır.

DuY Mizaç (DDuDŞY, İDuDşY, DDuHY, İDuHY)

Bu mizaca işte, ailemizde ve toplumsal yaşamlarımızda sıkça rastlarız. Toplumumuzda birçok alanda DuY'leri fark ederiz -aslında toplumda birçok işlevi korudukları için DuY'ler olmasa toplum hayatı da olamazdı. DuY'lerin başlıca kaygısı yararlı olmak ve görevlerini yapmaktır. Toplumdaki çoğu kurumu destekler ve bunlara inanırlar ve zamanlarının çoğunu bunların iyi işlemesi ve uygun örgütlenmesi için harcarlar. DuY en gelenekçi mizaçtır, en geleneksel insanlar da bu mizaçtan çıkar.

DuY'ler toplumun bir parçası olmayı severler; genellikle çok sayıda grup ve kulübe üyedirler. Toplumda diğer mizaçların kaçındığı işleri üstlenirler; diğer insanlara hizmet etmek, bakım vermek, küçük ayrıntılarla uğraşmak gibi işlere gönüllü olanlar genellikle DuY'lerdir. Organizasyonları yürütmek için gereken işlerin farkındadırlar ve bu sorumlulukları almaktan hoşlanırlar. DuY'ler toplumun koruyucuları olarak bilinirler, çünkü bizleri istenmedik olaylara, şanssızlıklara ve yıkıma karşı korurlar.

DuY'ler sorumluluk sahibidirler, direktifleri ve anlaşmaları; kuralları ve düzenlemeleri yerine getireceklerine, bütçeleri ve raporları hazırlayacaklarına güvenilebilir Bunlara çok zaman ayırırlar. İ'ler bunları titizce denetlemek için saatlerce çalışmaya gönüllüdürler. DuY'ler iş ne olursa olsun çok sıkı çalışırlar ve görev duygusuyla bazen aşırı yüklenebilirler.

Bir meslek seçmeleri gerektiğinde DuY'ler kaçınılmaz olarak toplumu destekleyen işlere doğru çekilirler. Güvenliğimizi sağlamak DuY'ler için önemlidir, sigortacılık, muhasebe, hukuk veya bankacılığı seçebilirler; ayrıca öğretmenlik, din, kamu görevleri ve özellikle gençler veya yaşlılara yönelik alanlarda çeşitli idarecilik -hatta tıp veya sosyal çalışma alanında bile- işlerine de ilgi duyarlar. Pratik, düzenli ve tutumlu oldukları için DuY'ler ticaret ve endüstride başarılıdırlar-sıklıkla en üst yönetici konumuna yükselirler. İsimleri ve ünvanları bilmek onlar için önemlidir. DuY'ler otoriteyi kabul eder ve desteklerler.

DuY'ler ayrıntılı birçok veriyi toplar ve özümserler. Geçmiş onlar için önemlidir; kararlarını geçmiş deneyim ve bilgilere dayandırırlar: gelecekteki olasılıkları göremeyebilirler. Diğer mizaçlardan insanların sıkıcı veya yineleyici bulduğu işler DuY'ler için gerekli ve önemlidir -ve bunların yapılmasını sağlarlar. Bir işte sorumluluk başka birinin üstündeyse, DuY'ler işin zamanında ve doğru yapılması için o kişiyi denetlerler. İşle ilgili ya da toplumsal gruplarda ve kulüplerde DuY'ler ayrıntıları denetleyen, kasayı idare eden, planların yürümesini sağlayan rolleri üstlenmeye hazırdırlar. Bir etkinlikten sonra ortalığı temizlemek de büyük olasılıkla DuY'lere kalır.

Zaman DuY'ler için gerçek ve somut bir şeydir. Dakiktirler ve bir işin ne kadar zaman alacağını kestirebildikleri için de zamanlarını iyi kullanırlar. Herhangi bir süreçte gereken her adımın öneminin farkındadırlar ve yanlış gidebilecek

şeyleri önceden görebildikleri için, kötümserliğe kapılabilirler.

Her şeyin ötesinde DuY'ler yararlı olmakta ısrarlıdırlar; soyutluklar ve olasılıklar ilgilerini çekmez, çünkü gerçek bir sonuç görmek isterler. DuY'ler ciddi insanlardır. Çocukluklarında genellikle iyi öğrenciler olmuşlardır. Okul yaşamı onlara uyar, doğru zamanda doğru yerde olurlar, terbiyelidirler ve ev ödevlerini zamanında teslim ederler.

Daha az gelişmiş tercihlerimiz genellikle daha az dikkat ettiğimiz alanları gösterir. DuY'ler için bu S ve A tercihleridir -yani, yeni fikirlere ve olasılıklara açık olma özelliği. DuY'ler bildikleri gerçeklerle uğraşmayı severler ve sadece öneri düzeyinde kalan kuramlar ve kavramlarla vakit harcamayı sevmezler. DuY'lerin projeler ve durumlara farklı açılardan bakmaları, diğer mizaçları da dinlemeleri ve uzun vadeli planlar ve fikirlere vakit ayırmaları yararlı ve verimli olabilir.

Boş vakitlerinin çoğunu toplum yararına işler alır, genellikle bunlar iş yerindè yaptıklarının bir devamıdır. Toplumun şansına, doğa çok sayıda DuY yaratmıştır ve genel nüfustaki oranları yaklaşık %45'tir. D'lerin sayısı İ'lerden çok olduğu için, DuDşY ve DDuHDY'ların sayısı İDuDşY ve İDDuHY'lerden çoktur.

DuA Mizaç (DDuDşA, İDuDşA, DDuHA VE İDuHA)

DuA mizaç grubundan bir kişinin bu kitabı okuyor olma olasılığı düşüktür! DuA'lar harekete önem verirler, özgürlüklerine değer verirler ve kuramlara pek vakit ayırmazlar. Bir şey hakkında konuşmaktansa onu yapmayı severler.

Toplumumuzda çok sayıda DuA bulunmakla birlikte, DuY'ler gibi kendilerini topluma adamazlar. Katı bir rutin içeren iş ve hobiler onları çekmez, kendilerini fazla yapılandırılmış ortamlarda bulduklarında pek uzun kalmazlar.

Fırsat çıktığında -DuA'lar fırsatları yakalamakta ustadırlar- çeşitlilik ve heyecan içeren işleri seçerler. Bu gerçekleşmezse kolayca sıkılırlar.

Tüm mizaçlar içinde şu anı en dolu yaşayanlar DuA lardır. Çevredeki anlık değişiklikleri hemen fark ederler. Diğerleri bunlara ,uyum göstermekte zorluk çekebilir, ancak DuA'lar kolayca uyum sağlar. DuA'ları tanıyanlar onların kaygısız, eğlenceli, çekici ve zeki olduklarını düşünürler. Derin ve samimi tartışmalar onlara göre değildir, çünkü kişisel duygularla başa çıkmakta zorlanabilirler.

DuA'lar için yaşam dolu dolu yaşanmalı ve zevk alınmalıdır. Bir talihsizliği veya yıkımı görmezden gelme kapasiteleri fazladır. Felaketler diğer mizaçları yıkıma uğratabilir, ancak DuA'lar hep şanslarının döneceğine ve ileride güzel günler olacağına inandıkları için bunları aşabilirler. DuA'ların yaşama bu kaygısız bakışları eşleri tarafından paylaşılmayabilir. Özellikle de Y iseler. DuA'ların hareketlerini yönlendiren dürtüsel yapıları bazen evde ve işte başlarını derde sokabilir. DuY'ler para biriktirme eğilimindedirler, buna karşılık DuA'lar düşünmeden harcayabilirler, çevrelerindekilere karşı genellikle cömerttirler. İşler yolunda giderse DuA'lar kazancı diğerleriyle paylaşırlar, yolunda gitmediğinde de fazla üzülmezler. Dokunma, tat, koku, duyma ve görme duyuları iyi gelişmiştir, pratik yaşamda kendilerine güvenlidirler.

Okulu seven DuY'lerin tersine, daha kuramsal ve disiplinli olmayı gerektirdiği için DuA'ların genellikle mutsuz bir okul yaşamı olmuştur. İlkokulu bitirdikten sonra DuA'lar aktif uygulamalı derslerden uzaklaşmış olabilirler, bu da şanssız bir durumdur, çünkü DuA'lar uygulama yaparak öğrenirler; S'ler duyarak ve kuramları anlayarak öğrenirken, DuA'lar bir şeyin nasıl işlediğini o şey hareket halindeyken öğrenebilirler.

Alet kullanma konusunda çok iyidirler -ister evde veya bahçede pratik kullanım olsun, ister sanatsal nedenlerle olsun,

internet de yapı endüstrisinde. Makineler onlara korkutucu gelmez ve güvenle ve ekonomik olarak makineleri çalıştırmaya hazırdırlar. Bir şeyin nasıl çalıştığını beş duyuyla algıladıkları anda bunu öğrenirler ve anımsarlar, aktiviteden hoşlanırlar.

DuA'lar en dakik insanlar olmayabilirler. Daha iyi bir şey çıkarsa, ilk randevularını göz ardı edebilirler. Bu daha düzenli diğer tiplerin -özellikle güçlü Y iseler- hoşuna gitmez. DuA'lar bir projeden diğerine hızla geçebilirler ve konu ilgilerini çekiyorlarsa yorgunluk nedir bilmezler, ancak zamanı iyi kullanamayabilirler. Kesin saatler ve dakikalar onlar için önemli değildir -o an yaşamın sunduklarından yararlanıyor olmak daha önemlidir.

DuA'lar kendileri ve diğerlerinin yararına işler yapabilirler. Eğlendirmeyi bilirler. Benzer şekilde işleri çeşitlilik ve hareket içermelidir. Girişimcilik, sorun çözücülük, cerrahlık, pilotluk, şovmenlik, müzisyenlik ve tüm alanlarda sanatçılık onlara göredir.

DuA'lar daha kaygısız ve oyuncu oldukları için görev duygusu onları daha az bağlar. İşte eğlence ve heyecan aradıkları için kriz durumlarını uyarıcı bulabilirler. Gerçekte kriz durumunda en iyi işlevleri ortaya çıkar, uzun saatler çalışıp fiziksel olarak rahatsız durumlara katlanabilirler. Şansları kötü gittiğinde DuA'lar eldeki her şeyi kullanabilir ve az parayla mutlu yaşayabilirler. Girişimci nitelikleri böyle zamanlarda işe yarar, ancak kriz aşıldıktan sonra DuA'ların ilgisi de kaybolur. Birçok DuA kötü giden işi başarıyla düzeltmiş ancak bu durumunu korumaya dikkat etmediği için başarısızlığa uğramıştır.

DuY'ler gibi DuA'lar da soyut şeylerden hoşlanmazlar; her şey somut ve yararlı olmalı ve gerçekleşmelidir; bunların neden gerçekleştiği ilgilerini çekmez.

Aile bireyleri olarak esnektirler ve herkesin eşit olduğuna inanırlar; ebeveyn olarak ne yapacakları bazen kestirilemese de neşelidirler; aile için bir yuva yaratmaktan ziyade özgürlük ve bağımsızlığı yüreklendirirler, her bireyin kendi ilgileriyle uğraşmasına izin verirler. Aile törenleri festivale dönüşür. Diğer hiçbir mizaç DuA kadar kutlamalara önem vermez. Duyularından aldığı zevki sonuna kadar yaşama kapasitesi vardır. Herhangi bir şey bir kutlama nedeni olabilir.

S ve Y özellikleri DuA'larda en az gelişmiş olanlardır: S fikirler ve kavramlar -genellikle soyut- ileri sürer ve Y bunları eyleme döker. DuA'lar ise, yarın için düş kurmaktansa bugün var olan şeyleri kullanma eğilimindedir; tek bir şeyde çakılıp kalmaktansa aynı anda birçok şey yaparlar. Zaman zaman S ve Y olan bir tipin fikrini almaları veya onun öğütlerine uymaları yararlı olabilir.

Genel nüfusta yaklaşık %35 DuA bulunur. Erkeklerle kadınların sayısı eşittir. D'ler daha çoğunlukta olduğu için DDuDşA ve DDuHA'ların sayısının İDuDşA ve İDuHA'lardan fazla olması beklenir. Geçmiş yıllarda DuA kadınlar toplumda doğal yeteneklerini gösterme fırsatını pek bulamamışlardır, bununla birlikte toplumun tutumu değişmekte ve daha iyi fırsatlar verilmektedir.

Özet

Aşağıdaki liste, benzer durumlarda değişik mizaçlardan insanların nasıl davranabileceğini göstermektedir.

SH diğer insanlar için rahat bir ortam sağlamaya çalışırken,

SDş sınırlarımızı hatırlatır.

DuY gruplar oluşturur.

DuA ilgi çekmeye çalışır.

SH duygusallaştığında,

SDş sükunetini korur.

DuY kaygılanır.

DuA heyecanlanır.

SH anlam ve esin aradığında,

SDş akılcı iç görü kazanmayı sever.

DuY törenler ve ayinlerden hoşlanır.

DuA kutlamalar ve festivalleri sever.

SH okulda edebiyatta çok başarılıyken,

SDş bilim ve teknolojide başarılı olur.

DuY işletme çalışır.

DuA yaparak öğrenir.

Mizaçlarımız arasındaki farkları fark etmek kendimizi anlamanın genel bir yöntemidir. Arkadaşlarımızın, meslektaşlarımızın ve ailemizin bizim mizacımızdan olduğunu fark etmek şaşırtıcı bir doyum sağlar. Mizacımız kişiliğimizin çekirdeğini oluşturduğu için, yaşam örüntümüzde onlarla çok şey paylaştığımızı görürüz.

İzleyen iki bölüm, hoşumuza giden işleri ve işte nasıl davrandığımızı gösterecektir.

6

İŞTE KİŞİLİK ÇATIŞMALARI

Ne iş yaparsak yapalım, hepimiz doyum ve mutluluk getiren bir iş yaşamımız olmasını isteriz. Ne var ki, işimizi seçerken, koşullar, kişisel durumumuz ve toplumsal ve kültürel beklentilerle kısıtlanabiliriz. Tüm bunlara karşın, tipimiz ve mizacımızın ilgilerimizi, yeteneklerimizi ve davranışımızı belirlediğini görürüz. Tipimize ve mizacımıza uygun bir iş bulamazsak, iş yaşamını engelleyici ve doyuruculuktan uzak bulabiliriz.

Pek azımız tam da yapmayı istediğimiz işi seçme özgürlüğüne sahiptir, ancak tip ve mizaç konusundaki bilgilerimizi bizi bize uyan bir iş yaşamına yönlendirmesi için kullanabiliriz. Çoğumuz yaşamlarımızın önemli bir bölümünde para kazanmak için çalışmak zorundadır. Yaptığımız iş ve içinde bulunduğumuz koşullar, ne kadar mutlu ve başarılı olacağımızı belirleyecektir. İşimiz yaşam tercihlerimize uyuyorsa, verimli oluruz ve iyi hissederiz. Bu kadar basit. İşimiz gölgede kalan nitelik ve özelliklerimizi ne denli kullanmamızı gerektiriyorsa, o denli gergin ve mutsuz olabiliriz. Engellenmiş hissettiğimiz için en iyi yönümüzü değil de en kötüsünü göstererek çevremizi de mutsuz edebiliriz. Gölge yanımızla ilgili olarak 12.nci Bölümde daha fazla bilgi verilecektir.

Farklı çalışma örüntülerini fark ettikçe, neden bazı işleri kolayca yaparken diğerlerinde zorlandığımızı anlayabiliriz. Sıklıkla, bize kolay gelen işlere gereken değeri vermeyiz, aslında en başarılı olabileceğimiz alanlar bunlar olduğu için de bu talihsiz bir durumdur. İş yerinde bizden farklı düşünen ve davranan insanların bilerek bize zıt gitmeye çalışıyor olmayabileceklerini de anlayabiliriz; büyük olasılıkla onların yaşamı anlama tarzları bizimkinden farklıdır. Birçok durumda böyle insanlar tam da bize yardımcı olabilecek kişilerdir, çünkü onların fikirleri bizim kararlarımız ve eylemlerimize daha fazla denge getirebilir.

Bu bölüm, işte çıkan bazı çatışmalara yoğunlaşacak ve bunların nasıl çıktıklarını anlamamıza yardımcı olacaktır. Aynı zamanda bunların bazılarının nasıl çözülebileceğine de yer verilecektir.

Farklı tercihlerin iş yerindeki insanların gereksinimlerini nasıl etkilediğini araştırarak başlayabiliriz.

Dışadönükler: Enerjilerini insanlar ve nesnelerden oluşan dış dünyadan alırlar; işte, çabuk hareket etmek gereği duyarlar ve fikirlerini tartışarak şekillendirirler.

İçedönükler: Enerjilerini daha ziyade düşünceler ve fikirlerden oluşan iç dünyadan alırlar; işte, eyleme geçmeden önce düşünme gereği duyarlar; sakince düşünmek için zamana ihtiyaçları vardır.

Duyumsayan kişiler: Bilgiyi beş duyu yoluyla işlerler; deneyimlerini ve gerçekleri kullanabilecekleri pratik işler yapmayı severler.

Sezgisel kişiler: Bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işlerler; problem çözebilecekleri ve bir şeyleri değiştirebilecekleri işleri severler.

Düşünenler: Kararlarını mantık ve nesnellik üzerine dayandırırlar; işte diğer insanlara karşı mantıklı ve kesin kararlı davranırlar.

Hissedenler: Kararlarını kişisel öznel değerlere dayandırırlar; işte diğer insanlara karşı dostça ve samimi davranırlar.

Yargılayıcılar: Yapılandırılmış, düzenli ve tertipli olabilecekleri işlere gerek duyarlar; plan yapmaktan ve karar vermekten hoşlanırlar.

Algılayıcılar: Esnek, uyumlu ve kendileri olmalarına izin veren işleri yeğlerler; her şeyi değişikliğe açık tutmaktan hoşlanırlar.

İşyerindeki davranış tarzlarımızı ve ortaya çıkan kişisel durumları nasıl ele aldığımızı karşılaştırabiliriz; bu, farklılıklarımızı fark etmemize ve çatışmaya girmektense bunlardan nasıl yararlanacağımızı görmemize yardımcı olacaktır.

Dışadönükler ve İçedönükler

Dışadönüklerin diğer insanlarla çalışmayı sevdiğini ve en iyi bu şekilde çalıştıkları için de, enerjilerini diğer insanlarla birlikte bulunmakla şarj ettiklerini biliyoruz. Birçok durumda, işleri yerine getirmek için çabuk düşünüp hızla eyleme geçerler. Dış dünyaya doğru çekilirler ve uzun süre kendi başlarına çalışmaları gerekirse, dışarı çekildikleri için işe yoğunlaşmakta güçlük çekerler.

İçedönükler farklıdır, onlar sessizce, sıklıkla kendi başlarına çalışmayı tercih ederler. En iyi işi bu şekilde çıkarırlar. Her şey üzerinde uzun uzun düşünmeyi severler, bu işlemi tamamlamadıkça düşüncelerini diğer insanlara söylemekten kaçınırlar. İşleri kalabalıklara konuşma yapmayı içeriyorsa, uzun hazırlıklar yapmadan akıcı bir konuşma yapa-

mazlar. Sürekli hareket halinde olmayı seven Dışadönükler, İ'lerden dengeli eleştiriler beklerler. Buna bir örnek verelim.

Londra'daki bir reklam acentesinde, üzerinde çalışılan iki yıllık bir proje üzerinde konuşmak için yaratıcı personelden dört kişi haftalık toplantılar yapıyordu. Üçü D ve dördüncü bir İ idi. D'ler her hafta ki toplantıyı dört gözle bekliyor, birbirleriyle olmaktan hoşlanıyorlar ve zamanı biri biri ardına fikirler üreterek geçiriyorlardı. Üçü arasında hızlı ve enerjik bir konuşma geçiyordu. Her toplantının sonunda D'ler kendilerini coşkulu hissediyor ve ofislerine döndüklerinde daha sıkı çalışmaya hazır oluyorlardı.

İ haftalık toplantıyı farklı yaşıyordu. O da fikir alışverişinden hoşlanıyordu ve toplantı bittikten sonra tartışılanların nasıl işlerlik kazanacağı yolunda uzun uzun plan yapıyordu. Ancak toplantı sırasında nadiren ağzını açtığı için D'ler onun katacak bir şeyi olmadığını düşünüyorlardı. Aslında durum hiç de böyle değildi. Katkıda bulunacağı çok şey olmasına karşın, kendi fikirlerini söylemeden önce zamana ihtiyacı vardı. Ayrıca, üç D kendi aralarında öyle çok konuşuyorlardı ki, ona pek fırsat kalmıyordu.

Dördü de D ve İ tercihlerini fark ettiklerinde, İ'ye katkıda bulunabilmesi için zaman tanımaya karar verdiler. D'ler kendi aralarındaki konuşmaları sürdürdüler, ancak aralarından herhangi biri zaman zaman İ'ye dönerek özel olarak tartışılan konu üzerine fikirlerini sormaya başladı. İ yanıtlamakta geciktiğinde D'ler ona acele ettirmektense beklemeyi öğrendiler. Toplantı sonunda söyleyecek başka şeyi olup olmadığını sormaya başladılar. Birkaç ay toplantıları bu şekilde sürdürdükten sonra D'ler İ'nin ne çok katkıda bulunduğuna şaşırdıklarını belirttiler, İ de kendisine zaman verilmesini takdir ettiğini ve artık kendini toplantının bir parçası gibi his-

settiğini söyledi. Tümü de haftalık toplantının bu şekilde daha verimli olduğu konusunda fikir birliğine vardı.

Dışadönükler işte iletişim kurmak için diğer insanlara ihtiyaç duyar. Fikirlerini ve sorunlarını meslektaşlarına anlatmak yoluyla toparlarlar. Bir bütün gün ofisinde tek başına kapalı kaldığında, çökkün ve yalnız hissedebilir ve büyük olasılıkla iki laf edebileceği birini arar. Biraz sohbetten sonra D işine dönmekten mutlu olur.

İçedönükler genellikle kendi başlarına olduklarında en verimli çalışırlar -kesinlikle sakin bir atmosferi konuşmalar olana yeğler. İşte D'lerin konuşma gereksinimini kafa karıştırıcı ve rahatsız edici bulurlar. Gürültülü bir ofiste çalışıyorlarsa, neden verimli iş çıkaramadıklarını kendileri de anlamayabilir. Ancak, sükunete ihtiyaçları olduğunu fark edip bunu sağlayabilirlerse çok daha mutlu olurlar ve işleri de verimli hale gelir.

D'ler ve İ'lerin farklı çalışma çevrelerine gerek duyduklarını anladığımızda, bunlara hak ettikleri önemi verebiliriz.

> Bir İ muhasebeci olan John, geniş, açık plan bir büroda çalışıyordu. Bir gün, kendi çalışma alanının çaykahve makinesinin yolu üzerinde olduğunu fark etti. Gün boyu meslektaşları ikişer üçer onun önünden geçiyor ve birbirleriyle konuşuyorlardı. Sıra beklemeleri gerektiğinde onu da konuşmaya dahil ediyor ve düşüncelerini dağıtıyorlardı. John, rahatsız edilmeden uzun süre yalnız kaldığında verimli olabildiğini biliyordu. Uzak bir köşede kullanılmayan bir alan olduğunu gördü ve patronuna o araya taşınıp taşınamayacağını sordu, ona orada daha iyi çalışabileceğini dikkatle açıkladı. O köşeye taşındı ve bundan sonra kendi köşesinde daha mutlu ve daha verimli oldu.

Bir D olan Jennifer için ise durum oldukça farklıydı. Evlenmeden önce yıllarca pazar araştırmacılığı yapmıştı. Kendine ayıracak zamanı olmasının ne kadar hoş olacağını, büyük bir evi olacağı için yapacak çok şey bulacağını düşünmüştü. Bir yıl sonrasında, günün çoğu vaktini kendi başına geçirmenin ona çökkünlük verdiğini fark etti ve part-time işe dönmek istediğini anladı. Şans eseri yakın çevrede tam da istediği gibi bir iş buldu. Bir ay sonra, işe dönmeyi neden istediğini kavradı: 'Ne kadar mutlu olduğuma inanamıyorum' diyordu, 'işyerindeki arkadaşlarıma ne kadar bağımlı olduğumu fark etmemiştim. Sadece yaptığım iş değil, önemli olan diğer insanlarla çalışmak, görüşme yapmak ve konuşacak birini bulmak. Görüşme yaptığım insanların bazıları bana yaşamlarından söz ediyor ve bu benim gerçekten hoşuma gidiyor.' Jennifer artık kendi D tercihinin daha çok farkındadır ve işinin kendisini dış dünyaya çektiğini gördüğü için de ona daha çok değer vermektedir.

Dışadönükler, İ'lere kendi başlarına çalışabilecekleri bir alan ve zaman verdiklerinde onlarla birlikte çok daha iyi çalışabilirler. D'ler İ'lerle konuştuklarında, tüm konuşmayı kendilerinin yapıp İ'ye bir katkı şansı tanımamaları olasılığını göz ardı etmemelidirler. D'ler dinleyerek çok şey öğrendikleri için, daha iyi dinleyici olmayı öğrenmeleri gerekebilir. İş yerinde, D'ler tartışılacak konuları önceden (belki de yazıyla) İ'lere bildirebilirse, bu İ'lere konu üzerinde düşünecek zaman verecektir.

İçedönükler, gerektiği zaman seslerini yükseltmeyi öğrendiklerinde D'lerle birlikte daha iyi çalışabilirler. İ'ler tartışmalarda önlerine çıkan fırsatları değerlendirmeyi öğrenmelidirler, çünkü fazla fırsat çıkmayabilir! Bir konuda fikir belirtmeleri gerektiğinde içlerindeki D yönü bilerek canlandırabilir ve konuştuktan sonra da yine İ yönlerine geri dönebilir-

ler. İ'lerin meslektaşlarına sessizlik ve sükunete ihtiyaç duyduklarını, bu şekilde en iyi çalıştıklarını aktarmaları gerekir; büyük bir ofiste, büyük olasılıkla İ'ler bunu fark etmeyen çok sayıda D ile çalışacaklardır.

Her iş çevresinde, D ve İ'lerin farklı ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.

Duyumsayan ve Sezgisel Kişiler

D ve İ tercihlerimiz insanlarla bir süre çalıştıktan sonra genellikle ortaya çıkar. Ancak, Du ve S tercihlerimiz her zaman dikkat çekmeyebilir. Biz kendi tercihimizi ve yakın çevremizdekilerin tercihini bilebilirsek, birçok çatışmayı önlemiş oluruz. Böylece birlikte daha iyi çalışabilir ve bir diğerimizden daha gerçekçi beklentilerde bulunabiliriz.

İş yerinde Du'lar bilgileri belirli ve ölçülebilir yollardan elde ederler. Belli parçalara ve ayrıntılara dikkat ederler ve her şeyin en başına dönerek işlemler ve direktifleri izlerler. Elle tutulur şeyleri severler, kararlı bir şekilde adım adım ilerlerler, genellikle iyi bir zaman duyguları vardır. Bugünün ötesine bakmazlarsa, durumun gelecekte nasıl olabileceğini göremeye-bilirler. Olasılıklar yerine, anladıkları şeyler üzerine çalışmayı yeğlerler. Gerçeklerle iyi baş ederler.

Sezgisel kişiler, her şeyde bir bağlantı ve örüntü aradıkları için iş yerindeki davranışları Du'lardan oldukça farklıdır. Ayrıntılardan ziyade bütüne dikkat ederler. Belli parçalara bakmak yerine, her şeyin bir diğeriyle ilişkisini incelerler. Genellikle önsezilerini dinlerler, bir şeyleri değiştirmek ve bunu yapmanın yeni yollarını ortaya koymak isterler. Rutin gerekliliklerin korunması yerine, yeni projeler ve sorunlarla uğraşmayı tercih ederler. Geleceğe bakarken, şu anın önemli ayrıntılarını gözden kaçırabilirler. Aynı duruma Du ve S açısından bakalım.

Biri Du ve diğeri S olan iki arkadaş, yaşlılar için bir grup sığınma evi yöneten bir yardım komitesine çağrılmışlardı. John bir Du, Tom ise S'dir. Altı ay boyunca aylık komite toplantılarına katıldılar ve genellikle eve birlikte döndüler. Du olan John komitenin işleyiş şeklinden oldukça memnun görünüyordu. Tartışılan konuların ve evlerin günlük bakımının küçük ayrıntılarına verilen önemin yerinde olduğunu düşünüyordu. S olan Tom'un ise farklı düşünceleri vardı. İnşaatlar, mutfak malzemeleri, çatının güvenliği, ve ekiple ilgili işlemler gibi evlerle ilgili pratik ayrıntıların tartışıldığı birkaç toplantı sonrasında Tom toplantıların ömür törpüsü olduğunu hissetmeye başladı.

Bir akşam eve dönerlerken komite toplantılarının içeriği hakkındaki farklı duygularını tartışmaya başladılar. Tom, sıkıntıyla patladı: 'Altı aydır bir kez olsun geleceğe ilişkin planlardan ya da evleri nasıl geliştirebileceğimizden söz etmedik. Tüm yaptığımız, sürekli gereksiz ayrıntıları tartışmak. Bir alt komite bunu yapabilir, böylece biz de gerçek işe, yani evleri düzeltmek için plan yapmaya başlayabiliriz.' John şaşkınlıkla sordu 'Nasıl böyle hissedebilirsin? Bu kusursuz bir komite. Başkan ayrıntılar üzerinde titizlikle duruyor ve her toplantıda bunların konuşulmasını sağlıyor. Hepimize her konuda konuşma fırsatı veriliyor, böylece her şeyin üzerinde durulmuş oluyor. Ayrıca, güvenlik, inşaat kuralları ve ekiple ilgili işlemler de her ay getiriliyor.' 'Tam da bundan söz ediyorum' dedi Tom, 'Evleri pratik bir düzeyde işletmenin küçük ayrıntıları ile öylesine meşgulüz ki, evlerde değişiklik yapıp onları geliştirmek gibi önemli konulara asla zaman bulamıyoruz.' John ise şöyle yanıtladı 'Evlerin pratik gündelik işlerinin yürütülmesi *gerçekten* önemli, aslında her şeyden daha önemli.'

John ve Tom'un farklı şeyleri önemsediklerini görebiliriz. Her ikisinin görüşüne de ihtiyaç var. Komitenin tüm za-

manı küçük pratik ayrıntılara verilirse, gelecek için planlar yapmaya zaman kalmayacağı konusunda Tom haklı. Aynı derecede, John da evlerin gündelik işleri konusuna önem vermekte haklı, çünkü ilgi gösterilmezse evler işlev görmeyi sürdüremez. Bu örnekte, komitenin başkanı bir Du idi ve bu da komitenin Du çizgisinde yürütülmesini açıklıyordu. Diğer bir Du olan John durumdan memnunken, S olan Tom pek rahat değildi.

John Tom'un ne demek istediğini anladı ve bir sonraki toplantıda bu konuyu dile getirmesini önerdi. Komitedeki diğer kişiler de gelecek için planlar yapmanın önemini kavradılar ve Tom'dan bir sonraki toplantıda bazı öneriler getirmesini istediler ve her ay bunları tartışmak için zaman ayırmaya karar verdiler. Tom kendini çok daha mutlu hissetti.

Duyumsayan ve Sezgisel kişiler, bir diğerinin bilgi alma tercihini fark etmezlerse iş yerinde önemli anlaşmazlıklar yaşanabilir. İşte diğer bir örnek:

> Her yaz yapılan fuardan o yıl için bir encümen üyesi sorumlu olur. Fuar hazırlıkları yaklaşık iki ay sürer ve üye bu işin sorumluluğunu genellikle kıdemli iki elemanına devreder. Bu yıl bunlardan birisi doğum izninde olduğu için yerine başka biri bulundu.
>
> Son üç yıldır fuarı hazırlayan Margaret, şimdi doğum izninde olan Mary ile çok iyi anlaşıyordu. Her ikisi de Du, ve hatta İDuHY tiplerdi. Fuarı birlikte hazırlamak, ikisinin de zevkle yaptığı bir işti.
>
> Margaret Jackie'nin kendisiyle çalışacağını duyduğunda, onunla geçinip geçinemeyeceklerini merak etti. Jackie hep bir şeyleri değiştirmek istemesiyle ünlüydü; herhangi bir şeyi olduğu gibi bırakmak onu tatmin etmiyordu. Jackie bir S idi. Çalışmaya başladıklarında, Margaret tüm sabahı bir önceki yıl neler yaptıklarını anlatarak geçirdi. Sonra Jackie'ye fuarı geçen yıl ki

gibi hazırlamaları gerektiği yolundaki fikrini söyledi, program bile aynı olabilirdi.

Jackie, bekleneceği üzere, hayrete kapılmıştı. Geçen yılın programını okurken bir yandan aklında değişiklikler yapıyordu. 'Bu sene farklı bir şeyler deneyelim' dedi, 'Etkinliklerin bazılarını değiştirebiliriz. Fuarı da şehrin başka bir yerine taşıyalım. Yeni Luna parkın orası iyi bir yer.' 'Ama neden?' diye sordu Margaret, 'Bir şey yolunda gidiyorsa, onu olduğu gibi bırakmak akıllıca görünüyor. Nedensiz yere niçin değişiklik yapalım?' 'Bir nedeni *var*,' diye yanıtladı onu Jackie, 'Yeni yere taşırsak insanların dikkatini çekeriz ve etkinlikleri değiştirerek fuara çeşitlilik katabiliriz. Hiç kimse geçen yılkinin aynı bir gösteriye gitmek istemez'

Margaret aynı fikirde değildi. Fuar son üç yıldır başarılı geçmişti. Bir Du ve DuY mizaç olarak, bir formül işe yarıyorsa, en iyisinin onu tekrarlamak olduğuna inanıyordu. Fuar yerini değiştirmeye de karşıydı, çünkü insanların fuarın eski yerinde olmasını bekleyeceklerini düşünüyordu, ona göre yer değişikliği insanların kafasını karıştırabilirdi.

Daha önceki fuar hazırlıklarına katılmayan Jackie, bunun şehirde farklı bir şeyler yaratmak için bir fırsat olduğunu düşünüyordu. Önceki yıllarda yapılanları zihninde canlandırıyor ve farklı bir şeyler bulmaya uğraşıyordu. Sezgisel kişiler hep, bir şeyi yapmanın yeni yollarını ararlar.

Margaret ve Jackie fuarı düzenlemenin en iyi yolu üzerine uzun zaman tartıştılar. İkisi de diğerinin bakış açısını göremiyordu. Eğer bilgi almak için bir diğerinin tercihini fark etmiş olsalardı, birbirlerini daha iyi anlayabilirlerdi. Sonunda, karşılıklı olarak ödün verdiler. Fuarın yeri ve sergiler aynı kalacak ve bütün bu düzen-

lemelerden Margaret sorumlu olacaktı. Jackie ise fuar sırasındaki etkinlikleri düzenleyecekti.

Margaret ve Jackie birbirlerinin sadece Du veya S tercihini bilselerdi bile aynı noktaya gelebilirlerdi, böylece çok daha az zaman ve enerji harcanır ve karşıdakinin fikrini duymanın önemi de daha önce anlaşılmış olurdu.

Sezgisel ve Duyumsayan kişiler yazılı materyali de farklı yorumlayabilirler. İşte buna bir örnek.

Bir inşaat şirketinin iki yöneticisine (biri Du, diğeri S) şirket yemekhanesi ile ilgili bir rapor verildi ve günün daha geç bir saatinde yapılacak toplantıda yorumda bulunmaları istendi.

Du mutfak güvenliği ve ekiple ilgili iki maddeyi seçti. Fırının daha güvenli olması gerektiğine ve mutfak ekibine verilen direktiflerin hepsinin görebileceği yerlere yazılmasının önemli olduğuna dikkat çekti. O bunlardan söz ederken, S sabırsızlıkla kendisine sıra gelmesini bekliyordu. Onun yorumları sorulduğunda, raporun 'genel-de' iyi olduğunu, ancak şirketin çalışanları daha verimli kullanma yollarını araştırması gerektiğini söyledi. Bunun için getirdiği önerilerden biri, yemekhanede self-servis uygulamasına geçilmesiydi. Böylece şirket mutfakta bir kişi daha az çalıştırarak ekonomi yapabilecekti.

Du yönetici rapordaki pratik ayrıntıları incelemiş ve dikkatini bunlardan birine yoğunlaştırarak sonuçta mutfakta çalışanların sağlığı ve güvenliğiyle ilgili iki öneride bulunmuştu. Aynı zamanda bir SDş olan S, personel israfından hoşlanmadığı için pratik ayrıntıları atlamış ve genel tabloda gelişme adına neler yapılabileceğini incelemişti. Du'nun raporun ayrıntılarına, özellikle de pratik ayrıntılara odaklandığını, buna karşın

S'nin rapora bir bütün olarak baktığını ve önerilerini buna göre oluşturduğunu görebiliriz. Hiç biri, diğerinin önemli bulduğu maddelere dikkat etmemişti. Her ikisinin de katkıları önemli, ancak farklıydı. Birinin, diğerinin yapacağı önerileri yapması pek olası değildi.

Bu örnekte, bir Du ve bir S yönetici bulunmasının değerini görebiliriz, ancak her ikisi de diğerinin katkılarını göz önüne almak zorundadır. İkisi birlikte raporu baştan sona değerlendirip yeteneklerini şirketin yararına kullanabildiler.

Bir terfiinin getirdiği sorunlar pek çoğumuzun aklını karıştırır. Bunlar sıklıkla Du ve S tercihlerimizi ilgilendirir. İşte merdivenin basamaklarını çıkarken sorumluluklarımız da değişir. Çoğunlukla Du olan bir iş, daha fazla S yanımızı kullanmamızı gerektirir bir hale gelebilir. Birçok kişi, terfi ettikten sonra neden daha fazla güçlük çektiklerini anlayamazlar. Bir işe başlarken, ileride neler olabileceğini de düşünmeliyiz.

Duyumsayan kişiler, S'lerin fikirlerini dinlemeye hazır olduklarında onlarla daha iyi çalışabilirler. Fikirleri eyleme dökenler genellikle Du'lardır. Ancak, Du'lar tek tek maddelere saplanıp kalabilirler ve bunların işe bütün olarak nasıl katkıda bulunacağını görmeleri gerekebilir. Du'lar geleceğe bakmaya çalışmalıdırlar.

Sezgisel kişiler, kendi fikirlerini ve planlarını Du'lara danışmaya hazır olduklarında onlarla daha iyi çalışabilirler. Çünkü Du'lar bu fikirlerin uygulamada işe yarayıp yaramayacağını söyleyebilirler. Sezgisel kişiler, şu anın ayrıntılarına dikkat etmelidirler, çünkü geleceğe ilişkin düşüncelerine kapılıp bunları unutabilirler. Genellikle şu anda yaşamadıkları için zaman duygularını geliştirmeleri gerekli olabilir.

Düşünenler ve Hissedenler

İşte hem Dş hem de H'lerin bakış açılarını göz önüne alırsak, işimiz daha dengeli hale gelir ve iş kararlarımız daha sağlam olur. Durumlara dışarıdan bakabilme üstünlüğüne sahip olan Dş'ler kafalarını kullanarak daha analitik ve mantıklı davranabilirler, hataları görebilir ve iyi eleştirilerde bulunabilirler. Sıklıkla diğer insanlara açık bir dille yazılmış belgeler sunarak düşündüklerini söylerler. Bunlar, işte yükselmek ve birçok işi değerlendirmek ve yürütmek için önemli niteliklerdir.

Ancak, H'lerin de aynı derecede önemli üstünlükleri vardır. Onların yeteneği insanlarla uğraşmak ve onları anlamaktır. Genellikle iyi iletişim kurarlar. İnsanların duyguları ve onlarla olan ilişkiler H için önemlidir ve çalışanların uyumlu ve mutlu olmalarını sağlama yolunda büyük katkılarda bulunur. Düşünenler fikirlerini kağıt üzerinde daha iyi sunabilirler, ancak H'ler büyük olasılıkla bir fikrin veya raporun içeriğini kabul etmeleri için insanları ikna yoluna gidecektir. İnsanlara işin karlı yönlerini gösterecek şekilde konuşabilirler.

İşte Dş'ler sıkı ve nesnel olma eğilimindedirler. Onlar şirket için çalışır; H'ler ise daha esnek ve özneldirler. Şirketteki insanlarla ve onlar için çalıştıklarını hissederler. Bazen bu tutumlar çatışabilir. İşte bir örnek:

Orta büyüklükte bir tekstil firması fabrikalarından birini kapatmak zorunda kalmıştı ve bu, işten çıkarmalar olacağı anlamına geliyordu. İki personel müdürü 30 kişinin durumunu kesinleştirmek için bir araya geldi. John ve Peter günlük işlerinde birbirinden ayrı çalışıyordu, ancak bugün işten çıkarmanın ayrıntılarını konuşmak için buluştular. John bir Dş ve Peter de bir H'dir.

'Yapılacak tek bir şey var' dedi John, ' bu da, 30 kişinin de katılacağı bir toplantı düzenlemek ve lafı dolaştırmak ye-

rine doğrudan işten çıkarılacaklarını söylemek. Aynı zamanda, işten çıkarılma koşullarını da bildirebiliriz. Sen buna katılıyor musun Peter?' Peter duraksıyordu -H olduğu kadar da İ'dir- ve pek mutlu görünmüyordu. 'Bir grup toplantısında aniden böyle bir şey ortaya atıvermek biraz zalimce, John. Çoğu için bu haber bomba gibi düşecek, bakacak ailesi olanların eve gidip bu haberi verdiklerini düşünebiliyor musun?' 'Peter, zor olduğunu biliyorum, ben de yıllar önce işten çıkarılmıştım ve gerçekten de çok kötüdür. Benim başıma geldiğinde ben gülümseyip buna katlanmak zorunda kaldım ve hemen başka bir iş aramaya başladım. Bu insanlar için hiçbir şey yapamam, onlardan kurtulmak zorundayız ve şirket için çalışmama dönmem lazım.'

John'un önde gelen düşüncesi, bu işi çabucak bitirmekti, bu sayede yeniden şirket için yaptığı en iyi işi yapmayı sürdürebilecekti. Peter için ise önde gelen, çıkarılacak insanların hisleriydi. Peter şöyle devam etti: 'Her kişiyi tek tek görüp bunu onlara yumuşak biçimde söylemeli ve yeni bir iş bulmaları için yardım edip edemeyeceğimizi sormalıyız. Her birine referans vermeli ve başvurabilecekleri başka şirketler önermeliyiz. Bu insanların çoğu yıllardır bizimle ve bizden biraz destek ve şefkat görmeyi hak ediyorlar.' 'İyi de, zamanımız yok, Peter' dedi John, 'Gelecekte bizim için çalışmayacak olan insanlar için günler harcamamızı mı istiyorsun? Bundan şirket zarar görecektir. Biz işimizi nasıl yapacağız?'

Konuşma böyle devam etti. İkisinin de bu konuda farklı düşünceleri olduğu açıklık kazandı. Sonunda John, kendisinin gündelik işlere dönmesini, Peter'in de bu operasyonu üstlenmesini önerdi. Bu şekilde John şirket için çalışmayı sürdürebilecek, Peter de insanlara yönelik anlayışını kullanarak çıkarılacak herkese zaman ve kişisel ilgi verebilecekti. Her ikisi de Dş ve H tercihlerini kullanmış oluyordu.

Dş ve H farklarına diğer bir örnek:

Bir kağıt şirketi, yeni bilgileri almak için bilgisayar bölümüne bağımlıydı. Bir perşembe günü öğleden sonra, ana bilgisayar bozuldu ve tüm personel işi sürdürmeleri için gereken bilgiden yoksun kaldı. Bilgisayar bölümü bütün cuma çalıştı ve sonunda hatanın nerede olduğunu buldular. Pazartesiye kadar her şeyin yoluna girebilmesi için analistlerden ikisinin tüm hafta sonu çalışması gerekiyordu. Bilgisayar bölümü sorumlusu Neville (bir Dş) dağıtımdan sorumlu olan Richard'a (bir H) bilgi verdi.

'Hatanın nerede olduğunu bulduk ve Jonathan ile Anne fazla mesai yapacaklar, böylece pazartesi sabahına dek her şey normale dönmüş olacak' diye bildirdi Neville. 'Bu her ikisinin de tüm hafta sonu çalışması anlamına geliyor, ama buna değer.'

'Bu iyi haber' dedi Richard. 'Jonathan ve Anne için pek iyi bir hafta sonu olacak gibi durmuyor, ama bunu yapmaları ne iyi. Kuşkusuz çift kat ödeme yapacaksınız'

'Tabii ki hayır ve bu onların iyiliğinden değil' diye yanıtladı Neville. 'Sözleşmelerinde hafta sonu fazla mesai yapabilecekleri yazılı.'

'Biliyorum' dedi Richard, 'ama bu uzun ve sıkıcı bir iş olacak, bence çift ödemeyi hak ediyorlar. Hatta pazartesi günü de izinli olmalılar ve onlara her gün iyi yemekler getirtmeliyiz. Biraz dinlenirlerse daha iyi çalışırlar'

'Saçmalık' diye patladı Neville. 'Bu iş sözleşmelerinin bir parçası ve pazartesi sabahı her zamanki gibi işbaşı yapacaklar.'

Neville, hafta sonu çalışmanın sözleşmenin bir parçası olduğunu söylerken Dş bakış açısını ifade ediyordu. Jonathan ve Anne'in kişisel durumlarından çok, şirket için işin yapılması onu ilgilendiriyordu.

Richard ise Jonathan ve Anne'in kişisel durumlarını göz önüne alırken bir H görüşü ifade ediyordu. Onların yeme ve dinlenme gereksinimlerini düşünüyordu. Ayrıca pazartesi sabahı yorgun olacaklarını ve yeni bir haftaya başlamadan önce bir gün izni hak ettikleri fikrindeydi.

Her iki bakış açısı da ele alınmalıdır. Ne Neville, ne de Richard tutumunu değiştirmeye niyetli değildi, ancak birbirlerinin Dş ve H tercihlerini fark etmiş olsalardı, karar verirken bunu da göz önüne alabilirlerdi.

İşte Dş ve H'ler arasındaki en büyük çatışmalardan biri, gündelik önemsiz konuşmalardan çıkar. Dş için ofisteki ufak tefek işler yalnızca ufak tefek işlerdir; ancak H'ler bunları insanlara hoş davranma fırsatı olarak görürler ve insanlar da onlara karşılık verdiğinde -bir gülümseme veya içten bir teşekkür- hoşlarına gider. Bu, Dş'lerin nesnel ilişki kurma tarzıyla H'lerin daha kişisel tarzı arasındaki farklılığı gösterir. Düşünenler neden iş yerinde H'lerin 'hep gülümseme' ihtiyacı duyduğunu anlamazken, hissedenler de Dş'lerin niçin bu kadar soğuk ve duygusuz olduğunu merak ettiklerini söylerler.

Düşünenler, yalnızca işle ilgili konularla değil, bunların çalışanları nasıl etkilediğine de dikkat ederlerse, ve insanların duygularını incitmemeye özen gösterirlerse H'lerle daha iyi çalışabilirler. Düşünenler farkında olmadan insanların duygularını incitebilirler. Duygularını daha güç ifade ederler. Bunu sakin bir şekilde yapabilirlerse, insanlar da onların neler hissettiklerini anlayabilirler.

Hissedenler, her şeyi kişisel olarak almazlarsa Dş'lerle daha iyi çalışabilirler. Hissedenler, kendilerinin sorumlu olmadığı durumlarda bile hemen her şeyi kişiselleştirirler. H'ler birisiyle aynı fikirde olmasalar bile düşündüklerini söyleyebilirlerse, bu herkesin de açık olmasını kolaylaştıracaktır.

Dş'lerle H'ler arasındaki farklılıklar genellikle diğer tipler arasındakilerden daha kolay çözümlenebilir, çünkü kar-

şılıklı olarak birbirlerinin bakış açısının değerini anlayabilirler. Her ikisi de nasıl hissettiklerini ifade edebildiğinde, her iki görüşü de göz önüne alan kararlar vermeleri kolaylaşır.

Yargılayıcılar ve Algılayıcılar

Y'lerin *daha* düzenli, planlı ve yapılandırılmış bir yaşam tarzını yeğlediklerini, A'ların ise tüm bunları *daha az* tercih ettiklerini biliyoruz. İşte de bu farklılıkları ortaya çıkar ve en büyük çatışmaların nedeni bunlar olabilir.

İşin türü ne olursa olsun, Y'ler ve A'lar farklı tarzlar benimserler. Y'ler mutlaka işin tamamlanmasını isterler ve en kısa zamanda bunu yapmaya uğraşırlar.

Bir işi geciktirmek için iyi bir neden yoksa, Y iş bittiğinde kendini mutlu hisseder ve planlar yaparak bunlara uyar. Y'ler bir kez harekete geçtiğinde onlarını durdurmak veya fikirlerini değiştirmek güçtür -bilgiler veya koşullar değişse bile -çünkü yeni girdilere açık değillerdir. Dışadönük yargılayıcılar olasılıkla çok çabuk karar verip hemen eyleme geçerler.

Algılayıcılar ise işlerine farklı bakarlar. Yapılacak bir iş olduğunda olabildiğince çok bilgi toplamayı severler ve bazıları işi olabildiğinde geç bitirmeyi sever. Yaptıkları işin esnek olmasını isterler ve iş ilerledikçe değişikliğe açık olmaktan hoşlanırlar. Bir işi bitirme tarihi uzaksa, bu tarih yaklaşana dek elle tutulur bir iş çıkarmayabilirler. Bazen, bir işi bitirmek için çılgın bir telaş içine girmeleri gerekir!

İşte Y'ler ve A'lar arasındaki en büyük çatışmalar Y'nin bir şeyi bitirmek için acele etmesi ve A'nın işi ucu açık bırakıp esnek olmayı istemesinden kaynaklanır. Algılayıcılar, Y'ler tarafından bir şeyi bitirmeleri için kendilerine sürekli baskı yapıldığını hissettiklerinde sinirlenirler. Buna bir örnek verelim.

Bir iç dekorasyon şirketi, önemli müşterilerinden biri için bir ön sunum üzerinde çalışıyordu. İş, idare binasına yapılan ek bir binayla ilişkiliydi ve Geoff ve Marianne bu işte ortak çalışıyorlardı. Bitmiş planları teslim etmeleri için bir ay süre tanınmıştı. Geoff ve Marianne birbirlerini ofisten tanıyorlardı, ancak daha önce birlikte çalışmamışlardı. Her ikisi de bu önemli kontrat için seçilmiş olmaktan hoşnuttu.

Kahvelerini içerken projeyi nasıl yürütecekleri üzerinde tartıştılar. Her ikisi de S olduğu için havada fikirler uçuşuyordu. Geoff-güçlü bir Y- bir saat sonra bir toplantıya katılacaktı, bu nedenle defterini çıkardı ve her birinin gelecek hafta neler yapması gerektiğini yazmalarını önerdi.

Ancak Marianne projenin bu erken safhasında kendini bağlamak istemediği için seçeneklerini açık tutmak istiyordu. 'Kütüphaneye gidip neler olduğuna bakacağım, bir şeyler çıkınca seni ararım. Şimdilik bir acelemiz yok, iş başlayınca fikirlerimizi değiştirebiliriz' dedi. Marianne'ın sözlerinden, onun bir A olduğunu tahmin edebiliriz.

Geoff hayrete kapılmıştı. Tartışmalarının amacının, çıkacak fikirlerin gelecek hafta eyleme geçirilmesi olduğunu düşünmüştü; böylece, bir hafta içinde projenin bel kemiğini oluşturup daha sonra bunları eyleme sokabilirlerdi. Bir şeylerin kağıt üzerinde belirlenmesini istedi, böylece çalışmaya başlayabilirdi. Marianne'in kaygısız tutumu onu huzursuz etmişti, çünkü o üzerinde çalışacak somut bir şeylere gerek duyuyordu. Ayrıca, bir Yargılayıcı olarak toplantısına gecikmek istemiyordu. Marianne'in tutumundan duyduğu şaşkınlığı katı bir dille ifade ettikten sonra eşyasını topladı ve hızla uzaklaştı. Geoff akşam o günü değerlendirdiğinde, projeyle ilgili hiçbir ilerleme kaydedilmemiş olduğunu düşündü.

Marianne ile böylesine verimli bir zaman geçirdikten sonra neden bazı fikirler üzerine eyleme geçmeleri için onu ikna edemediğini anlayamıyordu.

Marianne'in de aklı karışmıştı. Ne olmuştu da Geoff toplantının sonunda böyle öfkelenmişti? O da iyi bir toplantı yapmış olduklarını ve projeyi konuşarak önemli yol katettiklerini düşünüyordu. Öyle görünüyordu ki, Geoff bir şeyleri belirleyip kağıda dökmek istiyordu ve kendisinin de aynını yapması için baskı yapıyordu. Saçmalık! Son haftaya kadar kimse belirli bir şeyler yapamazdı; projeyi toparlamadan *önce* olabildiğince çok bilgi toplayabilecekleri bir zamana ihtiyaçları vardı.

Her ikisi de projeyi ciddiye almıştı, ancak tarzları farklıydı. Bir Y olan Geoff olabildiğince erken başlama gereği duyuyordu. Kağıt üzerinde elle tutulabilir bir şeyler görmek istiyordu. Böylece kendi üzerine düşeni tamamlamaya çalışabilecekti. Yaptığı işi denetleyebilmek ve zamanında yetiştirebileceğine emin olmak istiyordu.

Marianne farklı bir şekilde çalışıyordu. Proje onu heyecanlandırmıştı ve bu konuda bir sürü bilgi toplamak istiyordu. Kendini belirli bir şeye bağlamadan önce olabildiğince fazla araştırma yapmak arzusundaydı. Sıklıkla bir şeyleri kesinleştirmeyi son ana bırakan birisiydi ve her şeyi bitirmek için geç saatlere kadar çalışmak zorunda kalıyordu. Aslında son anda acele etmek istemezdi, ama nedense hep böyle oluyordu. Doğrusu bu onu çok rahatsız etmiyordu, ancak diğer insanların bazen bundan rahatsız olduklarını görebiliyordu.

Proje üzerinde çalıştıkları bir ay boyunca her ikisi de gergindiler; bir takım işleri aynı zamanda bitirdikleri enderdi. Geoff sürekli işin son halini çıkarması için

Marianne'e baskı yapıyordu ve o da sürekli Geoff'u atlatmaya çalışıyordu.

Geoff ve Marianne Y ve A yaşam tarzları hakkında bilgi sahibi değillerdi. Geoff'un işleri bitirme ihtiyacı ile Marianne'in her şeyi değişikliğe açık tutma ihtiyacı çatışıyordu. Eğer ikisi de diğerinin çalışma tarzını anlayabilmiş olsaydı, birbirlerinden beklentileri daha gerçekçi olabilirdi. Marianne olasılıkları ve bilgileri toplama yeteneğini kullanabilir, ancak Geoff'un bunları düzenleme ihtiyacını anladığı için bunu zamanında bitirebilir ve Geoff da kesin bir şeyler yapmaya başlayabilirdi; ancak o da daha iyi bir şey çıktığında değişiklik yapmaya hazır olabilirdi.

Y'ler ve A'ların işlerini nasıl yürüttüklerini gösteren diğer bir örnek de bir yiyecek şirketinden.

Şirketin bilgi işlem müdürü sekiz kişilik bir bölümün başındaydı. Yakın çalıştığı bir müdür yardımcısı vardı. Müdür, Jim bir Y, yardımcısı Oliver ise bir A idi.

Her sabah Jim ve Oliver bölümde o gün yapılacak işleri konuşmak için bir araya geliyorlardı. Ne yapılacağına karar veriyorlar ve Oliver diğer altı kişiye bunları aktarıyordu.

Her günün sonunda Jim işin neden bir türlü tamamlanmadığını anlayamıyordu. Bazı günler diğerlerinde daha verimli olmakla birlikte, kötü günlerde işin çoğu yarım kalıyordu. Bazen Jim geç vakte kadar kalarak ertesi sabah için şirkete gereken önemli bilgileri toparlıyordu. Sonunda bu konuda Oliver'la konuşmaya karar verdi. Anlaşıldı ki, gün boyunca bölüme yeni talepler geldikçe Oliver ekipten o gün için planlanan işi bitirmeden önce bu taleplerin karşılanmasını istiyordu. Sonunda, o gün için belirlenen işler hiç bitirilemiyor ve şirketteki diğer bölümler şikayet ediyorlardı.

Oliver, bir A olarak, bir şeyler çıktıkça onlarla uğraşmayı seviyordu. Bölüme yeni bir talep geldiğinde buna öncelik tanıyordu, kuşkusuz bir diğer talep gelene dek. Gününü diğer altı çalışana yeni işler getirmekle geçiriyordu. Gün boyu yeni işler geldikçe, başlangıçta planlanan işlerin en arkaya kalacağı açık!

Jim öfkelenmişti ve her sabah Oliver'la birlikte planladıkları işlerin yapılmasında ısrar etti. Bir hafta boyunca bunu uyguladılar, ancak bunun da işe yaramadığını gördüler. Her gün için planlanan işler tamamlanıyordu, ancak gün boyu gelen yeni işlerin hiç birine başlamaya fırsat kalmıyordu. Bu işlerden bazıları öncelikliydi ve diğer bölümler gereken acil bilgileri alamadıkları için şikayet ediyorlardı.

Jim ve Oliver Y ve A tercihlerini fark ettikten sonra bunları daha olumlu bir şekilde kullanmaya çalıştılar. Aralarında, Oliver'ın öğleye kadar planlanan işleri kesintisiz yürütmesine karar verdiler. Öğle yemeğinden sonra, yeni gelen işleri de göz önüne alarak, günün kalanı için yeniden program yapacaktı. Öğleden sonra geç vakitte gelen acil işleri de Jim'e soracaktı. Bu yöntem çok daha iyi işledi. Yeni yöntemi diğer bölümlere açıkladılar ve şikayetler kesildi.

İşte Y'ler ve A'lar arasındaki geçimsizliğin en sık nedenlerinden biri de dakiklik ve zaman konusudur. Y'ler bir randevu verdiklerinde tam söylenen saatte orada olurlar ve herkesin de aynısını yapmasını beklerler. Saat 10.00 için planlanan bir toplantı en geç 10.02'de başlamalıdır. İnsanlar 10.05'te hala ortalıkta dolaşıyorlarsa, Y'ler vaktin boşa harcandığını düşünürler. Yargılayıcılar, özellikle de DşY olanlar zamanı iyi kullanırlar, çünkü dikkatlerini ellerindeki işten çelmek çok zordur.

Algılayıcıların zamana karşı tutumları farklıdır ve bu işte de kendini gösterir. Toplantının başlayacağı saatte onlar ancak hazırlanmaya başlar ya da gitmek üzere yola çıkarlar. Yakın bir yerdeyseler ve hazırlık yapmaları gerekmiyorsa, zamanında ulaşabilirler. Uzaktalarsa ve hazırlıkları son ana bırakmışlarsa, geç kalabilirler, bazen çok geç.

İş yerinde Y ve A çatışmasına diğer bir örnek:

> Bir işletme fakültesinde çalışan Sue ve Janice ayda bir Janice'in patronu Steven'ın başkanlığında yapılan bir toplantıya katılırlar. Janice ve patronu Y'dir ve Janice Steven'ın dakikliğe verdiği önemin farkındadır. Steven toplantıya hep kendi arabasında, diğer müdürlerle birlikte gider ve Janice ile Sue da Sue'nun arabasında giderler. Sue bir A'dır ve gün boyu hep geç kalır. Sue ve Janice toplantıya nadiren zamanında yetişebilirler, çünkü Sue asla zamanında çıkmaya hazır olamaz. Sue geç kalmaktan rahatsız olmaz, ancak Janice bundan çok utanır ve sıkılır- özellikle de Steven'ın dakikliğe verdiği önemi bildiği için. Birkaç ay boyunca toplantıya geç kaldıktan sonra Janice Steven'la bu konuda konuşur ve patronu onu arabasında götürebileceğini söyler. Janice kendini çok daha iyi hisseder, ancak Sue Janice'ın bir kaşık suda fırtına çıkardığını düşünmektedir.

Y'ler iş ilerledikçe yeni bilgileri almaya açık olurlarsa, A'larla daha iyi çalışabilirler. Ayrıca, karar vermeden önce diğer seçenekleri de gözden geçirmeye istekli olurlarsa, son kararları daha dengeli olacaktır. Algılayıcılar, Y'lerin bu kadar katı ve esnemez davranmamasını isterler. İşin teslim tarihi üzerinde anlaşmaları durumunda, Y'ler A'lara baskı yapmamaya çalışmalıdırlar.

Algılayıcılar, işi teslim tarihinde bitirdikleri takdirde, Y'lerle daha iyi çalışabilirler. A'lar bir işi tarihinde teslim et-

mezler veya sözlerini tutmazlarsa, Y'ler sabır gösteremez ve onlara olan güvenlerini kaybederler. Y'ler A'lara güvenilmeyeceği kanaatine varırlarsa, onlar hakkında kötü konuşurlar ve onlarla çalışmaktan kaçınırlar. A'lar Y'lerle randevulaştıklarında bunlara mutlaka uymalıdırlar. Algılayıcıların aynı anda yürüyen bir sürü projeleri olabilir. Bir seferde bunlardan bir veya ikisine yoğunlaşırlarsa teslim tarihlerine uymaları mümkün olabilir.

Bu bölüm iş yerinde çıkan çatışmaların bazılarına ve tip konusunu anlamakla bunların bazılarından nasıl kaçınabileceğimize dair fikir verdi. Bir sonraki bölümde tip daha geniş bir bağlamda ele alınacak ve mizacımızın ihtiyaçlarımızı ve davranışlarımızı nasıl etkilediği gösterilecek.

7

İŞ TATMİNİ: TİPLER VE İŞ

Şimdi, her tipin iş tatminini nasıl bulabileceğini ve işin bazı alanlarında nasıl daha başarılı olabileceğimizi görelim.

Doğal yaşam örüntülerimizi ve yeteneklerimizi kullanmanın yollarını bulduğumuzda, kuşkusuz birçok işte başarılı ve mutlu olabiliriz. Zıddımız olan tipe ilişkin bilgi sahibi olmak da yararlı olacaktır. Örneğin, bir DDuDşY tip, İSHA tipi de anlamalıdır, tabii o da onu. Bu, kendimiz hakkında daha fazla bilgi edinmemizi sağlayacaktır, çünkü zıt tipimiz bizim zorlandığımız bazı şeyleri gösterecektir; böylece bunlardan kaçınabiliriz.

Tipler ve İş Tatmini

DSHY

Enerjisini dış dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler; kişisel öznel değerlere göre karar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

DSHY için işinde insanlarla kişisel temas halinde olmak önemlidir. İletişim becerileri mükemmeldir. DSHY'lerin insanlardaki en iyi yönleri ortaya çıkarma konusunda gayret-

lidirler. Medya ve halkla ilişkiler alanlarında başarılı olurlar. Ayrıca öğretmenlik, satıcılık ve yardımcı mesleklerde de iyidirler. DSHY'ler çok kişi tanırlar ve bu konudaki gayretleri onların gözde yöneticiler ve danışmanlar olmalarını sağlar; işleri grup yönetmekle ilgiliyse, örgütleme becerilerini kullanabilirler. DSHY'ler meslektaşlarına karşı destekleyici ve projeler konusunda coşkuludurlar. Düzenli bir şekilde çalışmayı tercih ederler. Sadece uygulamaya yönelik ya da uzun süre tek başlarına çalışacakları işler onları çöküntüye uğratır.

Bir projedeki pratik ayrıntıları atlamamaya çalışmaları ve her duruma nesnel bir açıdan bakmaları onların yararına olabilir.

İSHY

Enerjisini iç dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler; kişisel öznel değerlere göre karar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

Sessiz, çalışkan ve manevi yönü güçlü olan İSHY'lerin özgün bir düşünüş tarzları vardır ve bunu diğer insanlar için kullanmak ihtiyacındadırlar. Kendilerine zarar verse bile, çevresindekilerin sorunlarına çare ararlar. İnsanların duygularını anlama konusunda derin ve neredeyse gizemli bir yetenekleri vardır. Her insanın içindeki bireyselliği ortaya çıkarmak İSHY lerin hoşuna gider. Bireysel terapi veya öğretmenlik yoluyla insanların duygusal gereksinimlerini karşılamayı severler. Sıklıkla lisan ve araştırma konularında yeteneklidirler. Yaratıcı bir işte tek başlarına verimli şekilde çalışırlar ve projeleri yürütürler. İSHY'ler diğer insanlara da yapabileceklerinin en iyisini yapmaları için ilham verirler. Her şeyi düzenli bir şekilde yaparlar ve güvenilirdirler. Dünyanın somut kargaşası içinde yer alan ulaşım ve inşaatçılık gibi meslekler bu tipe pek uymaz.

Çevrelerinde olup biteni pratik anlamda fark etmesi ve sesini yükseltmeye çalışması bu tipin yararına olabilir.

DSHA

Enerjisini dış dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler; kişisel öznel değerlere göre karar verir; esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

Zeki, gayretli ve dışa açık olan DSHA'ların büyük bir kişisel çekicilikleri vardır ve çeşitli işlerde başarılı olabilirler. DSHA'lar yeni fikirler ve projelerdeki potansiyeli çabucak görür ve bunları uygulamaya sokma ve insanları desteklemeleri için ikna etme konusunda eşsizdirler. DSHA'lar canlı ve eğlendirici insanlardır. Enerjileri bulaşıcıdır. Bu onları reklamcılık, satıcılık, aktörlük ve yazarlık alanlarında başarılı kılar. Çoğu DSHA'nın değişiklik ve çeşitliliğe ihtiyacı vardır. İşlerinde sürekli hareket halinde olmak isterler. Gazetecilik DSHA'lara uyar, çünkü bu işte sürekli yeni şeylerle karşılaşabilirler. DSHA'lar için onları fazla rutin ayrıntıya boğan işler uygun değildir; yoğunlaşmakta güçlük çekerler, sıkılırlar ve bazı pratik ayrıntıları göz ardı edebilirler.

Kendilerini fazla sayıda işe bağlamamaları ve ellerindeki işi bitirmek için gereken ayrıntılara dikkat etmeleri yararlı olabilir.

İSHA

Enerjisini iç dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler; kişisel öznel değerlere göre karar verir; esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

Bir İSHA'nın kişiliğinin büyük kısmı işyerindeki kişiler için gizli kalabilir, çünkü birisini çok iyi tanımadıkça duygularını göstermez. İSHA'lar yeteneklerini birçok işte kullanabilirler, ancak yaratıcılıklarını ve kişisel niteliklerini kullanmalarına izin veren işlerden daha çok tatmin alırlar. İSHA'lar sıklıkla lisan, sanat, müzik ve araştırma konularında uzmanlaşırlar -işlerini coşku ve sadakatle yaparlar. Patron olarak İSHA'lar işbirliği ve esnekliğe önem verirler. Manevi yönü olan işler onlara çekici gelir. Uygulamaya yönelik ve tekrarlayıcı işler onları tatmin etmez. Kişisel bir düzeyde katkıda bulunma gereği duyarlar ve psikoloji, danışmanlık ve eğitimle ilgili işler, işletmeden daha çok ilgilerini çeker. İSHA'lar kendilerini bir işten sorumlu bulduklarında, diğer insanların çalışmasını denetlemek onları yorar.

İSHA'lar kendilerini diğer insanların sorunlarıyla aşırı yüklememeye dikkat ederlerse ve önemli işleri bitirmelerine engel olacak yan işlere dalmazlarsa bu onların yararına olacaktır.

DSDŞY

Enerjisini dış dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler;mantık ve nesnellikle karar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

DSDŞY'ler dişlerini geçirebilecekleri yeni projeler içeren işlerde çalışmalıdırlar. İlerisi için planlar yapmak, işle ilgili tahminlerde bulunmak ve bu planları eyleme geçirmek konularında çok iyidirler. DSDŞY'ler başarılı müdürler, idareciler ve danışmanlar olurlar. Verimsizliği ve zaman kaybını en aza indirirler. DSDŞY'ler kontrolün ellerinde olmasını severler ve gerek gördüklerinde seslerini yükseltirler. Bilimle ilişkili her iş onlara çekici gelir. Güçlü yaratıcı güdülerini kullanabilecekleri işlere ihtiyaçları vardır. Gündelik pratik işler onları sıkar. İşin ya da müşterinin isteklerine göre gün-

den güne değişen işler onlara pek uymaz. Planları kesintiye uğramadığı durumlarda en verimli çalışırlar.

DSDşY'ler çok hızlı harekete geçmemeye çalışmalı, diğer insanların duygularını göz önüne aldıklarına ve işbirliği yaptıklarına emin olmalıdırlar.

İSDşY

Enerjisini iç dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler; mantık ve nesnellikle karar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

İSDşY'lerin yaratıcı zihinleri vardır ve iş ve diğer projelere öngörü ve özgünlük getirirler. Ayrıca, planlama ve fikirleri eyleme dökme konusunda da iyidirler. Diğer insanlar onların kayıtsız olduklarını düşünebilirler, bu nedenle de yeteneklerini fark etmeyebilirler. Bir ekibin parçası olmak yerine yalnız çalışmak onları daha mutlu eder. Hukuk veya bilimle ilgili bir meslek, yüksek öğrenim öğretmenliği veya araştırma ilgilerini çekebilir. İSDşY'ler kendi işlerini kurup yürütme konusunda iyi fikirler üretirler, ancak pratik ayrıntılara dikkat etmedikleri için başarısız olabilirler. İşte İSDşY' ler bağımsız, mantıklı ve kararlıdırlar. İş araştırma ve analizi de içeriyorsa, bilgisayarlarla veya tıp alanında çalışabilirler.

İşleri sürekli olarak insanlara sıcak ve dostça davranmalarını gerektiriyorsa, bu İSDşY' leri tüketebilir. Fikirlerinin pratik olup olmadığını diğer insanlarla tartışmaları ve eleştiriler konusunda dik başlı davranmamaları onların lehinedir.

DSDşA

Enerjisini dış dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler; mantık ve nesnellikle karar verir; esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

DSDşA'lar hızlı ve yaratıcı oldukları için çeşitlilik içeren işlere ihtiyaç duyarlar. Birçok şeye el atabilirler. Sürekli fikir ürettikleri için girişimci olabilirler. Fikirlerini bir işi başlatmak veya geliştirmek için kullanabilecekleri işler onlara uyar, ancak bu fikirler eyleme döküldüğünde, DSDşA'lar başka birinin işi yürütmesini tercih ederler. Ürün veya hizmet ilgilerini çekiyorsa, pazarlama ve satışı iyi yaparlar. Gazetecilik, mühendislik, halkla ilişkiler gibi kendilerine meydan okuyan ve ilgilerini uyanık tutan mesleklerde çalışmaları gerekir. DSDşA'lar, onların dışadönük, konuşkan ve mantıklı tarzlarını beğenen meslektaşlarla çalışmalıdırlar. Tiyatro ilgilerini çekebilir. Rutin, pratik işler uzun süre ilgilerini çekmez, çünkü değişiklik ve çeşitliliğe ihtiyaçları vardır.

DSDşA'lar ellerindeki işi bitirmeden başka bir işe geçmemeye dikkat etmeli ve kendilerine destek veren kişilere bunu takdir ettiklerini göstermelidirler.

İSDşA

Enerjisini iç dünyadan alır; bilgiyi örüntüler ve ilişkiler yoluyla işler; mantık ve nesnellikle karar verir; esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

İSDşA'lar çekingen kişilerdir ve genellikle düşüncelerini çevrelerindeki kişilerle paylaşmazlar. Bunun sonucunda, birçok kişi onların karmaşık, uyumcu ve yaratıcı zihinlerini fark etmeyebilir. İSDşA'lar için sıradışı entelektüel ve bilimsel yeteneklerini kullanabilecekleri işler bulmak kolay olmayabilir. Bilgisayar sistemleri ile ya da bir proje için araştırma konusunda başarılı olabilirler. Fikirleri genellikle soyuttur ve entelektüel iç görüleri vardır, ancak bu fikirleri eyleme dökmek pek ilgilerini çekmez. Başka biri bunu yapmazsa, bu fikirler yitip gidebilir. İSDşA'lar sakin bir ortamda yalnız çalıştıklarında en verimli olurlar. Tutarsızlıkları çabucak görebilirler. İSDşAların tekrarlayıcı ve yaratıcı olmayan işlere

kendilerini bağlamaları olasılığı düşüktür, çünkü böyle bir iş onları sıkar.

İSDşAlar fikirlerini pratik bir şekilde meslektaşlarına da-nışmalı ve o anki sorumluluklarını yerine getirmeyi unutmamaya çalışmalıdırlar.

DDuDşY

Enerjisini dış dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; mantık ve nesnellikle karar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

DDuDşY'ler gerçekçi iş dünyasında yetenekli. pratik ve ayağı yere sağlam basan kişilerdir. Mükemmel organizasyon nitelikleri ve ticaret konusundaki uzmanlıkları hemen göze çarpar, ve sıklıkla idareciliğin en üst basamağına yükselirler, danışmanlık yaparlar. DDuDşY'ler hükümet ve orduda çalışıyorlarsa pratik sorunlarla iyi başa çıkabilirler. DDuDşY'lerin meslektaşlarına karşı açık sözlü, konuşkan ve mantıklı davranmaları olağandır. Neler olup bittiğinin farkındadırlar ve herkesin kendi işini yapıp yapmadığını denetlerler. Sonuca ulaşmak için adım adım ilerlemek gerektiren pratik işleri severler ve düzensiz bir iş çevresinde, ya da uçuk fikirler karşısında sabırlı davranamazlar. DDuDşY'ler tıbba girdiklerinde genellikle pratisyen, cerrah veya kadın doğumcu olurlar.

DDuDşY'ler birlikte çalıştıkları insanların duygularını göz önüne alırlarsa ve diğer insanların görüşlerini dinlerlerse bu onların yararına olacaktır.

İDuDşY

Enerjisini iç dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; mantık ve nesnellikle ka-

rar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

İDuDşY'ler işlerini gerçekçi ve düzenli bir tarzda ciddiye alırlar, direktifleri okumaya önem verirler. En güçlü oldukları konular pratik ve ölçülebilir olanlardır. Bankacılık, sigortacılık, muhasebe ve benzeri işlerde başarılı olurlar. Okullarda, fabrikalarda ve devlet kurumlarında iyi denetleyici ve idareci olurlar. Diş hekimlerinin çoğu da İDuDşY'dir. DDuDşY'ler gibi onlar da rakamları ve pratik konuları insanların duygularıyla uğraşmaya tercih ederler. Diğerleri İDuDşY'lerin fazla işgüzar ve kişiliksiz olduklarını düşünerek onların küçük ayrıntılarla başa çıkma konusundaki güvenilirliklerini göz ardı edebilirler. İDuDşY'ler sessiz, kapsamlı ve yöntemli bir şekilde verileri denetlerler. Hayal gücü kullanmaları veya gelecekle ilgili fikirler üretmelerini gerektiren işler onlara çok zor gelir.

İDuDşY'ler diğer insanların düşünce ve duygularını göz önüne almalı ve aşırı katı ve esnemez olmaktan kaçınmalıdırlar.

DDuHY

Enerjisini dış dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; kişisel öznel değerlere göre karar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

Çok dost canlısı ve sıcak kalpli kişiler olan DDuHY'ler için diğer insanlara hizmet veren işler idealdir. Çevrelerindeki kişilerin ihtiyaçlarının farkındadırlar, başı dertte olanlara anlayış gösterirler ve iş ortamına uyum getirirler. Hemşirelik ve uygulamaya yönelik tıp alanları onlara çekici gelir. Sıcaklık, örtünme, sağlık, beslenme ve barınma gibi temel gereksinimlerimiz DDuHY'ler için önemlidir ve bunlardan biri eksik

olduğunda hemen fark ederler. İnsanların ihtiyaçlarını bu denli önemsemeleri, onları bu işler için kurulmuş olan kurumlarda çalışmaya yönlendirir. Buralarda düzenli, sadık ve çalışkan bir yapı gösterirler. DDuHY'ler içinde bulundukları toplum için de -örneğin yöredeki okul veya hastanede- para almasalar bile gönüllü olarak çalışabilirler. Kuramsal işler ilgilerini çekmez. Bir şey hakkında düşünmektense onu yapmayı tercih ederler. İlk öğretim düzeyinde öğretmenlik onlara uyar.

DDuHY'ler çatışmalardan kaçmamaya çalışmalı, diğer insanları dikkatle ve nesnellikle dinlemelidirler.

İDuHY

Enerjisini iç dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; kişisel öznel değerlere göre karar verir; yapılandırılmış ve düzenli şekilde en verimli çalışır.

İDuHY'ler diğer insanlara hizmet verebilecekleri mesleklerde mutlu olurlar. Bunu sakin, özenle ve hünerle yaparlar -sıklıkla verdikleri destek perde arkasındandır. DDuHY'ler gibi, sağlık, beslenme veya barınmayla ilişkili alanlarda çalışmayı severler. Tıp ve memurluk onlara uyar. İnsanlarla uğraşırken sessiz, ancak dostça davranırlar. Küçük çocuklara eğitim vermek de onlara uyar. Liderlik onlara göre değildir. Bir büroda çalışıyorlarsa, yapılması gereken küçük işlere dikkat ederler ve bunları yapmaya gönüllü olurlar. Müşterilere iyi hizmet sunarlar. Geç vakitlere kadar çalışmak, fazla mesai ücreti almamak sık yaptıkları şeylerdir. Bazen insanlar onları kullanabilir. Kuramlar ilgilerini çekmez; bir şeyler yapmayı tercih ederler.

İDuHY'ler yaptıkları şeyleri göstermeye çalışmalı, daha açık sözlü olmaya çalışmalıdırlar.

DDuDşA

Enerjisini dış dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; mantık ve nesnellikle karar verir; esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

DDuDşA'lar ellerini iyi kullanırlar ve mekanik gereçlerle çalışmayı severler. DDuDşA'lar fırsatları iyi görüp değerlendirebildikleri için başarılı girişimciler olabilirler. Değişen durumlara karşı uyanıktırlar ve hızla eyleme geçerek sonuç alırlar; proje gerektirdiğinde insanları bir araya getirmekte başarılıdırlar. Hareket eden makinelerle çalışacakları işler onlara çekici gelir, yapı endüstrisi ve seyahatten hoşlanırlar. İşyerindeki insanlarla ilişkilerinde ayakları yere basar ve mantıklıdırlar, aynı zamanda ikna edici de olabilirler. İşte spontan ve hünerli olabildikleri için, heyecan ve çeşitlilik arar-lar -bu olmazsa- projeleri yürütmeye olan ilgileri kaybolabilir. Bire bir danışmanlık ya da izole akademik çalışmalar onlara pek uymaz, çünkü dış dünya onları çeker.

DDuDşA'lar şu anki davranışlarının sonuçlarını düşünmeli ve diğer insanları ezip geçmekten kaçınmalıdırlar.

İDuDşA

Enerjisini iç dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; mantık ve nesnellikle karar verir; esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

İDuDşA'lar pratik dünyamızda rahatça yaşar ve hareket ederler. Sıklıkla ticarette başarılı olurlar, işleri esneklik ve değişiklik gerektiriyorsa, İDuDşA'lar çok mutlu olurlar. Sorunlara dışarıdan bakabilirler. Mekanik bir zihinleri vardır. Anes-tezist olarak başarılı olurlar. İDuDşA'lar işte çıkan krizlerden heyecan duyarlar; neler gerektiğini çabucak görüp

buna göre hareket ederler. Kararları sırası geldikçe vermek onlar için daha kolaydır. Meslektaşları onların soğuk ve uzak olduklarını düşünebilirler. Sıcak bir eş duyum gerektiren öğretmenlik ve bakım meslekleri onlara uymayabilir. İnsanlarla uğraşmaktansa nesnelerle uğraşmayı severler.

İDuDşA'lar aşırı keskin olmaktan kaçınmalı, hedefler koyarak bunlara ulaşmak için planlar yapmalıdırlar.

DDuHA

Enerjisini dış dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; kişisel öznel değerlere göre karar verir: esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

DDuHA'ların rahat, konuşkan ve pratik tarzları halkla ilişkilerde başarılı olmalarını sağlar. Herhangi bir durumda, DDuHA'ların insanları rahatlatacak bir şeyler söyleyeceğine güvenilebilir. Sağduyulu ve dost canlısı oldukları için herhangi bir satış işinde çok ikna edici olabilirler, bu nedenle değerli elemanlardır. DDuHA'lar her şeyi denemeye hazırdırlar. Spordan hoşlanırlar ve iyi antrenörler olurlar, ancak işleri kuramsal değil, uygulamaya yönelik olmalıdır. DDuHA'lar aynı anda birçok projeyle başa çıkabilirler. Canlı ve hoşgörülü oldukları için, işin toplumsal yönü onlara çok zevk verir. İş gereği uzun zaman yalnız kalırlarsa mutsuz olurlar. Soyut mantık gerektiren işler ilgilerini çekmez.

DDuHA'lar sonuçlarını düşünmeden öne atılmamaya çalışmalı, insanlarla birlikte olmak için ellerindeki işleri yarım bırakmamalıdırlar.

İDuHA

Enerjisini iç dünyadan alır; beş duyusunu da kullanabildiğinde en rahattır; kişisel öznel değerlere göre karar verir; esnek ve değişikliğe açık durumlarda en verimli çalışır.

İDuHA'ların iş konusunda yetenekleri olsa bile, alçak gönüllü ve yumuşak tutumları onları kendilerini öne çıkarmaktan alı koyar, bu yüzden değerleri anlaşılmayabilir ve kendilerini bedavaya çalışırken bulabilirler. Yetenekleri tıp ve diş hekimliği alanlarında yararlı olabilir. Diğer insanlar adına çok ikna edici olabilirler, bu nedenle iyi satıcılar olurlar. İDuHA'lar sıklıkla insanlara hizmet ve anlayış gerektiren pratik işlerde perde arkasından çalışırlar -örneğin müşteri hizmetleri bölümünde. Sıklıkla sanat yetenekleri vardır ve duygularını konuşmak yerine yaptıkları işle ifade edebilirler. İDuHA'lar çocuklar ve hayvanlara bakım verme konusunda başarılıdırlar, çünkü onların ihtiyaçlarını anında fark ederler. Liderlik veya yöneticilik gibi onlara sorumluluk yükleyen idare işleri genellikle onlara uymaz, çünkü emir vermekten çok ikna etmeyi tercih ederler.

İDuHA'lar geleceğin geniş potansiyelini değerlendirmeye ve bilgileri daha nesnel bir tarzda edinmeye çalışmalıdırlar.

Organizasyonlarda Tipin Rolü

Diğer insanlarla çalışıyorsak, büyük olasılıkla işimiz bir organizasyonun bir parçasıdır. Organizasyonlar, insan gruplarından oluşur ve bunların sayısı büyüdükçe idareleri de karmaşıklaşır. Bir amaçları vardır -bu, üretim, bir hizmet sunmak ya da dağıtmak gibi bir şey olabilir. Önemli olan, işin hedefleri ve amaçlarını netleştirmektir. Bundan sonra, ekibin her bireyinin ne için gerekli olduğunu ayırt edebiliriz. Bu bil-

giyle, söz konusu işi yürütmek için hangi tercihlerin gerekli olduğu konusunda fikir sahibi olabiliriz. Tercihlerle işi eşleştirebilirsek, iş ortamımızda daha mutlu ve başarılı olabiliriz. Büyük organizasyonlarda bu oldukça karmaşıktır, ancak bunlar bile bölümler ve ekiplerden oluşan küçük gruplara bölünebilir.

Çoğu organizasyonun bir diğer yönü de, baskın bir grup tipinin varlığıdır. Bunu, organizasyonu hangi tercihlerin yönettiğine bakarak bulabiliriz. D'ler mi yoksa İ'lerin mi, Du'lar mı yoksa S'lerin mi (vs.) çoğunlukta olduğuna bakarız. Örnek olarak, 10 çalışanı olan küçük bir iş yerini alalım. Yedi D, yedi Du, yedi Dş ve yedi Y olduğunu varsayalım. Üçer tane de zıt tip olacaktır. Bu organizasyonda, İ,S,H ve A tercihlerin azınlıkta kaldığını ve baskın grup tipinin DDuDşY olduğunu görebiliriz. D,Du, Dş ve Y arzuların ve davranışların üstün geleceğini de fark edebiliriz. Bundan sonra, bu organizasyon için DDuDşY'nin en iyi tip olup olmadığına karar verebiliriz. Eğer iş geleneksel bir tarzda üretim ve dağıtımla ilişkiliyse, bu tip tam da bu iş için gereken tiptir.

Ancak, bu organizasyon zamanının çoğunu pazardaki dalgalanmalara uyum sağlamakla geçiriyor da olabilir. Bazen on çalışanın tümünün de katılmasını gerektiren satış işlemi de temel olarak iknaya dayalı kişisel iletişimle gerçekleştiriliyor olabilir. Böyle bir durumda, DşY'ler pek rahat etmeyecek, ancak HA'lar olumlu tepki vereceklerdir. Bu durumda, grup tipinin DDuDşY olduğunu bilmek, bu iş için daha fazla H ve A gerektiğini görmemize yardımcı olacaktır. Bir kişiyi daha işe alma fırsatı çıkarsa, bu kişinin HA tipi olmasına özen göstereceklerdir.

Bir organizasyonda denge sağlamak için tipin farkında olmak gerekir. Yukarıdaki gibi DDuDşY bir organizasyonda, baskın grup tipine uyacak birisini alma olasılığımız daha yüksektir. İş için birini seçerken, bizden farklı insanları seçtiğimizi sanabiliriz, ancak çoğumuz, kendimize benzer kişiler se-

çeriz, çünkü onlarla geçinmenin daha kolay olduğunu hissederiz. Bu doğru olsa bile, beraberinde başka sorunlar getirebilir, örneğin hep birlikte yaşamsal bir noktayı gözden kaçırabiliriz, çünkü yapılması gerekenin farkında olamayabiliriz.

Çoğu işin başarılı olması için, farklı -hatta zıt-tiplerin bulunması gerekir. Bu birlikte çalışmayı güçleştirse bile, herkes için daha dengeli bir bilgi ve yargı ortamı oluşacaktır. Çevrede farklı tiplerin bulunmasının başka üstünlükleri de vardır. Bir tip için güç ve sıkıcı küçük işleri diğer bir tip hoşnutlukla ve kolayca yapabilir.

Küçük bir imalat şirketinden bir örnek verelim.

Şirket için geleceğe dönük planlar yapan bir İSDşY'nin masası müşterilerin girdiği kapının yanındaydı. Onları karşılama ve isteklerini öğrenme görevi de ona verilmişti. Kısa sürede bunu rahatsız edici bulmaya başladı, kısmen aklı işin geleceğine yönelik planlardaydı, kısmen de onun için müşterilere sıcak ve nazik davranmak ve ne istediklerini öğrenmek pek kolay değildi. Yakındaki bir masada ise bir DDuHY, vaktinin çoğunu bilgisayarda mektup yazarak geçiriyordu; o da insanlarla sohbet edebilmeyi arzuluyordu - DDuHY'ler *çok* dost canlısı insanlardır. Konumlarını değiştirmeleri önerildi, böylece İSDşY planları üzerinde kesintisiz çalışabilirdi. Dost canlısı DDuHY de kapının yanında müşterileri karşılayabileceği bir yere geldi, tam da bayıldığı şey. Gerçekte pek az değişiklik yapılmıştı, her ikisi de normal işlerini sürdürüyordu, ancak her ikisi de artık daha mutluydu ve biraz daha iyi çalışabiliyorlardı.

Mizaç ve İş Tatmini

Tiplerimizdeki farklılığı görmenin yanı sıra, iş yerinde mizaçlarımız arasındaki farkların da bilincinde olmalıyız. Beşinci bölüm Dört Mizaç üzerine genel bir fikir verir. Bu bölümde ise, bunların yaptığımız işte bizi nasıl etkileyebileceğini göreceğiz. Değişik mizaçlardan kişilerin işlerine karşı gösterdikleri farklı tutumları görmek ilginçtir.

Yaptığımız işin türü ve nasıl yaptığımız bizim için çok önemlidir, çünkü bu bize derin bir kişisel tatmin getirebilir. İşimizin yaşantımıza anlam ve önem kazandırabileceğini öne sürmek garip gelse bile, bu doğrudur. Bu tatmini ancak mizacımızın çeşitli gereksinimleri karşılandığında elde edebiliriz. Bu gerçekleştiğinde, üretkenliğimizin arttığını ve mutlu olduğumuzu fark ederiz.

Aşağıda, dört mizacın işte nasıl tatmin bulabileceği ve nasıl davranabilecekleri gösteriliyor.

SH Mizaç (DSHY, İSHY, DSHA ve İSHA)

SH'lerin dikkati insanlara yönelmiştir. Bir üretim endüstrisinde çalışsalar bile, enerjilerinin çoğunu birlikte çalıştıkları insanlara verirler. SH'ler insanların refahıyla ilgilenirler, onların sorunlarına karşı duyarlı ve anlayışlıdırlar.

İnsanlara yardım etme fırsatı buldukları takdirde birçok işte çalışabilirler. Her şeyin ötesinde, insanların duygusal ve kişisel gelişimlerine yardımcı olmayı severler. Diğer insanların duygularına karşı eşsiz bir iç görüleri ve anlayışları vardır ve bunu halkla ilişkiler konusunda, öğretmenlikte veya insanlarla iletişim kurmanın önemli olduğu herhangi bir işte kullanabilirler. SH'ler herkesin de kendileri gibi yaşam boyu bir kimlik arayışında olduğuna inanırlar.

SH'ler yaşamın hoş olmayan yönleriyle yüzleşmekte zorlanırlar ve olabildiğince bundan kaçarlar. İnsanları hoşnut etme arzuları, birçok taahhüt altına girmeleri anlamına gelebilir -özellikle de A iseler- ve sürekli olarak bunları zamanında yetiştirmeye çalışırlar. Diğer insanların duygularıyla özdeşleştikleri için, onların sorunlarıyla da aşırı yüklenirler ve bunun çok fazla zaman ve enerji harcadığını fark edebilirler. SH'ler, işte yaptıkları için sürekli onay ve takdir beklerler, bu olmazsa da depresyona girebilirler.

SH'ler yaptıkları her işe kendilerine özgü nitelikleri getirmeyi severler. İşlerinin kişisel olmasına ihtiyaç duyarlar ve bu düzeyde yürütürler. Diğer insanlarla konuşmaları ikna edici bir tarzdadır. SH için iş yalnızca mal alışverişi değil, aynı zamanda insanlar arasındaki uyumu geliştirmenin bir yoludur. Bu nedenle, danışmanlık ve ikna yeteneklerini kullanabilecekleri işler seçerler. Örneğin psikoloji veya psikiyatri, ya da personel gibi. Lisan ve edebiyatla uğraşmak da onları mutlu eder ve bu konularda çok iyi öğretmenler olabilirler. Öğrencilerine derinlikli bir anlayış aşılayabilirler.

Ekibimizde SH varsa, bunlar işlerine kişisel bir yan getirirler, iş yerinde daha insanca koşullar oluştururlar ve ekibi yapabileceklerinin en iyisini yapmaları için yüreklendirirler.

SDş Mizaç (DSDşY, İSDşY, DSDşA VE İSDşA)

İş SDş'ler için son derece önemlidir ve yaşamları bunun çevresinde döner. Onlar için akıllarını meşgul edecek bir proje veya bir fikrin varlığı çok önemlidir. Yapacakları her işin gelecekte gelişme potansiyeli olması gerekir. SDş'ler geleceğin tasarımcılarıdır.

SDş'ler projelerin ve planların gerçekleştiğini gözlerinde canlandırabilirler; bu planların nasıl işleyeceğini, sistemlerin nasıl çalışacağını ve bağlanacağını görebilirler. Ne var ki,

bun-ları açıklamaları gerektiğinde çok başarılı olamayabilirler ve diğer insanlara yeterli ayrıntı veremeyebilirler. Bu nedenle, meslektaşları ile iyi iletişim kuramayabilirler, yeterince ikna edici olamayabilirler. Fazla konuşmadıkları için de işte pek dost canlısı olarak görülmezler.

SDş'ler zekaya değer verirler ve işte bunu kullanabilirlerse mutlu olurlar. Planları iyi irdelerler ve işe genellikle bilimsel bir açıdan yaklaşırlar. Meslektaşları SDş'lerin soğuk ve garip olduklarını düşünebilirler, çünkü onlar için sıcaklık ve takdir ifade etmek kolay değildir.

SDş'lerin işte gündelik sıradan ayrıntılara sabır göstermeleri zordur, çünkü zihinleri hep gelecekle meşguldür. Hep bir adım ötesini düşünebilme yetenekleri aynı zamanda onların düşüncelerini izleyemeyen kişilere karşı sabırsız davranmalarına neden olur.

SDş'ler bir şeyler icat edebilecekleri, tasarılar ve planlar yapabilecekleri, projeler organize edebilecekleri işlere ihtiyaç duyarlar. Diğer insanlar onların huzursuz ve yerinde duramaz kişiler olduklarını düşünebilirler. Bir işi sürdürmek onların gelişme arzularını karşılamaz ve bu nedenle, icat yeteneklerini kullanabilmek için kendi işlerini kurabilirler. Bir planın kuramını oluşturmak ve ne şekillerde gerçekleşebileceğini düşünmek SDş'nin çok zamanını alır. Yaratıcılığı olmayan rutin işler onlara eziyet gibi gelir. Bir projeyi hayali olarak oluşturmada eşsizdirler, pratik ayrıntılarla ilgilenecek daha somut yaklaşımlı birinin yardımıyla bu son derece başarılı da olabilir.

Ekibimizde SDş'ler varsa, işte durgunluk olmasını önlerler. Gelecekte her şeyin nasıl olacağını gözlerinde canlandırabilirler ve bunu eyleme geçirmek için planlar yapabilirler.

DuY Mizaç (DDudŞY, İDuDşY, DDuHY VE İDuHY)

DuY'lerin nasıl gerçekçi, pratik ve düzenli insanlar olduklarını ve güvenliğin onlar için ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Onların yerleşmiş kurumları sürdürme konusunda gayret göstereceklerini ve paramızı iyi koruyacaklarını da tahmin edebiliriz. DuY'lerin bu nitelikleri kullanacakları işlere çekilmeleri de doğaldır.

Çoğu işte DuY'lerle karşılaşırız. İşimizin sürmesini sağlayan, pratik gündelik ayrıntılarla uğraşmaktan hoşlananlar onlardır. İncelenmesi gerekeni inceler, denetlenmesi gerekeni denetlerler ve insanların ve diğer şeylerin korunmasına ve izlenmesine göz kulak olurlar. Bir şirketin kağıt işleriyle onlar uğraşırlar, rakamları ve bilgileri dikkatle kontrol ederler. Ekonomi konusunda iyi oldukları için ve mallar ve ürünlere ilişkin dikkatli ve sorumlu davrandıkları için genellikle işte başarılı olurlar. Sıkı çalışmayı ve üretken olmayı umarlar. İşlerini geleneksel yollarla yürütürler ve diğerleri onların 'zamanın gerisinde' kaldığını düşünebilirler.

İşteki insanlar kısa sürede DuY'lere güvenebileceklerini anlar ve bunu takdir ederler. Pratik ayrıntılarla ilgilenmeleri için onlara güvenebiliriz. Diğer mizaçlardan kişiler DuY'lerin tutucu ve sabit fikirli olduklarını söyleyebilirler. DuY'ler onlara göre fazla kuralcı ve katıdır.

DuY'ler, bol miktarda sağduyu sahibi oldukları ve işin nasıl başarıyla yürütüleceğini iyice anlamış bulundukları için iş dünyasında başarılı olurlar. Ürünleri iyi korurlar, zamanı iyi kullanırlar ve iyi hizmet sunma konusunda sorumluluk sahibidirler. Malları kontrol ederek dikkatle depolarlar. Malların taşınması veya postalanması gerektiğinde herşey kontrol altındadır, ayrıntılar dikkatle yerine getirilir. İş yerleri çok bakımlıdır. DuY'ler bankacılık, muhasebe, sigortacılık ve öğretmenliğin yanısıra tıp ve hastaneyle ilgili işlere de yönelebilirler.

kılırlar. Dün yapmış oldukları taahhütleri bugün birisi anımsatmazsa unutabilirler. Seyahatten hoşlanırlar, bunu diğer insanlara kıyasla daha az yorucu bulurlar. İşte beş duyularını kullanma gereği hissederler.

DuA'lar çevrelerindeki dünyayı etkileyebildiklerinde mutlu olurlar. Dramatik ve eğlendirici davranmalarına izin veren işleri severler. D'ler ikna edici konuşurlar ve kendilerini ve işlerini hızla geliştirirler, İ'ler bunda biraz zorlanırlar. Makineler, araçlar ve aletlerle ilişkili işler somut, mekanik bilgilerini kullanmalarına izin verir. İşin toplumsal yönü de onlara müthiş keyif verir, çünkü en son modayı takip ederler. Müzik veya sanat dünyasında başarılı olabilirler.

Ekibimizde DuA varsa, işteki beklenmedik sorunlarla başa çıkabilirler, bir şeylerin gerçekleşmesini sağlarlar. İş ortamındaki değişikliklere kolay uyum gösterirler.

Bu farklılıkların eylem sırasında nasıl ortaya çıktığını anlamak için benzer durumlarda dört farklı mizaçtan insanların verdikleri tepkilere bakalım.

> Kısa bir süre önce, bir pazartesi sabahı, bir motor parçaları dağıtım şirketinin genel müdürü, müdürlerinden dördünü önceden haber vermeden toplantıya çağırdı. Toplantının nedeni, müdürlere şirketin dağıtım merkezlerinden birini kapattığını haber vermekti. SH müdür duygusallaştı, ekibin durumu için neler yapıldığını bilmek istedi. SDş fazla konuşmadı ve haberi sakin karşıladı; görünürde etkilenmemişti; yalnızca bu kapatmanın şirketin gelecekteki planlarında önemli bir değişiklik yapacağını söyledi. DuY kaygılıydı, değişikliğin şirketteki herkesi üzeceğini belirtti ve kapatmanın neden hatalı olacağı yolunda birkaç şey söyledi. DuA anında heyecanlandı ve hemen merkeze giderek soruna bir çözüm yolu arayacağını söyledi.

Aynı habere verilen bu farklı tepkiler, kapatmayı gerçekleştirmenin en iyi yolu konusunda fikir birliğine varılmasını güçleştirdi. Ancak, bu dört tepki genel müdüre sorun üzerine, yalnızca bir veya iki müdüre sormuş olsaydı elde edeceğinden daha geniş bir bakış açısı sağladı. Dört mizacın tümünün görüşlerine kulak vermiş olsaydı, sorunun farklı yönlerinin önemini kavrayabilirdi. Bunlar arasında:

- Kapatmadan etkilenecek ekibin durumunu değerlendirmek,
- Kapatmanın şirketin geleceği üzerindeki etkisine dikkat etmek,
- DuY'nin farkettiği gibi kapatmayla ortaya çıkacak sorunları ele almak,
- DuA'nın kapatmayı bir şekilde önleyebilecek pratik önerilerine kulak vermek.

Sonuçta verilen karar ne olursa olsun, tüm bu noktaları göz önüne almak yararlı olurdu.

Dört farklı mizacın işte değişen görüşen diğer bir örnek daha verelim. Burada, farklı mizaçların nasıl herkesin lehine kullanıldığını göreceğiz.

> Bir fabrika, artık çağ dışı kalmış yemekhanesini yeniden döşemeyi planlıyordu. Proje yöneticisi, bir İSDşY komitede çalışanları temsil eden dört kişiyi toplantıya çağırdı. İnsanlara planları önceden göstermişti ve toplantı sırasında bunlar hakkında daha fazla bilgi verdi. Kimseyi aceleye getirmeden hepsinin konuşmasını bekledi.

SH temsilci, en önemli şeyin, çalışanların mutlu bir yemek saati geçirebilecekleri bir ortam sağlanması olduğunu öne sürdü. Projenin pratik yönleri onu pek ilgilendirmiyordu. İleri sürdüğü fikirler arasında odayı dinlendirici bir şekilde

dekore etmek de yer alıyordu, ancak üzerinde esas durduğu konu, çalışanların kişisel sohbetler yapabilecekleri bir atmosfer oluşturmaktı. Bu nedenle küçük masalar daha uygun olurdu ve yemek arasının amacı herkesin bu sırada dinlenmesini sağlamaktı, böylece öğleden sonra duygusal olarak güçlenmiş halde işe dönebilirlerdi.

SDş bu fikirlere pek sıcak bakmadı; aslında bunlar gelecekte çıkabilecek sorunlara değinmediği için biraz da aşağılıyordu. DuY de, bu fikirlere karşı çıkmamakla birlikte, bunların öncelikle pratik olmadığını düşündüğü için sıcak bakmadı. DuA ise insanların iyi vakit geçirmelerinin onlara kişisel iletişim olanağı sağlamaktan daha önemli olduğuna inanıyordu.

SDş temsilci için en önemli şey bugünkü tasarımı geleceğin gözüyle yapmaktı. Önerilen planların bazılarını eleştirdi ve kendine ait, akıllıca bazı fikirler ileri sürdü. Onun fikirleri, fabrikanın genişlemesi durumunda daha fazla kişiyi alması için yemekhanenin büyütülmesine de izin veriyordu.

SH geleceği göz önüne almanın önemini görebiliyordu, ancak çalışanların kişisel yaşamı öncelik taşımalıydı. DuY ise, henüz gerçekleşmemiş bir şeyin geleceğini planlamakla ilgilenmiyordu. DuA da, geleceğe bakmak yerine, yeni yemekhanenin şu an olabildiğince heyecan verici bir yer olmasını istiyordu.

DuY temsilci, yemekhaneyi yeniden döşeme fikrini sevmemişti. Yemekhanenin eskidiğini kabul ediyordu, ancak ona göre uygulamada hala iyi işliyordu ve bu da çalışanlara bir güvenlik ve kalıcılık hissi veriyordu. Döşeme işlerinin çalışanların rutinini bozacağını düşünüyordu ve modern bir yemekhane ona göre sağlam ve güvenli bir atmosfer yaratmayacaktı. Tamamını değiştirmek yerine yemekhaneye bazı yeni düzenlemeler getirilip getirilemeyeceğini tartışmak üzere bir alt komite kurulmasını önerdi.

SH yemekhanenin düzelmesini çalışanların mutluluğu için istiyordu; bu nedenle DuY'nin onu olduğu gibi bırakma arzusunu desteklemiyordu. SDş bir şeyleri değiştirmekten yanaydı ve DuY'nin yemekhanenin şimdiki üstünlüklerini saymasını dinlemeye yanaşmıyordu. Bunu yemek saatinin daha eğlenceli ve aktif geçmesi için bir fırsat olarak gören DuA, eski yemekhanenin değiştirilmesinden yanaydı.

DuA temsilci yeni yemekhanenin daha heyecan verici bir yer olmasını istiyordu. Bunun, çalışanların yemek saati boyunca zevk alabilecekleri ve iyi vakit geçirebilecekleri bir yer olmasını istiyordu; masa tenisi ve bilardo gibi basit sporların ve küçük bir barın da eklenmesini önerdi. Tüm bunlar yemek masalarıyla aynı alan üzerinde bulunursa, insanlar yemekten sonra dolaşıp bir şeyler yapabilirlerdi.

SH buna karşıydı, ona göre aşırı aktivite çalışanların birbirleriyle daha samimi ve yakın olmalarını engelleyebilirdi. SDş, DuA'nın önerisinin gelecekte yemekhanenin değiştirilmesini güçleştireceğini hissediyordu. DuY ise yemekhanenin dağınık ve disiplinsiz bir yer haline geleceğinden korkuyordu.

Proje yöneticisinin İSDşY olduğunu, buna göre mizacının da SDş olduğunu biliyoruz. Beklediğimiz gibi, o da SDş temsilcinin görüşlerine katılıyordu. Ancak, mizaç konusunda bilgili olduğu için diğerlerinin görüşlerini de değerlendirmeye özen gösterdi. Sonuçta şunlar göz önüne alındı:

- SH'nin çalışanların dinlenebileceği ve birbirleriyle ilişki kurabilecekleri bir atmosfer yaratma arzusu. Bu yemekhanenin bir ucunda gerçekleştirildi.
- SDş'nin şu anki tasarımı gelecekteki gelişme ve genişlemeye de açık olacak şekilde ayarlama arzusu dikkate alındı.
- DuY'nin son bir karar vermeden önce projeyi yeniden gözden geçirme arzusu önemsendi. Bunu yapınca, gerçekten

de yeni bir yemekhaneye ihtiyaç olduğu görüldü ve inşaatın, çalışanları olabildiğince az rahatsız etmesi için elden gelen yapıldı.

DuA'nın eğlence ve aktivite arzusu, salon oyunları ve çekici bir bar kurularak gerçekleştirildi.

Sonuçta herkes istediğine kavuşmuş oldu. Bunun, projeyi bütün olarak desteklemelerine büyük katkısı oldu, hatta diğerlerinin isteklerinin karşılanması için de çaba harcadılar.

Bu bölüm, işteki konumumuzu nasıl geliştirebileceğimiz ve çatışmadan nasıl kaçınabileceğimize dair bize bir fikir verdi. Mizacımızı göz önüne almanın önemini de gördük. Tip ve mizaca ilişkin anlayışımız derinleştikçe bunun gibi birçok durumla da baş etmemiz kolaylaşır.

8

EĞİTİM: SINIFTA OLUP BİTENLER

Doğduğumuz andan itibaren -belki de daha öncesinde- çevremizdeki dünyaya ilişkin bilgiler almaya ve yeni şeyler öğrenmeye başlarız.

Hepimiz farklı şekillerde öğreniriz. Çocukların küçük yaşlarda bile farklı şeylerden hoşlandıklarını görebiliriz; favori oyuncakları vardır, farklı insanlara ilgi gösterirler ve farklı oyunlar oynarlar. Aynı ailedeki çocukların kendine özgü bireyler oldukları kısa sürede anlaşılır. Bu farklılıklar, çocukların dünya hakkında bir şeyler öğrenme tarzlarında açıkça kendini gösterir.

Okuldaki ilk yıllarımızda pek az seçim şansımız vardır, ancak ortaokula geçtikten sonra doğal eğilimlerimiz belirginleşir ve seçimler aracılığıyla bireyselliğimizi ortaya koyabiliriz.

Bilgiyi özümseme ve öğrenme tarzımız büyük oranda tipimize bağımlıdır; benzer şekilde, eldeki bilgiden en çok yararlanmamız da tipimize uygun olmasına bağlıdır.

Bilgiyi Nasıl Alırız

D'ler birşeyler öğrendiklerinde genellikle onlar hakkında konuşurlar, böylece doğru anlayıp anlamadıkları belli olur. Çocuklar genellikle herkese bildikleri her şeyi söylerler, diğer insanlar da onların neler bildiğini görebilir. İ'ler bir şey hakkında konuşmaya karar vermeden önce bilgi toplamayı sevdikleri için, kendilerini pek ortaya koymazlar. Çocuklar da bilgiyi içlerinde saklayabilirler. İnsanları dışa vurdukları davranışlarına göre değerlendirirsek, D'lerin daha akıllı ve parlak olduklarını düşünebiliriz, ancak bu gerçeği yansıtmaz.

Du ve S'lerin bilgiyi farklı yollardan aldıklarını zaten biliyoruz: Du'lar gerçekleri ve gözlerinin önündekini doğru kabul ederken, S'ler bilgiyi, başka bilgilerle örüntüler ve ilişkilerle bağlantı kurarak alırlar. Sezgisel kişiler bir şeyi nasıl kullanacaklarını anlamadan önce teorisini bilmek gereği duyarlar. Du veya S olmamızın en önemli ayırıcısı bilgiyi özümseme ve kullanma tarzımızdır.

Düşünenler, özellikle de SDş'ler kendilerine mantıkla ve akılcı şekilde sunulan bilgileri severler. Öznel bir şekilde sunulan materyali pek öğrenemezler. Çocukluklarında, bir şey yapmaları için önce iyi bir neden gösterilmiş olması gerekir. Hissedenler, ister yetişkin, ister çocuk olsunlar, ödevlerini genellikle öğretmeni memnun etmek için yaparlar, karşılık beklemeden sınıftakilere yardım ederler ve sınıfta uyumsuzluk olduğunda öğrenmeleri gecikebilir.

Yargılayıcılar, öğretmen kendilerine hangi konuları işleyeceklerini söylediğinde daha güvenli hissederler. Karşılarına ne çıkacağını bilmek isterler, ve sürekli değişiklik yapan A öğretmenler Y'lerin dengesini bozar. Algılayıcılar, neyle karşılaşacaklarını bilmemeyi yeğlerler, bilgiyi sırası geldikçe alırlar. Bir ders veya kurs hakkında ayrıntılı bilgi verilirse artık onun zevki kalmaz ve ders başlamadan önce ilgilerini yiti-

rebilirler. A'ların çoğu, projeler ve yazılı ödevler için gereken materyali düzenleme konusunda yardıma gerek duyar.

Nasıl Öğreniriz: Mizacı Göz Önüne Alın

Çocukların nasıl öğrendiğini anlamanın iyi bir yolu da dört mizacı gözden geçirmektir. Kuşkusuz okul öğrenme sürecimizin yalnızca bir parçasıdır ve aşağıdaki tanımlar, çocuğun tüm dünyasını kapsar. Hepimizin farklı türden zekası olduğunu ve farklı şeylerde başarılı olduğumuzu görmemize yardım ederler.

Sezgisel-Hisseden (SH) Mizaç

SH çocuklar mutlaka öğretmenlerin gözdesidirler, öğretmek için insanı teşvik ederler. Hem öğretmenleri hem de arkadaşlarını memnun etmeyi severler. Küçük yaştan itibaren sınıftaki atmosferden kendilerini sorumlu hissederler ve diğer çocukların duygularına karşı aşırı duyarlıdırlar. İlişkileri onlar için son derece önemlidir. Kendilerini ve çevrelerindeki kişileri anlamak da önemlidir. SH çocuklar duygusal ve idealisttirler, büyük beklentileri olduğu için sıklıkla büyük düş kırıklıkları yaşarlar.

SH'ler öğrenmeyi severler ve her şeyin her şeyle ilişkisi olduğunu görerek bilginin anlam ve önem taşıdığını düşünürler. Onlara kişisel dikkat göstermeyen bir öğretmen olduğunda öğrenmekte güçlük çekerler. Herkesi memnun etmek için kendilerini ortaya koyarlar ve öğretmenlerinden teşvik görme ihtiyacı duyarlar. Sınıfta herkesin katkıda bulunduğu tartışmalardan hoşlanırlar, çatışma ve kavgalardan nefret ederler.

Alfabeyi ve okumayı çabuk öğrenirler. Lisan öğrenmek de onlar için kolaydır ve kendilerini yaşlarının çok üstünde

sözcüklerle ifade edebilirler. Kitaplardan çok şey öğrenirler, kitap kurdu haline gelirler. Büyüdükçe, edebiyattan hoşlanmaya başlarlar, öyküleri duyarlılıkla ve öznel bir tarzda okurlar. Onlar için nesnel bir yaklaşım daha zordur.

Sezgisel-Düşünen (SDş) Mizaç

SDş çocuklar, küçük yaştan itibaren bilgiye susamış gibidirler. Zekaya değer verirler ve yalnızca öğretmenlerinin konuştuğu konuda uzman olduğunu düşünüyorlarsa ona saygı duyarlar. Bir şeyle ilgilendiklerinde, kendi başlarına bu konuda bir sürü bilgi toplarlar. Bilgiyi soyut yollardan alırlar ve beyinlerini zorlayan derslerden hoşlanırlar. Genellikle akademik yaşamları parlaktır.

Bir şeyler öğrendiklerinde, bilginin mantıkla desteklenmiş olmasını isterler. SDş çocuklar küçük bilim adamlarıdır ve sıklıkla araştırma ve bilimsel konularda çalışmaya yönelirler. Sınıfta pek söz dinlemedikleri, diğer çocuklarla iletişimde zorlandıkları ve bazen kaba olabildikleri için öğretmenler için zor öğrencilerdir.

SDş çocuklara gerçekleri tek başına vermek yetmez, gerçeklerin ardında ne yattığını ve nelerle ilişkili olduklarını bilmek isterler. Özellikle İSDş olan çocuklar diğer çocukların oyunlarına ve genel konuşmalara katılmadıkları için garip görünebilirler. Aile ve okulun istediği yoldan değil de kendi yollarından giden bağımsız çocuklardır. Bir şeyleri sistemli şekilde düzenlemek SDş çocuk için kolaydır. Zekidir ve mantıklı fikirlerle uğraşmayı sever.

Duyumsayan-Yargılayıcı (DuY) Mizaç

DuY çocuklar, zihinlerinde bir takım kuramları depolamaktansa bir şeyler yapmayı severler. Bilgiyi beş duyularıyla alırlar. Her şeyi adım adım özümseyerek öğrenirler. Ça-

lışabilecekleri güvenli bir çevre yaratırlar. Kendi başlarına keşifler yapmaları beklenmez. Gerçeklere dayalı soruları çabuk yanıtlarlar ve iyi bir bellekleri vardır. Uygulamaya yönelik ödevler DuY'ye çok uyar, bir amaç veya ürün elde etmek için çalışmayı severler. DuY çocuklar, ne yapacaklarının ve nasıl yapılacağının söylenmesinden hoşlanırlar. Derslerin düzenli bir şekilde verilmesi gerekir. Serbest ödevler veya projeleri sevmezler, daha yaratıcı ödevlerde güçlük çekerler.

Öğretmenler DuY çocuklara güvenebilirler; ödevleri konusunda sorumluluk sahibidirler. DuY küçük yaştan itibaren okula uyum sağlar. Sınıfın bir parçası olduğunu hisseder ve okulun rutini ve yapısından hoşlanır. Sınıf başkanlığı veya diğer sorumlulukları düzenli ve eksiksiz şekilde yerine getirir. Küçük yaşlarda bile terbiyeli olmaya ve hizmet etmeye çabaladığı gözlenebilir. Onlar için iyi bir karne almak önemlidir.

Duyumsayan-Algılayıcı (DuA) Mizaç

DuA çocuklar, DuY'ler gibi, bir şeyler *yaparak* öğrenmelidirler. Yazılı veya sözlü şeyleri daha güç öğrenirler. Okulda biraz hareket ve özgürlüğe ihtiyaç duyarlar. Filmler ve resimlerle öğrenebilirler, çizim yapmayı severler. Bir konuyla ilgili yapabilecekleri bir şeyler varsa, daha çabuk öğrenirler. İnsanlara sorular sorarak da bir şeyler kaparlar.

Oyun oynamaktan hoşlanırlar. Bir ders sırasında bir şeylerle uğraşmaları gerekir; kuramlar ve seminerler onlar için çok soyuttur. Görsel malzeme DuA'ları çeker, eğlenceden zevk alırlar. Görme, duyma, dokunma, koklama ve tatma duyuları kullanılmalıdır ve çevrelerindeki şeyler kendiliğinden öğrenilir. DuY'ler gibi DuA'lar da beş duyu yoluyla öğrenir ve pratik ödevler konusunda çok iyidirler. Rekabet, risk ve heyecan onları teşvik eder.

Büyük olasılıkla ihtiyaç duydukları şeyleri okulun ilk yıllarında öğreni.ler. Yaşları büyüdükçe dersler onlara fazla kuramsal gelmeye başlar. Böyle olunca da, derse olan ilgilerini kaybederler ve yaramazlık yapmaya ve davranış sorunları göstermeye başlayabilirler. Sıklıkla öğretmenler -ilkokul öğretmenleri büyük olasılıkla DuY veya SH olurlar- DuA'ların geri zekalı veya künt olduklarını düşünürler. Ancak, DuA'nın aktif olmasına izin verildiğinde, başarılı olma olasılığı yükselir. Kıpırdamadan oturması ve bilgiyi yalnızca aklında tutması isteniyorsa, DuA sınıfın çok gerisinde kalabilir ve eğitimini sürdürmeyebilir. Yüksek öğrenime devam eden DuA'ların sayısı azdır, çünkü burada kuramlar daha ön plandadır. DuA çocuk için dersler yalnızca teoride kalmamalı, yaşamda pratik ve etkin olarak kullanılabilecek olmalıdır.

Öğretmenler

Şimdiye dek çocukların dünya hakkında bir şeyler öğrenmek için farklı yollar seçtiklerini ve bunların küçük yaşlarda ortaya çıktığını gördük. Koşullarımıza bağlı olarak, büyüdükçe bu özelliklerimiz az ya da çok gelişir. Okuldan ayrıldığımızda, ne yaparsak yapalım yaşam boyu öğrenmeyi sürdüren kişiler olabiliriz. Her şeyi kendi tarzımızda öğreniriz ve bir iş seçtiğimizde içgüdüsel olarak bizi ilgilendiren ve öğrenme tarzımıza uygun bir işe yöneliriz.

Erişkinliğe geçerken bazılarımız öğretmen olur ve kendi tarzımızda öğretiriz. Belli bir tip ve mizaçtaki bir ilkokul öğretmeninin sınıfında 16 farklı tip olabilir. Öğretmenle aynı ya da benzer tipte çocuklar sınıfta kendilerini çok rahat hissederler. Bu çocuklar, bilgiyi hoşlarına giden şekilde alacaklar ve öğretmenle konuşmakta zorlanmayacaklardır; aynı derecede, öğretmen de onların sınıfta başa çıkması kolay öğrenciler olduklarını düşünecektir.

Ne var ki, öğretmene benzemeyen çocuklar büyük güçlük çekebilirler ve öğretmen de onlara bir şeyler öğretmenin çok zor olduğunu düşünebilir. Erişkinler için de aynı şeyler geçerlidir. Kendimize benzer birisiyle bir şeyler öğrenirken hiç zorlanmayız. Buna tek istisna, SH öğretmen olabilir, o diğerlerinin bakış açısından bakabilir ve çocuklara bir şeyleri nasıl öğretebileceğini kavrayabilir.

Mizaçlarına bakarak farklı öğretmenlerin tutumlarını ve yöntemlerini daha iyi anlayabiliriz.

Sezgisel-Hisseden (SH) Öğretmenler

SH'ler genellikle iyi öğretmenlerdir, yeteneklerini kullanmalarına izin verdiği için çok sayıda SH bu mesleği seçer. Öğretme işinin kişiliklerin açığa çıkarılması olduğuna inanırlar ve bu sürecin bir parçası olmaktan hoşlanırlar. Kişisel olarak ilgi ve şefkat gösterdikleri için çocukların çoğu onları severler.

SH öğretmenler genellikle lisan, edebiyat ve müzik gibi sanatsal konulara yönelirler. Bu konuları doğal olarak kavrayabilirler ve kolaylıkla bunları aktararak öğrencilerin de ilgisini çekerler.

SH'ler öğrencilerin kişisel ilişkiler yoluyla birbirleriyle iletişim kurmasını teşvik ederler ve kendileri de sınıfa sıcak bir hava katarak öğrencileriyle kişisel ilişkiler kurarlar. SH öğretmenler öğrencilerin derslere katılımda bulunmasını isterler. Sınıfta tartışmalar açarlar, herkesin katılmasını teşvik ederler ve küçük grup projeleri oluştururlar.

Öğretmenlerin kendilerini böyle adaması, sıklıkla fiziksel ve duygusal olarak yüklenmelerine neden olabilir. Zaman zaman, öğrencilerinin sorunlarını da üstlenirler. SH öğretmenler, eğitimin çocukların kişisel gelişimini teşvik etme anlamına geldiğine inanırlar.

Sezgisel-Düşünen (SDş) Öğretmenler

Sayıları fazla olmasa da, SDş öğretmenler yüksek öğretime ilgi duyarlar ve onlara ilkokullardan ziyade üniversitelerde rastlarız. Bu sistemde mutsuz olduklarını düşünenler işi bırakabilirler. Zekaya ve bilime önem verdikleri -ve bundan anladıkları- için daha bilimsel konularda öğretmeyi severler. Matematik, lisan ve felsefe gibi daha soyut konular da ilgilerini çeker. Fen öğretmenlerinin az sayıda olmasının bir nedeni de SDş'lerin az sayıda olmasıdır.

SDş'ler gerekenden fazla konuşmaktan hiç hoşlanmazlar ve öğretmen olduklarında, öğrencilere gereksiz açıklamalar yapmadan bir şeyler aktarmaya çalışırlar. SDş çocuklar için bu sorun yaratmaz, ancak diğerleri sıklıkla öğretmenin yeterli ayrıntı vermeden, fazla hızlı gittiğini düşünürler. Sınıfın hazır olup olmadığına bakmadan öğrencileri zorlayabilirler.

SDş öğretmenlerin kendileri için yüksek standartları vardır ve sınıftan da yüksek standartlar beklerler. Takdir ve teşvik konularında cimridirler. Öğretmek için seminerler, sınavlar ve projelere başvururlar ve kendi öğrenme sevgilerini sınıfa aktarırlar. Zeki öğrencilere karşı daha iyidirler, yavaş öğrenenlere pek sabır göstermezler. SDş öğretmenler çocukları bilgilerini ve zekalarını arttırmaya teşvik ederler.

Duyumsayan-Yargılayıcı (DuY) Öğretmenler

DuY öğretmenler bu mesleğin bel kemiğidirler. Okula sosyal bir sorumluluk yüklerler. Tarih ve gelenek duyguları güçlüdür ve bunların varlığını sürdürmesi için katkıda bulunmaktan hoşlanırlar. Öğretim sistemine kolayca uyum gösterirler, kuralları ve yasakları destekler ve pekiştirirler.

DuY'ler daha ziyade tarih, coğrafya, ev ekonomisi gibi pratik ve gerçeklere dayalı konularda öğretmeyi severler. İş-

letme ve ticaret konularını da iyi öğretirler. DuY öğretmenler çocukları pratik dünyada yaşamaya ve sorumlu yurttaşlar olmaya hazırlamak isterler. Çocukları muhasebecilik, bankacılık, sigortacılık ve öğretmenlik gibi kararlı mesleklere yöneltirler.

Öğretme yöntemleri, planlı ve düzenli bir şekilde adım adım öğretmeye dayanır. Tekrarlar ve sınavlarla çocukların öğrenip öğrenmediğini kontrol ederler. Çok sayıda DuY öğretmen bulunduğu için DuY çocuklar okulda kendilerini çok rahat hissederler. DuY öğretmenler, bir çaba gösteren her çocuğa karşı sabırlı davranırlar ve çocuklara bir denge duygusu aşılarlar. Çocukları yararlı ve güvenilir olmaya teşvik ederler.

Duyumsayan-Algılayıcı (DuA) Öğretmenler

Şu anki eğitim sistemi pek az DuA'yı öğretmenliğe çeker ve bunun sonucunda bu meslekte azınlık oluştururlar. DuA öğretmenler, bekleneceği gibi, işlerinde aktif ve doğal davranabilecekleri bir çevreye ihtiyaç duyarlar. Yapılandırılmış bir zaman çizelgesi ve planlı dersler üzerine kurulu öğretim işi pek azının ilgisini çeker.

Yine de, DuA'lar heyecan verici öğretmenler olurlar. Sınıfa etkinlik ve eğlence getirirler. Genellikle sanat, müzik, tiyatro ve spor gibi aktif konularda eğitim verirler. Daha soyut konulara ilgileri azdır. Çocuklarla bir şeyler yapmayı severler; resimler ve filmler gösterirler, demonstrasyonlar yaparlar; oyunlar ve yarışmalar düzenlerler. İlgilerini çeken başka şeyler yüzünden ders programını göz ardı edebilirler. Ev ödevleri vermeyebilir, ya da bunları kontrol etmeyebilirler.

DuA'lar sıklıkla sistem ve kurallardan sıkıldıkları için ve kendileri olmalarına izin verilmediği için uzun süre bu işi sürdüremezler. Çocuklukta örnek alacak birilerine ihtiyaç du-

yan birçok DuA çocuk bulunduğu için bu şanssız bir durumdur. DuA çocukların okula uyum sağlamakta güçlük çektiklerini gözlemlemiştik; bunun bir nedeni de çok az sayıda DuA öğretmen bulunmasıdır. DuA öğretmenlerin sayısı daha çok olsaydı, DuA çocuklar okulu daha çok sevebilir ve daha çok öğrenebilirlerdi. DuA öğretmenler çocukların içlerinden geldiği gibi yaşamalarını, her şeyi kendi başlarına keşfetmelerini teşvik ederler.

Çocuklara baktığımızda, tip ve mizaçlarındaki farklı öğrenme kalıplarını görebiliriz. Aynıları yetişkinlerde de gözlenebilir. Yetişkinlerin mizaçlarına göre ne şekillerde öğrendiklerine bakarak bunun doğruluğunu kanıtlayabiliriz.

Yetişkinlerde Öğrenme: Mizacı Göz Önüne Alın

Sezgisel-Hisseden (SH) Mizaç

SH'ler deneyimlerden öğrenirler, onlar için öğrenme süreçlerinde kişisel gelişimleri önemli bir rol oynar. Dünyayı bir bütün olarak algılarlar, olup biten her şeyi dünyayla ilişkilendirirler.

Öğrenme SH'ler için kişisel bir şeydir, insanların yaşamlarında bir fark yaratmalıdır. SDş'ler gibi SH'ler de bilgiyi soyut yollardan alarak bunu genelde yaşam görüşlerine uydururlar. Yine SDş'ler gibi, DuY ve DuA'lara kıyasla daha akademik insanlardır.

SH'ler kendileri ve diğer insanların kişisel katılımı olduğu sürece öğrenmeye bağlıdırlar. Çalıştıkları konulara kendilerine özgü bir içgörü kazandırırlar. Birey olarak fark edilmek ihtiyacı duyarlar ve kişisel katkıları takdir edilmelidir.

Sezgisel-Düşünen (SDş) Mizaç

Öğrenme SDş için yaşam boyu süren bir işlemdir, ancak öğretilenleri kabul etmeleri için öğretmenlerinin zeki olduğunu bilmelidirler. Her şeyin ötesinde SDş'ler kendi başlarına öğrenmeyi severler, bir konuya ilgi duyduklarında kendi başlarına çalışırlar. Çalıştıkları konunun bir amacı olması gerekir.

SDş'ler bilgiyi soyut yollardan alırlar ve bunu ilgili bölümlere sınıflar ve analiz ederler. İstedikleri şeyi araştırarak bulmaya hazırdırlar ve topladıkları bilgi geleceğe yansıtılır. Veriler mantıksız görünüyorsa ya da üretken değilse SDş'ler tarafından küçümsenir, çünkü verimliliğe değer verirler.

Yüksek standartları olduğu için genellikle kendilerini gereksiz yere zorlarlar. Mantıklı ve ileriye dönük düşünceleri için takdir edilmeleri gerekir.

Duyumsayan-Yargılayıcı (DuY) Mizaç

Okulun bitmesi yaklaştıkça DuY'ler genellikle hangi işi hedeflediklerini daha net bilirler. Yetenekleriyle, işletme ve ticaretin hemen her alanında ve bankacılık, muhasebecilik, sigortacılık ve tıp gibi geleneksel mesleklerin tümünde başarılı olabilirler.

DuA'lar gibi onlar da bir şeyler yaparak öğrenmeyi sürdürürler. Ancak DuA'ların tersine düzenli bir şekilde, verileri ve pratik bilgileri adım adım toplayarak öğrenirler. Yalın gerçekler, gerektikçe kullanılmak üzere zihinlerinde depolanmıştır.

DuY'ler dünyada ve toplumda neler gerekliyse onları öğrenirler ve pratik katkılarda bulunmaya çalışırlar. Sorumlu ve çalışkan oldukları için takdir edilmeleri gerekir.

Duyumsayan-Algılayan (DuA) Mizaç

DuA'ların yaşı ilerledikçe okulun çekiciliği giderek azalır. Dersler daha soyut hale geldikçe DuA çok sıkılmaya başlar.

DuA'lar kısa görsel sunumlarla iyi öğrenirler, özellikle de bununla ilişkili bir şeyler yapabilirlerse. Bir şeyler yapabildiklerinde ya da tiyatro veya spor da işin içindeyse dikkatlerini verebilirler.

Okulu bıraktıktan sonra çoğunlukla pratik deneyimler yoluyla bir şeyler öğrenirler. Yetenekleri bir şeylere dokunarak, gözlerini, kulaklarını, burunlarını ve ağızlarını kullanarak gelişir. DuA'lar çevrelerinde neler olup bittiğini görerek öğrenirler ve en gerçekçi kişiler olarak yaşamaları takdir edilmelidir.

Okulda öğrenmenin Du bir etkinlik olarak başladığını ve düzey yükseldikçe daha S haline geldiğini anımsamalıyız. Özellikle ilk öğretimde çok sayıda DuY öğretmenin varlığı, okulların DuY kurallara göre yönetilmesine neden olur. Orta öğretimde, öğrencilerin kişisel gelişimleri üzerine büyük etkisi olan SH öğretmenlerin varlığıyla bu durum dengelenir. Eğitim düzeyi yükseldikçe daha kuramsal ve akademik hale geldiği için S öğrencilerin ve öğretmenlerin sayısı da artar, özellikle üniversitede.

Sınavların daha ziyade S öğretmenlerce hazırlanması anlamlıdır. Bu sınavlar Du'lardan ziyade S'lere uyar. S'lerin bilgi ve zekaya bakışları Du'lardan farklıdır.

9

AİLELER

Son yıllarda bireyin kişisel gereksinimlerinin daha fazla farkına varmaya başladık. Artık farklı yaşam ve varoluş biçimlerini daha kolay kabul ediyoruz ve birbirimize karşı daha hoşgörülü davranıyoruz. Ne var ki, kişisel gereksinimlerimiz daha fazla kabul gördükçe, aile daha fazla baskı altına giriyor. Aile yaşamında birçok değişiklikler oluyor. Pek azımız bu değişikliklerden etkilenmediğini söyleyebilir. Baba, anne ve çocuklardan oluşan birleşik aile birimi giderek sınırlarını yitiriyor. Artık çoğumuz bir şekilde genişlemiş ailelerin parçası haline geldik. Bunun neden olacağı baskıları anlamak zor değil.

Tüm aileler için, tiplerdeki farklılıkları kavramak yararlıdır, çünkü her ailede bireylerin farklı ihtiyaçları, değerleri, umutları ve hırsları olacaktır. Belki de ailelerin nasıl olup da birlikte yaşadıklarına şaşmalıyız. Bu farklılıkların bizi nasıl etkilediğine geçmeden önce, iki noktayı ele alabiliriz.

Aile Dinamikleri

Öncelikle, çevremizdeki dünyaya bakışımızı oluşturan, aile içinde yaşadığımız deneyimlerdir. Tüm ailelerin bizimki gibi olduğunu düşünmek kolaydır. Kuşkusuz bu doğru değil-

ılır ve eninde sonunda bunu keşfederiz. Kendi ailemizdekiler-ilen farklı kişilerin yaşadığı dünyaya uyum göstermemiz gerekir. Yine de, ana-babamızın ve ailemizin etkisi, her şeyi almaya en açık olduğumuz küçük yaşlarda içimize kazınır.

İkinci olarak, aile ilişkilerimiz içimizde çok güçlü duygular uyandırır. Bize benzeyen ya da benzemeyen insanlarla yaşamak zorunda kalırız ve bir şekilde geçinmeyi öğrenmemiz gerekir.

Etki veya Tip

Aile yaşamının parçası olan bazı durumları ele alalım. Baba bir tiptir, anne de büyük olasılıkla başka bir tip. Onların benzerlikleri -ya da farkları- çocukları üzerinde büyük etki yapar. Benzer tipteyseler, olasılıkla birçok konuda anlaşırlar ve kendi özelliklerini çocuklarına da aşılamaya çalışırlar. Buna karşın benzemeyen tiplerse, çocukları farklı yönlere çekilebilirler, yine de dünyaya daha geniş bir pencereden bakabilirler.

Diğer etkiler de söz konusudur. Baskın ebeveyn çocuklarına olasılıkla kendi özelliklerini aşılamaya çalışır - özellikle de onlarla daha çok vakit geçiriyorsa. Genellikle, çocukta da aynı olan tercihi hemen fark eder, üzerini çizer ve sıklıkla çocuğun yararına, ama bazen zıt tercihin zararına, bunu vurgular.

Çocuğun bakış açısından baktığımızda, bir ebeveyniyle benzer tipteki çocuk onda kendine bir yandaş bulur ve olasılıkla o ebeveyni tercih eder. Belirgin olarak farklı tipteki bir çocuk ise ana-babasıyla anlaşmazlıklar yaşayabilir. Aynı şey kardeşler için de geçerlidir. Benzer tiplerin ortak çok şeyi vardır ve genellikle birlikte olmaktan hoşlanırlar; zıt tipler sıklıkla anlaşamazlar. Uyumsuzluk ve çatışma çıkması için tek bir tercihin bile farklı olması yetebilir.

Aile içinde bazı tercihlerin baskın olduğunu görebiliriz. Bir aileden örnek verelim:

Baba İDuDşY

Anne DSDşY

Kız DDuHY

Oğul DDuDşA

Bu ailede üç kişi D, üç kişi Du, üçü Dş ve üçü Y'dir. İ, S, H ve A yalnızca birer kişide mevcuttur. D, Du, Dş ve Y tercihlerin diğerlerine üstün olduğun kolayca görülebilir. Bu ailede DDuDşY tipin baskın olduğunu söyleyebiliriz, diğer insanlar da onları bu tipten bir aile olarak göreceklerdir.

Bu tercihlerin bu ailede nelere yol açtığına bakalım. Üçü D, yalnızca baba İ. Üç D'nin kendi aralarında konuşması ve babanın neden onlara katılmadığını merak etmeleri kaçınılmazdır. Baba, kendi kişisel alanını kurmak için kendini çekme gereği duyar, o bunu yaptıkça, diğerleri daha fazla insan içine çıkması için baskı yaparlar; bu da daha fazla içine kapanmasına neden olur.

Üç kişi Du; tek S anne. Üç Du'nun konuşmaları olasılıkla çevrelerindeki dünyanın olayları ve pratik ayrıntıları ve yaşamlarındaki gündelik olaylar üzerine olacaktır. Anne, soyut düşünce tarzı olan tek bireydir. Fikirlerini söze döktüğünde, ailenin diğer bireyleri onu izleyemez. Anne kendini engellenmiş hisseder ve üç Du sıklıkla onun 'aklının havada' olduğunu düşünür.

Aynı şey Dş ve H için de geçerlidir. Yalnızca DDuHY olan kız bir H'dir. Kendisinin ve diğer insanların duygularıyla neden bu kadar uğraştığını diğerlerine anlatamaz. Üç Dş her şeye daha nesnel ve akılcı yaklaşırlar, bu da H kızın nasıl hissettiğini açıklamasını zorlaştırır. Aile de Dş baskın olduğu i-

çin, tek H kendi değerlerine ve duygularına önem verilmediğini düşünür.

DDuDşA olan oğul dışında ailenin kalanı Y'dir. Y'ler düzenlidirler ve ilerisi için planlar kurarak her şeyi zamanında yaparlar. A olan oğul, önceden ayarlamalar yaparak kendini bağlamayı reddettiği ve sırası geldikçe karar verdiği için diğerlerini sürekli sinirlendirir. Ailece dışarı çıktıklarında nadiren zamanında hazır olur ve çoktan hazırlanıp onu bekleyen üç Y'yi öfkelendirir. Bu ailede Y baskındır ve A, ailenin onu denetlemeye çalıştığını hisseder.

Bu bölümde daha sonra bu aile çatışmalarının nasıl çözümlenebileceğini göreceğiz.

Bir ailede baskın tercihler varsa, bunlar aile bireylerinden beklenen davranış tarzı haline gelir. Çocuklar küçük olduğunda bu baskın tercihler ana-babadan gelir, büyüdükçe kendi tercihleri de baş gösterir. Ana-babalar okul konusunda kendi tercihlerini teşvik ederler ve çocuklar bir meslek seçtiğinde, kendi doğal tercihlerinden ziyade ana-babalarının seçimine yönelebilirler.

Birbirinden farklı ana-babaların önemsediği bazı şeylere bakalım. Bunlar, çocuklarında bulunmasını istedikleri niteliklerdir.

Ana-Babaların Etkisi

Dışadönükler çocuklarını dost canlısı ve dışa açık olmaya teşvik ederler. Onların kendi başlarına oynadıklarını görürlerse, diğer çocuklara katılmalarını söylerler. Dışadönükler, çocuklarının içe kapanık olacaklarından korkarlar, bu nedenle onların etkinliklere katılmaları, arkadaş edinmeleri için her türlü gayreti gösterirler.

İçedönük ana-babalar D çocukların çok talepkar olduğunu düşünürler ve onları daha sessiz olmaya teşvik ederler, onların değer verdikleri şeylere günün birinde çocukların kendiliklerinden değer vermeye başlayacaklarını umarlar. İçedönükler çocuklarıyla sakin bir şeyler yapmaktan hoşlanırlar, ancak çocuklarına İ olmaları için baskı yapmazlar. Olasılıkla kendileri gürültülü insanlar olmadıkları için, D çocuğun dost canlısı ve dışa açık olduğunu görmek hoşlarına gider.

Duyumsayan kişiler çocuklarına gerçekleri anlatarak çok zaman geçirirler. Çocuklara dünyayla başa çıkmayı öğretmek için onlara somut bilgiler vermenin önemli olduğunu düşünürler. Genellikle onlara pratik işler öğretmeye özen gösterirler. Çocukların pratik olarak neler yapabileceğinden ziyade, bunlar *hakkında* neler konuşabileceklerini önemserler.

Düşünenler çocuklarının mantıksal düşünüş geliştirmelerini isterler. Çocukta bu doğal olarak gelişmiyorsa, Dş'ler onlara yaptıkları mantıksızlıkları gösterirler. Her şeyi ayrıntısıyla inceleyip anlamlı savlar ortaya koymayı öğretirler. Düşünenler, aptalca veya duygusal yanıtlar veren çocuklara pek fazla sabır gösteremeyebilirler.

Hissedenler, çocuklarını çevrelerindekilere anlayışlı ve şefkatli olmaya teşvik ederler. Bunu kendi yaşamlarında gösterirler ve çocuklarının da diğer insanlara ilgi ve takdir göstermesini sağlamak için çok titizlenirler. H ana-baba için bu mantık veya disiplinden daha önemlidir.

Yargılayıcılar çocuklarını düzenli bir yaşam sürmeye teşvik ederler. Çocukları küçükken onların yaşamını Y'ler düzenler, ancak büyüdükçe bunu kendilerinin yapmasını beklerler. Okula ya da aile toplantılarına geç kalan veya hazırlıksız giden çocuklar, onların üretken, kararlı ve hazırlıklı olmalarını isteyen Y ana-babaları öfkelendirir.

Algılayıcılar ana-baba olarak daha rahattırlar. Çocuklarının yaşam hakkındaki gerçekleri kendilerinin keşfetmesine

izin verebilirler. Zamana ilişkin olarak daha esnektirler. A ana-babalar çeşitli şeyler öğrenmeleri ve denemeleri için çocuklarına fırsatlar vermeyi severler.

Ana-Babalar: Mizacı Göz Önüne Alın

Ana-baba olduğumuzda mizacımıza uygun olarak, çocuklarımızı önemli olduğunu hissettiğimiz özellikleri geliştirmeleri için teşvik ederiz Farklı mizaçlardan ana-babaların nasıl davrandıklarını ve çocuklarına öğrettikleri bazı şeyleri görelim.

SH'ler çocuklarının diğer insanların yaşamlarına iç görü ve hayal gücü kazandırabilecek özgün insanlar olmalarını isterler. Onlara çeşitli yaratıcı fırsatlar tanırlar ve zihinlerini farklı düşünme ve hissetme yollarına açık tutmalarına yardım ederler. SH için hayal gücü az olan, fikirlerle ilgilenmeyen ya da çevresindekilere karşı duyarsız davranan bir çocuğu anlamak zordur.

SDş'lerin çocukları için yüksek standartları vardır. Onların entelektüel olarak zihinlerini geliştirmelerini isterler. Ne istediklerini bilmelerini ve her şey hakkında mantıklı düşünmelerini beklerler. Çocuklarının düşünme süreçlerini kullanarak bilgilerini geliştireceğini umarlar ve beceriksizliğe tahammül edemezler. SDş için hayal gücünden yoksun ve mantık yürütemeyen bir çocuğu anlamak zordur.

DuY'ler çocuklarını güvenilir ve dengeli yetişkinler olmaları için eğitirler. Onlara sorumlu vatandaşlar olmayı, toplumun ihtiyaçları için çalışmayı öğretirler. Okulda sıkı çalışmaya ve ailenin mantıklı bireyleri olmaya teşvik ederler. DuY ana-baba için hayal dünyasında yaşayan bir çocuğu anlamak zordur; DuY ana-babalar, dağınık veya zamanın farkında olmayan bir çocukla baş etmekte güçlük çekerler.

DuA'lar genellikle rahat ana-babalardır. Çocuklarının yabani otlar gibi kendi kendine büyümelerine izin verirler. Onlara çevrelerinde olup bitenlerin pratik yönlerine dikkat etmeyi ve herşeyi hatırlamayı öğretirler. Gerçekçi fırsatları onlara gösterirler ve çocuklarını bunlardan sonuna kadar yararlanmaya teşvik ederler. DuY gibi, DuA ana-baba için de hayal dünyasında yaşayan veya çevresindeki dünyada olup bitenlerden habersiz bir çocuğu anlamak zordur.

Çocuklar: Tip, Mizaç ve Davranış

Farklı tip ve mizaçlardan ana-babaların çocuklarına karşı tutumlarını gördükten sonra, farklı tip ve mizaçlardan çocukların ne şekillerde davranabileceğini ve aile içindeki tutumlarını görelim. Küçük yaşlarda çocuklara hangi tipe dahil olduklarını soramasak bile, sıklıkla bunu dışarıdan gözleyebiliriz.

Dışadönükler

Dışadönük çocuklar, ailenin diğer bireylerinin kendi yaptıklarına dikkat etmesini isterler. Örneğin eve veya odaya girdiklerinde diğerleri bunu fark ettiklerini göstermelidir. İçedönük ana-babalar bunu ender olarak yaparlar. Dışadönük çocuklar, ana-babalarının ve kardeşlerinin sürekli onlarla konuşmalarına, yaptıkları veya düşündüklerine ilişkin yorumlarda bulunmalarına ihtiyaç duyarlar. Bu olmazsa, D'ler ailedeki İ'leri bir şeyler söylemeye zorlarlar, İ'ler de bundan nefret eder. Dışadönükler genellikle önerilere açıktır ve hemen eyleme geçebilirler. D çocuklar daha dışarı dönük oldukları ve bize ne hissettiklerini anlattıkları için onları anlamak daha kolaydır, çevrelerinden olumlu eleştiriler alırlar.

İçedönükler

İçedönük çocuklar sıklıkla odalarına kaçarak orada zaman geçirirler. Böyle bir durumda D'ler onları kovalar ve rahatlarını bozarlar. İçedönükler saatlerce kendi başlarına oyalanabilirler, çünkü her şeyi kendi hızlarında öğrenmek ve özümsemek isterler. İçe kapanık, utangaç ve sessiz olma eğilimindedirler. Aile dostları ve ziyaretçiler İ çocukların en iyi yönlerini pek göremezler. Gürültülü bir aile, kaçabileceği kişisel bir alana gereksinim duyan İ çocuk için aşırı bir gerilimdir. Kendilerine ait pek az şey dışarı vurdukları için içedönük çocukları anlamak daha zordur.

Duyumsayan Çocuklar

Duyularıyla hareket eden çocuklar bir şeyler yapmaktan hoşlanırlar, aktif olmayı severler. Genellikle pratik gündelik işleri çabuk kavrarlar. Şu anda yaşarlar, çevrelerindeki şeyleri gözlemlerler, birçoğu küçük yaşta ayrıntılara dikkat etmeye başlar. Gerçek öyküleri ya da olmuş olayları hatırlarlar. Ailede başka Du varsa, ki büyük olasılıkla vardır, birbirlerine neler yaptıklarını anlatırlar. Soru sorduklarında gerçekçi yanıtlar almak isterler. S'lerin belirsiz yanıtları onları sabırsızlandırır. Çocukların büyük çoğunluğu Du'dur.

Sezgisel Çocuklar

Sezgisel çocuklar daha az somuttur. Sıklıkla gündüz düşleri görürler ve tümüyle şu anda yaşamayabilirler. Oyuncakları ve odaları dağınık gözükebilir; ancak S çocuk için bir yöntem ve düzen vardır, her nesnenin birbiriyle bir ilişkisi vardır. Hayal güçlerini kullanmalarına izin verecek kurgusal öykülerden hoşlanırlar ve ailedeki Du'lar onların yaratıcı fikirleriyle alay ederlerse, çok üzülürler. S çocukların sayısı

daha azdır ve Du ana-babalar onların tuhaf veya farklı olduğunu düşünebilirler.

Düşünenler

Düşünen çocuklar, kendilerine nedenleri açıklanmadıkça ailedeki kurallara uymazlar, ancak kuralların anlamlı olduğunu düşünürlerse bunlara uyarlar. Genellikle aile kavgalarından uzak dururlar ve duygusal olarak bunlara karışmazlar. Karıştıklarında, kendi fikirlerini açıkça söylerler. Aile içinde doğal olan ufak tefek konuşmalara kolayca katılamazlar. DDş çocuklar bile duygularını açıkça gösteremeyebilir, ancak içlerinde hissederler. H bakış açısı kendilerine mantıklı olarak açıklanmadıkça bunu aşağılama eğilimindedirler.

Hissedenler

Hisseden çocuklar ailenin diğer bireylerini memnun etmekten hoşlanırlar ve diğer insanlardan takdir görmek onlar için önemli olduğundan, bunu elde etmek için her şeyi yaparlar. Genellikle diğer insanların duygularına ve tepkilerine çabucak dikkat ederler. Aile kavgaları, küçük de olsa H çocuğun katıldığı ve bir aracı rolü üstlenmeye çalıştığı durumlardır. Ailedeki çatışmalar ve kavgalar H çocukları üzer ve duygularını dışa vururlar. D'ler kolayca konuşabilirler, şefkatlidirler. Düşünenler, yaşama karşı görünürde soğuk tutumlarıyla onları üzebilir.

Burada Dş/H yanlılığını anımsamak zorundayız. Her yerde olduğu gibi, Dş kızlar ve H erkeklerin, 'normal' davranmadıkları düşünülebilir.

Yargılayıcılar

Yargılayıcı çocuklar rutine bağımlıdırlar, rutin değiştirildiğinde rahatsız olabilir, hatta yapıları bozulabilir. Değişiklikleri önceden bilmek isterler, aniden bir değişiklikle karşı karşıya kalmaktan hoşlanmazlar. Y çocuklar genellikle okula ve diğer randevulara zamanında giderler. Ailede verilen işi zamanında yaparlar. Diğer aile bireyleri üstlerine düşeni yapmadığında, onları örgütlemeye çalışabilirler. Ailenin A bireyleri dağınıksa ya da geç kalırlarsa onlara çok kızabilirler.

Algılayıcılar

Algılayıcı çocuklar her şeyi kendi kendilerine bulmaları için özgür bırakılmak isterler, bilgileri ve olasılıkları 'keşfetmekten' hoşlanırlar. Sürprizleri severler ve hep yeni bir şeyler ararlar. Ailede katı bir rutin varsa, bu onlara kısıtlanmışlık duygusu verir, çünkü düzene ihtiyaçları yoktur. A çocuklar genellikle dağınıktırlar. Özellikle S olanlar zamanın farkında olmayabilir ve onlara birçok şeyi hatırlatmak gerekir.

Mizaç da çocuklarda kendini gösterir, bunu farklı şekillerde görebiliriz.

Sezgisel-Hisseden (SH) Mizaç

SH çocuklar ailelerinin ve çevrelerindeki kişilerin uyum içinde olmasına ihtiyaç duyarlar. Diğer insanlarla kolayca ilişki kurarlar ve genellikle sevimli çocuklardır. Okumak ve lisan öğrenmek onlar için kolaydır ve koyu okur olurlar. Hayali öyküler dinlemeyi severler ve kendi hayal güçleri de zengin olduğu için kendileri öyküler yaratırlar.

Diğer insanlarla bir şeyler üzerine tartışmayı severler ve aile bireylerinin kendi düşünce ve duygularını paylaşması

hoşlarına gider. Çatışma ve eleştiri onları çok rahatsız eder. Kişisel ilgi gördüklerinde çok mutlu olurlar.

Sezgisel-Düşünen (SDş) Mizaç

SDş çocuklar vaktinden önce büyümüş gibi görünebilirler. Yaşlarının çok üzerinde sorular sorarlar. Soru sormak ve okumak onların bir şeyler öğrenme yoludur. Bilgileri, yaptıkları şeylerden ziyade kafalarındadır. Ailenin sosyal yaşamına pek uyamayabilirler, diğer mizaçlardaki sevimlilikten yoksun olabilirler.

Bağımsız ve kuraldışı davranma eğilimindedirler. Küçük yaşlarda eleştirmeyi öğrenirler ve değerli buldukları şeylere yoğunlaşarak diğerlerini aşağılarlar.

Duyumsayan-Yargılayıcı (DuY) Mizaç

DuY çocuklar bir hiyerarşiye ihtiyaç duyarlar, ailedeki yerlerini bilmek isterler. Kendilerini büyük bir ailenin bir parçası olarak görürler ve her bireyin farklı düzeylerini ve haklarını fark ederek buna göre ilişki kurarlar. Ailede bir yerleri olduğunu bilmeye gerek duydukları için, güvenli bir ailede yaşamaları gerekir, ailenin yıkılması onları son derece rahatsız eder.

DuY çocuklar, aile ve okul rutinine uymakta pek zorlanmazlar. Evde veya okulda verilen küçük işleri güvenilir şekilde yerine getirirler. Yaptıkları işler için takdir edilmeye ihtiyaç duyarlar.

Duyumsayan-Algılayıcı (DuA) Mizaç

DuY çocukların aksine DuA'lar hiyerarşiden nefret ederler ve buna karşı savaşırlar. Özgür olmak ve yaşamı kendi

başlarına tanımak isterler. Gözlemci oldukları için, bir şeyler yaparak öğrenirler; her şeyi duyumsarlar, görürler, koklarlar ve tadarlar, sıklıkla da bunu yaparken üstlerini başlarını batırırlar.

DuA çocuklar aktif olmayı severler, heyecan ve çeşitlilik ararlar. Saatlerce kitap okumak onlara uymaz. Aktif olmalarına izin verilirse genellikle mutludurlar. Bir müzik aleti çalmak, bir şeyler yapmak ya da enerjik oyunlar oynamaktan hoşlanırlar. Genellikle iyi huyludurlar.

Çatışmaların Çözümlenmesi

Şimdi, daha önce ele aldığımız aileye bakarak bazı çatışmaların nasıl çözümlenebileceğini görelim. Bunu yapmak için, her bireyin tip konusunda temel bir bilgisi olması, kendi tercihlerini ve ayrıca *zıt tercihlerin ihtiyaçlarını* anlaması gerekir. Bu gerçekleştiğinde çatışmaların bazıları kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Ailede baba İDuDşY, anne DSDşY, kız DDuHY, oğul DDuDşA idi. İlk çatışma D ve İ arasındaydı. Ailede üç tane D ve yalnızca bir tane İ olduğu için D baskındı ve babanın daha fazla D olması yolunda baskı vardı. Baba, kendi başına sakin zaman geçirmeye ihtiyaç duyuyor, ancak bundan ötürü suçluluk duyuyordu. Herkesin D ve İ'lerin ihtiyaçlarını kavraması durumunda, yalnız kalmak istediğinde babanın suçluluk duymasına gerek kalmaz, çünkü D'ler de onun buna neden ihtiyaç duyduğunu anlayabilirler. Buna karşın, baba ailenin diğer bireylerinin etkileşim içinde olmaya ihtiyaç duyduklarını görür ve buna izin verir. Baba yakınlardaysa D'ler biraz daha az gürültü yapmaya çalışırlar. Baba, tüm aile bir arada olduğunda biraz daha D davranmaya çaba gösterir, çünkü yeniden İ davranışına dönebileceğini ve ailenin bunu sorun etmeyeceğini bilir.

Bu ailedeki Du ve S çatışmasına baktığımızda, üç Du ve bir tek S olduğunu görüyoruz. Duyumsama baskındı ve üç

Du'nun konuşmaları o gün yaptıkları şeyler çevresinde dönüyordu. Fikirler ve kavramlar birbirleriyle iletişimlerinin bir parçası değildi. Bunun yanısıra, üçü de ev içinde pratik ve becerikli kişilerdi. Tek S olan anne, düşüncelerini paylaşacak kimse bulamıyordu. Ayrıca, ev işleri konusunda üzerine düşenleri pek beceremediğinin de farkındaydı. Du ve S tercihlerinin farkına vardıktan sonra, diğerleri annenin bazı fikirlerini kesmeden dinleme konusunda anlaşırlar, anne de evdeki pratik işler konusunda Du'lardan yardım ve öğüt isteyerek aledeki Du gücü kullanır.

Bu ailede üç Dş olduğu için Dş baskındı ve H kız, kendi kişisel değerlerinin fark edilmesi için savaş veriyordu. Aile bir konuyu tartıştığında, Dş'ler hep onun fikirlerinin aptalca ve mantıksız olduğunu söyleyerek kızı susturuyorlardı. Dş ve H tercihleri anlaşıldıktan sonra, üç Dş de kızı dinlemeye ve karar verirken onun fikirlerini de hesaba katmaya başlarlar. Buna karşın kız da her durumu daha mantıklı bir açıdan görmeye çalışır.

Son olarak, Y ve A tercihinde oğul tek başına kalmıştı. Diğer üçü yaşamlarını planlamaktan, önceden ayarlamalar yapmaktan ve yapılacak şeyler için kesin zamanlar belirlemekten hoşlanıyordu. Plan yapıldıktan sonra hiçbiri bunu değiştirmekten hoşlanmıyordu. Oğul ise diğerlerinin kendisini bu planlara zorla katmasına içerliyordu, zamanı gelince onlara katılıp katılmayacağına karar verebilirdi. Ayrıca, canı arkadaşlarıyla buluşmak veya spor yapmak istediğinde bunları aile ile olmaya yeğleyebilirdi. Aile, düzenlemeler konusunda katı davranmamaya karar verdikten sonra, onun da kendilerine katılmasında ısrar etmemeye başlar. O da, aile rutininin parçası olan belli şeylerde ailenin istediğini yapmaya karar verir.

Bu aile, farklı tiplerin ve mizaçların diğer bazı yönlerini de kullanmaktadır. Hem baba hem de anne DşY'dir anababaları daha katı ve disiplinli kılan bir tercih bileşimi. Bunu

fark ettikten sonra çocuklara karşı daha rahat davranmaya çalışırlar. Baba ve kız DuY mizaçtadır. Daha geleneksel bir yaşama ve ahlak değerlerine gerek duyarlar. Anne bir SD'dir ve yeni fikirler üretebileceği alanlara ihtiyaç duyar, Y olduğu için de bunları eyleme dökmek ister. DuA oğul, özgür olma ihtiyacı duyar. Ailede hala DDuDşY baskındır, ancak mizaçlarındaki farklılıkları anladıkları için birbirlerinin ihtiyaçlarını daha fazla kabul ederler.

İnsanlar Birbirleriyle Nasıl Geçinebilirler?

Birçok aile genişlemiş, ilişkiler daha karmaşıklaşmıştır. Büyük anne-babanın yanısıra, ikinci eşler ve onların ilk evliliklerinden olan aileleri de sahneye girmiştir. Tüm bu eklemeler, tip bileşimlerini de zenginleştirir. Geniş aile birimlerinde tüm tercihlerin görülmesi büyük olasılıktır. Her tercihin gereksinimlerini kendimize hatırlatırsak, bunların nasıl bir arada yaşayabileceğini de öğrenebiliriz.

D'ler diğer insanlarla konuşmak ve etkileşmek ihtiyacındadır.

İ'lerin kişisel bir alan ve sessizliğe ihtiyaçları vardır.

D'ler İ'lerin devamlı kendileriyle konuşmasını talep etmeyerek onlara kişisel bir alan tanıyabilirler.

İ'ler D'lerle iletişim kurmak için D yönlerini kullanabilirler, istediklerinde İ yönlerine dönebileceklerini bilirler. (12.nci Bölümde bu konuda daha fazla bilgi bulabilirsiniz).

Du'lar pratik, somut şeyler üzerine konuşmak gereği duyarlar ve yaşamları bunların ayrıntıları çevresinde kurulmuştur.

S'lerin konuşmaları genellikle geleceğe ilişkin olasılıklar üzerinedir ve daha belirsiz tarzda konuşabilirler.

Du'lar S'lerin fikirlerini daha dikkatle dinleyebilirler, çünkü S'ler geleceğe ilişkin fikirler üretme konusunda iyidirler.

S'ler somut dünya hakkında Du'lardan bir şeyler öğrenebilirler, bu pratik şekillerde aile yaşamı için yararlı olacaktır.

Dş'ler tartışmalara mantıklı bir açıdan yaklaşırlar.

H'ler tartışmalarda sonucun insanların nasıl etkileyeceği konusunun ele alınmasını isterler.

Dş'ler insanların duygularını daha fazla göz önüne alabilirler.

H'ler mantıklı bakış açısından bakabilir ve bir eylemin sonuçlarını düşünmeye çalışabilirler.

Y'ler ev yaşamlarını planlamak ve düzenlemek ihtiyacındadır.

A'lar evde daha özgür, esnek ve doğal davranmak isterler.

Y'ler ve A'lar birlikte neleri düzenleyebileceklerine karar verebilirler. A'lar taahhütlerini yerine getirmelidirler; bundan sonra Y'ler de kendileri için başka düzenlemeler yapabilirler.

Yetişkin insanlar olarak, çocukluğumuzu mutlulukla veya mutsuzlukla anabiliriz. Çoğumuzda her ikisi de biraz vardır. Aile geçmişimiz nasıl olursa olsun, bizim dünya görüşümüzü ve bir şeyleri anlama tarzımızı oluşturmuştur. Olgun erişkinler haline geldikten sonra, aile bireyleriyle ve diğer insanlarla olan ilişkilerimizi yeniden değerlendirmeliyiz. Diğer ailelere bakmalı ve diğer insanları iyi tanımalıyız. Bu, dünyayı da daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

Elimizde diğer insanları yeniden değerlendirecek bir kıstas olması için çocukluk izlenimlerimize gerek duyarız. Bundan sonra, kendi ailemizin bize olumlu birçok etkisi olduğunu ve bunların bazılarının bizden farklı tiplerden geldiğini kabul edebiliriz. Ailemizle yaşadığımız deneyimler olmasaydı, bu farkları fark edemeyebilirdik ve bu da zararımıza olurdu. Dünyaya katacak bir şeylerimiz olduğunu ve burada bir yerimiz bulunduğunu görmeliyiz. Bu şekilde, olgun insanlar haline gelebiliriz.

10

AŞKTA ÇEKİM VE ÇATIŞMA

Dünya kurulduğundan bu yana erkekler ve kadınlar birbirlerine çekilmiş, evlilikler ve beraberlikler oluşturmuşlardır. Bunların bazısı kısa sürmüş, bazısı kalıcı olmuştur. Yakın zamanlara dek evliliklerin çoğu genellikle bir eşin ölümüne dek sürdürülüyordu; son zamanlarda yaşam tarzında değişiklikler gerçekleşti. 1980'lerde yıkılan ilişkilerin sayısında bir patlama oldu. Bu daima duygusal sarsılmalar ve ekonomik sorunlara neden olan bir durumdur.

Birçok ilişkinin yıkımla sonlandığını bilmelerine karşın, çiftlerin çoğu ilişkilerinin kalıcı olacağı ümidiyle bir araya gelirler. Her iki eş de birlikteliklerinin kalıcı olacağını düşünür ve ilişkinin sarsılması için bir neden göremez. Genellikle yaşam tarzları, ortak ilgiler ve tutumlar üzerinde fikir birliği var gibi görünür. Ne yazık ki, bu yanıltıcı olabilir.

Bir hafta, bir ay, bir yıl hatta elli yıl sonra bile, ilişkimizin ilk baştakinden tümüyle farklı olduğu hissine kapılabiliriz. Eşimizde çekici bulduğumuz nitelikler bize batmaya başlar; kendimizde garanti saydığımız özellikler ve davranışlar eşimizde hiç var olmamış olabilir. Kısaca artık eşimizi farklı bir insan olarak görmeye başlarız; hem kendimizden, hem de onun olduğunu düşündüğümüz kişiden farklı. Gerçekler zalim olabilir.

Yine de, eş seçimimizin gelecekteki yaşamımızı belirlemede önemli bir rolü vardır. İki ayrı ve hatta zıt yaşamın birleşmesinden ortak bir yaşam tarzı doğar ve iki kişinin çift olarak ne şekilde yaşayacağını belirler. Bir tipin diğer bir tiple kurduğu bileşkenin bazı öngörülebilir sonuçları olacaktır. Bu bölüm, farklı tipler ve mizaçların bir araya gelmesiyle ortaya çıkabilecek sonuçları ele alıyor.

Benzer mi, Zıt mı?

Bazılarımız, üç veya dört tercihi de bizimkilerin aynı olan bir eş seçeriz, bu durumda büyük bir uyum olmasını bekleriz. Ancak, bir tercih farklı olduğunda bile ciddi çatışmalar ve yanlış anlamalar doğabilir. Örneğin, bir DSHY tipi ele alalım. Mizacının ve düzenli yaşam tarzının aynı olmasından ötürü, bir İSHY ile büyük benzerlikleri vardır. Ne var ki, İ'nin yalnızlık ihtiyacı, DSHY'nin konuşkan ve dışa dönük tarzının tam zıddıdır. DSHY'nin eşi DDuHY ise, ortak noktaları daha da azdır, çünkü DDuHY'nin bilgileri somut ve pratik işleme tarzı, DSHY'nin izlenimci ve genel tarzına aykırıdır, sonuçta kararları ve eylemleri farklı bilgilere dayandırılır. DSHY'nin eşi DSDşY ise, ortak noktaları daha fazladır. Bilgi toplama yolları aynıdır. Farklılık karar verecekleri zaman ortaya çıkar. Bir DSHA ile aynı mizacı taşımasına karşılık, DSHY'nin daha düzenli bir yaşam isteğiyle DSHA'nın ihtiyaç duyduğu esneklik çatışır. Ve tüm bunlar, yalnızca bir tercih farklı olduğunda yaşanır!

Ya farklar daha fazlaysa? İki, üç hatta dört tercih de farklıysa? Eş seçimimizi gözden geçirdiğimizde, şaşırtıcı kanıtlar buluruz -gerçekten de zıddımız olan tiplere çekiliriz ve en az iki, sıklıkla da daha fazla tercihi bizimkinden farklı olan eşler seçme olasılığımız yüksektir. Tip ve mizacı anlarsak, bu çatışmaların bazılarından kaçınabilir ve farklılıklarımızı olumlu yönde değerlendirebiliriz. Tercihlerimizin yarısı daha

gelişkinse, gelişkin olmayan diğer yarıyı bize sağlayabilecek bir eş aramamız doğaldır. 'Benim diğer yarım' tabiri anlam kazanır ve ilişkinin bizi dengelediğini ve tamamladığını görebiliriz.

Kendimize benzer bir eşle birlikteysek, daha az çatışma çıkacaktır, ancak çekim de o denli az olacaktır. Şiddetli tartışmalar olmadığı gibi şiddetli bir çekim de hissedilmeyecektir. Güçlerimiz ikiye katlanırken, zayıflıklarımız da iki katına çıkacaktır.

İki veya daha fazla tercihi farklı olan bir eşle durum değişiktir. Burada kıvılcımlar çakar, gerilim ve çekim daha fazladır. Daha geniş ve dolu bir yaşam potansiyeli vardır. Her birimizin diğerine getireceği yeni bir şeyler vardır ve ilgilerimiz de büyük olasılıkla farklı olacağı için bireyselliğimizi de daha kolay koruyabiliriz.

Zıtlar kesinlikle birbirlerini çeker ve bunun nedenini anlamak zor değildir. Farklı tercihleri olan bir eş, kendimize veremediğimiz bazı şeyleri bize verir. Çatışma ve anlaşmazlık çıkma olasılığı da çok daha yüksektir.

Her tip eşinden ne ister? Bazılarımız, istediğimiz belli özellikler sayabiliriz, ancak çoğumuzun bu konuda kesin fikirler belirtmesi zordur. Yoksa tam tersi mi geçerlidir? Belki de, eşimizden istediğimiz onun belli özelliklere sahip olması değil de, *bize* kendi tipimizin özelliklerini yaşama hakkı tanımasıdır. Ne yazık ki, bunu kendimize benzer biriyle mi, yoksa farklı biriyle mi gerçekleştirebileceğimizi önceden tahmin edemeyiz.

Kendimize ayrıca, bizi diğer bir insana çeken şeyin ne olduğunu sorabiliriz. Buna tip açısından baktığımızda, bazı şeylerin neden çekici geldiğini anlayabiliriz. D, İ'nin derinliğine ve yoğunluğuna çekilir, onda yüzeyde görünenden çok daha fazlası olduğunu keşfetmek D'yi büyüler; İ canlı ve dışadönük D'ye çekilir, dış dünyada rahat eden birini bulmaktan

mutludur. Gerçekçi Du, S'nin içtenliğine çekilir, onun iç gö-rüsüne ve hayal gücüne hayran kalır; ve S, ayağı yere basar ve pratik Du'ya çekilir, gerçek dünyada kendine güvenen biriyle olmak onu mutlu eder. Dş, insancıl ve uysal H'ye çekilir, onun insanlarla iletişim kurma becerisini ve anlayışlı tarzını beğenir; H ise mantıklı ve sağlam Dş'ye çekilir, onun nesnel ve sakin kalabilme becerisine değer verir. Kontrollü Y, kaygısız A'ya çekilir, yaşamına heyecan ve sürprizler getiren birini bulmaktan hoşnut olur; A da, düzenli Y'ye çekilir, onun yaşama yapı ve denetim getireceğini bilir.

Kendimizde olmayan nitelikleri eşimizde takdir edebiliriz, ancak farklılıklarımızı keşfedip bunları kabul etmedikçe birlikteliğimiz uzun süremeyebilir. Öyle görünüyor ki, hepimiz bizde eksik olan nitelikleri çekici buluyoruz, ancak sorun şu ki, *eşimizde hem bu niteliklerin, hem de kendimizde var olan niteliklerin bulunmasını istiyoruz.* Eşimizin farklı olmasını ama aynı zamanda bize benzer olmasını talep ediyoruz! Hiçbirimiz bunu yapamayız, eğer birisi bizden farklıysa, bizimle aynı olamaz. İki kişinin 'farklı kutuplarda' olduklarını söyleriz, bazen iki insan arasındaki farklar öyle büyüktür ki, birlikte yaşamalarını beklemek gerçekçi olmaz. Ancak, farklılıkların çoğu anlaşılabilir ve takdir edilebilir, her iki taraf da karlı çıkma şansı vardır.

Dört çift tercihe bir göz atarsak, ilişkilerimizde çatışma ve yanlış anlamalara neden olan bazı şeyleri görebiliriz. Bu çatışmalardan nasıl kaçınabileceğimizi de görelim.

Dışadönüklük ve İçedönüklük (D ve İ)

Dışadönükler, İ'lere kıyasla çok daha fazla dış dünyada yaşarlar. İçedönükler evde oturup okumayı ya da düşünmeyi yeğlerler, İDu iseler de sessizce bir şeyler yaparlar. Dışadönüklerin dünyaya ilişkin deneyimleri daha fazladır, bu nedenle eş seçiminde daha bilgili olabilirler. Diğer yandan, dü-

şünmeye fazla zaman ayırmadıkları için -çok meşgul olmalarından ötürü- düşünmeden karar verebilirler. İçedönükler, kendilerini herhangi bir şeye bağlamadan önce düşünecek zamanları olmasını isterler. Daha dışadönük oldukları ve diğer insanlara ulaşmak için köprüler kurmaya istekli oldukları için ve daha çabuk karar verdikleri için ilk seçimi yapan genellikle Dışadönüklerdir. İçedönükler ne olup bittiğini anlamadan kendilerini seçilmiş bulabilirler! Erkek İ'ler genellikle bu ilişkiyi isteyip istemediğini düşünecek zaman bulamadan kadın D'ler tarafından ele geçirilirler. D'nin coşkusu ve canlılığı gönlünü çeldiği için, zaten artık çok geçtir. İDş erkekler (Dş erkeklerin sayısı kadınlardan çoktur) genellikle DH kadınlar tarafından seçilirler -kadınlar, İDş erkekte olmayan dışadönük sıcaklığı getirirler. D ve İ'ler sıkça birbirlerini seçerler; aralarında belirgin bir çekim vardır. Çevremizde bunu sık görürüz.

William ve Jane, küçük çocukları olan çok meşgul bir çiftti. Bir akşam, dışarıda yemek yiyip rahatsız edilmeden birlikte zaman geçirebilmek için bir bebek bakıcısı ayarladılar. Bir D olan William şöyle düşündü: 'Sıkça dışarı çıkamıyoruz, nihayet konuşacak biraz zamanımız olacak. Jane'e hediye dükkanı açma fikrimi çocukların gürültüsü olmadan rahatça açabilirim.'

Jane, bir İ, ise şöyle düşündü: 'Sık dışarı çıkmıyoruz, çocuklar tarafından rahatsız edilmeden sakin bir akşam geçirebileceğiz.'

Her ikisi de akşamı dört gözle bekliyordu, restoran iyiydi ve mönüdeki yiyecekler lezzetli görünüyordu. Jane gevşemeye başladı, arka plandaki müzik de keyifliydi. Garson onları masalarına götürdü.

William, oturur oturmaz konuya girdi: 'Sana limandaki hediye dükkanı konusundaki fikirlerimi anlatacağım. Çok iyi bir yer ve oradaki birçok kişiyi zaten

tanıyoruz. Sen ne dersin? Haklısın, ideal bir yer, yazın çok ziyaretçi gelir, bu da iş demektir.'

Jane bir an bu fikri düşünmek için sustu, ve konuşmak için ağzını açtı, 'Ben...'

'Evet, doğru' dedi William, 'Birkaç sorun çıkabilir, para bulmak mesela. Ama bunu halledebiliriz. Kısa zamanda kara geçip iyi bir gelir elde edebiliriz. Birkaç imalatçı da tanıyoruz. Sence de iyi bir fikir değil mi?'

Jane yine konuşmadan önce duraksadı, 'Emin değilim....'

'Neden emin değilsin?' diye devam etti William, 'İkimiz dükkanı işletebiliriz, çocukları da okula sırayla götürüp getiririz. Basit bir iş, birlikte iyi çalışabiliriz. Ne engel çıkabilir ki?'

Konuşma yemek boyunca bu şekilde devam etti. William Jane'e konuşma fırsatı vermiyordu, konuşmadan önce düşünecek zaman bulmak isteyen Jane ise konuşması için çıkan küçük fırsatları bile değerlendiremiyordu. Ancak kahve içerlerken Jane bu fikir hakkında düşündüklerini söyleyebildi.

'Böyle bir projeye balıklama dalmadan önce birkaç ay beklememiz gerektiğini düşünüyorum. Şimdiki işinden gelen paraya bağımlıyız. Sen işini bırakırsan nasıl geçinebiliriz? Hem benim part-time işim de biraz para getiriyor, ya bu işi bırakacağım, ya da dükkanda çalışamayacağım. Bence karar vermeden önce çözmemiz gereken birçok sorun var.'

Bu konuşma William'ı çok şaşırttı, çünkü Jane yemek boyunca pek az konuşmuştu. 'Tanrı aşkına, neden bunu daha önce söylemedin? Bütün akşam ağzını açmadın. Önünde birçok fırsat vardı. Böyle çekincelerin varsa neden benim heveslenmeme izin verdin?'

Daha sonra William düşüncelerini kendine saklamasının Jane için tipik olduğunu düşündü, Jane de William yine kendini anlattığı şeylerde kaybetmeden önce, söylenenler üzerine düşünme fırsatını asla bulamadığını hissediyordu. Her ikisi de akşamı hevesle beklemiş, ancak aralarındaki iletişim bozukluğu akşamı berbat etmişti.

Birimiz D, diğeri İ ise, konuşmanın çoğunu yapacak olan D'dir. Dışadönükler diğer insanlarla etkileşerek enerji kazanırlar ve anında yanıt vermeyen bir İ ile birlikte olduklarında, daha da fazla konuşmaya çalışırlar. İçedönükler, biraz kendi başlarına kalabilecekleri ya da en azından sessizlik içinde yeniden enerji toplayabilecekleri bir zamana ihtiyaç duyarlık Bir D sürekli konuştukça, onlar da içlerine kapanarak kendilerini korurlar.

Duyumsayan ve Sezgisel (Du ve S)

Bu tercih, eşler arasındaki en ilginç ve en büyük farklılığı yaratır. Bu fark, acı verici ve garip yanlış anlaşılmalara neden olabilir. Daha önce bilgiyi farklı yollardan aldığımızı öğrenmiştik. Duyumsayan tipler, gerçek olanı alırlar; S tipler ise ayrıntılardan ziyade izlenimleri, örüntüleri ve bağlantıları alır. Yargı ve kararlarımızı farklı bilgilere dayandırdığımızı da görmüştük. Yakın bir ortamda yaşayan Du ve S tercihleri farklı iki insan arasında önemli yanlış anlamalar olması beklenebilir; farklı şeyleri gözlemler ve dikkat ederler ve farklı bilgilere göre hareket ederler. Temel farklılıklardan biri. Du ve S'lerin birbirlerine olaylar ve insanları anlatma tarzıdır. Birlikte tiyatroya ya da başka bir yere gittiklerinde bunu ayrı yollardan yaşayacaklardır. Daha sonra birbirleriyle konuştuklarında, sanki başka başka yerlere gitmiş gibi hissederler! Başka birine bundan söz ederken Du'lar baştan başlar, her şeyin nasıl göründüğünü. nasıl koktuğunu, tadının nasıl olduğu-

nu ayrıntısıyla anlatır, buna karşın S'ler herhangi bir yerden başlar ve sıklıkla ayrıntıları atlarlar.

Bu, eşlerin yaşamına heyecan ve daha geniş bir boyut getirebilir, ancak anlaşılmadan kalırsa, yürek sancısı ve üzüntüye de neden olabilir.

John ve Emma, büyük bir şehirde yaşamaktadırlar. John bir Du ve İDu iken Emma bir S ve DS'dir. Her çarşamba John Rotary Kulübünün yemeğine gider: Şehrin iş adamlarının çoğu bu kulübe üyedir ve öğle yemeğinde yerel ticaret haberlerinden konuşulur. Akşam eve geldiğinde Emma sorar: 'Yemekte ilginç birisiyle karşılaştın mı?'

'Bugün John Smith'in yanında oturdum', der John. 'Green caddesindeki Johnson Bros'un ürün sorumlusu. Johnson Bros bürolarını Brownlow caddesine taşıyormuş.' Emma, daha fazla bilgi bekleyerek eşine bakar, ancak bilgi gelmez. 'Ben *ilginç* dedim'.

'Bu çok ilginç bir haber', der John. 'Johnson Bros şehrin en önemli şirketlerinden biri.' Emma omuz silker ve öfleyerek odayı terk eder; John bunun nedenini anlayamaz, çünkü ona gerçek bir bilgi vermiştir.

Eğer John, 'John Smith'in yanında oturdum, hani şu burnu çarpık olan adam. Bana, Johnson Bros'un, yani istasyon yakınındaki komik binaya komşu olan şirketin Brownlow caddesindeki soluk yeşil binalara taşındığını söyledi' demiş olsaydı, Emma bunu daha iyi karşılayabilirdi. Bu, Emma'nın örüntülere ve bağlantılara olan merakını giderebilirdi ve söylenmeyenleri de kendisi tahmin edebilirdi. Basit gerçekler Emma'nın eşinden hiç ilginç bir şey işitmediği duygusuna kapılmasına yol açar.

Bir S olan Emma ise, John'la konuştuğunda, ona pek az gerçekten söz eder ve onun anlatılanları izlemesi için gereken adım adım ayrıntıları atlayabilir. John Emma'nın aklının havada olduğunu ve konudan uzaklaştığını düşünür. John, bir Du, insanlar ve olaylar hakkında bir şeyler dinlediğinde, isimler, ünvanlar, yerler ve adreslerin verilmesinden hoşlanır.

Diğer bir çift, Jonathan ve Jennie ise tam tersidir. Jonathan bir S, Jennie ise bir Du'dur. Jonathan reklam dünyasında çalışır ve çok yaratıcı ve hayal gücü geniş bir insandır. Jennie büyük evlerini idare eder, ve ayağı yere basan, pratik bir kadın olarak bu işte çok başarılıdır. Jonathan çalışma saatlerinin çoğunu soyut konularda düşünerek geçirir ve nadiren evle ilgili konular aklını kurcalar. Evde olup bitenlere de pek dikkat etmez.

Jennie'nin aklı ise günün çoğunda evle meşguldür. Küçük pratik ayrıntılara dikkat eder ve yapılması gerekenleri yapar.

Bir akşam yemeğinden sonra Jennie şöyle der:

'Yemek odasındaki halının kenarları aşındı. Ne yapalım dersin?'

Jonathan daha önce halının kenarının durumunu fark etmemiştir, aslında halıyı bile pek fark etmemiştir! Zihninde, yemek odasına dair biz izlenim vardır, tüm ayrıntıları gözünde canlandıramaz. 'Halının neresini kastettiğini anlayamadım. Ben yanlış bir şey fark etmedim.'

Jennie, onun kendi dikkat ettiği şeylere dikkat etmiş olduğunu varsayarak şöyle der, 'Seni gidi yaramaz, kenar süsünün solduğunu ve inceldiğini fark etmiyor musun?'

'Etmiyorum' der Jonathan, biraz da utanarak. Halıya bakar ve nihayet neresinin incelmiş olduğunu görür.

Jennie, evlerindeki pratik ayrıntıları Jonathan'ın görememesini anlayamaz; bu onun için çok doğal bir şeydir. Yapılması gerekenleri de görür ve bir şeyleri onarabilir.

Jonathan, reklam işiyle ilgili fikirlerini anlatmaya başladığında boş bakma sırası Jennie'ye gelir. Fikirler ve kavramlar belli pratik sonuçlara götürmüyorsa Du'lar için pek bir şey ifade etmez.

Jonathan Jennie'nin pratik yeteneklerini takdir eder ve açıkça 'o olmasa ne yapacağını bilemezdim' der. Jennie de 'onu anlamıyorum, ve asla anlayabileceğimi de sanmıyorum, ama onu gerçekten seviyorum' der.

Jennie eşinin bilgiyi nasıl aldığını asla anlayamaya-bileceği konusunda oldukça haklıdır, çünkü Du'lar ve S'ler için diğerinin zihninin nasıl çalıştığını anlamak neredeyse imkansızdır.

Bilgi toplamanın bu iki yönteminin birbirine benzemediğini görmek iyi bir başlangıç olabilir. Du ve S tercihlerimizde eşimizden farklıysak, her şeyi farklı yollardan gözlemlemeyi ve yaşamayı ummalıyız, yoksa düş kırıklığına uğrayabiliriz.

Düşünen ve Hisseden (Dş ve H)

Dş ve H tercihlerimiz arasındaki farklarla yaşamak, diğerleri arasındaki farklarla yaşamaktan daha kolay olabilir. Çoğunlukla eşler arasında karışıklık yaratan toplumun beklentileridir. Dş erkekler ve H kadınların sayısı daha çok olduğu için, erkeklerin mantıklı, soğukkanlı ve nesnel olması

beklenir, buna karşın kadınlar uyum ve kişisel inançların anlaşılmasıyla ilgilenirler.

Aşağıdaki konuşma, bir akşam Dş olan Roger ve karısı H olan Jane arasında geçer. Yemeğe arkadaşları gelmiştir. Henüz iki yıldan az bir süredir evli oldukları için birbirlerinin nasıl karar verdiğini tam olarak kavrayamamışlardır.

> Roger, arkadaşı Tony'ye bakar ve şöyle der, 'Ben asla Jane'in mantığıyla karar veremem -onda mantık yok! Tipik bir kadın, hep aklı yerine kalbini kullanır. Diğer bir Dş olan Tony gülümser ve onay anlamında başını sallar.
>
> Jane, H tercihi ortak olan arkadaşı Sarah'ya döner ve şöyle der, 'Roger'ın benim duygularımı hiç göz önüne almadığını hissediyorum, bunları yok sayıyor. Tipik bir erkek, hep kalbi yerine aklını kullanıyor.' Bu kez Sarah gülümser ve başını sallar.

Hem Roger ve Jane, hem de Tony ve Sarah eşlerinin tarzını bir gülümsemeyle kabul etmişlerdir, bu özelliklerin onların cinsiyeti için tipik olduğunu düşünmektedirler.

Başarılı bir Dş iş kadını olan Vera ile daha yumuşak bir H olan eşi Richard arasında geçen aşağıdaki konuşma ise toplumun beklentilerine uymaz, durum tersine dönmüştür. Vera, insanların hep Richard'ı itip kaktıklarını, kimsenin yapmak istemediği işleri ona yaptırdıklarını düşünmektedir. Telefon çalar, Richard'ın boş zamanlarında yardımcı olduğu halk eğitim merkezi komitesi üyelerinden biri aramaktadır. Vera öfkelenir.

> 'Şu komite üyelerinin emrindeki biri gibi davranmamanı isterdim. Ben kesinlikle böyle yapmazdım. Birinden bir telefon yetiyor, iki elin kanda olsa istediklerini yapmaya koşuyorsun. Yaşamını sen mi yönetiyor-

sun, onlar mı?' Vera'nın bu konuda güçlü duyguları vardır ve saldırgan bir ifadeyle konuşur.

Richard'ın dudaklarında hafifçe utangaç bir gülümseme belirir, sakin bir sesle şöyle der: 'Ne zaman ve nerede olursa olsun insanlara yardım etmeyi seviyorum. Bu akşam biraz fazla çalışmamın bir zararı yok.' Richard, elinden geldiğinde insanlara yardım etmenin kendi sorumluluğu olduğunu hissetmektedir.

Vera ise eşini itip kaktıklarını, onun da buna karşı çıkmaya cesareti olmadığını düşünür. Richard onun katı ve yardımı sevmeyen biri olabildiğini, hatta bazen hiç de kadınca davranmadığını hisseder.

Hem Vera, hem de Richard, son yıllarda insanların değer yargılarında bazı değişiklikler olmuş olsa bile, toplumun beklentilerine karşı hareket ettiklerinin farkındadırlar. Teoride, erkekleri daha fazla H davranışlar göstermeleri için yüreklendiririz. Benzer şekilde kadınları da istedikleri her işte çalışmaya ve ataklık göstermeye teşvik ederiz. Bu, Dş kadın ve H erkek için işleri kolaylaştırır; böylece gerçek seçimlerini izleyebilirler. Ne var ki, sıklıkla 'tipik' Dş erkekler ve H kadınlar bu durumdan hoşlanmazlar. Toplumun da onaylamış olduğu, kendi doğal tercihlerinden hoşnutturlar ve bunu tehdit herhangi bir şey onları üzer.

Eşimizin tercihi ne olursa olsun, Dş'ler mantıklı ve akılcı düşünce, H'ler ise işbirliği ve uyum gereksinimlerini ortaya koyabilirler.

Yargılayan ve Algılayan (Y ve A)

Y'ler ve A'lar ilişkilerinin başında çok mutludurlar. Daima katı ve düzenli olan Y, ilişkiye eğlence ve doğallık katan bir eş bulmaktan hoşnuttur. Zamanı kullanma konusunda daha iyi olabilmeyi özleyen A, planlar yapabilen ve randevulara

uyan birini bulduğu için mutludur. Bir süre her şey yolunda gider.

Uzun süre geçmeden, Y her ikisi için de zamanlara kendisinin uyması gerektiğini fark eder. Y'ye göre artık kesinleşmiş olan planlar yapıldığında A ya geç kalır ya da son anda planları değiştirmek ister. A da kısa sürede özgürlüğünün kısıtlandığını keşfeder. Y planlar yapmakta ısrar ettikçe, A kapana kısılmış ve eli kolu bağlanmış hisseder- A'lar bundan hiç hoşlanmazlar. Bu, bir ilişkide farklı tercihlerin korkunç gerilimlere yol açabileceği bir alandır.

> David ve Rebecca, büyük bir şehir yakınlarında kırsal bir bölgede yaşamaktadırlar. Tipleri arasında tam bir farklılık vardır; her ikisinin de tercihleri güçlüdür: David bir A ve Rebecca bir Y'dir. Rebecca, ev ve aileden sorumludur ve bunu severek yapar. Bu ona her gün, hatta her saat bir şeyler düzenleme, randevular ayarlama ve herkesin doğru zamanda doğru yerde bulunmasını denetleme fırsatı verir. Aynı zamanda bir S olan David hayal dünyasında yaşar, dünya sorunlarına olası çözümler getirmeye çalışır. Şu anda yaşadığı enderdir, zaman duygusu gelişmemiştir, ev ve aile yaşamının gereksinimleri ve pratik yönleri onun semtine uğramaz. Rebecca kısa sürede David'in her randevuya geç kaldığını fark eder, çünkü randevu saati geldiğinde David ancak hazırlanmaya başlamaktadır. Bu onu çok öfkelendirir ve sürekli tartışmaya başlarlar. Bir cumartesi sabahı bardak taşar.
>
> 'Randevunun saat 11'de olduğunu biliyorsun, *yine* dışçiye geç kalacaksın' diye bağırır Rebecca.
>
> David, telaş belirtisi göstermeden yanıtlar, 'Tamam gidiyorum, birkaç dakika geç kalmaktan zarar gelmez.'

Rebecca, gecikmenin birkaç dakikadan fazla olacağının farkındadır; içten içe kaynar ve eşine hiddetlenir. Günün ilerleyen saatlerinde ne yapabileceğini düşünür. David'in bir sonraki dişçi randevusu 11 olduğu halde ona saat 10.30'da olduğunu söyler.

'David, saat neredeyse on buçuk, dişçi randevuna gitme zamanı.'

'Tamam, hazırlanıyorum, az sonra çıkabiliriz'

'İyi, çıkalım' der Rebecca. Çıkarken kızına göz kırpar, zamanında gideceklerdir. O günden sonra, artık eşine randevularının hep yarım saat önce olduğunu söyler, eşi zamanında gider ve artık herkes mutludur!

Diğer bir Y ve A çiftte durum tersinedir. Tom bir Y, Gilly ise A'dır. Her ikisi de Londra'daki sanat sergilerine gitmekten hoşlanırlar. Sergiye gitmek istediklerinde, pazar gazetelerini alarak o sıradaki çeşitli sergiler hakkında olabildiğince çok bilgi edinirler. Gilly'nin A zihni bilgiye doyar ve seçeneklerini sınırlamak istemediği için de karar veremez. Kendisine kalsa, Londra'ya gidene kadar bekleyip orada karar vermeyi yeğler. Ancak, Y eşi kesin plan yapma ihtiyacı duyar.

'Bu ay ki gazeteleri okumak çok eğlenceli, okuyacak ve düşünecek çok şey var', der Gilly.

'Evet', der Tom. 'Şimdi bir seçim yapmamız lazım. Gitmek istemediklerimizi ayıklamak kolay. Geriye Kraliyet Akademisi ve Mall Galerileri kalıyor'.

Gilly içini çeker, 'Hangisine gideceğimize neden şimdi karar vermemiz gerekiyor ki? Daha önümüzde bir hafta var. Kararı o zamana bırakalım.'

'Şimdi karar vermeliyiz' der Tom. 'Eğer sekiz kırk trenini yakalarsak sabah Akademiye gideriz, ora-

daki lokantada yemek yeriz, öğleden sonra Mall Galerilerini ziyaret eder ve dört buçuk treniyle eve döneriz.'

Bir karara varmak için, Tom ikisi adına da karar vermiştir. Sadece gezecekleri sergiyi değil, bunun yanında tren saatlerini ve öğle yemeğini nerede yiyeceklerini de kararlaştırmıştır. O gün için plan yaptıktan sonra kendini daha iyi hisseder, ancak Gilly kendini vaktinden çok önce seçim yapmaya zorlanmış hissetmektedir.

Güçlü Y'ler, ki çok sayıdadırlar, ve güçlü A'lar kaçınılmaz olarak geçinmekte güçlük çekerler. Y'lerin her şeyi belirleme ihtiyacı ve A'ların her şeyi açık uçlu bırakma ihtiyacı birbirine zıttır. Y'ler bir yapılandırma olmadan kendilerini güvende hissetmez, buna karşın A'lar da bir yapılandırma içinde kendilerini kapana kısılmış hissederler. Giderek Y'ler her ikisi için de zamanı kontrol eder ve ayarlamalar yapar. Birçok Y bunu yapmaktan mutludur, birçok A da kendileri adına birinin bunu yapmasından hoşnuttur.

Farklı tercihlerimize baktığımızda, bunların bizi hem çektiğini, hem de ittiğini görebiliriz. Yine de ilişkilerin başında genelde çekerler. Araştırmalar, tip konusunda bilgimiz yoksa, bir kişiyi uzun süredir tanıdığımız halde farklarımızı fark etmenin vakit alabileceğini gösterir. Bunun nedenini anlayamayız, işte bu noktada tipler hakkındaki bilgimiz imdada yetişir. İlişkinin erken bir evresinde birlikte olmayı düşündüğümüz eşin tipini fark edersek, birçok çatışma ve yanlış anlamayı önleyebiliriz.

Farklı tip tercihlerinin yanısıra, farklı mizaçların çekim gücüne de bakalım.

Farklı Mizaçlar Birbirini Çeker mi?

Dört mizacın her birinin kendine özgü ve açıkça tanımlanmış bir işlevi olduğunu öğrenmiştik. Bunun nedeni,

yaşamdan beklediklerini yerine getirmek için farklı ihtiyaçları olmasıdır. Bu ihtiyaçlar ve istekler, yaşamımızdaki diğer şeyler gibi, eşimizle olan ilişkimizde de kendini gösterir. Eşlerdeki farklı mizaçlara bakınca, özgül ve tanımlanabilir tutum ve davranışlar gözleriz. Bu, belli tip ve mizaçtan eşler arasında olabilecekleri tahmin etmemizi sağlayabilir.

Aşağıda her mizacın bir eş olarak nasıl düşündüğü, hissettiği ve davrandığına ilişkin bazı tanımlar yer alıyor.

Sezgisel-Hisseden (SH) Mizaç

İster kadın ister erkek olsun, SH'ler romantiktirler. Aşka ve beraberindeki herşeye inanırlar. Şefkat, yumuşaklık ve sıcaklık SH'ler için önemlidir. Romantik bir eşe olan inançlarında masalsı bir yan vardır. Diğer mizaçlar romantizmin kurgu ürünü olduğunu düşünebilir, ancak SH için gerçek ve olası bir şeydir. SH'ler günün birinde prens veya prensesleriyle karşılaşacaklarına ve ömür boyu mutlu yaşayacaklarına inanırlar.

Bu duygular SH'nin çok zengin ve üretken hayal gücüyle alevlenir; bir eş bulduklarında bunun yüzyılın aşk hikayesi olduğuna emindirler. Yaşamları, hayranlık ve hayali özlemlerle doludur. Eşlerini memnun etmek için her şeyi yaparlar; gizli duygusal mesajlar içeren aşk mektupları bile yazarlar. Diğer mizaçlar bu davranışı anlayamayabilir ya da değer vermeyebilirler. İlişkileri bozulduğunda SH'ler yıkılırlar.

SH'lerin yüksek standartları vardır ve bunlara uyan bir eş ararlar. Yaşamlarında anlam olmasını isterler ve bunu gündelik arkadaşlıklarında ararlar, ama hepsinin ötesinde eşleriyle olan yakın ilişkilerinde anlam olmalıdır. Ne var ki, eşleriyle yaşadıkları gündelik hayatın sıradan ve sıkıntı ayrıntıları nadiren bu idealist beklentileri karşılayabilir. Du ve Dş işlevleri pek gelişmemiş olabilir, bu da SH'leri bu dünyanın pratik

gerçekleri karşısında daha güvensiz kılar. Somut dünyada kendini güvenli hisseden biri SH'leri çekebilir ve günlük yaşam için gereken somut nitelikleri sağlayabilir, ancak SH'ler bu kişinin kendi dünyalarını, yani gerçek aşk ve idealizm dünyasını anlamadıklarını fark ettiklerinde acı bir düş kırıklığı yaşayabilirler.

Seks SH için asla saf bir fiziksel ve işlevsel etkinlik değildir, aşkın büyüsel ve gölgeli yanlarıyla çevrilidir. Seksin *düşüncesi* onlar için eylemin kendisinden daha gerçektir; seksin mekanik yönü ilgilerini çekmez, bu da başka bir mizaçtan olan bir eşi rahatsız edebilir. Onlar için önemli olan yakınlık duygusu ve kusursuz aşktır.

Sezgisel-Düşünen (SDş) Mizaç

SH mizaç romantik idealizm dünyasında yaşarken, SDş mizaç ilişkiler konusunda daha analitiktir. SDş'ler eş seçimi konusunda dikkatle ve akılcı düşünürler -özellikle İSDş'ler. Sizin için herşey mantıklı olmalıdır, buna eş seçimi de dahildir. SDş'ler bir ilişkinin artılarını ve eksilerini görmek için listeler, planlar hatta tablolar yapabilirler!

SDş'lerin bir ilişkiye dışarıdan bakabilme tarzları diğer mizaçları, özellikle de her durum veya ilişkide kişisel katılımı olan H tercihi olanları, bocalatabilir. Eşleri SDş'lerin onların duygularını hatta bazı durumlarda varlıklarını bile fark etmediklerini düşünebilirler. SDş'lerin de şu andan uzaklaşabildikleri anlar olur kuşkusuz, ancak bu eş için son derece önemli bir an olabilir.

SDş'ler eşlerine karşı derin duygular besleyebilirler, ancak bunu pek sık ifade etmezler. Bir ilişkinin başında sevgisini ifade eden SDş'lerin bunu sık sık yinelemeleri beklenmez. Diğer mizaçlar eşlerinin sevgisi ve bağlılığını sık sık duymak

isteyebilirler. Duymadıklarında artık sevilmediklerini düşünebilirler.

SDş'nin eşi aynı mizaçtan değilse, onu anlamakta zorlanabilir. Bir kadın SDş, aynı derecede bağımsız bir yaşam tarzı olan, ona kendi işi ve ilgileri konusunda özgürlük tanıyacak bir eş bulmakta güçlük çekebilir.

Tüm SDş'ler kendi ahlak sistemlerini oturtmak isterler, bazen bu içinde yaşadıkları toplumunkiyle aynı olmayabilir. Yine de kendi ahlak değerlerine inanır ve sadık kalırlar, genel değerlerden pek etkilenmezler.

Diğer mizaçlardan olan eşler, onların ev ve aileye ilişkin sorunlarla ilgilenmediklerini düşünebilirler. Eğlenceye yönelik etkinlikler de onlara pek çekici gelmez, eşlerine karşı oldukça ciddi davranırlar.

SDş'ler entelektüel tartışmaları severler, eşleri bu ihtiyacı anlamalıdır. Nesnel bir tartışma, SDş için sekse başlangıç olabilir. Başka hiçbir mizaç buna benzemez ve diğerleri bunu şaşırtıcı bulabilir. SH gibi, SDş için de hayal gücü sekste önemli bir rol oynar, ancak seksin mekanik yönünü daha iyi anlarlar. SDş'ler işte gerilim altındaysalar ya da eşleri aşırı duygusallaşırsa bu onları cinsellikten soğutabilir.

Duyumsayan-Yargılayıcı (DuY) Mizaç

DuY mizaç kararlı ve üretken ilişkilerin mizacıdır. DuY'ler ilişkilerinde her iki eşin de bir ev kurmaya katkıda bulunmasını beklerler, buradan yola çıkarak toplum için pratik ve yararlı bir şeyler yapabilirler. Diğer mizaçların farklı amaçları olması onları şaşırtır.

İşte DuY'ler organizatör rolü üstlenirler, randevuları düzenler, ayrıntılarla ilgilenirler. DuY'ler eşleriyle de aynıdır. Onlar için düzenli bir ev önemlidir ve eşlerinin de aynısını hissetmesini beklerler. Ev idaresinde gereken rutin işlerden

hemen hiç şikayet etmezler, evdeki gündelik işleri yapmanın gerçekçi yaşamanın bir parçası olduğunu düşünürler.

DuY'ler kendileri dengeli kişiler olmalarına karşın sıklıkla daha heyecan verici, maceraperest tiplere çekilirler. Onlar için ayağı yere basan ve kararlı bir sığınak oluştururlar. Ne var ki, böyle bir ilişkide, DuY'ler sürprizler ve belirsizliklerle dolu bir yaşamı paylaştıklarını fark edebilirler. Bu eğlence ve yeni deneyimler anlamına gelebileceği gibi, kaygı ve talihsizlik de getirebilir. DuY'lerin iyi bir neden olmadıkça eşlerini terk etmeleri enderdir. Yine de, dengesiz ama çekici bir kişiye kapılıp gitmeleri de pek ender değildir.

Son yıllarda, toplumun sadık ve kalıcı bir çiftin yerleşerek bir aile birimi kurması yolundaki beklentileri bir kenara atılmıştır. Bu, DuY'ler için özellikle şaşırtıcıdır, çünkü onlar eşleriyle bir kalıcılık ve güvenlik hissetmeye ihtiyaç duyarlar.

Seks, eşleriyle olan ilişkilerinin kabul edilen bir parçasıdır. Eğer herhangi bir nedenle seksi eşleri başlatmazsa, DuY'ler kaygılanabilirler, çünkü seks onlar için sorumluluk ve zorunluluklarının bir parçasıdır. Gerginken cinsellikten soğuyan SDş'nin aksine, DuY'ler seksi, yorgunluğa veya gerilime çare olarak görürler. Tüm Y'ler seksi planlama eğilimindedirler ve DuY'ler bunu özellikle haftalık etkinlikler arasında planlama eğilimi gösterirler. Ayağı yere basan kişiler olarak DuY'ler olasılıkla erkek ve kadının fiziksel yapısını iyi tanırlar ve seks yerleşmiş rutin haline geldiğinde daha mutlu olurlar.

Duyumsayan-Algılayıcı (DuA) Mizaç

Uzun süreli ilişkilerde, başka mizaçlardan eşler DuA ları anlamakta zorlanabilirler, çünkü DuA'lar çok yönlüdürler, bu da diğerlerine karmaşık gelebilir. Gerçekte, DuA'ların yaşama karşı tutumları ve seçtikleri eylemler görece basittir.

Romantik aşk arayan SH, ilişkileri analiz eden SDş ve süreklilik arayan DuY'nin tersine, DuA'lar şu anda elde ne varsa ona doğru çekilirler. Eşler şimdi ve burada oldukları için seçilebilir. Yarın düşünülmez, DuA'lar bugünün tadını çıkarırlar. Diğer mizaçlardan insanlar, özellikle D'ler sıklıkla DuA'lara doğru çekilirler, çünkü dost canlısı ve dürüst tavırları hemen göze çarpar. Ne var ki, daha sonraları DuA'ların kendileriyle birlikteliklerini sürdürmeye pek hevesli olmadığını fark edebilirler, çünkü bir sonraki gün, hafta ya da ay DuA'lar için yeni durumlar anlamına gelir. Yeni durumlar ise bugün arkadaş olduğu kişiyi içermeyebilir.

Uzun süreli bir eş bulmayı akıllarına koyarlarsa, DuA'lar bu konuda çok çabuk karar verebilirler. Bir kez karar verdikten sonra, olabildiğince çabuk evleme geçerler ve seçilen kişinin ayağı yerden kesilebilir. DuA'lar kendilerine benzer bir eş seçerlerse, bu her ikisinin de mutlu mesut yaşamalarına, her günün onlara iyi ve kötü talih getirmesine izin verir.

Ne var ki, başka bir mizaçtan olan bir eş, özellikle de Y ise bir şoka hazır olmalıdır. DuA'lar uzun süreli bir eş seçtiklerinde, bir çoğu Y eşler seçer. Onların kontrollü ve düzenli yaşamlarına özenirler ve kendi yaşamlarının da düzenlenmesinden hoşlanırlar. Ancak uzun sürmez, özgürlük ihtiyacındaki DuA'lar kendilerini Y'nin düzen ve rutin ihtiyacıyla kapana kısılmış ve elleri kolları bağlanmış hissetmeye başlarlar. Birbirine zıt ihtiyaçları onları farklı yönlere çeker.

Eş olarak DuA'lar eğlenceli olabilir; onlarla yaşam asla sıkıcı olmaz. DuA'lar nadiren geleceğe bakar ve yatırım yaparlar -bazı tipler için bu sinir bozucu bir özelliktir. DuA'ların evde ve işteki değişkenliği parasal çalkantılara yol açabilir; bir ay bol bol para vardır -büyük olasılıkla bu eşle paylaşılır, cömertçe harcanır- gelecek ay ise hiç para olmaz. Kaygısız bir iyimser olan DuA'ları bu pek üzmez, ancak eşlerini ciddi olarak üzebilir.

DuA'lar duyusal uyaranlarla cinsel olarak uyarılırlar - gördükleri, duydukları, kokladıkları, tattıkları ve dokundukları şeyler. Sezgisel insanların simgesel ve hayali dünyaları onlara pek az şey ifade eder. DuA'lar seksi somut bir şey olarak yaşarlar. Seks hakkında diğer insanların kaba olarak niteleyebileceği bir tarzda konuşurlar. Yaşamda sevdikleri çeşitlilik seks için de geçerlidir.

Özet

Eşimizle ortak tercihlerimiz fazlaysa, daha az çatışmalı ve daha çok uyumlu yaşarız. Ne var ki bu yaşamımızı kısıtlar, çünkü hiçbirimiz ilişkiye yeni bir şeyler getiremeyebilir ve aynı alanlarda eksik kalabiliriz.

Her ikimiz de güçlü DuY isek, diğerinin pratik, rutin ve sıkı çalışma özelliklerini besler, böylece iki katına çıkarmış oluruz. Ev kusursuzdur, rutin giderek katılaşır ve evimize eğlence veya yeni fikirler pek az uğrar. Birbirimizin yaşamını zenginleştirmek yerine daraltabiliriz. Kuşkusuz bu böyle olmak zorunda değildir, benzeri bir yaşam tarzı yapıcı bir şekilde de yaşanabilir. Her ikimiz de eşimizin ihtiyaçlarını anlayabilir ve birbirimizi her yaptığımızda destekleyebiliriz. Fazla çatışma olmadan birlikte yaşayabilir ve çalışabiliriz, böylelikle istediklerimize zorlanmadan ulaşabiliriz.

Farklı bir tip veya mizaçtan bir eş seçtiğimizde, her birimizin ilişkiye karşıt tutumlar getireceğimize emin olabiliriz. İhtiyaçlarımızı eşimize aktarmakta güçlük çekebilir ve bu yüzden çok enerji harcayabiliriz. Eşimiz yaşamdaki ihtiyaçlarımızı pek az anlıyor olabilir. Bu gerginlik, çatışma ve bilinmeyen alanlara yolculuk anlamına gelebilir, ama aynı zamanda bize çeşitlilik, heyecan ve daha geniş ufuklar da sağlayabilir.

Tüm bunlardan, eşimize bize kolay gelen özellikleri kullanarak yararlı olabileceğimizi, ama yalnızca elimizden geleni yapabileceğimizi görebiliriz. Eşimiz de bize kendi özellikleriyle yardımcı olacaktır, ama ondan da daha fazlasını beklemek gerçekçi olmayacaktır.

Araştırmalar, kendisinin ve eşinin tipini ve mizacını bilen kişilerin ilişkilerini daha sağlam temellere oturttuğunu gösteriyor.

11

KENDİMİZİ NASIL SUNUYORUZ?

Bu bölümde, dört işleve farklı bir yöntemle bakacak ve İçedönükler hakkında önemli bilgiler vereceğiz. Bu yöntem, tiplerin bilgi ve durumlara sıralı bir şekilde yanıt verdiğini gösteriyor ve her tip için bu sırayı ele alıyor. Bir sonraki bölümde bu bilgiyi kendi tipinizin bazı yönlerini geliştirmek için kullanabilirsiniz.

Bu bölümden yararlanmak için kendi tipinizi bilmeniz gerekiyor. Yine de, bazı tercihlerinizden emin değilseniz, bu bölüm size yardımcı olabilir.

Önce sekiz tercihe bakalım:

Dışadönüklük	**Duyular**	**Düşünme**	**Yargılama**
ve	ve	ve	ve
İçedönüklük	**Sezgiler**	**Hissetme**	**Algılama**

İlk ve son çift, *tutumlar* olarak adlandırılır. İlk çift (Dışadönüklük-İçedönüklük) size dünyaya karşı dışarı mı yoksa içeri mi dönük bir tutumu yeğlediğinizi söyler. Son çift (Yargılama-Algılama) yaşama karşı tutumunuzun daha dü-

zenli ve yapılandırılmış mı olduğunu, yoksa daha esnek ve değişikliğe açık mı olduğunu söyler.

Ortadaki iki çift ise *işlevler* olarak adlandırılır. Bunlar, yaşamda nasıl işlev gördüğünüzü -yani bilgiyi nasıl aldığınızı ve bu bilgiye göre nasıl davrandığınızı- söyler.

Önceki bölümlerde, tiplerin hepsinde Duyu ve Sezgi ve Düşünme ve Hissetme işlevlerinin ne gibi etkileri olduğunu görmüştük. Şimdi, oldukça ilginç bir şekilde iş gören dört işleve daha yakından bakalım.

Bu dört işlev:

Duyular	**Düşünme**
⇕	⇕
Sezgiler	**Hissetme**

Bu işlevlerden ikisinin sizde diğer ikisinden daha fazla gelişmiş olduğunu zaten biliyorsunuz. Örneğin, bir DDuDşY tip olduğunuzu biliyorsanız, Duyular ve Düşünmenin sizde daha iyi gelişmiş olduğunu biliyorsunuz. Tipiniz İSHA ise, Sezgiler ve Hisleriniz daha gelişkindir.

Daha iyi gelişmiş iki işlevinizden biri diğerinden daha güçlüdür. Bu sizin *en iyi işleviniz, bir numaralı işlevinizdir*. Bu, yeni bilgiler veya yeni durumlara ilk olarak yanıt veren ve en güvenilir işlevinizdir. Bundan sonra, bir numarayı destekleyen, iki numaralı işleviniz devreye girer. Daha az gelişmiş olduğunu bildiğiniz üçüncü ve dördüncü işlevlerinize ulaşmak daha zor olsa da bunları da kullanabilirsiniz.

İşlevlerimizin çevremizdeki dünyaya *sırayla* yanıt verdiğini anlamak önemlidir. İlk önce bir numara, sonra da iki ve diğerleri. En iyi gelişmiş olan bir numaralı işlevimiz, kullanırken kendimizi en rahat hissettiğimiz işlevdir. Ayrıca en güvenilir ve üstün olan da odur ve diğer işlevlerimizi yönetir.

Bu nedenle, *baskın işlev* adı verilir. Daha rahat ettiğimiz için her durumda bunu kullanmaya çalışırız. Bu işlevi desteklemek için iki numaralı işlevi de rahatça kullanırız. İkisi birlikte bize algı ve yargılama konusunda bir denge sağlar.

Daha az gelişmiş olan işlevleri kullanmamız gerektiğinde, genellikle bunlara ulaşmakta biraz güçlük çekeriz. Aslında onlar da oradadır, ancak daha güçlü olan en iyi gelişmiş işlevlerimiz çoktan atlamış ve algı ve yargılar oluşturmuştur bile. Bu nedenle, daha zayıf işlevleri görmek çok daha güçtür. Bunları daha az kullandığımız için daha az tanırız ve kullanırken sıkıntı çekebiliriz.

Bir numaralı işlevinizi keşfettikten sonra diğer üçünün sırasını da bulabilirsiniz. Bu bölüm biraz karmaşık olduğu için, bölümün sonunda yer alan, 16 tip için sıralama veren tabloya bakmak isteyebilirsiniz. Bir sonraki sayfada yer alan şekle bakarak bu sırayı kendiniz de bulabilirsiniz.

Örneğin, bir numaralı işleviniz Duyular ise ve bunu iki numaralı işleviniz Düşünme destekliyorsa, üçüncü işleviniz Hissetme ve dördüncüsü de Sezgilerdir. Bunu nasıl biliyoruz? Bir numaralı (en gelişkin) işlevinizi bildiğimiz için, en az gelişkin olanın da bunun tersi olduğunu görebiliriz. Bir numaralı işleviniz Duyular ve iki numara Düşünme ise, ve Sezgi (Duyuların zıddı olduğu için) dördüncü işlev ise, üçüncü işlevinizin Hissetme olduğunu bulabiliriz.

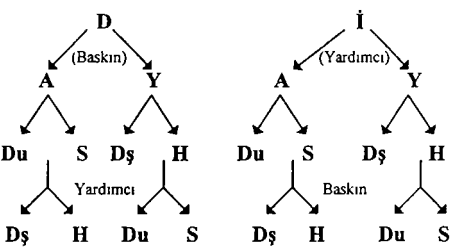
Tipin, dört işlevin iş gördüğü doğal bir sırası olduğunu kavradıktan sonra tepkilerimizi anlayabilir ve neden bazı şeyleri bazı insanların daha kolay yaptıklarını, diğerlerininse zorlandığını daha açık görebiliriz. Zamanla işlevlerinizin nasıl iş gördüğünü kavrayabilirsiniz -özellikle de bir numaralı işlevinizin nasıl yaşamınızı kontrol ettiğini.

İşlevlerin neden eşit derecede etkili olmadıklarını sorabilirsiniz; böyle olsa daha iyi olmaz mıydı? Önceki bölümlerden, dört işlevin zıt yaşam tarzları olduğunu biliyoruz. Bir

numaralı işlevinizi geliştirmek istiyorsanız, onu olabildiğince kullanmalısınız, ne var ki, zıddıyla sürekli savaş halindeyken bu olanaksızdır.

Hangisinin bir numaralı işlevimiz olduğunu nasıl anlarız? Örnek olarak Duyuları aldık, ancak bu Sezgiler, Düşünme veya Hissetme de olabilirdi.

Aşağıdaki şekli kullanarak kendinizin (ve diğer insanların) baskın işlevini bulabilirsiniz. Bu ormanda bir patika izlemeye benzer, doğru işlevi bulmak için doğru yoldan gitmelisiniz. Farklı işlevlerinizin nasıl farklı şekillerde iş gördüğünü kavramak için bunu yapmaya değer. Okları izledikçe, tipinizin bir parçası olan tercihleri seçtiğinize emin olmalısınız.

D veya İ oluşunuza göre, baskın işlevinizi farklı şekilde bulursunuz. D'lerin en iyi işlevi göz önündedir, hemen bulurlar, herkes de görebilir. İ'lerin en iyi işlevi ise içlerinde saklıdır, herkese açık değildir. Pek az kişi onların en iyi işlevini görebilir. Bu şekilleri kullanmayı öğrendikten sonra, bir İ'nin işlevlerini ele alacağız.

Bir Numaralı İşlevinizi Bulmanın Yolu

Dışadönükler

D'lerin bir numaralı işlevini bulmak için soldaki şekilde yer alan okları izleyin. D'den Y'ye veya A'ya gidin. Bir DDuDşY, Y yönündeki oku izleyecek, bir DSDşA ise A'ya gidecektir. Daha sonra Du veya S'ye karar verin. DDuDşY, Dş'ye giden oku izleyecektir. Bu, baskın işlevi gösterir. DDuDşY için Dş, ve DSDşA için S.

D'nin iki numaralı veya *yardımcı* işlevini bulmak için okları Du veya S veya Dş veya H yönünde izleyin. DDuDşY için bu Du'ya götürür. DSDşA için ise S'ye. Artık DDuDşY nin bir numaralı işlevinin Dş ve iki numaralı işlevinin Du olduğunu biliyoruz. DSDşA'nın bir numaralı işlevi S, iki numara ise Dş'dir. D'lerin iki numaralı işlevlerinin dışarıdan kolayca gözükmediğini söyleyebilirz. Bununla birlikte, D'ler dışarı dönük insanlar oldukları için, konuştukça iki numaralı işlevlerini açıkça kullanarak dışa vurabilirler. Zaman zaman D'ler söyledikleriyle bizi şaşırtabilirler, bunun nedeni bu düşüncelerin içlerinde gizli olan iki numaralı işlevden kaynaklanması olabilir.

İşlevlere ilişkin şeklin yardımıyla bu tiplerin üçüncü ve dördüncü işlevlerini de bulabilirsiniz. DDuDşY için bir numaralı işlev Dş'dir, bu nedenle en az gelişmiş işlevi (dört numara) H'dir (Dş'nin zıddı); benzer şekilde, Du iki numara ve demek ki S de üç numaralı işlevdir.

DSDşA için, S bir numaralı işlevdir, demek en az gelişmiş olan Du (S'nin zıddı) dört numara, Dş iki numara ve H de üç numaralı işlevdir.

İçedönükler

İ'lerin baskın işlevini bulmak için sağdaki şekli kullanın ve okları İ'den A veya Y'ye izleyin. İSHY için Y okuna, İDuHA için A okuna gidin. Daha sonra da bunu Du veya S, Dş veya H'ye izleyin. Bir İSHY için, H'ye giden oku, İDuHA için Du'ya giden oku seçeriz. Bu da bize onların yardımcı işlevini verir, İSHY için H ve İDuHA için Du.

Bu işlemi D'lere uyguladığımızda onların bir numaralı işlevini buluruz, ancak İ'ler için bu işlem iki numaralı -yani destekleyici veya yardımcı- işlevi ortaya çıkarır. İ'lerin bir numaralı işlevini bulmak için okları Du veya S, Dş veya H'ye dek izleyin. İSHY için bu S'ye, İDuHA için H'ye götürür. Demek, İSHY'nin bir numaralı işlevi S ve iki numaralı işlevi H'dir. İDuHA için bir numara H, iki numara Du'dur. Üçüncü ve dördüncü işlevler, D'lerde olduğu gibi bulunur, dördüncü birincinin ve üçüncü de ikinci işlevin zıddıdır.

Dışadönüklerle İçedönükler Arasındaki Fark

Bu işlemi izlemek karmaşık gözükebilir, ancak D'lerle İ'ler arasındaki farkı anlamak için çok önemlidir. Şekle tekrar bakın; D'ler için *baskın* işlevin çevresinde bir daire vardır, İ'ler için ise *yardımcı* işlevin çevresinde. Bu, D ve İ'lerin gündelik yaşamda kullandıkları işlevleri gösterir. Dışadönükler baskın işlevlerini gösterme konusunda açıktırlar -onlarla karşılaştıktan kısa süre sonra bunu anlarsınız. Bir DDuDşY ile tanıştığımızda, kısa sürede mantıklı ve nesnel bir düşünce tarzı olduğunu fark ederiz -bir numaralı işlevinin Dş olduğunu hepimiz anlarız. Bir DSDşA ile tanıştığımızda, bir sürü fikirler ve olasılıklarla uğraştığını uzun zaman geçmeden fark ederiz -burada da bir numaralı işlevi (S) göz önündedir. Birçok açıdan bunu herkesin yararınadır. D bize bildiklerini, düşündüklerini veya hissettiklerini anlatır, önerilerde bulunur, onun gözündeki yerimizi biliriz.

İ'lerle ise durum çok farklıdır. İ'ler, *çevrelerindeki dünyayla gündelik ilişkilerinde iki numaralı işlevlerini kullanırlar, en iyi işlevleri içlerinde gizlidir.* Bu akıl karıştırıcı gelebilir -gerçekten de hem İ'lerin kendileri hem de diğer insanlar için önemli karışıklıklar yaratır. Bunun nasıl olduğuna bakalım.

Bir İSHY ile tanıştığımızda, iki numaralı işlevi ile, yani H ile karşılaşırız, hatta bu bile çekingen bir tarzda kendini gösterir. Diğer insanlara ilgi ve anlayış gösteren (H) biri vardır karşımızda, onun en iyi işlevi (S) ise hiç ortaya çıkmayabilir. İSHY'nin kafasında, diğer insanlarla paylaşmadığı bir sürü fikir ve olasılık vardır.

Bir İDuHA ile tanıştığımızda karşımıza çıkan iki numaralı işlevdir, yani Du. Sağduyulu ve pratik ayrıntılarla uğraşan biri görürüz. O kişiyi iyi tanımıyorsak, onun H olan bir numaralı işlevini asla fark edemeyebiliriz. Bu, onları bir şeyler yapmaya yönelten derin duygu yönüdür.

Hatırlanması gereken en önemli şey, bir İ ile karşılaştığımızda, onun iki numaralı işlevi ile yüz yüze olduğumuzdur. Bu destekleyici işlevdir, ancak İ'ler dış dünyayla ilişkilerinde bunu kullandıkları için bunun onların bir numaralı işlevi olduğunu sanırız. İçedönükler için bu açıkça bir dezavantajdır, çünkü gizlenmiş olduğu için, insanlar onların bir numaralı işlevlerini fark edemezler. Bu durum, dostları, meslektaşları ve hatta ailesi için de dezavantajdır, çünkü onlar da İ'nin en iyi işlevine ulaşamadıkları için ikinci en iyiyle yetinmek zorunda kalırlar. İ'ler hakkında onları tümüyle tanımadan yargılara varılması şaşırtıcı değildir.

Yukarıdaki işlemi izlediğimizde, neden İ'nin bir numaralı işlevinin içinde gizli olduğunu anlayabiliriz. Bunu anladıktan sonra, bir numaralı işlevinizi bulmak için diğer bir metodu gözden geçirelim. Bazılarınız bunu daha basit bulabilir.

Bir Numaralı İşlevinizi Bulmanın İkinci Yolu

Tipinizin A mı yoksa Y mi olduğunu belirleyin. Bu size dış dünyayla ilişkilerinizde kullandığınız işlevi gösterecektir. A iseniz, Algılama işlevini (Du veya S) kullanırsınız; Y iseniz Yargılama işlevini (Dş veya H).

Bir DDuDşY bir Y olduğu için, dış dünyayla başa çıkmak için Yargılama işlevini (Dş) kullanır; bir D olduğu için bu bir numaralı işlevidir. Yine Y olan bir İDuDşY de Yargılama işlevini (Dş) kullanır, ancak İ olduğu için bu iki numaralı işlevidir, bir numaralı işlevi olan Du onun içinde gizlidir.

DSHA, dış dünyada Algılama işlevini (S) kullanır; bir D olduğu için bir numaralı işlevi budur. Yine bir A olan İSHA için ise bu iki numaralı işlevdir, H olan bir numaralı işlev içinde kalır.

İzleyen öykü, bir numaralı işlevimizin yeni bilgiye verdiğimiz yanıtı nasıl yönettiğini gösteriyor.

> Yerel tenis kulübünde bir cumartesi öğleden sonrasıydı. Karışık çiftler maçı henüz bitirmişti. Üyelerden biri dört oyuncuya yaklaştı ve sordu:
>
> 'Pazartesi Waterside Kulübünde bir maça ne dersiniz?'
>
> Dört oyuncunun aklına gelen düşünceler tümüyle farklıydı.
>
> Bir numaralı işlevi Du olan oyuncu şöyle düşündü: 'Hiçbirimizin arabası yok, oraya nasıl gideriz? Otobüsle gitmek gerekir, ama acaba otobüsler çalışıyor mu? Sonra eve nasıl döneriz?'
>
> Bir numaralı işlevi S olan şöyle düşündü: 'Harika bir fikir. Büyük bir alan, muazzam bir Kulüp' Gözünde güneş ışığında yıkanmış kusursuz çim bir kort canlanmıştı.

Bir numaralı işlevi Dş olan şöyle düşündü: 'Astarı yüzünden pahalıya gelecek gibi. Beş kişi olunca birimiz dışarıda kalmak zorunda. Katılmak istediğimi sanmıyorum.'

Ve bir numaralı işlevi H olan oyuncu şöyle düşündü: 'Beş kişiyiz, bir kişi dışarıda kalacak. Hay Allah!' bu kaçınılmaz sonuç aniden onu çok üzmüştü.

Yukarıdaki tepkiler, aynı sözleri duyan oyuncuların o anda akıllarına gelen düşüncelerdi. Kuşkusuz bu öneri üzerine daha fazla düşündüler ve başka şeyler de akıllarına geldi, ancak bir numaralı işlevimiz öyle güçlüdür ki, izleyen düşünceleri de yönetir ve bunları kendine uydurur.

Diğer İşlevlerinizi Geliştirmenin Yolları

Hepimizin yaşamında farklı, daha uygun bir işleve gerek duyduğumuz zamanlar olduğunu görmek zor değil. Sadece çağırmakla bunu başarmak ne iyi olurdu! Ne yazık ki bu olanaksızdır, bir numaralı işlevimiz hep diğerlerine baskın çıkacaktır. Bununla birlikte, işlevlerinizin tümünü kullanarak diğerlerini de geliştirebilirsiniz. Bu şekilde, kararlarınız ve fikirleriniz daha dengeli hale gelebilir.

Yaşamınızda daha geniş bir perspektiften ve farklı bir açıdan bakmak istediğiniz bir durum seçin. Görünürde önemsiz bir durum da olabilir, çünkü çoğu durum bu yönteme uyacaktır.

Önce, bu durumda insanları ve nesneleri nasıl algıladığınızı fark etmek için Du ve S işlevlerinizi kullanın. İlk olarak duruma gerçekçi bir açıdan bakmak için Du işlevinizi (bu en az gelişmiş olan dört numaralı işleviniz bile olsa) kullanın, olabildiğince fazla gerçeğe dikkat edin, şimdiki durumun ne olduğunu ve sizin ve diğer insanların neler yaptığınızı belirle-

yin. Bu güç gelirse, durumu sanki dışarıdan gerçekleri bildiren bir gözlemciymişsiniz gibi tanımlayın.

Sonra durumu veya en azından bazı yönlerini ne şekillerde değiştirebileceğinizi görmek için S işlevinizi kullanın. Diğer insanların tutumları değiştirilebilir mi? Sizin değiştirebileceğiniz başka şeyler var mı?

Bundan sonra, Dş kullanarak duruma dışarıdan bakan bir gözlemci gibi nesnel bir tarzda yaklaşın. Olası çözümleri göz önüne alın ve bunların her birinin sonuçlarını değerlendirin. Hoşlanmadığınız çözümlerin yararlarını da hesaba katın.

Son olarak, sonucun -özellikle de uzun vadede- sizi ne kadar ilgilendirdiğini anlamak için H işlevinizi kullanın. Farklı çözümlerden diğer insanların yaşamları ve duygularının ne şekilde etkileneceğini araştırın ve hem kendinizin ve de diğer insanların duygularını göz önüne alın.

Bunu yapmakla (hiç de göründüğü kadar kolay olmasa da) bir duruma farklı açılardan bakmış oluyorsunuz; aklınıza somut ve gerçekçi bilgileri getiriyorsunuz; bir şeyleri değiştirmenin yollarını arıyorsunuz; neden ve sonuç üzerine düşünüyorsunuz ve insanların duygularını hesaba katıyorsunuz. Yani, kararlarınızı daha fazla bilgiye dayandırıyorsunuz. Kararlarınızı verirken yine de en gelişmiş işlevlerinizi kullanabilirsiniz, ancak diğer açıları ve yönleri de düşünerek en azından bu kararların daha dengeli olmasını sağlayabilirsiniz.

Aşağıda işlev sırasına göre 16 tip sıralanmıştır. İ'lerin bir numaralı işlevi gizli kaldığı için gözden kaçırma olasılığına karşı altı çizilmiştir.

Tip	İşlev 1	İşlev 2	İşlev 3	İşlev 4
DSHY	HİSSETME	SEZGİ	DUYU	DÜŞÜNME
İSHY	SEZGİ	HİSSETME	DÜŞÜNME	DUYU
DSHA	SEZGİ	HİSSETME	DÜŞÜNME	DUYU
İSHA	HİSSETME	SEZGİ	DUYU	DÜŞÜNME
DSDŞY	DÜŞÜNME	SEZGİ	DUYU	HİSSETME
İSDŞY	SEZGİ	DÜŞÜNME	DUYU	HİSSETME
DSDŞA	SEZGİ	DÜŞÜNME	HİSSETME	DUYU
İSDŞA	DÜŞÜNME	SEZGİ	DUYU	HİSSETME
DDuDŞY	DÜŞÜNME	DUYU	SEZGİ	HİSSETME
İDuDŞY	DUYU	DÜŞÜNME	HİSSETME	SEZGİ
DDuHY	HİSSETME	DUYU	SEZGİ	DÜŞÜNME
İDuHY	DUYU	HİSSETME	DÜŞÜNME	SEZGİ
DDuDŞA	DUYU	DÜŞÜNME	HİSSETME	SEZGİ
İDuDŞA	DÜŞÜNME	DUYU	SEZGİ	HİSSETME
DDuHA	DUYU	HİSSETME	DÜŞÜNME	SEZGİ
İDuHA	HİSSETME	DUYU	SEZGİ	DÜŞÜNME

12

GÖLGE KİŞİLİĞİNİZİ GELİŞTİRMENİN YOLLARI

Tipimizi keşfettiğimizde, çoğumuz kendimizi yüreklendirilmiş ve onaylanmış gibi hissederiz. Sanki biri bize: 'Yaşamının örüntüsü senin için doğru olan, olduğun gibi iyisin. Olumlu niteliklerine yoğunlaş' demektedir. Bunu hissetmek önemlidir, çünkü tipimizin olumlu yönlerini değerlendirmek ve kendimizi geliştirmeye çalışmadan önce yaşam tarzımızın doğru olduğunu bilmek gereksinimi duyarız.

Hiç birimiz tipimizin tümüyle gelişkin olduğunu öne süremeyiz, ancak bazılarımız tipimizi destekleyen bir yaşama sahip olduğumuz için kendimizi şanslı sayabiliriz. Bazılarımız ise bu kadar şanslı değildir ve gelişimimizin bir şekilde duraksamış olduğunu hissedebiliriz. Bunun bazı nedenlerini daha önce görmüştük. Dokuzuncu bölüm, ailenin diğer bireylerinden tümüyle farklı bir tipin nasıl yok sayıldığını veya ezildiğini göstermişti; öğretmenden farklı bir öğrenci, uyum sağlayamadığı için okulda mutsuz olabiliyordu, bunun gibi üzerimizdeki pek çok etki gerçek kişiliğimizi bulmamızı engelleyebiliyordu. Şansımız varsa, tip tercihlerimizi geliştirmek için kendimiz bazı yollar bulabiliriz, bu da büyük bir doyum sağlar. Bunu yapamıyorsak, kendi doğamıza ters düşen

bir iş ya da yaşamı sürdürmek zorunda kalabiliriz ve hep bir doyumsuzluk hissederiz; bizim için yanlış bir tip gibi yaşarız. Bunu hissediyorsanız, kendi tipiniz ve mizacınızı tümüyle kavramaya yoğunlaşmalısınız. Zıt tercihlerinizi geliştirmeye çalışmak yerine, kendi tercihlerinizi tümüyle kullanmayı öğrenmelisiniz. Ancak kendi tipimizde güçlendikten sonra diğer yanımızı ya da gölge kişiliğimizi geliştirmeyi düşünebiliriz.

Yaşama Karşı Tutumunuz

Tipimizi nasıl geliştirebileceğimizi ele almadan önce yaşama karşı tutumumuzu gözden geçirelim. Farklı tiplerin yaşama karşı tutumları farklıdır; yaşamı farklı görürler ve farklı şeyler isterler. SH'ler yaşamda kişisel bir anlam ararlar; SDş'ler entelektüel anlayış peşindedir; DuY'ler yararlı olmak ve görevlerini yapmak için vardırlar; DuA'lar bugünden zevk almak için yaşarlar.

Farklı beklentilerimiz olsa da, hepimiz yaşamdan en fazlasını elde etmek için kendimizi geliştirmeyi isteriz.

Bunu, tercihlerimizi geliştirerek ve ayrıca *gölge* kişiliğimizi, gelişmemiş ve gizli kalmış yanımızı geliştirerek yapabiliriz. Bazılarımız buna aydınlık ve karanlık, ya da kişisel gelişim ve manevi gelişim olarak bakabilirler. Daha iyi gelişmiş olan yanımızın -tipimizin- kullanılmaya hazır olduğunu görebiliriz. Sanki bu yan aydınlıktadır: bunu fark ederiz ve görebiliriz. Gelişmemiş olan yanımız ise kullanıma hazır değildir, bu özellikleri daha az fark ederiz ve hala karanlıkta oldukları için onları göremeyiz. Bu durum, karanlık alanlara ışık tutmak şeklinde de ele alınabilir. Tip açısından bakıldığında, bu zıt tercihlerimizi geliştirerek bunların bilinçli yaşamımızın parçası olmasını ve kullanıma hazır olmalarını sağlamak anlamına gelir. Böylece gölgemiz bizim bir parçamız haline gelir ve tipimizi destekler ve zenginleştirir. Bir ruhumuz olduğuna inananlar için bu manevi gelişim demektir.

Hedef zıt tipimiz haline gelmek değildir; bu çok uygunsuz olurdu. Tipimiz bize aittir, ancak zıt tercihlerimizi kullanmanın yararlı olabileceği durumlar vardır. Genellikle bu çok zor ve yorucudur; ancak bunu tipimizi güçlendirmek ve desteklemek için yaptığımızı, yani tipimizin yararına olduğunu anımsarsak, kendimizi kötü hissetmeyiz. Bu acı çekmek, savaşmak ve çatışmaya girmek anlamına gelse de sonuçta yaşamlarımızı zenginleştirmiş oluruz. Heyecan verici bu süreç, bizi daha derin bir mutluluk ve başarıyla ödüllendirebilir. Zıt tercihlerimizi geliştirmekle daha 'fazla' kendimiz olabiliriz, daha dengeli ve bütün oluruz. Bunu yaşadığımızda, diğer insanlar da fark ederler.

Zıt Tipinizi Tanımak

Zıt tercihlerinizi geliştirerek gölgenizden yararlanmak ilginizi çekiyorsa, size bazı önerilerimiz var.

Önce Bölüm 4'te yer alan zıt tipinizin Profilini okuyarak başlayın ve bu tip için olumlu bir imge oluşturun. Daha sonra hayalinizde bu tipten birinin normal bir gününü canlandırın. Bu kişinin gözlemlediği, düşündüğü, hissettiği ve yaptığı şeylerin bazı ayrıntılarını gözünüzün önüne getirerek onun yaşamını nasıl algıladığına dair bir iç görü kazanabilirsiniz. Bu tipin nelerde zorlandığını ve nelerden hoşlandığını da düşünebilirsiniz. Bu tipte beğendiğiniz yanlar var mı?

Ve yaşamınızda bu tipin tercihlerini kullanarak daha iyileştirebileceğiniz durumlar var mı? Sırayla her tercihi ele alın ve bunların nerede ve nasıl işinize yarayabileceğini düşünün. Zıt tipimizi inceleyerek kendimize dair iç görü kazanabiliriz. Bazen bu, diğer tipleri neden rahatsız ettiğimizi görmemize yarar.

Şimdi sırayla tipler bakacak ve her tip hakkında, diğer insanları rahatsız eden bazı şeyleri okuyacağız. Bu yorumlar,

açıkça anlaşılmaları için, en sert biçimlerde sunuluyor. Çoğunda doğruluk payı olmakla birlikte, herkes için geçerli olmayabilirler. Sizin için hangilerinin doğru olduğuna karar verin.

DSHY

DSHY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Herkesin ne istediğini bildiğini sanıyor.'

'Öyle geveze ve ikna edici ki, insan sesini yükseltip karşı çıkmakta zorlanıyor.'

'Hep acelesi var.'

'Birimiz onun yargılarına laf etse, hemen bozulur.'

'Hep bir sonraki işe atlamaya çalıştığı için, genellikle küçük ayrıntıları unutur'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İDuDşA profilini okuyun.
- Küçük pratik ayrıntılara zaman ayırmayı unutmayın -işiniz bundan yarar görecektir.
- Bir sonraki işe koşmadan önce şu anki işte neler olduğunun farkında olun.
- Giriştiğiniz herhangi bir proje için gereken verileri topladığınıza emin olun, böylece daha sağlıklı kararlar verebilirsiniz.
- Yaşamınızın tüm alanlarında daha nesnel, mantıklı düşünmeye çalışın.
- Diğer insanların söylediklerine dikkatle kulak verin.
- Başkalarına konuşma fırsatı tanıyın ve arasıra onlarla uyum sağlamaya çalışın.

- Kendi başınıza biraz zaman geçirmeye çalışın.

İSHY

İSHY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Onu tanımak çok zor.'

'Yavaş karar veriyor ve kararını değiştirmemekte inat ediyor.'

'Kısıtlı bir yaşamı var, nadiren grup etkinliklerine katılıyor.'

'Onun iyi ve anlayışlı davrandığı durumlar gördüm, ama soğuk ve çekingen gözüktüğü için bunu asla tahmin edemezsin'

'Öyle ciddi biri ki, yaşamdaki bir sürü eğlenceyi kaçırıyor.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DDuDşA profilini okuyun.
- Pratik dünyaya ilişkin bilgilerinizi arttırmaya çalışın.
- Çevrenizde olup biten şeyleri fark etmeye çalışın.
- Mantıklı yanınızı işinizde ve hobilerinizde kullanarak geliştirmeye çalışın.
- Değişen koşullara ve diğer insanların isteklerine uyum sağlama konusunda istekli olun.
- Daha dışa dönük olmaya çalışın, insanlar sizi tanımaktan hoşlanacaklardır.

DSHA

DSHA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Hiçbir şeyde uzun süre kalmaz.'

'Her zaman, pratik ayrıntıları tamamlamadan işi devreder.'

'İlgisi çok çabuk kaybolur.'

'Bu işi düzenli yapacağına inandığım birisi değil.'

'Hoş olmayan bir şeyle uğraşması gerektiğinde hep çekip gider.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İDuDşY profilini okuyun.
- Projelerinizin pratik ayrıntılarıyla ilgilenmeyi unutmayın.
- Üzerinize aldığınız her işi vaktinde bitirmeye çalışın.
- Küçük de olsa söz verdiğinizde yerine getirmeye çalışın.
- Kendinizi çok sayıda etkinlikle aşırı yüklemek yerine, biraz içinize dönmeye çalışın.
- Evde ve iş yerinde yaşamınızı denetlemek için akılcı bir girişimde bulunun.
- Ev ve iş hayatınıza biraz rutin ve düzen getirin.

İSHA

İSHA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'O amaçsızca dolaşan biri, yaşamının odağı yok.'

'Gerçek dünyada yaşamıyor.'

'Onu nasıl işe alabiliriz? Ne düzenli biri, ne de ayağı yere basıyor.'

'Bu projeyi yürütecek motivasyonu yok.'

'Kendi dünyasında yaşıyor, kısır bir döngü içinde, hiçbir yere ulaşamıyor.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DDuDşY profilini okuyun.
- Günlük yaşam için gerekli olan küçük pratik işlerle ilgilenmeye çalışın.
- Zamanın farkında olun ve dakik olmayı alışkanlık haline getirin.
- Fazlasıyla içinize dönmek anlamına geleceği için çok yalnız kalmak yerine başkalarıyla birlikte olmaya çalışın.
- Başkalarının düşünce ve duygularına kulak verin ve duygularınızı paylaşmaya istekli olun.
- Evinizde ve sosyal yaşamınızda o anın gereklerini yerine getiren kişi bazen siz olun.
- Bir şey hakkında eminseniz fikrinizi dayatmaya çalışın.

DSDşY

DSDşY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Diğer insanların görüşlerini dinlemez.'

'Çok baskıcı, patronluk taslıyor.'

'Planın pratik ayrıntılarına bakmadan ilerlemek ister.'

'Karar verdikten sonra asla değiştirmez.'

'Bir başçavuş gibi davranıyor, evde bile.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İDuHA profilini okuyun.
- Aklınızı o anda olup bitenlere verin.
- Olayların ayrıntılarını adım adım ele alın.
- Sanatsal bir hobi geliştirmeye çalışın. Bu, sizin tipiniz için zor olan gevşemenizi sağlayacağı için yararınıza olacaktır.

- Doğal yaşamı ve güzelliklerini fark etmeye çalışın.
- Bazen yaşamın akışına kendinizi bırakın, bu daha esnek olmanıza yardım edecektir.
- Diğer insanları sizinle duygularını paylaşmaya teşvik edin, kendinizinkileri paylaşmaya da istekli olun.

İSDşY

İSDşY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Çok soğuk biri.'

'Yalnız biri, sanki kimseye ihtiyacı yok.'

'Bazı iyi fikirleri olabilir, ama çok kendini beğenmiş.'

'Asla gülmez ve şaka yapmaz.'

'Bir şeyler bilen tek kişinin kendisi olduğunu sanıyor.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DDuHA profilini okuyun.
- Diğer insanların fikirlerini ve önerilerini dinleyin ve bunlara değer verin; bu diğer insanlarla daha iyi çalışmanıza yardımcı olacaktır.
- Çevrenizdeki dünyanın somut ayrıntılarını fark etmeye çalışın.
- İnsanların gündelik yaşamdaki ihtiyaçlarının önemini fark edin.
- İnsanlara karşı daha sıcak ve dostça bir tutum takınmaya çalışın; onlar da size yanıt verecektir.
- İşte, evde ya da mahallenizdeki ufak sorunlarla ilgilenmeye istekli olun.
- Biraz eğlenmeye çalışın!

DSDşA

DSDşA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Her şeyi de bilir.'

'Bir dakika sakin kalamaz, hep bir sonraki şeye geçmek ister.'

'Sahne arkasındaki işleri yapamaz, hep önde olması gerekir.'

'Hep kendi işini başkalarına yaptırır.'

'Asla ses çıkarmadan oturup beni dinlemiyor.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İDuHY profilini okuyun.
- Sessizce arka planda kalıp başkalarını dinlemeye hazırlıklı olun, bu şekilde o durumu daha iyi anlayacaksınız.
- Projelerin küçük pratik ayrıntılarını ve gerçeklerini anladığınıza emin olun.
- Projeleri sonuna dek götürün.
- Bir sonraki etkinliğe geçmek için acele etmeden önce çevrenizdekilerin gereksinimlerini karşılayın.
- Yaşamınız için bir rutin oluşturmak üzere kendinize zaman ayırın.
- Evde ve işte yaptığınız görevler için hazırlık ve ardından temizlik yapın.

İSDşA

İSDşA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Fikirleri çok uçuk, asla gerçek dünyada işe yaramazlar.'

'O sadece bir beyin, gerçekte bu dünyada yaşamıyor.'

'Zaman duygusu korkunç, her şeye geç kalır.'

'Şefkatli biri değil.'

'Yaşamın gündelik gerçekleri onu ilgilendirmiyor, bulutların üzerinde yaşıyor.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DDuHY profilini okuyun.
- Evde ya da işte pratik gündelik rutine uymaya çalışın; bu ayağınızı yere sağlam basmanıza yardımcı olacaktır.
- Diğer insanların görüşlerini dinleyin ve tartışmaya istekli olun; bu yaşamı daha iyi anlamanıza yardımcı olacaktır.
- Karşılaştığınız insanlara sıcak ve dostça davranmaya çalışın, onların bireysel ihtiyaçlarını göz önüne alın.
- Tanıdığınız insanlara daha derin duygularınızı açmaya çalışın.
- Gün boyunca zamanın daha çok farkında olmaya gayret edin.

DDuDşY

DDuDşY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Hükmetmeyi seviyor, asla dinlemiyor.'

'Her şeyi o yönetmek istiyor.'

'Hep o yanıt veriyor, hiçbirimiz fırsat bulamıyoruz.'

'En iyisi olup olmadığına karar vermeden her şeyi eyleme döküyor.'

'Diğer insanların ne düşünüp ne hissettiğini sormak zahmetine katlanmıyor.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İSHA profilini okuyun.
- Biraz tek başınıza kalıp düşünerek vakit geçirin; bu kararlarınızı daha derin ve sakin düşünmenize izin verecektir.
- Yaşamınızda ve işinizde ileriye bakın ve neler olabileceğini görmeye çalışın.
- Farklı durumları gözünüzde canlandırın; birden fazla sonuç olabileceğini ve projeleri ele almanın birden fazla yolu olabileceğini düşünün; başka birinin önerisi daha sağlıklı olabilir.
- Birlikte yaşadığınız ve çalıştığınız insanlara daha sıcak davranmaya çalışın, planlarınızı diğer insanlarınkine uyacak şekilde değiştirmeye istekli olun.
- Diğer insanlar başarılı olduğunda onları övün.

İDuDşY

İDuDşY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Soğuk ve duygusuz gibi duruyor.'

'Söyleyecek fazla sözü yok, ona partinin yıldızı diyemem.'

'Onu kabuğundan çıkarmaya çalıştım, ama pek derin biri gibi görünmüyor.'

'Konuşması yalnızca geçmişteki bazı gerçeklerle sınırlı, yeni fikirlere ayak uyduramıyor.'

'Kendi yolunu çizmiş, hiçbir şekilde uyum sağlayamaz.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DSHA profilini okuyun.
- Diğer insanlara karşı biraz daha sıcak ve coşkulu davranmaya çalışın.

- Farklı insanlara ilişkin deneyimlerinizi zenginleştirin.
- Yeni fikirleri göz ardı etmemeye çalışın.
- Geleceğe bakıp ufak tefek projeler oluşturmayı deneyin.
- Yeni bir şeylerle uğraşmak için vakit ayırın.
- Diğer insanlara uymaya ve planlarınızı değiştirmeye istekli olun.
- Birisi sizin için bir şey yaptığında onu takdir ettiğinizi gösterin.

DDuHY

DDuHY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Asla susmuyor.'

'Bir şeyler yapmadıkça mutlu olmaz.'

'Onda bir gram bile mantık yok.'

'Kimseye ağzını açtırmaz.'

'Bir fikir veya kavraması izlemesi olanaksız.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İSDşA profilini okuyun.
- Kendinize bir birey olarak değer vermeyi öğrenin.
- Sürekli başkalarına hizmet etmek yerine biraz yalnız başına zaman geçirin.
- Sürekli konuşmaya çalışmayın, böylece diğer insanların nasıl düşündüklerini, hissettiklerini ve yaşadıklarını öğrenebilirsiniz.
- Bir İS arkadaş yaşamınızı zenginleştirecek bir bakış açısı oluşturmanıza yardım edebilir.

- İnsanlar fikir öne sürdüğünde, onları en azından düşünmeden bertaraf etmeye çalışmayın.
- Zaman zaman rutininizi değiştirmeye istekli olun.

İDuHY

İDuHY'ler hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Kendini paspas yapıyor.'

'Hep geri planda, hiç hırsı yok.'

'Dizleri üzerinde ona hizmet ediyor.'

'Hiç motivasyonu yok, asla bir yere gelemez.'

'Asla sesini çıkarmaz, onun ne düşündüğünü hiç bilemeyiz.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DSDşA profilini okuyun.
- Sizin için önemli olan konularda daha güçlü davranmaya çalışın.
- Arka planda kendinizi belli etmeden kalmak yerine fiziksel ve sözel olarak varlık göstermeye çalışın.
- Kendi kendinize yeni hobiler bulun.
- Küçük ayrıntılar yerine olaylara bütün olarak bakmaya çalışın, bu evde ve işte yeni fikirleri kabul etmenize yardımcı olacaktır.
- Ev ve işle ilgili yeni fikirler hakkında akıl yürütmeye istekli olun.
- Rutininizi ve planlarınızı değiştirin veya ayarlayın.

DDuDşA

DDuDşA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Ona ihtiyacım olduğunda asla bulamıyorum.'

'Nabza göre şerbet veriyor, gerçek kişiliğinin hangisi olduğunu anlayamıyorum.'

'Asla zamanında geleceğine güvenemiyorum.'

'İnsanları anlama konusunda başarılı biri değil.'

'Bir fikri ona açıklamak çok zor, hep şu an olup bitenlere saplanmış durumda.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İSDşY profilini okuyun.
- Farklı tiplerden insanları dikkatle dinleyin ve sorunlarına anlayışla yaklaşmaya çalışın.
- Birlikte yaşadığınız ve çalıştığınız insanlara sıcaklık ve anlayış göstermeye çalışın.
- Duygularınızın yüzeye çıkması için kendinize zaman tanıyın.
- Başkalarına ihtiyaç duymadan kendi kendinize bir şeyler yapmaya çalışın.
- Bitirmek istediğiniz projelerin ayrıntılarını göz önüne aldığınıza emin olun.
- Daha soyut düşünceleri göz önüne almaya istekli olun.

İDuDşA

İDuDşA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Benim duygularımı anlamıyor.'

'Grubun bir parçası olmak istemedi, yalnızca yapılan işin parçası olmak onu ilgilendiriyor.'

'Oldukça soğuk ve hesapçı.'

'Genellikle zamanında gelmez.'

'Kendi bildiğini yaptı, bizlerin duygularını hiçe saydı.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DSHY profilini okuyun.
- İnsanlara karşı sıcak ve dostça davranmak için gayret gösterin -onlar da size yanıt verecektir, özellikle de biraz anlayış gösterirseniz.
- Sözlerinizi tutmaya özen gösterin, böylece insanlar size güvenebileceklerini hissederler.
- Başkalarının fikirlerini tartışmaya açık olun.
- Başkalarının fikirlerini gereksiz bularak göz ardı etmeden önce anlaştığınız noktalar olup olmadığını araştırın.
- Önsezileriniz olduğunda sezgilerinizi reddetmeyin; bunun yerine, bunların gelişmesine izin verin, kendiniz ve başkaları için yararlı olabilecek noktaları araştırın.

DDuHA

DDuHA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Planı ayrıntılı düşünmeden hemen harekete geçer.'

'Onu bir yere oturtamıyorum.'

'Aynı anda birçok şey üstleniyor, sonra da hepsini tamamlayamıyor.'

'Hoş olmayan şeyler hiç olmamış gibi davranıyor ve ciddi konularla yüzleşmeyi reddediyor.'

'Hep bir sonraki şeye geçmek istiyor, bir sürü taahhüdünü yarım bırakıyor.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- İSDşY profilini okuyun.
- Her zamanki dolu, kaygısız ve aktif yaşamınızdan uzak, kendi başınıza biraz zaman geçirin.
- Yaptığınız çeşitli şeyler hakkında dikkatle düşünün, bunları mantıklı ve kararlı bir şekilde gözden geçirin.
- Katıldığınız bir sürü farklı etkinliği gerçekten istiyor musunuz, yoksa yalnızca orada oldukları için mi katıldınız, karar verin.
- Yaşamın sizin için ne anlam taşıdığını bulmaya çalışın.
- Kendi başınıza bitireceğiniz bir projeye kendinizi adayın.
- Bilimsel görüşleri dinlemeye istekli olun, bazılarının pratik kullanımı olabileceğini kabul edin.

İDuHA

İDuHA'lar hakkında yapılan bazı yorumlar:

'Kendini yok sayıyor, gerçek kişiliğini tanıyamıyorum.'

'Herhangi bir şirketi temsil etmek üzere onu önermezdim, ön planda olacak biri değil.'

'Birçok projenin küçük ayrıntılarına öyle dalıyor ki, kendini esas projeye asla veremiyor.'

'Hiçbir zaman çok konuşmaz, onun fikirlerini pek nadiren duyabilirim.'

'Takımın sorumluluğunu alacak kadar güçlü değil.'

Tipinizi zenginleştirmek için:

- DSDŞY profilini okuyun.
- Hep küçük ayrıntılarla uğraşmak yerine, yaşamdaki 'tabloyu' görmeye çalışın.
- Küçük çaplı bir liderlik konumuna gelmeye çalışın, bir projeyi sonuna dek siz düzenleyin.
- Bir tartışmada başkaları size katılmasa bile, kendi fikrinizde direnin.
- Genellikle sahne arkasında kalırsınız; başkalarının sizin başarılarınızı fark edeceği şekilde öne çıkmaya çalışın.
- Bazı şeyleri bilimsel ve mantıksal açıdan görmeye çalışın.

Yukarıdaki önerileri okurken, hepimizin kırılgan insanlar olduğumuzu anımsamalıyız. Kendimiz ve başkalarından beklentilerimiz konusunda gerçekçi olmalıyız. Yaşamlarımız birbirinden çok farklı, yalnızca tiplerimiz değil, deneyimlerimiz de farklıdır. Bir insanın tipini geliştirmesi için doğru zaman, diğeri için yanlış olabilir.

Genel konuşursak, çoğumuz genç erişkinlik yıllarımızın bir meslek seçmek ve oturtmakla, bir eş bulmak ve aile kurmakla geçtiğini görürüz. Bu yıllar boyunca tercihlerimize uygun yaşamak ve çalışmak eğiliminde oluruz. Kişisel veya manevi gelişimimiz hakkında düşünmeye ancak orta yaşlarda başlayabiliriz. Bunu bazen bir kriz anında yaparız, ya da yaşamda ilgimizi çeken diğer alanlar bulunduğunu fark ettiğimizde.

Gölge yanımızı bilinçli benliğimizin bir parçası haline getirmek ödüllendirici olabilir ve büyük bir doyum sağlayabilir. Büyük adımlar atabiliriz, ancak sıklıkla gerilediğimizi de fark eder ve kendimizi düş kırıklığına uğratırız. Hepimiz, yaşamda dalgalandığımızı ve bunun genellikle içinde bulunduğumuz koşullara bağlı olduğunu biliriz.

Bunu, farklı düzeylerde yaşamak şeklinde ele alabiliriz. Yaşam yolunda gittiğinde, en üretken oluruz. Ne yazık ki bu devamlı böyle kalmaz, yaşamda dalgalanmalar olduğunu kabul etmek zorundayız, bu da yaşamımızın iniş ve çıkışlarla sürmesi anlamına gelir.

Zıt Özelliklerinizi Geliştirmenin Yolları

Yukarıdaki öneriler, daha az kullandığımız özellikleri nasıl güçlendireceğimizi gösteriyordu. Gölgemizi geliştirmenin başka yolları da vardır. Tüm zıt tercihlerimizi alıp, bunları olumlu şekillerde kullanmanın yollarını arayabiliriz. Aşağıda buna yönelik bazı öneriler veriliyor, her birimiz bunların bize nasıl yararlı olacağına karar verebiliriz.

İçedönükler İçin Dışadönüklüğün Geliştirilmesi

Dünyada yaşamak için sizde zaten biraz D bulunmaktadır.

- Bir seferde bir kişiyle ya da az sayıda insanla birlikte olmaya çalışın, kalabalıklar sizi boğabilir.
- İlginizi çeken etkinliklere katılırsanız, diğer insanlarla birlikte olmayı daha kolay bulacaksınız.
- Diğer insanlar ve olaylar hakkında bilgi almaya çalışın.
- Konuşmalarda fırsatlar yakalamaya ve bir şeyler söylemeye çalışın.
- Çok az şeye derin bir ilgi göstermek yerine birçok şeyle ilgilenmeye çalışın.
- Düşünmek için fazla zaman harcamamaya ve harekete geçmek için geç kalmamaya özen gösterin.

- Başkalarına en iyi işlevinizi göstermeye çalışın -bunun içinizde gizli kaldığını ve onların bunu göremediklerini unutmayın.
- Özellikle de İS iseniz, dış dünyada olup bitenlerle bağınızı koparmayın.
- Müdahalelere kulak verin, bunlar önemli olabilir.
- Belli bir süre insan içine çıkabileceğinizi, sonra da istediğinizde yine kendi içinize dönebileceğinizi unutmayın.

Dışadönükler İçin İçedönüklüğün Geliştirilmesi

Dışadönükler çok az İ geliştirmiş olabilirler, insanların içinde bile olsa, sessizlikle biraz dost olmaya çalışmaları yararlıdır.

- Her şeyi daha derin ve daha fazla yoğunlaşarak düşünmek için zaman ayırın.
- Kendi başınıza kalmak, kendinizi dinlemek ve bir iç yaşamınız olduğunu anlamak için zaman ayırın.
- Kendi başınıza yapabileceğiniz, zevk aldığınız bir hobi veya iş bulun.
- Birebir ilişkilerinizi daha derinlikli yaşayacak şekilde kurun.
- Başkalarına sorular sorun ve kişi konuşmasını bitirene dek onu dikkatle dinleyin. Onun yanıtlarını kendi düşüncelerinizle bölmemeye çalışın.
- Bir grup içindeyseniz, yeniden söz almadan önce herkesin konuşma fırsatı elde etmiş olmasına özen gösterin.
- Eyleme geçmeden önce dikkatle düşünün.

Sezgisel Kişiler İçin Duyumsamanın Geliştirilmesi

- Önce yapılacak gerçekçi ve pratik şeyleri ele almaya çalışın, daha sonra fikirlerinizin anlamlı olup olmadığına bakarsınız.
- Direktifleri okurken sabırlı olun, genellikle adım adım okumak gerekir.
- Ayrıntıları görmeye çalışın, dikkat ettiğiniz şeyleri bir Du arkadaşınızınkilerle karşılaştırın.
- Bir şeyler yaparken genellikle işe yarayan, yerleşmiş yöntemleri kabullenin.
- Geçmişten de bir şeyler öğrenebilirsiniz, genellikle size neyin işe yaradığını, neyin yaramadığını geçmiş gösterecektir.
- Şu anda kalmaya gayret ederseniz, getirdiği hazları da yaşayabilirsiniz, siz genellikle şu anın zevklerinden mahrum kalan birisinizdir.
- Gerçekler hem önemli, hem de yararlıdırlar, bunları ne zaman kullanabileceğinizi kestirmeye çaba gösterin.
- Unutmayın; bir şeyi düşünmek onu yapmakla aynı değildir.
- Küçük ve kesin ayrıntıları hesaba katmazsanız iyi fikirler boşa çıkar.
- Fikirlerinizi başkalarına açıklamanız gerekiyorsa, bunu yapmanın en iyi yolu düzenli ve gerçekçi olmaktır.
- Çevrede dolaşırken bazı levhalara ve diğer nirengi noktalarına dikkat etmeyi öğrenin.
- Başkalarına yer tarifleri verirken tam ve kesin olmaya çalışın.

Duyumsayanlar İçin Sezgiselliğin Geliştirilmesi

- Bir işi sıradışı bir şekilde yapmayı deneyin, başarısız olsa bile bir şeyler öğrenmiş olursunuz.
- Şu an sizin için önemli olan bir şey düşünün. Buna gelecekte neler olabileceğini hayal etmeye çalışın. Birçok farklı olasılığı göz önüne alın. Bunu yapmak şu anki yargılarınızın daha sağlam olmasına yardım eder.
- Bir 'önseziniz' varsa, bunu izlemeye çalışın.
- Çevrenize bakarken veya bir şeyi incelerken onu bir bütün olarak görmeye çalışın.
- Bir şey düşünürken onu soyut ve kavramsal bir şekilde düşünmeye gayret edin.
- İleriye bakmaya ve gelecek için yaratıcı bir şeyler tasarlamaya çalışın. Mümkünse bunu gerçekleştirmeyi deneyin ve bitirmeye gayret edin.

Hissedenler İçin Düşünmenin Geliştirilmesi

- Bir duruma dahil olmak yerine dışarıda kalmayı deneyin.
- Birisine karşı çıkıyor olsanız bile, inançlarınıza ve kararlarınıza tutunun.
- Her duruma mantıklı ve akılcı bakmaya çalışın ve biraz nesnellik getirin.
- Çevrenizdekilere karşı daha açık sözlü davranın, özellikle de İ iseniz.
- Gündelik sorunlarla daha az kişisel bir düzeyde ilgilenmeye çalışın, bunların birçoğu sizinle ilişkisiz sorunlar olabilir.

Düşünenler İçin Hissetmenin Geliştirilmesi

- İnsanlara karşı çıkmadan önce onların görüşlerini mutlaka değerlendirin.
- Yakın arkadaşlıklar kurmaya çalışın. bunları sürdürmek için sabırlı davranın ve zaman ayırmaya hazırlıklı olun.
- Daha fazla işbirliği yaparak ve hoşgörülü olarak başkalarıyla daha iyi çalışmayı öğrenin, bunu takdir edeceklerdir.
- Başkalarını takdir ettiğinizi sözel olarak ifade etmenin yollarını bulun.
- Eğer duygularınızı çevrenizdekilere ifade etmeye çalışırsanız onları daha yakından tanıyabilirsiniz.
- Başkalarına kendi isteklerinizi kabul ettirmeye çalışmayın.
- Çatışmayı körüklemek yerine arabuluculuk yapmaya çalışın.
- Gerektiğinde sıcaklık, şefkat ve anlayış göstererek, insanların duygularına önem verin. Bu çok mantıklıdır.
- Başkalarının fikirlerini can kulağıyla ve açık bir zihinle dinleyin.

Algılayıcılar İçin Yargılamanın Geliştirilmesi

- Dikkat etmenizi gerektiren bir şeyin ileri aşamalardaki ayrıntılarını da izlemeye istekli olun.
- Bir tasarı için plan ve hazırlık yapın, bunu düzenleyin ve *zamanında* bitirin.
- Nelerden sorumlu olduğunuza kesin olarak karar verin ve sorumluluklarınızı sonuna kadar yerine getirin.
- Karar verilmesi gerektiğinde ertelememeye çalışın.

- İşte ya da başka bir konuda kuralları ve yasakları kabul edin, bunlar gereksiz görünse bile başkaları bunlara önem veriyor olabilir.
- Çevrenizdekiler için önemli bir konuda sizin ihmaliniz yüzünden sorun çıkmamasına özen gösterin.
- Yaşamda izlediğiniz yolun amacına karar verin ve buna uymaya çalışın.
- Şu anki hareketlerinizin veya eylemsizliğinizin uzun vadedeki sonuçlarını göz önüne alın.
- Kendinize sık sık güvenilir olup olmadığınızı sorun.

Yargılayıcılar İçin Algılamanın Geliştirilmesi

- Çabucak yargılara varmadan önce çevrenizdekiler hakkında açık fikirli olmaya çalışın.
- Kararlarınızı vermeden önce olabildiğince çok bilgi toplamaya özen gösterin.
- Herhangi bir şey ayarlamadan biraz plansız zaman geçirmeye çalışın; vakti geldiğinde neler olup bittiğine bakarak karar verebilirsiniz.
- Diğer insanların görüşlerine açık olun.
- Standart yollar yerine bir şeyler yapmanın farklı yollarını (DuY iseniz) denemeye istekli olun.
- Aniden çıkan bir fırsatı geri çevirmek yerine düşünmeden hareket ederek onu kabul edin.
- Bir süreliğine olağan rutininizi kırın ve nasıl hissettiğinizi görün.

- Bir şeyler planlandığı gibi gitmiyorsa kaygılanmamaya çalışın, daha esnek olun ve planlarınızı değiştirmeye istekli olun.
- Riskler almaya ve daha maceracı olmaya çalışın.
- Daha gevşek ve daha az katı olmaya çalışın, diğer insanlara daha esnek davranın.

Bu kitap boyunca yaşamımızın en önemli alanlarında tip ve mizacın bizi nasıl etkilediğini gördük ve tipimizi zenginleştirmenin ve başarısızlıklardan korunmanın yollarını inceledik.

Tipimizi geliştirmeyi düşünmeye başladığımızda, kendimize karşı duyarlı olmalıyız. Bunu ara sıra yaptığımız bir şey değil de, yaşam boyu sürecek bir tutum olarak görebiliriz. Tipimiz bize hangi tercihlerimizin daha iyi gelişmiş olduğunu söyler, ancak bunların ne derece gelişkin olduğunu ya da olumlu yönlerde gelişip gelişmediğini söylemez.

Yaşamdaki amaçlarımızdan biri de tipimizin niteliklerini geliştirmek olmalıdır. Böylece kendimiz hakkında daha fazla bilgi edinebiliriz ve bu bilgileri kişisel mutluluk ve doyumumuz için olumlu yönlerde kullanabiliriz. Diğerleri de bundan yarar görecektir.

13

SEMİNERLER, KONFERANSLAR VE GRUPLARDA TİPİN ELE ALINMASI

Farklı özelliklerimiz daha iyi ortaya çıktıkça, bazılarımız bu farklılıkları daha pratik ve gerçekçi durumlarda kullanmak isteriz.

Günümüzde, birçok yerde bu konuda çok sayıda seminerler ve kurslar verilmektedir. Bunlar, işletme danışmanları, psikologlar ve diğer bazı kişiler tarafından düzenlenmektedir. Bu kurslardan birine gidersek neler olacağını merak ediyor olabiliriz.

Buralarda, tiple ilgilenen diğer insanlarla tanışma ve kuramı gerçeğe dönüştürme şansı bulabiliriz. Her kursun vurguladığı ayrı bir konu olabilir. Ancak, bir tanıtım kursu mutlaka tip tercihlerine ilişkin temel bilgileri ve bunların evde, işte ve sosyal yaşamımızdaki etkilerini içerecektir. Bizim tercihlerimizi paylaşan ve hatta farklı tercihleri olan başka insanlarla basit bir tasarı üzerinde çalışma fırsatı doğabilir. Bir kursa gitmeye istekliyseniz, kayıt olmadan önce, neleri kapsadığına dair ayrıntıları öğrenmek en iyisidir.

Benim hafta sonları verdiğim giriş kurslarında dört tercih çiftini ele alırız ve bunları birbirimizde görmeye çalışarak bu konudaki anlayışımızı güçlendiririz. Bu bir alış veriştir - biz başkalarına kendimiz hakkında bilgi veririz ve onlar da kendileri hakkında bize bilgi verirler. Bunu ancak, tüm tercihlerin değerli ve olumlu olduğunu bilerek yapabiliriz. Ne *olmadığımızı* öğrenmek de şaşırtıcı derecede yararlıdır. Bu, üzerine daha fazla şeyler öğreneceğimiz sağlam bir temel oluşturur ve çoğumuz aramızda ne kadar anlayış geliştiğini şaşkınlıkla görürüz.

Böyle bir hafta sonunda kendi tercihlerimizi paylaşan kişilerle küçük gruplar oluşturma fırsatları çıkar. Olumlu özelliklerimiz toplayarak başlayabiliriz. Çoğumuz, tek başına olmaktansa, birlikte topladıklarımızın genişliği ve derinliğine şaşıracaktır. Bu durum gruptaki herkesi teşvik eder. Daha sonra, bulgularımızı diğer gruplarla paylaşırız, onların neler topladıklarını dinleriz. Bundan hepimiz yarar görürüz.

Zaman varsa, ya da bir sonraki hafta sonu, mizacı ele alırız. Gruplarda mizaçlarımızın ortak olduğu diğer insanlarla basit tasarılar gerçekleştirmek, farklılıkları yaşamanın iyi bir yoludur. Kendi mizaç grubumuzdaki kişileri tanıdıkça, ne kadar çok ortak noktamız olduğuna hayret ederiz.

İzleyen hafta sonunda, dört işleve ve baskın işlevimize daha yakından bakarız. Tipimizin olası olumsuz özelliklerini ve bunların bize zarar vermesini nasıl önleyebileceğimizi de tartışabiliriz. Gölge yanımızı geliştirmenin yollarını arayabilir ve çocukluktaki izlenimlerimizi ele alabiliriz. Başkalarıyla birlikte olmanın en büyük üstünlüğü, tüm bu özellikleri gerçekten duymak ve görmektir.

Tip konusunu aktif olarak öğrenmek isteyen genç bir kadın olan Ellen'in yaşadıklarına bakalım. Ellen hafta sonu konferanslarımdan birine gelmişti.

Hafta sonu boyunca Ellen kendi tipinden başka bir kadınla tanışmış olmanın doyumunu yaşadı. Bunun önemli bir nedeni, onun da kendisi gibi kadınlarda ender görülen bir tip olan İSDşY olmasıydı. İki İSDşY çok ortak noktaları olduğunu keşfettiler. Yalnızca ilgi alanları değil, dünyaya karşı tutumları ve yaşamda karşılarına çıkan şeylerle başa çıkma tarzları da benziyordu. Birbirlerini yüreklendirdiler ve her ikisi de kendi güçlerini gelecekte daha fazla kullanmaya kararlı olarak evlerine döndüler.

Ellen, kendisinden oldukça farklı insanlarla tanışmaktan da çok hoşlanmıştı. İstediği gibi zıt tipini bulamadı belki ama, kendisinden iki veya üç farklı tercihi olan insanlarla karşılaştı. Bunların çoğuyla konuştu ve aralarındaki farklılıkları netleştirdiler. Hafta sonu ilerledikçe, insanlar farklılıkların nasıl ortaya çıktığını görerek daha da coşkuya kapıldılar. Hepsi de kendileri ve çevrelerindeki insanlara dair iç görü kazandılar. Ellen pazar öğleden sonra ayrılırken hafta sonunun 'Çıldırtıcı!' olduğunu söylüyordu.

Kuşkusuz hepimiz bu türden seminerlere katılamayız. ancak daha fazla öğrenmenin başka yolları da var. Bunlardan biri, tip konusundaki bilgilerini zenginleştirmek için bir araya gelen bir gruba katılmaktır. Zaten varolan bir gruba katılabileceğimiz gibi, kendi grubumuzu da kurabiliriz. Her grup farklı insanlardan oluştuğu için farklı bir yapısı olacaktır.

Grupların toplanmak için bir nedenleri bulunmalıdır. Bu, bireysel veya manevi gelişim olabilir -bu durumda iletişim daha kişisel düzeydedir- ya da pratik açıdan farklı tiplerin nasıl düşündüğünü, hissettiğini veya hareket ettiğini çeşitli durumlarda keşfetmeyi amaçlıyor olabilir. Grubunuzun neden toplanması gerektiğine dair sizin de kendi fikirleriniz olabilir.

Grupların daha iyi işlemesine yardımcı olacak bazı önerilerde bulunalım. Bir grubun üyelerine yararlı ve onlar için yaratıcı olması ve pürüzsüz yürümesi gerekir. Birisi bundan sorumlu tutulur ve o herkesin içindeki en iyi yönü çıkarmaya çalışır. Bu kişinin idarecilik anlamında bir lider olması gerekmez, ancak bir medyatör kesinlikle gereklidir. Herkesin konuşma fırsatı bulmasını sağlar ve İ'lerin dışarıda kalmasına izin vermez.

Grubun genel amacı oturmuşsa, her toplantı için farklı konular seçilebilir. Tercih çiftlerinden birini ele alabilirsiniz ve her üye kendi tercihinin ne şekilde yararlı olduğunu söyler. Bu sıklıkla bize eyleme geçmenin yeni yollarını gösterir, bazen de nerede hata yaptığımızı görürüz. Sırayla dört tercih çiftini de ele almaya çalışın. Farklılıklarımızı anlamanın diğer bir yolu da mizaçtır. İdeal iş veya ideal yaşam tarzımızı tanımlamak da konular arasında yer alabilir. Bunları yaptıkça, kendimize ve başkalarına dair bilgilerimiz genişler. Grup üyeleri olasılıkla çeşitli konular getirecektir. Grup varlığını sürdürüyorsa, ilginç bir konu da gölge yanınızı geliştirmenin yollarını aramak olabilir.

Grubun bir arada tutulması için biraz yapılandırılması ve tutarlı olması gerekir. Bu olmazsa, temelsiz bir eve benzer. Yargılayıcılar yapılandırmaya hoşnutlukla katılırlar, ancak A lar daha az yapılandırılmış bir yaklaşımı yeğleyebilir. Bunu çözümlemenin yollarından biri, grupta herkesin sırayla iki-üç dakika konuşması ve sonunda açık bir tartışma başlatılmasıdır. Medyatör bireylerin zamanlarını aşmamalarına dikkat eder. Tartışmaya geçildikten sonra konu daha genelleşir ve sıklıkla İ'ler dışarıda bırakılır. Burada, herkese adil bir şans tanıma görevi medyatöre düşer.

Bu şekilde grup yapılandırılmış olur ve bundan sonra daha az yapılandırılmış bir tartışmaya geçilebilir.

Grubun sonuna doğru ortaya çıkan bazı önemli konuların üzerinden geçmek yararlıdır. Seminerler ve konferanslarda olduğu gibi, diğer insanlar hakkında ve bu sayede kendimiz hakkında ne çok şey öğrendiğimize şaşarız. Bazı insanlar grup yönetme konusunda yetenekli olabilirler, ancak üyeler isterse bu iş sırayla yapılabilir. On ila 12 kişilik gruplar iyi yürür, ancak bu sayının üstüne çıkıldığında grup çok büyüdüğünden ikiye bölünmesi gerekebilir.

Bu önerilerin amacı size bir başlangıç noktası vermektir. Grubunuz zamanla kendi yolunu çizebilir.

Bu kitap boyunca, yaşamımızın en önemli alanlarında tip ve mizacın bizi nasıl etkilediğini gördük ve tipimizi zenginleştirmenin ve başarısızlıklardan korunmanın yollarını inceledik.

Yaşamınızı sürdürdükçe, kendiniz olmaya kararlı davranın -ama en iyi niteliklerinizi kullanarak.

MİZACIN ÖZETİ

Sezgisel-Hisseden	*Duyumsayan-Yargılayıcı*
coşkulu	güvenilir
insancıl	gerçekçi
dindar	özenli
öznel	rutinleşmiş
anlayışlı	kapsamlı
iç görülü	tutucu
yaratıcı	tutarlı
hayal gücü zengin	ayrıntılı
dile yatkın	çalışkan
araştırma yönelimli	sabırlı
duyarlı	direngen
idealist	mantıklı
sadık	dengeli

Sezgisel-Düşünen	*Duyumsayan-Algılayıcı*
soyut	esnek
analitik	sanatçı
karmaşık	atletik
meraklı	gerçekçi
verimli	soğukkanlı
kesin	rahat
nesnel	yaşamdan zevk alan
bağımsız	iyi huylu
hünerli	açık fikirli
entelektüel	ikna edici
yaratıcı	mekaniğe yatkın
mantıklı	hoşgörülü
bilimsel	önyargısız
kuramsal	renk, doku ve çizgilere duyarlı
araştırma yönelimli	yararlı verileri depolar
sistemli	neşeli